

ХОЧӢ ҲУСАЙН МҶСОЗОДА

МЕЪРОЦИ МАЪРИФАТ

*Девони III
нашири дуҷуми такмилёфта*

Нашриёти «Ношир»
Хучанд – 2024

ББК 84 (2 Т)

**Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода. МЕЪРОҶИ МАЪРИФАТ.
Девони III (нашри дуҷуми такмилёфта)
– Хучанд: Ношир, 2024. – 380 с.**

Мухаррир:

Абдуҷаббори Суруш

Муқарризон:

Умеда Ғаффорова –

доктори илмҳои филологӣ, профессор

Саидумрон Саидов –

номзади илмҳои филологӣ, дотсент

Девони сеюми Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода – «Меъроҷи маърифат» маҷмӯаест, ки онро метавон хазинаи панду ҳикмат ном бурд. Муаллиф дар ин китоб бештар ба дарёи андарзу панду ғӯтавар мешавад ва рисолати худро дар тарбияи инсонҳо мебинад. Ин шеваи эҷоди шоир аз панди бузургони сухан чун Рӯдакиву Фирдавсӣ, Носири Хусраву Низомӣ, Саъдиву Мавлавӣ, Ҳофизу Камоли Хучандӣ, Бедилу Соиб сарчашма мегирад. Дар нашри дуввум девони «Меъроҷи маърифат» тибқи суннати девоннигорони пешина мураттаб гаштааст. Китоб ба кулли дӯстдорони каломи бадеъ пешниҳод мегардад.

ISBN 978-99985-28-42-0

© Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода, 2018

© Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода, 2024

САРОЯНДАИ ШЕЪРИ ҲИКМАТ ВА ФАЛСАФАИ ОДАМИЯТ

Ҳанӯз аз дергоҳи таърих муқаррар шуда буд, ки маънии шеър дар ифодаи панду ҳикмат ва андарз таҷассум меёфт ва аз ин ҷост, ки бар асоси иттилои сарчашмаҳо пешвои мазҳабии миллати мо – Имом Абуҳанифа шеърҳои лабрез аз панду насиҳат сурудаанд. Ин матлаб дар китоби Шиблии Нӯмонӣ «Симои Имом Аъзам Абуҳанифа» ба таври зайл таъкид гардидааст: «Имом Абӯҳанифа гоҳ-гоҳе шеър низ мегуфтанд, вале шеърхояшон ҷанбаи тафреҳ ва ғазалсаройӣ надошт, балки ваъз ва андарз дар бар дошт:

*Ва мина-л-муруввати ли-л-фато мо ӯоша дору-л-фоҳира,
Фаишкур изо утиаҳо ва-ъмал ли дори-л-оҳира.*

Яъне, ҷавонмард то замоне, ки зинда аст, лозим аст барои ҳифзи иззат ва обрӯяш макон ва маскани хубе дошта бошад. Агар маскани хуб насибаш шуд, шукргузор бошад ва барои офияти ҷаҳони охират кӯшиш кунад.

Ба ибораи дигар, чун худ ҳадаф аз шеър гуфтан насиҳат кардан, панд додан ба шумор меомад, замони пайдоиши шеъри ҳикматбор ва адабиёти тарбиявиро ба даврони дури таърихӣ метавон муқаррар намуд. (Шиблии Нӯмонӣ. Симои Имоми аъзам Абӯҳанифа. Тарҷумаи Сирати Нуъмон. Аз урду ба форсӣ тарҷумаи Абдулваҳҳоби Мулозаҳӣ (Сарбозӣ). – Эрон, 1386, с.2-4).

Бо гузашти фосилаҳо ва зухури адабиёти форсу тоҷик мақоми меҳварии панду насиҳат ва андарз дар

ҷавҳари ашъори суханварони мо боқӣ монд ва бар ҳамин асос аст, ки аксаран шоирони он алқоби Ҳаким, Мавлоно, Муаллими ахлоқ, Носех, Воиз ва монанди инро гирифтаанд. Устои шоирон Абӯабдуллоҳ Рӯдакӣ баробари бунёди шеърӣ форсу тоҷик дар ҷавҳари он мазмунҳои ахлоқиро ҷой дода, ҳикмат ва фалсафаро дар шумори рукҳои аслии мавзӯи шеър қарор дод. Ин аст, ки имрӯз саргози афкори ахлоқии гузаштагони моро метавон аз ҳамин каломӣ Рӯдакӣ бузургвор муқаррар сохт.

Адабиёти ҳазорсолаи мо саршори чунин ақидаву афкор аст, ки ҳамагӣ ҷомеа ва афродро тарбият намуда омадаанд ва бузургтарин рисолати шоирон ҳам дар навбати аввал дар ҳама давронӣ замони тарбияи маънавӣ ва ахлоқии мардум ба шумор омадааст, чун маҳсули эҷоди онон таркиби адабиётро таҷмил мекунад ва ҳудӣ адабиёт решааш аз адаб берун меояд.

Хушбахтона, ҳамин суннати деринаи адабиёти пурағановати мо имрӯз низ идома ёфта истодааст, ки нашри ду китоби ашъори устои донишвар Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода бо номҳои «Мифтоҳи асрорнома» ва «Ҷавҳари ҷовидона» шореҳи возеҳи ҳамин матлаб ба шумор меравад. Асосан ин маҷмӯаҳо шомилӣ ғазалиёт буда, як қасидае дар васфи бузургон низ дар маҷмӯаи аввал ҷой гирифтааст. Дар умум ҳар ду китоб 530 ғазалро фаро гирифтааст, ки саршори мазмунҳои орифонаву ошиқона, панду андарз, ҳикмат, фалсафаи инсонпарварӣ, шарҳу тафсири манзуми нуктаҳои муҳиме аз каломӣ Худованд ва аҳодиси Паёмбари Ақрам (с) ва амсоли ин ба шумор меравад. Устои ҳаким ва фарзона дар навбати аввал фалсафаи шукргузори аз

хар нафас дар зиндагониро барои чомеаи имрӯзи мо талкин мекунанд, то ки аз ин рӯзҳои босаодати хеш ифтихор кунем ва ба қадри Ватани азиз ва Тоҷикистони ободу зебо бирасем. Аз ин рӯ, метавон бо итминон гуфт, ки оини ватандориву ватандӯстӣ дар меҳвари андешаҳои ахлоқии Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода қарор гирифтааст. Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода сарчашмаи саодати мардумро дар заҳмату ҷоннисорӣ ва амали пурсамари Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мебинад, ки махсусан дар барқарор ва пойдории сулҳи тоҷикон, сарчамъии тоҷикони дунё он беназир аст:

*Мӯҷиби сарчамъии мо Пешвои миллат аст,
Нури чашми пиру барно Пешвои миллат аст.
Миллати тоҷик гӯяд: Баҳри мо андар ҷаҳон
Соия Эзад таоло Пешвои миллат аст.
Пешвои миллати мо раҳнамои кулли мост,
Ҳам давои дардҳову ҳам шифои миллат аст.
Ҳомии дини мубину ҳодии халқи Худо,
Раҳбари дардошно дилошнои миллат аст.
Эй Ҳусайно, баҳри ӯ бардор дастони дуо,
Роҳбару мушкулкушову ҷонфидои миллат аст.
Тоҷикистон Модару як шахнисар Эмомалист,
Фозилу фарзона шох, соҳибдуои миллат аст.*

Муҳаббати Тоҷикистони азиз, оромиву осоиштагии он, садоқати мардуми кишвар ба миллат ва Ватан бо назокату зебоӣҳои шоирона тасвир шудааст. Шоир зиндагонӣ дар ин Ватанро амри фархундаву шоиста ба шумор меоварад:

*Тоҷикистон давлати орому ҳам навраста аст,
Зиндагӣ дар ин Ватан фархундаву шоиста аст.
Миллати тоҷик доим дар рафоқат содиқ аст,
Дар умури ваҳдати худ чун табиби ҳозиқ аст.*

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода амну амонӣ дар кишварро ҳамчун неъмат бахту саодати мардум ба шумор оварда, сулҳро воситаи муҳими таъмини амн дар замони мо медонад ва мардумро бар он даъват менамояд, ки бояд ба қадри ин неъмат бирасем ва ваҳдатро чароғи раҳнамои рӯзгори хеш донем:

*Беҳтарин бахту саодат неъмат амну амон,
Зиндагӣ оромии мо, сулҳ амни ин замон.
Қадри неъматро бидонӣ дар умури зиндагӣ,
Ваҳдати миллат чароғи роҳ дар тобандагӣ.*

«Дӯст доштани Ватан аз имон аст» фармудаанд Ҳазрати Паёмбари Акрам (с). Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода, ки худ аз чехраҳои барҷаста ва ходимони намоёни динӣ дар кишвар ба шумор мераванд, бо огоҳӣ аз ин матолиби меҳварии фарҳанги исломӣ дар сурати дӯст доштани ҳар як порайи ҳоку оби Ватани азиз – Тоҷикистон ғалсафаи ватандориву ватанёриро талқин намудаанд. Азбаски бештари умри азизи ҳешро дар сарзамини бостонии Ҳучанд ба сар мебаранд, ихлоси иродати ҳудро ба ин шаҳри дилошно ҳамчун як порайи муқаддаси ҳоки Тоҷикистон изҳор дошта, дар зимни он хонандаи ҳудро барои дӯст доштани Ватани азиз даъват менамоянд. Дар миёни сурудаҳои Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода як зумра ашғоре ҷой доранд, ки маҳз ба васфи Ҳучанди азиз ҳамчун як гӯшаи ободу зебои

диёри Тоҷикистон суруда шудаанд. Аз чумла, дар шеъри «Хучанд, эй маркази фарҳанги дилҳо» муҳаббати хешро чунин тафсир кардаанд:

*Хучанд, эй маркази фарҳанги дилҳо,
Ҳамовоз аст бо оҳанги дилҳо.
Бузургонаш ба ҳар асру замона,
Намуда шаҳри худ ҳамранги дилҳо.*

Дар айни замон вақте аз бузургони ин сарзамин, ки барои боло рафтани шуҳрати таърихии он нақши муассир доранд, ёдовар шуда, баробари он ба сарзамини ваҳдат ва сароғози ҳамдилии мардуми тоҷик табдил гардидани он дар марҳилаи нави таърихӣ низ таъкид медоранд. Дар зимни ишороти Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода ҳам нуктаҳое аз таърихи ин диёри қуҳан ва ҳам матолибе аз шуҳрати рӯзафзуни имрӯзи он нухуфаанд, ки хонандаро ба пайванди дирӯзу имрӯзи Хучандшаҳр раҳнамоӣ мекунанд. Вақте устод дар бораи Шайх Маслиҳатдин, Боғи Камол ва майдо-ни Исмоили Сомонӣ, ки бар асоси шукуҳи кунунии онҳо канори рудхонаи Сир дилрабо гардидааст, сухан мекунанд, мо ҳам ручӯи таърихиеро ба боғи қуҳани Шайх Камоли Хучандӣ ва Масҷиди таърихии Шайх Маслиҳатдин ва замони зиндагии ин бузургон мебинем ва ҳам имрӯзи онро, ки дубора пас аз гузашти солҳо он боғ эҳё гардида, яке ба макони ҳақиқии шоири овозадори Хучанд ва дигаре ба таъбири худӣ устод ба «маҷмааи нур» табдил ёфтааст:

*Сафои шому нури субҳи Ваҳдат,
Ҳамовоз аст бо оҳанги дилҳо.*

*Нигар бар Маслиҳатдин – маҷмаи нур,
Бисозад нарму малҳам санги дилҳо.
Нигар Сомонию Боги Камолаш,
Канори Сир шуда гулранги дилҳо.
Ҳусайно, дар ҷавори марқади Шайх,
Муқаддас дон ту ному нанги дилҳо.*

Устод Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода, ки худ бо баҳра-
ёбӣ аз сарчашмаи зулоли тафаккури маънавии инсо-
ният – китоби муқаддаси Қуръон ва маҷмӯан фарҳан-
ги исломӣ зиндагонии хешро ороставу пероста гардо-
нидаанд, то умқи ин ҳикмати ҷовидона сафар намуда,
онро аслу мазмунбахши зиндагонии хештан қарор
додаанд. Ин донишманди фарзона бо он ки дар ҷомеа
солҳои тӯлонист, ки масъулияти анҷоми ҳадамоти
мақомоти динӣ – Раёсати Шӯрои уламои дини вилоя-
ти Суғдро бар дӯш доранд, аммо ҳамеша бо садоқат-
мандии ба худ хос ба илму ирфон зистаанд ва ҳамеша
ин чараёни пурбаракоти зиндагонии эшон ҳам барои
худашон ва ҳам баҳри ҷомеа самараҳои фаровоне ба
бор овардаанд. Аз асару мақолаҳои эшон роҷеъ ба
масъалаҳои мубрами ахлоқ ва маънавиёти ҷомеа бар-
меояд, ки ин донишманди фозил доираи васеи муто-
леаро соҳиб буда, бо он хирадварзӣ ва маърифати хо-
саи ҳосилнамудаи хеш имрӯз қодир бар он мебошанд,
ки ба муҳимтарин масъалаҳои ҷомеа рӯшанӣ андох-
та, онҳоро бар пояи муқаддасоти динӣ, фармудаҳои
Худованди бузург дар китоби муқаддаси Қуръон ва
аҳодиси Паёмбари Акрам (с), дастурот ва баёноти дар
муҳимтарин кутуби фикҳи исломӣ омада шарҳу тав-
зеҳ диҳанд.

Ашъори устод Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода низ саршори мазмунҳои қуръонӣ, аҳодиси набавӣ ва ифодаҳои сарчашма дар достону қиссаҳои паёмбарон дошта ба шумор меравад. Ин пеш аз ҳама аз он дарак медиҳад, ки ин донишманди бузург ва орифи мазмун ва мухтавои матолиби динӣ маҷмӯи донишҳои худро на танҳо ба воситаи асарҳои илмиву оммавӣ, балки тавассути ашъори ҷаззоб низ баён намудаанд. Масалан, дар шеъри «Дониш биталаб, Худо саодат бахшад» пеш аз ҳама ҳамон андешаи мастур дар ҳадиси Паёмбарро, ки фармудаанд, «Ҳар кӣ дар талаби илм бикӯшад, Худованд ризки ӯро муқаррар созад»-ро шоирона тафсир намудааст:

*Дониш биталаб, Худо саодат бахшад,
Пайғамбари ислом башорат бахшад.
Аз илм шавад мартабаи кас олӣ,
Илм аст, ки бандаро шарофат бахшад.*

Ин ҷо ҳуди муаллиф ҳам бо зикри «Пайғамбари ислом башорат бахшад» сареҳан ба сарчашма дар ҳадиси ғавқуззикр доштани каломашро таъкид намуда, зимнан мардумро ба омӯзиши илму фарҳанг, дониш ва фазилат даъват менамояд.

Устод Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ҳамчун пири хирад ҷавононро низ тарбият мекунанд, ки бо бузургон ҳамнишин шуда, баҳри камолоти маънавии хеш аз панди онҳо файз бигиранд. Аз ин рӯ, дар як шеъри дигари хеш талқин мекунанд, ки дар ҷавонӣ бояд бо бузургон ҳамнишин шуд, зеро ҷавонӣ айёми пур аз шӯру эҳсосу ғурури нобачост ва танҳо бо бузургон будану пайрави некон гардидан метавонад туро ба даргоҳи саодат бирасонад:

*Дар ҷавонӣ бо бузургон, ҳамнишин бояд шудан,
Дар шабоҳат бо бузургон ҷонишин бояд шудан.
Дар ҷавонӣ шӯру эҳсосу гурури нобачо,
Садди раҳ бошад, ҷавоно, дилнишин бояд шудан.
Пайрави некон ба даргоҳи саодат мерасад,
Чун нигин ороиши ангуштарин бояд шудан.
Феълу кирдорат агар моил ба сӯи душманист,
То наозорӣ касеро, хонашин бояд шудан.*

Донистани қадри неъмат ва шукрона кардан ба буду нобуди ҷаҳон низ аз ҷумлаи мавзӯи ахлоқии ашъори Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода мебошад, ки ба сурати шоирона ва муассир муҳимтарин ҷузъиёти онро тафсир намудааст. Шоир ҳамаи ҳамзамонони ҳешро бар он даъват мекунад, ки ба қадри неъматӣ умр бирасонанд ва бар ин буду набуд ва дору мадори зиндагонӣ шукрона намоянд. Хоса, ба саломатии ҳаёт, ба дасту пойи раво ва забони гӯё, ки ҳамагӣ неъматӣ Худодода мебошанд, бояд шукрона намуда, аз дигар додаву нододаҳои ҳаёт бояд панд гирифт:

*Қадри неъматро бидон, бар ин ҷаҳон шукрона гӯ,
Бандаи солеҳ бишав, бар ин замон шукрона гӯ.
Дасту поят, ҳам забон ин неъматӣ Парвардигор,
Рӯҳу ҷисмат солиму бо ин забон шукрона гӯ.*

Дар идомаи ҳамин шеър аст, ки шоир мардуми ҷомеаро тарбият медиҳад, ки гӯшро Худованд барои шунидани панди нек ва ҳарфи хуш додааст ва агар ин ҳамаро шунидӣ, барои он шукрона кун ва ҳамеша ба қаноат варзидан иқдом намудаву бикӯш, ки ҷашми сер дошта бошиву дар ҳирси дунё кӯшиш макунӣ:

*Гӯширо баҳри шунидан бар ту додаст он Худо,
Гар шунидӣ ҳарфи хуш аз дӯстон, шукрона гӯ.
Чун ту чашми сер дорӣ, ҳориси дунё наӣ,
Дар қаноат нафси ту чун соябон, шукрона гӯ.*

Истифода аз дostonҳои паёмбарон ва қиссаҳои куръонӣ дар ашъори Ҳочӣ Хусайн Мӯсозода барои маъниофарӣ ва шарҳу тафсири мазмунҳои орифонаву ахлоқӣ хеле бамаврид сурат гирифтааст. Аз ҷумла, дар яке аз сурудаҳои дигари хеш шоир тавассути таъбирҳои хосаи марбут ба дostonҳои Исо (а) ва Мӯсо (а) таъкид менамояд, ки агар инсон сидқу вафодорӣ пеша кунад ва дилашро аз ҳама гарди кудуратҳо мусаффо гардонад, ҳамон гаҳ дами Исо мадад мекунаду шифо бар ӯ мерасад. Ин ҷо ба назар мерасад, ки устод Ҳочӣ Хусайн Мӯсозода зимнан ҳамон ҳикмати мардумиро шарҳу тафсир мекунанд, ки «ихлосу халос» гуфтаанд:

*Даво бахшад дами Исо, агар сидқу вафо бошад,
Шифо ояд зи гардунҳо, агар дил босафо бошад.
Дами Исо ҳама доданд, илоҷаш аз само ояд,
Чу дардат аз қадар бошад, шифо ҳам аз қазо бошад.*

Ин ҷо шоир боз ҳам ҳамон ҳикмати мардумиро шарҳу тавзеҳ мекунад, ки «дардро ҳам Худованд ме-
дихад, шифояшро ҳам». Танҳо ба ақидаи устод, ки реша дар фарҳанги ахлоқии исломӣ дорад, дар ин ҷода бояд инсон сабур, шакур ва босадоқат бошаду дилсоф. Ҳамин фазилатҳо метавонанд, ки инсонро ба самти офият раҳнамоӣ бахшанд, ки аз инояти илоҳӣ насиб мегардад.

Дар байти мақтаи ин ғазал бошад, ҳамоно баро-

бари дами ҷонбахши Исо (а) шоир ба муъҷизаи Мӯсо (а), яъне «яди байзои ӯ» ишорат мекунад ва ин андешаро талқин месозад, ки ин муъҷизот ҳамон вақт метавонад ба ту кӯмак намоянд, ки аз сидқу ихлос ба даргоҳи Худованд дуоҳо хонӣ, ки каломи Офаридгор раҳнамои ҳамаи инсонҳост:

*Дами ҷонбахши он Исо, яди байзои он Мӯсо,
Ҳусайно, ту дуоҳо кун, каломат раҳнамо бошад.*

Ҳамин тавр, дар маҷмӯи ашъори Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода аз дostonҳои Ҳазрати Одам, Яъқуб, Юсуф, Сулаймон, Довуд, Мӯсо, Исо (а) ва дигарон барои ифодаи беҳтарин мазмунҳои ахлоқӣ ба кор рафтаанд, ки аз огоҳии комил ва хеле бамаврид ба кор гирифтани онҳо дар мазмунсозии ахлоқӣ дарак медиҳад. Худи шоир дар як шеъри дигари худ ҳадаф аз истифодаи ин дostonҳоро дар сарчашма ва дар ҳамон андешаи барҷастаи исломӣ ба шумор меоварад, ки ин қиссаҳо баҳри ибрат гирифтани омадаанд ва аз ин ишорати суҳанвар мо ҳам эҳсос мекунем, ки таваҷҷуҳи амиқи суҳанвар ба ин дostonҳо низ дарси ибрат ва сабақомӯзӣ барои хонанда тавассути панду андарзҳои шоиронаи ҳеш мебошад:

*Қиссаи Пайгамбарон, ҳам умматони собиқин,
Баҳри ибрат омада, чандин ривоят аз Худо.*

Дар қанори ин ҳама андарзу ҳикматҳои ҷовидона Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ба муаммоҳои ҷаҳони муосир низ таваҷҷуҳи бевосита зоҳир намуда, сабабҳои аслии сар задани ифротгароиро дар замони имрӯз, фитнаву найрангҳои қудратҳо ва иғвогарихоро аз номи дини

ислом маҳкум мекунад, ки ҳамагӣ боиси сар задани ҷангҳо дар саросари олам шудаанд. Аз ҷумла, ӯ дар як газали хеш ба таври муфассал масъалаҳои мазкурро шарҳу тафсир карда, омилҳои иғвогарии қудратҳо-ро дар баҳсу баррасии муаммои нафту газ, инчунин аз номи дин сухан кардан, низоъангезӣ миёни мазҳабҳо дониста, аз номи дини ислом таъсис додани ҳизбу ҳаракатҳо қотеона маҳкум мекунад, ки ин гуна ҷараёнҳо аслан робитае ба аслу моҳияти ислом надошта, баръакс дар ҷаҳон расвогаранд. Ҷунонки худ мефармоянд:

*Мардумозорони дунё дар ҷаҳон даъвогаранд,
Баҳри озодиҳои инсон, бегумон балвогаранд.
Қайду зиндон сохтанд дар Осиёву Аврупо,
Аз барои нафъи нафту газ ҳама иғвогаранд.
Мардумони камбизоат дастӣ худ боло кунанд,
Пораи ноне диҳанд, ҳарчанд худ яғмогаранд.
Байни мазҳабҳо низои нав ба нав андохта,
Фитнаҳо аз номи дин, ҳам ҷангро барпогаранд.
Миллати тоҷик доим шукри неъмат мекунад,
Ҳизби исломию динӣ дар ҷаҳон расвогаранд.
Дар газал гӯишкоро аз ҳақиқат, эй Ҳусайн,
Байни давлатҳои дунё фосиқон савдогаранд.*

Дар маҷмӯъ, мутолеаи ашъори ҷаззобу дилкаши Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ин нуктаро равшан месозад, ки дар баробари саршори андарзу ҳикмат ва панду насиҳат будан ин сурудаҳо бо як лаҳну шеваи ҳосе суруда шудаанд, ки ҳамон усули манзуми мавъизаву маҷлисгӯии куҳанро ба хотир меоваранд.

Сарчашмаи ин фалсафаи шинохти асолати инсон,

ки така бар маърифат ва маърифатандӯзии ӯ дорад, ҳамоно дар китоби муқаддаси «Қуръон» қарор дорад ва ин ҳикмати ҷовидона аз ин сароғози чашмаи зулоли тафаккури инсоният то кунун давом мекунад.

Дар навбати аввал, сарчашма дар китоби муқаддаси Қуръон ва аҳодиси Паёмбар (с) доштани ин ашъор шеваи баёни онҳоро ба ҳамин падидаҳои нодири фарҳанги ахлоқӣ қариб гардонидаст, ки худӣ шоир низ ба ин матлаб ишорате намудаанд, ки «қавлу ғазал дар мулки ман сарчашма аз Қуръон бувад»:

*Қавлу ғазал дар мулки ман сарчашма аз Қуръон бувад,
Афкори ман дар ҳар сухан пайваста бо имон бувад.*

Аз ин рӯ, дар ин рӯзгори мо ва дар ҳама айём, ки инсоният ба тарбият ва такмили ахлоқӣ ниёз дорад, нашри маҷмӯаҳои ашъори ҳакимонаи Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода барои ҳидояти ҷомеа ба сӯи олитарин арзишҳои инсонӣ нақши пурранг ва муассир хоҳанд гузошт.

Умеда Ғаффорова

*доктори илмҳои филология,
профессори Донишгоҳи давлатии Хуҷанд
ба номи академик Б.Ғафуров*

Саидумрон Саидов,
номзади илмҳои филология, дотсенти ДДХ
ба номи академик Б.Ғафуров

ГАНЦУРИ МАЪНО

Девони сеюми устод Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода «Меъроҷи маърифат» як маҷмуаест, ки онро метавон ҳазинаи панду ҳикмат ном бурд. Муаллиф дар ин китоб бештар ба дарёи андарз ва панд ғӯтавар мешавад ва рисолати аслии худро дар тарбияти инсонӣ комил мебинад. Ин шеваи шоир аз панди бузургони сухан чун Рӯдакиву Фирдавсӣ, Носири Хисраву Низомӣ, Саъдиву Мавлавӣ, Ҳофизу Камоли Хучандӣ, Бедилу Соиб сарчашма мегирад. Чунончи, Носири Хисрав гуфтааст:

*Дари дурҷи сухан бикишай бар панд,
Ғазалро дар ба дастӣ зӯҳд барбанд.
Ба оби панд бояд шуст дилро,
Чу солат баргузаӣ аз шасту аз анд*

Ба як маънӣ аксари нигоштаҳои ин китоб аз сарнавишти муаллиф ҳикоят мекунад ва ё ба иборати дигар онҳо ифодагари ҷаҳони ботинӣ, афқору андеша ва ҳулосаҳои таҷрибаи зиндагии шоир аст. Шоир тавассути шеър муҳимтарин бардоштҳои зиндагии хешро баён месозад ва хонанда бо шахсияти муаллиф бештар ошно мегардад:

*Навбаҳори умри ман дар ҷодаи ирфон гузаӣт,
Шукри Яздон мекунам, ҳар лаҳза бо сомон гузаӣт.*

*Амру фармони Илоҳӣ меваи умри ман аст,
Умри ман пурфайз дар иҷрои ин фармон гузашт.
Лаҳзаҳои умри ман дар роҳи дини ростин,
Шукри Ҳақро мекунам, бетухмату бухтон гузашт.
Ҳаст санҷишгоҳи ин дунё барои мардумон,
Адлу инсофи ҳама дар паллаи мизон гузашт.
Умри ширинат, Ҳусайно, бо намозу бо дуо,
Бар сари хони ҷаҳон монанди як меҳмон гузашт.*

Шахсият, маънавият, донишу ҷаҳонбинӣ ва таҷрибаи муаллифи китоб имкон фароҳам овардааст ӯ панд гӯяд ва ба хонанда аз таҷрибаи зиндагии хеш ҳикоят намояд. Ин амалро муаллиф тавассути шеър ба анҷом мерасонад ва сухани мавзун барои ӯ беҳтарин василаи баёни фикр гардидааст. Зеро Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода давоми камтар аз як соли ба иншои шеър машғул шудан ҳикмати деринаро дар шахси худаш собит намуд: «Кори некӯ кардан аз пур кардан аст». Ҷои зикр аст, ки Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода пайваста дар омӯзишу ҷустуҷуст ва мекӯшад дар бораи шеър ва сохтори он бештар донанд. Дар матни зерин муаллиф бардошти хешро дар бораи шеър ва анвои он баён месозад:

*Маънии шеър андар лугат донишани зикре бувад,
Ҳам истилоҳи шоирон фаҳмидани фикре бувад.
Байти қасида бештар, байти газал камтар аз он,
Аз баҳри иҷрои суруд он ҳамчу як ғазле бувад.
Қитъа, рубой, мустазод дорои вазну қофия,
Ҳусни баён, ақсоми шеър андар суҳан садре бувад.
Илми арӯзу қофия бо чанд ҳарфу ҳам ҳичо,
Боз он қавоид аз қадим бо вазни худ сеҳре бувад.*

*Омад ба ту илми арӯз, донӣ, Хусайн, аз баъди шаст,
Ин дурри маънӣ суфта кун, дар сатри он шукре бувад.*

Шеърӣ шоир дар як муддати начандон тӯлонӣ аз лиҳози аносири шаклӣ, мазмуну мундариҷа, сабку услуб ва баён рушд кард. Шоир андешаҳои хешро дар қолабҳои шеърӣ суфтаву раван баён месозад ва эҳсос мешавад, ки дар баробари лутфу эҳсони Худованд, ки илҳомро арзонӣ доштааст, ҷустуҷӯҳои эҷодӣ, захираҳои шаборӯзӣ, андешаи маънии тоза ӯро ба ҳадаф наздик кардааст. Дар ин мақола баробари баёни мавзӯ ва мундариҷаи ашъори шоир ба мазмунсозиву маъниофарии ӯ, истифодаи мафҳум ва истилоҳоти таърихӣ, услуб ва сабки баён, забон ва шеваи ифодаи ӯ низ таваҷҷуҳ намудаем. Ахлоқи некӯ, ҳусни атвору амали нек, рафтори ҳасана дар сарҳати ашъори ҳакимонаи шоир меистад. Ӯ бо лаҳни шевову тарзи нарма ба ҷавонон насиҳат менамояд, ки ҳусни ахлоқ инсонро зиннат мебахшад, он ҷароғи раҳнамо дар зиндагонӣ буда, афроди некӯхисолро мардум дӯст медоранд. Зимни ҳусни ахлоқ шоир одобу рафтори шоиста дар зиндагӣ, хизмат бар Ватан ва мардум, меҳнати ҳалол, омӯхтани илму дониш, эҳтироми падару модар ва додару хоҳар, ғамхорӣ ба зану фарзанд, ҳурмати устоду муаллим ва ҳамсоҳро, риояи ҳаққи меҳмон, пазируфтани панди пирон, дар ҳазар будан аз гунаҳ ва ҳаромро дар назар дорад ва аз оғоз то анҷоми девони шоир ин матлаб чун хатти сурх чилва мекунад.

Ва ҳамоно дар китоби сеюм низ муаллиф ба мавзӯи ватан ва ватандорӣ, шукронаи замон, тавсифи Тоҷикистон ва монанди инҳо рӯчуъ кардааст:

*Давлати ороми ман, эй Тоҷикистонам, туй,
Дар дилам озоишу ҳам нозу ҷавлонам туй.
Аҳду паймон кардаам, хидмат ба меҳан мекунам,
Давраи нав – асри мо аз аҳди Сомонам туй.*

Ё дар абёти зерин ҷавононро насиҳат мекунад, ки
Ватанро дӯстдор ва вафодор бошанд:

*Эй ҷавонони замон, шукронаи даврон кунед,
Ифтихори миллӣ аз Исмоили Сомон кунед.....
Дар ҷаҳон ҳар миллате ёбад зи ваҳдат эҳтиром,
Ёри ҳам бошеду мулки хешро бӯстон кунед.
Мардуми соҳибназар, ҳамроҳ бо Ҳоҷӣ Ҳусайн
Шукри шоҳи додгар – Эмомалӣ Раҳмон кунед*

Дар шеърҳои Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода таърих
ва ашхоси таърихӣ мавқеи бузург дорад. Шоир муъ-
тақид аст, ки донишони таърих барои инсонии имрӯз
ҳам фарзу ҳам суннат, зиндагии онҳо мактаби бузур-
ги ибрат бояд бошад. Ӯ муътақид аст, ки донишони
саргузашти афроди бузурги дину таърих инсонҳоро
саиду хушбахт месозад.

Аксари шеърҳои Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода дар за-
минаи воқеаҳои таърихӣ, қиссаҳои қуръонӣ, ҳадисҳои
паймбар, саргузашти паймбарон ва бузургони таъри-
ху дин иншо гардидааст, ки дар тақвияти фикр ва ан-
дешаи шоир нақши бориз дорад. Барои хонанда дар
мавриди дарки матлаби шоир донишони мафҳумот,
иборот ва таркиботи истифодабуродаи шоир муҳим
аст. Ин аст, ки дар китоби сеюм муаллиф кӯшидааст
таркиб ва вожаҳои душворфаҳмо барои хонандагон
шарҳ диҳад. Муаллиф ҳар мавзӯро, ки матраҳ меку-

над онро дар заминаи афкори баланд баён месозад, ки он суханашро муассир мекунад. Чунончи дар ғазали зерин ҳадафи шоирин шукргузорӣ аз зиндагӣ ва ниёзманд набудан аз кас мебошад. Шоир аз як ҷониб хушдор медиҳад, ки ҳар чи ки дар зиндагӣ рух медиҳад аз қисмат аст ва аз ҷониби дигар сазовор бо сари баланд зиндагӣ карданро талқин мекунад:

*Рӯзӣ аз қисмат бувад, аз қисмати худ шод бош,
Миннати дунон макаш, аз бандагӣ озод бош!
Пеши кас сархам набудан шеваи озодагист,
Қадди худро ҳам масозу дар сифат шамшод бош!*

Зимнан дар мактаи ғазал иборатеро истифода мебарад, ки он ба хонандаи имрӯз ошно нест. Ин иборат “сайди ҳарам” мебошад:

*Сарнавишти ту Ҳусайно, мисли он сайди ҳарам,
Қадри ин неъмат бидон, сайёди адлу дод бош!*

«Сайди ҳарам» ин ҷо ба маънии кабултарҳое, ки дар атрофи ҳарामी хонаи Каъба маскан гирифтаанд мебошад, ки то рӯзи қиёмат дар амну амон қарордоранд, зеро ба онҳо ҳеҷ кас озоре намерасонад ва сайду шикор кардани он манъ мебошад. Ин ҷо истиораи зебои шоирона ба шеър маънии нав ато кардааст ва ҳамзамон дар баланд шудани маърифати хонанда созгор аст.

Дар ашъори Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода ишораҳо ба муъҷизоти пайambarон барои мазмунсозиву маъниофарӣ фаровон ба кор бурда шудааст. Чунончи, дар ғазали зерин, ки ниҳоят муассир ва пандомез аст ба қиссаи чанд нафар пайambar ва шахсиятҳои таърихӣ

ишораҳо рафтааст.

*Дилу дини мусулмонӣ зи бозоре намеёбам,
Давоми назми ирфонӣ зи гуфторе намеёбам.
Дар ин бозори пургавго гурезонам ман аз савдо,
Ба амволи ҳақимона харидоре намеёбам.
Мақоми ҷаҳлу нодонӣ ба подорӣ намеарзад,
Ҳар онҷӣ дидаам дар хоб, ба бедорӣ намеёбам.
Ҳама мадҳушу нодонӣ зи исёни Банӣ Одам,
Кунун роҳи пушаймонӣ зи ҳушёре намеёбам.
Гиёҳе дар замин рӯяд, нагӯям он гули Марям,
Гули насрини Мавлоро зи гулзоре намеёбам.
Ҳусайно, ту бигӯ Ҳақро, камарбандӣ адоват нест,
Ҳидоятҳои Исоро зи зунноре намеёбам.*

Исми ҳазрати Исо низ ишора ба муъҷизоташ аз ҷониби Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ба мавқеъ истифода шудааст. Дар китобҳои самовӣ аз ҷумла дар Қуръони азимушшаън хабар дода шудааст, ки ба муъҷизоти ин паймбари Худо шифо додани бемории пӯст, бино кардани нобиноии модарзод, зинда кардани мурдагон, табдили гил ба парранда ва ғайра таъйид шудаанд. Ин ҳама сифатҳо ва муъҷизоти Исои Масеҳ дар ифодаи фикр, ироаи мазмуни нав ва маъниофарӣ ба риштаи назм кашида шудааст. Аслан шоир кӯшиш мекунад, ки шеърӣ ӯ иборат аз насихати урён набошад. Ҳарфу лафзи шоир оҳанги ибрат дорад ва пеши назари хонанда гоҳо воқеаҳои таърихӣ чилва менамояду гоҳо ўро ба андеша водор менмояд ва билохир панди шоирро мепазирад. Ҷунончи дар мисоли зерин нахуст аз Исои Масеҳ ва сураи Марям ёд менамояд ва дар байти мақтаъ дар партави сифатҳои Исо, ки соҳиби

каломи ширину хулқи некӯ буд, матлабашро баён мекунад:

*Шабнами рӯи набот аз абр н-ояд ҳеҷ вақт,
Рифъате Исо Масеҳ аз сураи Марям гирифт.
Ҳикмати Қуръону суннатро бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн,
Бо калому хулқи некӯ метавон олам гирифт.*

Дар байти дигар бошад шоир бар он ишора дорад, ки эҷози паямбарон аз лутфи Худованд аст ва танҳо ӯ бахшандаи гунаҳҳои инсон аст. Шоир барои худ не, барои аҳли башар аз даргоҳи Яздони пок раҳму шафқат ва меҳрубонӣ талаб мекунад:

*Дами Исо, яди Байзо ҳама эҷози Яздон аст,
Тараҳҳумро барои халқ зи ӯ рӯзи ҷазо пурсам.
Худоё, раҳму шафқат кун, гами бечорагонро хӯр,
Барои аҳли имонат зи ту хавфу раҷо пурсам.*

Ва дар шеъри дигар бошад аз фазилати Исои Масеҳ ёд мекунад, ва бовар дорад, ки дорои фазли ин паямбари мурсал будан ба инсонҳо нафъ мебахшад:

*Сарбаландӣ бар ту ояд аз азизон, эй Ҳусайн,
Фазли Исои Масеҳ дилмурдaro эҳё кунад.*

Дигар аз ашхоси таърихӣ, ки шоир ба ӯ тавҷуҳи хоса дорад ҳазрати Сулаймон писари Довуд мебошад. Вай яке аз паёмбарони Худо буда, ҳазор сол қабл аз милод ба дунё омадааст, ки номи муборакаш ҳафтдаҳ бор дар Қуръон ёд шудааст. Ба Сулаймон, алайҳиссалом, чин, инс, паррандагон, чаррандагон, бод ҳама мутеъ буданд ва ӯ аз Машрик то Мағриб фармонравой менамуд ва дар муддати кӯтоҳ саросари ҷаҳонро

метавонист сайр кунад ва дар ҳаққи Сулаймон, алай-ҳисалом, ривоят аст, ки дар қасри худ даст бар асо истода чон дод.

Дар нигоштаҳои Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ҳазрати Сулаймон, қудрату эъҷози ӯ, мулку давлаташ барои ифодаи маъниҳо истифода мешавад. Аз ҷумла охируламр ба фано рафтани боигариву давлати инсонро бо зоиш шудани мулки Сулаймон монанд мекунад ва суҳанро давлати бегазанд меҳисобад:

*Суҳандонӣ дар ин олам зи неъматҳои Раҳмон аст,
Шараф ёбад ба иззу ҷоҳ ҳар он кас, ки суҳандон аст.
Бикун мавзун суҳанҳоро, Ҳусайно, дар газал доим,
Ки фардо мешавад зоиш, агар мулки Сулаймон аст.*

Ҷои дигар бошад шоир давлати дидори модарро аз тахти Сулаймон болотар меҳисобад.:

*Дар муҳити хонадон хуршеди тобон, модарам,
Манзилам аз нури руҳсорат чарогон, модарам.
Як нигоҳаш баҳри ман садҳо саодат оварад,
Бартарӣ аз давлату тахти Сулаймон, модарам.*

Шоир дар ашъораш фалсафа ва маънии будан, зистан ва рафтани борҳо бо мисолҳои зиёд баён мекунад ва ба хонанда ҳакимона ёдрас мекунад, ки Сулаймоне, ки бодро ҳукмронӣ мекард ва аз Машриқ то Мағриб фармонравой менамуд назди марг чора надорад ва агар ту ҳам тавонову пурқудрат ҳастӣ ҳамоно туро низ чун Сулаймон аҷал домангир хоҳад буд:

*Омаду рафти нафас бошад аломоти Худо,
Муҳлати ҳар як нафас аз назди ӯ бошад ато.
Бе нафас як сурате мисли Сулаймон рӯи ҷӯб,*

Бод афтонад туро, бар дасти ту бошад асо.

Дар ашъори Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода як қатор мафҳумҳое ба кор рафтаанд, ки он ба пайамбари Худо Мӯсо (а) тааллуқ дорад. Аз ҷумла Сомирӣ, Кӯҳи Тур, Ҳорун, асои Мӯсо, яди байзо, Қорун, Фиръавн, Қабас, водии Айман ва монанди инҳо. Аз ҷумла Сомирӣ ҳамчун як чехраи манфӣ чун дар адабиёти ҳазорсолаи мо дар ашъори Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода низ ба кор рафтааст. Дар сарчашмаҳо омадааст, ки замоне ҳазрати Мӯсо, алайҳиссалом, дар муддати сӣ рӯз ба кӯҳи Тӯр ба миёод рафт бародараш Ҳорунро дар миёни қавм ҷонишин гузошт, аммо чил рӯз дар он ҷо боқӣ монд ва дар ин хангом Сомирӣ ном, ки худ заргар буд қолабе ба шакли гӯсола дуруст кард ва ҳамагонро ба парастии он даъват намуд зеро аз гӯсола бонге мебаромад, аслан ин овоз аз шамол буд.

Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода қиссаи Сомириро ҳамчун ибрати имрӯзӣён бо забони фасеҳу содда ба назм мекашад, ки хонанда метавонад аз як қиссаи куръонӣ огоҳ гардад ва барои худ ибрате бардорад. Боиси зикр аст, ки дар ба назм кашидани қиссаҳои куръонӣ ва воқеаҳои таърихӣ шоир муваффақ шудааст:

*Сомирӣ дар аҳди Мӯсо буд шахси раҳнишин,
Раҳзану гонатгару аз мардумони бадгузин.
Дар дилаш бугзу адоват баҳри Мӯсои калим,
Аз Худо рӯ тофт бар гӯсолаи симу зарин.
Дар гиёби ҳазрати Мӯсо ҳамегуфт: Ин Худо,
Сачда бар гӯсола бояд кард дар рӯи замин.
Қавми Мӯсо аз ҳидоят бар залолат шуд бадил,
Ҳазрати Ҳорун ба Мӯсо он замон буд сарнишин.*

*Гуфт Мӯсо бар бародар: Ту чӣ кардӣ, эй амин?
Гуфт: Маъзурам бидор, эй ибни модар, беҳтарин.
Сомирӣ дар ин амал ҳамроҳ бо шайтон бишуд,
Фитнаҳо бар ман бикарду ту шудӣ аз ман ҳазин.
Гуфт Мӯсо баҳри қавмаи: Шарм бодо бар шумо,
Ин зиёни қавми ман дар назди он Рухуламин.
Қиссаи Мӯсову Ҳорун дар каломи ин Ҳусайн,
Ибрате бар дигарон то он дами рӯзи яқин.*

Ё дар миёни қавми Мӯсо Қорун яке аз нафарони сармоядор буд, ки сарвати зиёд дошту тухми ҳарисӣ дар дил кошта буд ва бо тамоми симу зари худ замин онро даркашид. Мӯсо меҳост ба се нафар шайтонсиратон Фиръавн, Сомирӣ ва Қорун Худоро шиносонад, аммо онҳо қабул накарданд. Инро низ шоир ба риштаи назм мекашад:

*Дар ривоят, дар ҳикоят нафси Фиръавн дар ҳавас,
Умри ӯ тӯлонӣ буд бо офият дар ҳар нафас.
Чорсад сол умр ёфт, аммо надид дарди саре,
Ман Худо – гуфт, – қодирам берун равам аз ин қафас.
Бениёз дид нафси худ даъвову нофармонӣ кард,
Зулмати чашмони ӯ равшан нашуд аз он қабас.
Ӯ бидид бо чашми худ эъҷози Мӯсо аз Худо,
Даъвии ноҳаққи ӯ ӯро бикард чун хору хас.
Қиссаи қуръонӣ омад баҳри ибрат дар ҷаҳон,
Сомирӣ Фиръавну Ҳомон номи онҳо дар Абас.
Эй Ҳусайн, дар маснавӣ ту хондаӣ он қиссаҳо,
Роҳи карвонро бигир зангӯлаи карвон ҷарас.*

Қиссаи ширини Юсуф дар ашъори ағлаби суҳанварони классикии мо ба лаҳну услуби гуногун инъикос шудааст. Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода низ аз исми

Юсуф, Яъқуб ва Канъон номи шахре, ки Яъқуб дар он маскан дошт ва зодгоҳи ҳазрати Юсуф, алайҳиссалом, мебошад борҳо ёд мекунад. Дар абёти зерин ишора ба дурии Яъқуб аз ҳазрати Юсуф мекунад ва сабаби равшан шудани чашми Яъқубро дар сабр ва шукргузорӣ мебинад, ки инсонҳоро ин сифат муҳим аст ва пурнурии чашми хешро аз кироати Каломи шариф медонад. Яъне аз назари шоир хондани Қуръон дилу ҷони инсонро равшан нигоҳ медорад, зеро ин китоби муқаддас танҳо ахлоқи некро дар инсонҳо талқин месозад.

*Юсуф аз ҳичрони худ чашми падарро кӯр кард,
Шукри неъмат, васфи хайр аз Яъқуби Канъон бигир.
Шуд мунаввар чашми Яъқуб назди Юсуф, эй Хусайн,
Чашми худ пурнур хоҳӣ, баҳра аз Қуръон бигир.*

Яке аз бахшҳои ашъори Ҳоҷӣ Хусайн Мӯсозода ин ниёиш ва муноҷот аст, ки дар таърихи адабиёти мо собиқаи пурғановатро молик аст. Воқеан ниёишу муноҷоти шоир бо забони содаву раван ва самимӣ баён шудааст. Олами ботинӣ, имону эътиқод, дили пурмеҳру маърифат ва фазилати шоир имкон фароҳам овардааст, то ин гуна сурудаҳои ӯ ба гӯши дилу ҷони хонанда расад:

*Умед аз дарғаҳат дорам, ту ҳайронам макун, ё Раб,
Дар ин дунёи оромиш парешонам макун, ё Раб.
Ато фармудӣ неъматҳо ба назди мардуми олам,
Хатое гар шавад содир, ту гирёнам макун, ё Раб.
Харобиҳои ин олам ба дасти мардуми ҷоҳил,
Зи подонӣ ҳазар дорам, ту нисёнам макун, ё Раб.....*

*Саодатмандии олам, Ҳусайно, аз чароги ақл,
Фурӯзон шуд чароги дил, шабистонам макун, ё Раб.*

Ё дар абёти зерин ин қадар самимӣ аз даргоҳи
Худо бахшиш мерпурсад ва умед аз раҳматаш мена-
мояд:

*Худоё, ту хато бахшӣ, бубахш исёни моёнро,
Муноҷоти ту мегӯем, ато фармой эҳсонро.
Ҳама аъмоли мо охир умеди раҳматат дорад,
Чу раҳмат бар назар ояд, бирезӣ оби боронро.
Ҳусайно, ту бипурс аз ӯ саодатмандии дорайн,
Ба раҳму шафқату меҳраш бибахшад богу бӯстонро.*

Олами тасаввуроти шоир ғайриоддист ва идроку
маърифати олами ашъ аз ҷониби ӯ бо тимсолу рамзҳои
ҷолиб баён мешавад. Чунончи дар ғазали зерин шоир
биму тарси аҳли башарро аз ҷангу низоъҳои бемаънии
олам ба қалам мекашад. Ӯ инсонро ба мурғ ё чўчае
монанд мекунад, ки бо вучуди доштани саробонаш аз
доми сайёд дар ҳарос аст ва дар ин маврид шоир таввак-
калро пеша мегирад. Аз ин тасвири шоир ҳамчунин
метавон рамзи инсон ва марғро ҷуст, ки ишорат ба но-
тавонии Банӣ Одам дар назди аҷал мебошад:

*Киноятҳо мағӯ бар ман, зи ҳоли худ парешонам,
Ки фардои Банӣ Одам чӣ хоҳад шуд, намедонам.
Тафаккур мекунам доим парешонҳол мисли гунг,
Зи асрори Банӣ Одам ба мисли чўча тарсонам.
Ҳазорон чўчаро бингар, шуда омодаи парвоз,
Манам як чўчаи дунё, зи феъли худ пушаймонам.
Агарчи мисли сӣ мургам, ки зери боли симургам,
Зи бими доми сайёде ҳаросону гурезонам.*

*Бувад бадбахтии олам ба мисли шомии зулмонӣ,
Агар як зарраи нуре бубинам, шамси тобонам.
Ҳусайно, ту таваккул кун, матарс аз доми сайёде,
Бигӯ: Аз ҳар бало ин ҷо Худо бошад ниғаҳбонам.*

Шоир меҳоҳад хонандаи шеърӣ ӯ инсонӣ соҳибтафаккур бошад ва аз ҳодисоту воқеоти зиндагӣ барои худ ибрат бигирад. Махсусан тарғиби одобҳо, ахлоқи ҳамида, усули зиндагии шоиставу пурмазмун ва монанди инҳо ба тариқи таъкид иброз гаштааст. Чунончи дар мавриди одоби суҳан гуфтан ва сӯҳбатойӣ шоир борҳо рӯчу кардааст ва андешаҳои ҷолибро иброз доштааст. Аз ҷумла ӯ таъкид мекунад, ки инсон дар баробари бо адаб суҳан кардан бояд озодона бе тарсу бим фикрашро баён созад. Дар сурати пахш кардани тарсу ҳарос инсон набояд онро дар суҳан зоҳир намояд ва аз асли матлаб дур гардад. Натиҷаи ҳар суҳан ва гуфтор бояд ҳикмат ва панд бошад:

*Бо адаб бояд суҳан гуфт, то ту гардӣ сарбаланд,
Фикри худ озод бояд гуфт, эй андешаманд!
Бар ҳаёлат ҳарчӣ ояд – тарсу бим ҳам изтироб,
Дар суҳан зоҳир нагардон, то набодиш пойбанд.
Пойбанди ҳар суҳан бошанд аҳли маъсият,
З-ин сабаб аз яъс доим ҳудфурушӣ мекунамд.
Ҳудфурушиҳо макун чун тарс ояд бар сарат,
Чунки бошад ҳудфурушӣ назди мардон нописанд.
Раъйи солим пеша гир, дар фикр дурандеш бош,
Меҳрубониҳо бикун, он бар ту ояд дилписанд.
Қасди ту дар ҳар суҳан бошад, Ҳусайно, ҳикмате,
Аз паси некон бирав, то ту бигардӣ баҳраманд.*

Дар ашъори Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода ситоиши ёри заминӣ низ бо эҳсоси баланди ошиқӣ ба қалам омадааст. Шоир дар ҳаққи ҳамсару ҳамдили ҳаётии худ бо муҳаббати хос ҳарф мезанад. Аз назари шоир ҳамсар равшанибахши даргоҳ, боғу бўстон, сирри пинҳон, даври даврон, ёри оқил, нойи найистон ва девони ашъор мебошад:

*Дар миёни халқи олам шамси тобонам туй,
Равшанибахшои даргоҳу шабистонам туй.
Дар маҳалли сабзаву гул боғу бўстони зиёд,
Ҳамчу гул дар назди булбул дар гулистонам туй,
Хор бо гул ҳамраҳу гулшан надонад сирри он,
Байни хористону гулшан сирри пинҳонам туй...
Ту бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн, андар ғазал асрори худ,
Ҳарчӣ гӯям васфи ту, ашъори девонам туй.*

Шоир дар як шеър аз бародари хеш сипосгузори менамояд, ки ўро дар роҳи зиндагӣ раҳнамо будааст ва чун падар ўро ғамхорӣ кардааст. Ин гуна нигоштаҳои шоир, ки ниҳоят содаву самимӣ иншо шудааст баробари ҷанбаи тарбиявӣ доштан инсонҳоро ба андеша водор мекунад, ки нисбати бародари хеш чӣ кореро ба анҷом расонидааст ва ё ба аҷри меҳрубонии ў чӣ иқдоме кардааст. Гузашта аз ин ғазали зерин рози дили ҳар нафаре метавонад бошад, ки аз некиҳои бародараш миннатдор аст:

*Эй, ки бо роҳи ҳақиқат ошно кардӣ маро,
Ҳам анису мунису соҳибсано кардӣ маро.
Дар раҳи таълими илмӣ маҳтоби шомӣ ман,
Дар маҳорат омилу дастошно кардӣ маро.*

*Ҳарчӣ дидам дар ҳаётам, решааш аз дасти туст,
Борҳо аз чоҳи навмедӣ раҳо кардӣ маро.
Раҳму шафқат дар дилат, ҳам меҳрубонӣ баҳри ман,
Бо насиҳатҳои худ ту муқтадо кардӣ маро.
Ҳодии роҳи ҳаётам, муришиди корам будӣ,
Дар замон мобайни мардум раҳнамо кардӣ маро.
Раҳмати Ҳақ бар ту бошад, эй акоҷон, рӯзи ҳашир,
Доимо гӯяд Ҳусайн: Соҳибдуо кардӣ маро.*

Китоби нави Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода бо фарогирии ашъори мухталифмазмуну гуногунмундариҷа саҳифаи тозаеро дар эҷодиёти ӯ боз мекунад. Хонандаи имрӯз аз ин китоб, ки «Меъроҷи маърифат» унвон дорад бардошти неқ хоҳад кард ва дар густариши ҷаҳонбиниву маърифати ӯ ашъори шоир нақши бориз хоҳад гузошт.

Ҳамин тариқ баъди мутолиаи се девонии шеърӣ Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода метавон ба тариқи зайл баъзе натиҷаҳои баррасиву омӯзиши худро ба қалам дод:

1. Ворид шудани Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода ба олами шеърӯ адабиёт як воқеаи фарахбахш ва табиист, ки дар заминаи донишу ҳикмати қуръонӣ ва дунявӣ ва таҷрибаи бои зиндагиву маърифати баланд руҳ додааст. Ба иборати дигар барои шоир ин ҳадаи яздонист бар ивази заҳматҳои фаровон дар роҳи илм ва амали неқ дар ҷомеа руҳ додааст.

2. Сабку услуби шоир дар зоти худ бемонанд буда, тарзи баёни фикр ва қорбурди таъбиру вожаҳо аз ҷониби шоир ғайрианъанавист. Барои дарки маъниву мазмуни баъзе аз нигоштаҳои шоир донишмандони таърихи дин, Қуръон, саргузашти афроди таърихӣ муҳим

аст. Ин аст, ки барои осон кардани кори хонанда дар китоби сеюм шарҳи луғот ва маънии асмой таърихӣ пешниҳод шудааст. Дар ин маврид рӯчуъ ба номҳои китобҳо аз ҷумла «Мифтоҳи асрорнома», «Чавҳари ҷовидона» ва «Меъроҷи маърифат» низ аз рамзу рози андешаҳои шоир дарак медиҳад. Аз ҷониби дигар баъзе аз намунаҳои осори шоир ба хонанда дар мавриди таъриху Қуръон дониши дигар ато мекунад.

3. Шеърҳои шоир аз назари мавзӯву мундариҷа гуногун буда, дар заминаи ҷаҳонбинии васеъ ва андешаву тафаккури густурдаи ӯ ҷолиб ва муфид мебошад. Вобаста ба руҳияи Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода осораш ҷанбаи тарбиявӣ ахлоқӣ пайдо кардааст. Ҳадафи шоир низ рисолати деринаи суҳанварони классикии мост, ки он аз тарбияи рӯҳ ва навозиши ҷони инсон иборат мебошад. Густурдагии мавзӯ ва мундариҷаи ашъори шоирро аз як китоб ба китоби дигар бештар эҳсос намудан мумкин аст. Вале ҳамоно дар меҳвари осораш мавзуи Ватан ва ватандорӣ, шукрона аз зиндагиву замон ва аз ҳама бештар тараннуми ахлоқи ҳамида ва илқо ба рафтори нек қарор дорад..

4. Шоир дар тӯли бештар аз як соли эҷод таъвонистааст ҷанбаи ҳунарии хешро ривҷ бахшад ва махсусан дар мавриди истифодаи санъатҳои бадеӣ маҳорати худро нишон диҳад. Дар осори ӯ махсусан санъати талмех, ирсоли масал, ташбеҳ, истиора, ихом ва ғайра фаровон ва бомавқеъ ба қор рафтааст.

5. Аз миёни жанрҳои адабӣ ғазал бештар мавриди қорбурди шоир қарор гирифтааст. Ин фодагари он аст, ки шоир дар заминаи назми суннатии мо шеър меғӯяд ва маҳз ҳамин нави шеърӣ мутобиқ ба табиати

шоир ва ҷаҳони ботинии ӯ мувофиқ аст.

6. Яке аз дастовардҳои муҳими шоир, ки камтар суҳанварони дигарро даст додааст бештар аз 200 номгӯ матни ашъори шоир аз ҷониби ҳунамандони маъруфи тоҷик ба риштаи оҳанг кашида шуда, бо сарои хуши онҳо сароида мешавад. Воқеан тавассути оҳанги марғуб ба ғӯши хонанда ё шунаванда расидани шеъри хуб боиси баланд шудани маърифат ва фарҳанги мардум хоҳад буд.

Меҳостам ба ин гулистони маъниву ҳикмат бо муҳаббат ворид шавед ва гулҳои хушбӯи андарзу пандро барои худ бардоред ва шояд ин ғазал ҷаҳони ботинии шоирро аз гуфтаҳои болоии банда бехтар муррифӣ хоҳад кард:

*Гардиши афлок рӯзе кашфи номи ман кунад,
Бо қалам ҳарчӣ навиштам, зулмате равшан кунад.
Аз барои халқу миллат дона қорам бо умед,
Дар давоми солҳо он донаҳо хирман кунад.
Дар назар ҳар ҳикмате омад зи авроқи дилам,
Бо қалам ифшои он майдони дил гулшан кунад.
Ман намегӯям, ки ашъорам барӣ аз ноқисот,
Варна ҳар шеъри мукамал ҷодуву афсун кунад.
Гар ту хондӣ як ғазал бо дарки мақсуди дилам,
Маънӣ андар маънӣ фаҳми фикри ту мавзун кунад.
Эй Ҳусайн, ҳарчӣ навишти аз ҳаётат – ҳикматест,
Шукри ифшои қалам, аъдои дин мафтун кунад*

«АЛИФ»

ИБТИДО БО ИСМИ ХОСАТ БАР ТУ
ГӢЯМ МАН САНО (531)

Ибтидо бо исми хосат бар ту гӢям ман сано,
Мубтадои некиҳо аз ту бипурсам, эй Худо.
Кардам оғози китобат дар тариқи саҷӣ ту,
То равон гӢям дуруде бар Муҳаммад Мустафо.
Баҳри ёронаш бигӢям сад салом аз қаъри дил,
Чор ёри босафо дар байни ёрон муктадо.
Раҳмататро ман бигӢям баҳри соҳибмазҳабон,
Бӯҳанифа байни онҳо чун ситора рахнамо.
Раҳнамоӣ кун Ҳусайнатро, Худоё, дар ғазал,
Начми бахташ неқ гардон бо шарофат аз қазо.
Бо умеди раҳматат оғоз кардам ин амал,
Гар хато аз ман равад, бахшиш бикун дар интиҳо.
20.09.2017.

Мубтадо – оғози кор.

Саҷӣ – бо қофия гуфтан, дар охир овардани калимаҳои ҳа-
моҳанг ва ҷумлаҳои бо вазни яксон мисли гуфтор – кирдор, ҳа-
лаф – талаф.

Саҷӣ ту – ишора ба Қуръони карим.

Муктадо – он кӣ ба вай иқтидо ва пайравӣ мекунад, пешво.
Начм – ситора.

Қазо – ҳукм кардан, ҳукми шаръӣ баровардани қозӣ, қози-
гӣ кардан.

ПИРИ ДЕХҚОН ОДАМУ МОМОҲАВО СОҲИБДУО (540)

Пири деҳқон Одаму Момоҳаво соҳибдуо,
Ризқи онҳо бар замин дар меҳвар омад ибтидо.
Ҳам ниғаҳбон баҳри ҳайвон, ризқу рӯзӣ ширу пашм,
Суннати Пайғамбарон дар дасти онҳо буд асо.
Меҳрубон бо ҳам будан – таълими Одам аз само,
Ваъдаҳо омад ба мо ҷаннатмакони асхиё.
Меҳнати рӯи замин ёбад шараф аз дасти ӯ,
Нораво бўсидану аз баҳри деҳқон он раво.
Пайрави Одам бишав, деҳқонӣ кори авлиё,
Ризқу рӯзии ҳалол омад сифоти асфиё.
Ту сифат кун, эй Ҳусайн, ояд шараф бар ин Ватан,
Дар намозу ҳам ниёз аз баҳри деҳқон гӯ дуо.

11.05.2017.

Меҳвар – миён, мобайн.
Асхиё – ҷ. сахӣ, саховатмандон.
Ниёз – барои гирифтани мурод ё ҳочот, ба Худо илтиҷо
кардан, майл, хоҳиш.

ХУДОӢ, ТУ ХАТОБАХШӢ, БУБАХШ ИСӢНИ МОӢНРО (549)

ХудоӢ, ту хатобахшӢ, бубахш исӢни моӢнро,
Муночоти ту меғуем, ато фармой эҳсонро.
Ту дидӢ чурми исӢнро, бипӯшидӢ ба сатри хеш,
БиӢед, эӢ мусалмонон, сано гӯем Субхонро.
Бубахшо насли инсонро ту бо эҳсони раҳмонӢ,
Широғу байғи мо мушқил, бикун осон ту мизонро.
ХудоӢ, ту ато кардӢ ғановатҳои бепоӢн,
Саховатмандию сахтӢ, - ту донӢ кори боӢнро.
Ҳама ағмоли мо охир умеди раҳматат дорад,
Чу раҳмат бар назар ояд, бирезӢ оби боронро.
Хусайно, ту бипурс аз ӯ саодатмандии дорайн,
Ба раҳму шафқату меҳраш бибахшад боғу бўстонро.
16.05.2017.

Широғ – харидан.

Байғ – фуруҳтан (байғу широғ – тичорат).

Ғановат – боигарӢ, сарват.

Дорайн – шакли дугонаи дор; ду дунӢ – дунӢи моддӢ ва ғай-
римоддӢ, ин дунӢ ва охират.

РАМЗИ НЕКӢ ДАР ДИЛАТ, МАСРУР МЕСОЗАД ТУРО (562)

Рамзи некӢ дар дилат, масрур месозад туро,
Дар амал чорӢ шавад, махшур месозад туро.
Гар халал ворид шавад дар кори хайру ҳам нийят,
Оқибат дар ин ҳаёт ранчур месозад туро.
Боданӯшӣ қомати чун сарвро ҳам мекунад,
Оқибат чу навдаи ангур месозад туро.
Ангубин баҳри шифо, аммо на аз занбӯри зард,
Нафси ҳайвонӣ мудом занбӯр месозад туро.
Дар ҳаёт ҳар он чӣ дидӣ – рамзи неку ҳам бадӣ,
Аз барои нафъи худ маҷбур месозад туро.
Мисраи ҳар байти ту бошад, Хусайно, рамзи нек,
Рӯзи ҳашр аз аҳли хайр махшур месозад туро.

29.05.2017.

Махшур – зиндагардонидашуда.

КАРД БОЯД ЭҲТИРОЗ АЗ МАРДУМИ ҶОҲИЛНАМО (565)

Кард бояд эҳтироз аз мардуми ҷоҳилнамо,
Худтарошӣ мекунад аз ҷаҳли худ оқилнамо.
Аз сари ҷаҳли мураккаб хонад ӯ худро ҳаким,
Назди ӯ гар меравӣ, рафтори ту бошад хато.
Назди ҷоҳил ту марав, бо аҳли ҳикмат унс гир,
Илму ҳилму ҳам карам бар дарди ту бошад шифо.
Ту бидон, дар ин ҳаёт умри азизат муғтанам,
Назди ҷоҳил гар равӣ, бар умри худ кардӣ чафо.
Донишу илму адаб доди Худо бошад, бидон,
Гар ту дидӣ олиме, ҷонро бикун баҳраш фидо.
Васфи аҳли илм гӯ, дар ҳар каломат, эй Ҳусайн,
Бо хулуси дил нависӣ, мустаҷоб ояд дуо.

31.05.2017.

Ҳилм – нармдилӣ, мулоимат.

Карам – саховат, ҳиммат, кушодастӣ, ҷавонмардӣ.

Муғтанам – ғанимат шумурдашуда; ғанимат.

Хулус – ҳолисӣ, соддагӣ, покӣ, самимият, дӯстии бовафо.

Мустаҷоб – иҷобатшуда, қабулшуда (дар бораи дуо).

ЗАХМИ ЗАБОНИ ЁРУ ДЎСТ СЎРОХ СОЗАД ҚАЛБИ МО (566)

Заҳми забони ёру дӯст сӯроҳ созад қалби мо,
Таъни каломи мардумон бар якдигар бошад ҷафо.
Ҳарчанд бошад ин забон як пора лаҳме дар даҳон,
Аммо аз он ояд ҳамон бӯхтону шатму ифтиро.
Заҳми забонро дар масал заҳми ниҳонӣ гуфтаанд,
Заҳми табарҳо меравад, заҳми забон монад ба ҷо.
Заҳми забон бар соҳибаш доим биёрад мушкилот,
Бошад сари сабзи тӯро заҳри забонат чун бало.
Заҳми забон ояд ба ту, марҳам бичӯ, баҳри Худо,
Қасди маломатро макун, дилхуш шавӣ дар интиҳо.
Заҳми забон шамшери тез – андар ҳадис омад, Ҳусайн,
Шарҳи ҳадис ин ҷо бигӯ, бар мо шавӣ то раҳнамо.

31.05.2017.

Таън – найза задан ба касе.

Бӯхтон – сухани бади ноҳақ дар бораи касе, тӯҳмат, ифтиро.

Шатм – дашном додан, ҳақорат кардан.

Ифтиро – (чап) бофтан, (чап) сохтан; тӯҳмат кардан, бӯхтон кардан, касеро беасос хоин гуфтан; тӯҳмат бӯхтон.

ДАР ҶАҲОН РОҶЕ БИГИР ПАЙВАСТА БОШАД БО САМО (570)

Дар ҷаҳон роҷе бигир пайваста бошад бо само,
Роҳи дину ҳам диёнат роҳи Кайҳон дар фазо.
Арсаи олам, бубин, майдони илму маърифат,
Ту ризо шав дар қадар бо ҳар ҷӣ ояд аз қазо.
Илми дину илми дунё дона бошад дар замин,
Ҳар ҷӣ корӣ бидравӣ, чизе наояд аз ҳаво.
Дар фазо дидӣ кавокиб, ҳикмати ҳақро шинос,
Сӯи ҷаннат шав равон, ноил шавӣ рӯзи ҷазо.
Дар ҷаҳон ҳар як амал подош дорад, эй писар,
Дар ҷавоби кори хайр бар исми ту ояд сано.
Эй Ҳусайн, ту дар ғазал майдони дониш пеша гир,
Соҳиби илму амал дар ҳар замон шуд муқтадо.

03.06.2017.

Диёнат – диндорӣ; маҷ. ростӣ, бовичдонӣ, ҳалолкорӣ.
Қадар – тақдир.

ХОКИ ПОЙИ ЁРИ СОДИҚ ТЎТИЁИ ЧАШМИ МО (575)

Хоки пойи ёри содиқ тўтиёи чашми мо,
Тўтиё равшан кунад, гар чашм бошад камнамо.
Ёри содиқ назди ту ҳаргиз нагӯяд содиқам,
Дар амал орад садоқат, дар рухаш нури сафо.
Гар ғуборе дар дилат пайдо шавад, покаш бисоз,
Ту вафодорӣ бикун – аз осмон омад нидо.
Гар набуд ҳамвор гоҳе роҳи ту дар ин ҳаёт,
Дастӣ ёриро бидеҳ, гар ёри содиқ мубтало.
Роҳи ҳамворе бипаймо, бо ҳабибон нек бош,
Нафъи онро ту бубинӣ оқибат дар интиҳо.
Ёри содиқро, Хусайно, тўтиёи чашм кун,
Чашми ту равшан бишуд, бар ёри худ шав раҳнамо.
04.06.2017.

Содиқ – ростгӯӣ, росткор.
Мубтало – гирифтори чизе, дучоргардида ба чизе; гириф-
тори балову меҳант.

ГАВҲАРИ МАНСУРИ МАН, ДУРРИ ФАРОВОНАМ ШУМО (590)

Гавҳари мансури ман, дурри фаровонам шумо,
Ёри содиқ, ҳам ҳабиби даври давронам шумо.
Чамъи гавҳар мекунам бо риштаи абрешимин,
Махфилороям агар, шамъи фурӯзонам шумо.
Иттифоко нохуш ояд боди сахте ногаҳон,
Мавҷҳо бар худ занад дар баҳр, тӯфонам шумо.
Аз Худо пурсам, ки оромӣ бигирад мавчи баҳр,
Баҳри дунё қатра гардад, оби мижгонам шумо.
Оби мижгон – оби раҳмат нукта бошад дар сухан,
Ибтидо то интиҳо ашъори девонам шумо.
Ҳамраҳи ёрони худ гӯяд Ҳусайн садҳо ғазал,
Ин ҷаҳону он ҷаҳон ёри ҷаҳонбонам шумо.

13.06.2017.

КОЛБАДИ МАН ГАР БИЧЎЕД ТУРБАТАМ ДАР ҲАР КУЧО (591)

Колбади ман гар бичӯед, турбатам дар ҳар кучо,*
Олами арвоҳ бидонед мекунад худ ҷо ба ҷо.
Руху ҷисмам ҳамраҳу аммо намебинед маро,
Ҳарчӣ гуфтам, ҳалли он аз мушкилӣ ёбед раҳо.
Мушките ояд ба сар, аз колбади ман ҳеҷ мапурс,
Ҳалли он дар дасти Холиқ, ту напурсидӣ чаро?
Дар замони зиндагӣ фардо чӣ бошад фикри ман,
Ҳар чӣ доштам дар дилам, аз баҳри миллат шуд фидо.
Ҳикмату асрори Ҳақ дар ҳар ғазал гӯ, эй Ҳусайн,
Маншаъ аз Қуръон гирад, бар дардҳо бошад шифо.
Ҳар, ки аз Қуръон бичӯяд сирру асрори ҷаҳон,
Кашфи он дар ҳар ғазал бар ҳар ду олам раҳнамо.

13.06.2017.

* Ин ғазал дар вазни ҳичой навишта шуда, қоидаи арӯз дар он риоя нашуда.

Колбад – қолиб, тан, бадан, ҷасад.

**Маншаъ – сарчашма, баромадгоҳи ибтидоӣ, ҷои пайдоиш;
маҷ. зодгоҳ, сабаб, боис.**

ДАР ПАЙИ ОЗОРИ МАРДУМ РАФТАНАТ БОШАД ХАТО (596)

Дар пайи озори мардум рафтанат бошад хато,
Тундхӯ харгиз машав, гарҷӣ ту бошӣ муктадо.
Бар сари мардум наёвар кулфату ранчу бало,
Бар сари ҳайвон мазан, бошад ба дастат гар асо.
Воизи боҳилм бар нафъи ҳама гӯяд сухан,
Дар раҳи озори мардум сифла гӯяд нораво.
Дар пайи рафтори бад боқӣ бимонад сад чафо,
Ҳар кӣ ӯ бадкор бошад, аз Худо бинад ҷазо.
То тавонӣ дар ҳаётат мардумозорӣ макун,
Гар ту бошӣ неkhӯ, гӯянд дар ҳаққат сано.
Раҳму шафқатро бигӯ дар ҳар каломат, эй Ҳусайн,
Нарм сози гар диле, аз ту Худо бошад ризо.

14.06.2017.

Воиз – вазъгӯянда, панду насихаткунанда.

Сифла – фурумоия, пастфитрат, ноодам, нокас.

ЭЙ, КИ БО РОҲИ ҲАҚИҚАТ ОШНО КАРДӢ МАРО (606)

Эй, ки бо роҳи ҳақиқат ошно кардӢ маро,
Ҳам анису мунису соҳибсано кардӢ маро.
Дар раҳи таълими илмӣ маҳтоби шомӣ ман,
Дар маҳорат омилу дастошно кардӢ маро.
Ҳар чӣ дидам дар ҳаётам, решааш аз дасти туст,
Борҳо аз чоҳи навмедӣ раҳо кардӢ маро.
Раҳму шафқат дар дилат, ҳам меҳрубонӣ баҳри ман,
Бо насиҳатҳои худ ту муқтадо кардӢ маро.
Ҳодии роҳи ҳаётам, муршиди қорам будӣ,
Дар замон мобайни мардум раҳнамо кардӢ маро.
Раҳмати Ҳақ бар ту бошад, эй акоҷон, рӯзи ҳашр,
Доимо гӯяд Ҳусайн: Соҳибдуо кардӢ маро.

25.07.2017.

Анис – ҳамдам, рафиқ, ёр, дӯст, ҳамсӯҳбат.
Муршид – иршодкунанда; пир, шайх.
Акоҷон – мурод аз ин Ҳоҷӣ Нуруллоҳҷа (1942-2015) сокини деҳаи Росровути н. Деваштич (Ғонҷӣ).

ҒАФЛАТИ АҲЛИ ҶАҲОЛАТ ҲАМЧУ КАЖДУМ ЗЕРИ ПО (619)

Ғафлати аҳли ҷаҳолат ҳамчу каядум зери по,
Неш бар поят занад, гар ту набинӣ ҷо ба ҷо.
Каядуми пажмурдаро гар ту бидидӣ ногаҳон,
Зери болиин гар бимонӣ, бар ту орад сад ҷафо.
Неши каядум ҷаҳли мардумҳост, сядди раҳ шав,
Гар ҷасорат мекунӣ, бар дарди ту бошад даво.
Маъзарат хоҳад касе, узри варо бинмо қабул,
Чашм аз нуқсон бипӯши, бар ту бошад он раво.
Машварат хоҳӣ агар, аз ҷоҳилон парҳез кун,
Дар ҳазар бош аз балоҳо, то нагардӣ мубтало.
Офият хоҳӣ, Ҳусайно, илму ирфон пеша гир,
Мераҳонад илми мо моро зи ҳар хавфу бало.

31.07.2017.

Ғафлат – беҳабарӣ, фаромӯши, бепарвой.
Маъзарат – узрхоҳӣ, пӯзиш.
Мубтало – гирифтори чизе, дучоргардида ба чизе.

ЭЙ ПАДАР, ДОИМ БИПУРС ФАРЗАНДИ СОЛЕҲ АЗ ХУДО (620)

Эй падар, доим бипурс фарзанди солеҳ аз Худо,
То шавад дар вақти пирӣ дастгират чун асо.
Хирмани боғи ту бошад, ҳосилаш аз асли ту,
Бо зуҳури мевааш аз мушкилӣ ёбӣ раҳо.
Муниси фарзанди худ шав, узр орад аз гуноҳ,
Ту бибахшояш ба меҳр, содир кунад ногаҳ хато.
Чавҳари фарзанд бошад аз падар хулқи накӯ,
Дар чавонӣ иффату инсония шарму ҳаё.
Фитрати инсониро дар фикру зехнаш ҷой кун,
Раҳмат орад баҳри ту, аз вай Худо бошад ризо.
Фурсат омад, эй Ҳусайн, роҳи насихат пеш гир,
Ҳар нафар нафъе барад, дар ҳаққи ту гӯяд дуо.
31.07.2017.

Иффат – парҳез кардан аз шаҳват, порсой, покдоманӣ.
Фитрат – офариниш, хилқат.

ЗИНДАГӢ МАЗРАИ ОҒОЗИ БАҲОР АСТ ИН ЧО (633)

ЗиндагӢ мазраи оғози баҳор аст ин чо,
Кишт кун тухми накӯ, мавсими кор аст ин чо.
«Ҳар чӣ корӣ – даравӣ» ҳикмати дерина бувад,
Хӯшаро дона на аз рӯи шумор аст ин чо.
ЗиндагӢ хуш гузарон, роҳи ҳакимона бигир,
Меҳанат дӯст бидор, авчу барор аст ин чо.
БандагӢ – тоати Ҳақ, қалб – ибодатхона,
Дил агар пок бувад, хонаи ёр аст ин чо.
Лоғарӣ васфи бад ояд, кӯҳ агар зарра шавад,
Коҳиши тан гузарад, лайлу наҳор аст ин чо.
Бурдани номи накӯ чист, Ҳусайно? – Шараф аст!
Ҳифз кун иззати худ, роҳи гузор аст ин чо.

07.08.2017.

Мазраъ – замини корам, ҷой зироат, киштзор.
Лайлу наҳор – шабу рӯз.

ДИЛ АГАР ГИРАД ЧИЛО, САВДОИ ОН АЗ ҲАР КУЧО (634)

Дил агар гирад чило, савдои он аз ҳар кучо,
Доғи он аз маъсият, осор бошад нақши по.
Гар диле софӣ шавад, иззат биёбад соҳибаш,
Байни мардум чун муҳиб бар чашм гардад тӯтиё.
Гар ту лағзиш мекунӣ дар роҳи бад бо маъсият,
Латмае ворид шавад, бар ту биёрад доғҳо.
Тавба, истигфор бошад, занги дилро мебарад,
Даъвии ҷаннат макун, шав байни хавфу ҳам раҷо.
Доғи дил пайдо, ки шуд шодон нагардӣ ҳеҷ вақт,
Бо дуо тағйир деҳ ҳар он ҷӣ бошад аз қазо.
Бо каломат, эй Хусайн, ар ту намоӣ роҳи Ҳақ,
Ҳар касе омил шавад, аз дардҳо ёбад раҷо.

08.08.2017.

Маъсият – рафтор ва ҳаркат бар хилофи амру наҳйи шариат.

Муҳиб – муҳаббатбаста, дӯст.

Тӯтиё – туршии маъдани руҳ, ки онро дар қадим чун доруи дарди чашм қор мефармудаанд, санги сурма.

Раҷо – умед, орзу, чашмдошт.

Латма – осеб, зарар, зарба, зиён.

НИЗОМИ РИШТАРО БИНГАР, БИПАЙВАНДАТ МАРОМИ МО (642)

Низоми риштаро бингар, бипайвандад мароми мо,
Ба тобиш банди ҳар торе мақоме дар давоми мо.
Чу инсон дар ҷаҳон маҳсур аз шаш сӯй мебошад,
Бувад аз шаш чихат рамзе мақоми Шашмақоми мо.
Нигар кабки хиромонро, бубин он нозу ҷавлонро,
Хиромиш аз само ояд мушаббаҳ бо хироми мо.
Дуруди мардуми олам муроиди бегазанд орад,
Ба халқи рӯи олам ҳар мақоми мо – саломи мо.
Ба боло мебарад моро чу авҷи Шашмақом, эй дӯст,
Бувад ҳар як мақом ин ҷо мақоми эҳтироми мо.
Мақом таскин диҳад ҷонро, Ҳусайно, бо низоми шеър,
Шифо бахшад маризонро баёни ҳар каломи мо.

15.08.2017.

Маҳсур – ғамгин; ҳисор, ихотакардашуда.
Мушаббаҳ – ташбеҳкардашуда, монанд кардашуда.

ПИРИ ДОНОРО БУБИН – ХУД ДАР ЗАМИН, ДИЛ ДАР САМО (651)

Пири доноро бубин – худ дар замин, дил дар само,
Лутфи Раҳмонӣ барад фикри варо то кибриё.
Баҳри чамъи моли дунё ӯ надорад ҳеч саъй,
Лек баҳри нафъи мардум даст дорад дар саҳо.
Пиру муршид гар ту дидӣ, раҳнамоиҳо бипурс,
Қутби олам ҳар замон пайдо бигардад бериё.
Гар ту дидӣ пири худро мӯйҳо дорад сафед,
Лолу хайрон байни раҳ, бояд аз ӯ пурсӣ «чаро?»
Ҳар касе бошад муриди пири чоҳил дар тариқ,
Садди раҳ шав, эй Ҳусайн, бинӣ агар кори хато.
Пири дайру ҳам харобот дар замон боқӣ намонд,
Ҳамраҳи аҳли хирад шав, дил бигардад босафо.

21.08.2017.

Кибриё – бузургӣ, азамат, (сифати Худо) гурур.
Дайр – ибодатхона ва хонақоҳи насронӣён ё оташпарастон.
Харобот – майхона, маҷозан ба маънии ибодатгоҳ.

ЗИНДАГӢ РАМЗИ ҲАӢТ, ОСОР МЕМОНАД ЗИ МО (653)

ЗиндагӢ рамзи ҲаӢт, осор мемонад зи мо,
МаънӢ аз нақши қалам, афкор мемонад зи мо.
Гулшани гулхан чу дидӢ, обу оташ дар амал,
Гулхане хомӢш шавад, гулзор мемонад зи мо.
ҲарчӢ мондӢ аз худат, фардо ба ёде мерасад,
Фикр кун, шоиста шав, рафтор мемонад зи мо.
Шав намуна дар ҲаӢтат баҳри авлодони худ,
Ҳар амал дар аслу насл такрор мемонад зи мо.
Дидаи худро кушо бар олами боқӢ нигар,
Дар раҳи Ҳақ дидаи бедор мемонад зи мо.
Гулшану гулзори ту дар ҳар ғазал омад, Ҳусайн,
Ёдгоре дар ҷаҳон ашъор мемонад зи мо.

21.08.2017.

ПАРВАРДИГОР, БАХШОЙ САХВУ ХАТОИ МОРО (656)

Парвардигор, бахшой сахву хатои моро,
Бинмо зи ранчи дӯзах роҳи раҳой моро.
Аз ту расад мунодӣ, дил пур шавад зи шодӣ,
Эй корсоз, бишнавад ҳамду санои моро.
Боди насими ҳар субҳ аз мо барад кудурат,
Боди самум магардон боди сабои моро.
Мо дар хичолат ин ҷо аз айбу накси хешем,
Номусу нанг гардон шарму ҳаёи моро.
Борони раҳмат аз ту хайри зиёд орад,
Қувват бибахш, ё Раб, дасти саҳои моро.
Некӣ бипурс ҳар субҳ аз лутфи ӯ, Хусайно,
То нури ӯ физояд дар дил сафои моро.

22.08.2017.

Кудурат – хирагӣ, тирагӣ, дилтангӣ, хафагӣ, ғам.
Самум – шамоли гармсели сӯзон, боди бисёр гарм ва зарар-
нок, ки бештар биёбонҳои регзори беобу беалаф воқеъ мешавад.

АЗ ЗЕРИ АРШ ЧУ ОРАД БАР МО БОДИ САБОРО (704)

Аз зери арш чу орад бар мо боди саборо,
Бо роҳи худ расонад бар чо ҳукми қазоро.
Хатти пешониро дон, ояд ба мо неку бад,
Ҳар гаҳ бидидем неъмат, гӯем шукри Худоро.
Гар аз ту ояд бадӣ, пайдо кунад дарди сар,
Қавле, ки бо маломат дорад ҳукми даворо.
Ҳукми даво надонӣ, назди табиб наойӣ,
Бар ивази кори бад ҳукме кунад чазоро.
Нозу ниёзи мардум тухфае бошад бар ман,
Бо дида мебардорам он нози дилраборо.
Ҳамдам бишав, эй Ҳусайн, бо дӯстони содик,
Мардона тоҷи сар кун ёрону ошноро.

23.09.2017.

Арш – осмон.

МУҚТАДОИ МАРДУМАМ, АММО НАДОНАМ РАҲ КУЧО? (734)

Муқтадои мардумам, аммо надонам раҳ кучо?
Фикри ман дар равшанӣ, аммо надонам маҳ кучо?
Пеши пой худ бубинам, дур бошад илми ғайб,
Хатти пешонӣ чӣ бошад, сатри он нома кучо?
Сархади ҳар неку бад маълум бошад аз азал,
Ҳар гаҳе хоҳам убуре бе гузарнома кучо?
Раҳ ба ман равшан бишуд бо хулку атвори накӯ,
Накши дастам дар асар бе дафтару хома кучо?
Раҳнамои роҳи ман Парвардигори ман мудом,
Раҳнамоӣ ӯ кунад, дар ҷайб раҳнома кучо?
Гар суҳан ояд ба фикрат, дар ғазал гӯ, эй Ҳусайн,
Рози дил бикшо, мағӯ: Мухри фараҳнома кучо?

10.10.2017.

Убур – гузаштан, тай кардан; гузаштан аз оби ҷӯ, дарё.

ИСМИ АЪЗАМ ДАР ЗАБОНУ ҚАЛБИ МАН ШУД РАҲНАМО (735)

Исми Аъзам дар забону қалби ман шуд раҳнамо,
Рӯзи мавлуди Набӣ ногаҳ ба ман омад садо.
Ман бигуфтам дар ниҳон, эй зоти покат ҷовидон,
Исми Аъзам дар аён бар қалби ман бахшад зиё.
Васфи Пайғамбар чу омад, мустачоб ояд дуо,
Ҳамчу Мӯсои калим дар даст дорӣ гар асо.
Фикри ман холӣ набошад аз дуову аз қазо,
Тавба, истиғфор мебахшад ба ҷони ман сафо.
Баҳри ту огоҳӣ бошад исми Аъзам дар хабар,
Номи некашро бигир, бар дарди ту бошад шифо.
Васфи Пайғамбар, бидон, раҳмат биёмад, эй Ҳусайн,
Бо ҳазорон ҳикматаш дар ду ҷаҳон шуд муктадо.
Ҳикмате гӯ баҳри ёрон, то биёбандат амон,
Даъвии Ҳақро бикун, аз ту Худо бошад ризо.

10.10.2017.

Исми Аъзам – номи Офаридгор.

АЙБИ КАСРО ТУ БИЧҶҮӢ, АЙБИ ТУ ЧҶҮӢЯД ХУДО (742)

Айби касро ту бичҷӯӣ, айби ту чӯяд Худо,
Гар наёбӣ айби кас, аммо биёбад он Худо.
Айбҷӯ дар ин ҳаёт гардад дучори мушкилот,
Айби ту ифшо шавад, дар он бигардӣ мубтало.
Айби кас ифшо бикардӣ, айби ту ифшо шавад,
Гар садо кардӣ ба кӯҳ, аз кӯҳ меояд садо.
Гар такаббур доштӣ, шармандагӣ ояд ба ту,
Ҳам замон маъсияте сӯзандаи шарму ҳаё.
Байни мардум ҳеҷ гоҳ касро маранҷон бо сухан,
Ранчише ҳам бар ту ояд, зиллате дар интиҳо.
Дар ҷаҳон бе айбу нуқсон ғайри он Парвардигор
Кас набошад, эй Ҳусайн, ту бо сухан шав раҳнамо.

14.10.2017.

Маъсият – рафтор ва ҳаракат бар хилофи амру наҳйи дину
шариат, кори номашруъ, гуноҳ, ҷурм.

Зиллат – хорӣ, беиззатӣ, забунӣ.

ЧАШМИ КАРАМ АЗ НАЗДИ ТУ ОРАД БА МАН САДҲО САҲО (747)

Чашми карам аз назди ту орад ба ман садҳо саҳо,
Гар як нигоҳе мекуни, бар дарди ман бошад шифо.
Хорам макун, ман бандаат, ҳамду саногӯяндаат,
Дар ҳар макон чӯяндаат, зорам макун ту бар асо.
Ту ғофиру ман растагор, пирӯзи ояд ошкор,
Авфе бикун Парвардигор, рафтори ман бошад хато.
Дар ҳар суҳан бошад хабар, гар он набошад бе зарар,
Ҳар он чӣ гуфтам дар саҳар, гуфтори ман шуд бо дуо.
Ҳар як дуо аз баҳри ту, бо сад ниятҳои нақӯ,
Ҳар гаҳ чу ой рӯ ба рӯ, дилдори ман шав бо Худо.
Чашми ту бошад, эй Ҳусайн, андар раҳи ҳукми қазо,
Дар ҳар дуо барӯ бигӯ: Бар ман бишав худ раҳнамо.

16.10.2017.

ЭЙ ЧАВОНОНИ ЧАҲОН, ИН ДАВРУ ДАВРОНИ ШУМО (749)

Эй чавонони чаҳон, ин давру даврони шумо,
Беҳтарин давру замону гул ба домони шумо.
Шукри даврон дар дилу дар синаҳо меҳри Ватан,
Илми ҳар як навчавон хуршеди тобони шумо.
Аҳди Сомон дар назар, ҳам роҳи миллат беҳатар,
Шаҳрҳои муфтахар – ин аҳди Сомони шумо.
Хирмани зар муътабар, ҳар гаҳ набошад пурхатар,
Шод гардад ҳар нафар аз хайру эҳсони шумо.
Аз забон ояд калом, андар амал бошад низом,
Гар ақида бо маром – он ҳам гулистони шумо.
Гул кунед, эй навчавонон, баҳратон гӯяд, Хусайн,
Кам нагардад ҳеҷ вақт як гул зи бӯстони шумо.

21.10.2017.

Аҳди Сомон – замони ҳукмронии Сомониён.

МУҲАББАТНОМАРО АЗ БАҲРИ ФАРДО (756)

Муҳаббатнома ро аз баҳри фардо,
Ба дасти худ ниғаҳбон менависам.
Ниғаҳбонӣ кунад ҳар як ғазалро,
Зи хуни дил ба бурҳон менависам.
Қаламнома ба дастам гар наояд,
Муҳаббатро ба чашмон менависам.
Ҳар он гаҳ чашми ман дунё набинад,
Шарафнома ба миҷгон менависам.
Нафас дар синаи инсон муваққат,
Бурун ояд зи ин ҷон, менависам.
Қудой ҳар гаҳе ояд зи дунё,
Ба фикрам, назми бечон менависам.
Ҳусайно, ту бигуфтӣ дар ғазалҳо,
Ғазал баҳри ғазалхон менависам.

24.10.2017.

ОМАДУ РАФТИ НАФАС БОШАД АЛОМОТИ ХУДО (758)

Омаду рафти нафас бошад аломоти Худо,
Муҳлати ҳар як нафас аз назди ӯ бошад ато.
Омадашро ту набинӣ, рафтаниш шуд муътабар,
Қадри фурсатро бидон, аз кори бад ёбӣ раҳо.
Сиххати ту дар бадан, иллат биёбӣ ногаҳон,
Шукри қисмат мекунӣ, дар ҳар нафас бошад шифо.
Бе нафас як сурате мисли Сулаймон рӯи чӯб,
Бод афтонад туро, бар дасти ту бошад асо.
Гар ту куфроне кунӣ, давлат равад аз дасти ту,
Байни мардум тухмате кардӣ, бигардӣ мубтало.
Эй Хусайн, дар ҳар нафас шукрона аз неъмат бикун,
Бо фақирон ҳамнишин шав, гарчӣ бошӣ муктадо.

25.10.2017.

КУШОДАМ МАН ДАРИ МАӢНО БА САӢРОЯМ ЗИ ДАРӢҲО (765)

Кушодам ман дари маӢно ба саӢроям зи дарӢҲо,
Бикиштам дар замини худ ба бӢстонам гули раӢно.
Гули раӢно – мақоми илм шавад серобу Ҳам хушнуд,
Чу Ҳар устод як дарӢ биӢбонро кунад зебо.
НиҲодам ман сари худро ба даргоҲи Ҳудои худ,
Бипурсам умри тӢлонӢ, бувад устод побарчо.
Мақому манзили устод баланд аз Ҳар мақом омад,
ТавозуӢ кун ба назди ӯ, гар устоде шавад пайдо.
Ту Ҳам рӯзе шавӢ устод, муҲайӢ кун мақоми худ,
Ки зуд ояд мароми ту, биӢбонро шавӢ дарӢ.
Ҳусайно, қадри устодон бигӯ бар мардуми олам,
Ки сайде баҲри Ҳар сайӢд биӢбӢ зери Ҳар дарӢ.

31.10.2017

ТавозуӢ – хоксорӢ.

ТУХФАИ РЌЗИ АЛАСТ ИМОНИ МО ШУД АЗ ХУДО (772)

Тухфаи рўзи аласт имони мо шуд аз Худо,
Рўзи равшан илми мо ҳамчун чароғи раҳнамо.
Илму имон ҳамраҳу пайваста бошад бо амал,
Соҳибаш воломақом, дар ин ҷаҳон шуд раҳнамо.
Нури имон дар дилат, масрур месозад туро,
Роҳи Ҳақро пеша гир, аз осмон ояд нидо.
Гар нидое мекунӣ аз баҳри он дидори Ҳақ,
Ту мушарраф мешавӣ, дон, ғайри он бошад фано.
Роҳи имонро намо дар ҳар каломат, эй Хусайн,
Сураи Ихлосу Қул бар дарди мо бошад даво.
Гар дуо кардӣ ба ихлос, аз бало ёбӣ наҷот,
Ҳосилаш пайдо шавад ҳар он чӣ гӯӣ дар дуо.

03.05.2017.

Рўзи аласт – рўзи нахусти офариниш.

ҲАР ГАҲ БИДИДӢ НЕЪМАТ, ШУКРЕ БИГӢ ХУДОРО (780)

Ҳар гаҳ бидидӢ неъмат, шукре бигӢ Худоро,
Бо зикри хайр бинвоз он ёру ошноро.
Саъйе бикун ба рағбат, боис шавад ба неъмат,
Он гаҳ расад чу нусрат, даъват бикун гадоро.
Дар тоату ибодат танҳо бирав ба хилват,
РозӢ шавӢ ба қисмат, аз ӯ бидон қазоро.
Бедории шабу рӯз шабтоб мисли кавкаб,
Равшан кунад зи машраб он ёри дилрабо.
Ҳар он чӣ дод Эзид, шукрона гӯ, Ҳусайно,
Ҳаргиз макун фаромӯш устои раҳнаморо.
Ёде бикун ба ҳикмат, зикре бикун ба раҳмат,
То аз суҳан биёбӣ бар дарди худ шифоро.

16.11.2017.

Рағбат – хоҳиш, орзу, майл, ҳавас.

Машраб – ғоя, маслак.

ХИДМАТИ ИНСОНИЯТ САРМОЯИ ПАРВОЗИ МО (787)

Хидмати инсоният сармояи парвози мо,
Бар самоҳо мерасад ҳам илму ҳам овози мо.
Илму овоз аст чун асрори парвози дигар,
Лона дар дилҳо гузорад дониши мумтози мо.
Мақсади сайру сулуки мост чун дидори Ҳақ,
Васфи ӯ бошад ба лабҳои суҳанпардози мо.
Дар ҷавори маърифат мардум биёбад офият,
Илми моро тақвият аз бахти сарафрои мо.
Илм бошад чун гуҳар, дар он намебошад хатар,
Фикру зикри мухтасар ҳамтову ҳам анбози мо.
Ту Ҳусайно, «ман» мағӯ, эҷози Қуръонро бигӯ,
Ҳикмати шеъри ту бошад мояи эҷози мо.

27.11.2017.

Сайру сулук – сайру саёҳат ва сафар.

ГУНБАДИ АФЛОК БИНӢ ШУД МУНАЗЗАМ АЗ ХУДО (805)

Гунбади афлок бинӢ шуд муназзам аз Худо,
Дар давоми солҳо ин баҳру кӯҳҳо шуд бино.
Шаҳру деҳоти азим овард инсон бар вучуд,
Рустанию сабзаҳо аз баҳри инсон шуд ғизо.
Қадри гардунро бидонем, баҳри мо хидмат кунад,
Шукри неъмат мекунем, ки баҳри мо шуд он ато.
Ҳар кӣ хидмат мекунад аз баҳри ободии мулк,
Баъди мавташ бо дуо ғӯянд дар ҳаққаш сано.
Пирамардо! Аз худат пурс ту чӣ кардӣ баҳри халқ?
Як ҷавоби нағз деҳ, то ту бигардӣ муқтадо.
Ҳар ҷавобе бар ту ояд, эй Ҳусайн, бинвишта кун,
Рӯзи фардои ҷазо аз ту Худо бошад ризо.

07.05.2017.

Мавт – марг, ғавт.

«БО»

**УМЕД АЗ ДАРГАҲАТ ДОРАМ, ТУ
ҲАЙРОНАМ МАКУН, Ё РАБ (537)**

Умед аз даргаҳат дорам, ту ҳайронам макун, ё Раб,
Дар ин дунёи оромиш парешонам макун, ё Раб.
Ато фармудӣ неъматҳо ба назди мардуми олам,
Хатое гар шавад содир, ту гирёнам макун, ё Раб.
Харобиҳои ин олам ба дасти мардуми чоҳил,
Зи нодонӣ ҳазар дорам, ту нисёнам макун, ё Раб.
Фаромӯшӣ зи ман ояд, нишони мағфират аз ту,
Зи даргоҳат ба исёне гурезонам макун, ё Раб.
Худоё, номи ту Саттор, бипушӣ айбу нуқсонро,
Ба назди мардуми дунё ту урёнам макун, ё Раб.
Саодатмандии олам, Хусайно, аз чароғи ақл,
Фурӯзон шуд чароғи дил, шабистонам макун, ё Раб.
21.08.2017.

Нисён – фаромӯшӣ, фаромӯш кардан аз хотир баровардан.
Мағфират – афви гуноҳ, омурзиш.
Урён – луч, бараҳна.

ГАНЧ МЕЧӢӢ АГАР, ҲАРГИЗ НАӢБӢ БЕАЗОБ (594)

Ганч мечӢӢ агар, харгиз наӢбӢ беазоб,
Ранчу озор имтихон, то ту биӢбӢ обутоб.
Дар ҳаётат гарчӢ дидӢ ганчу ранчи беҳисоб,
Ин замон фикре бикун, фардо бигардӢ баҳраӢб.
Ганчи беранч аз ҳаётат мебарад сабру субот,
Аз пасаш сад мушкилоту бар ту ояд изтироб.
Ганчи Қорунро ту дидӢ, нафӢи ин дунӢ накард,
Ин замин бар худ кашиду боқӢ монд он рахти хоб.
Барфу борон гар биборад рӯи санги кӯҳсор,
НафӢи боронро набинад, зарфи обҳо шуд сихоб.
НафӢи борон бар замин бо дасти деҳқон, эй Ҳусайн,
Ҳосил орад бо дуоят, харчӢ гӯй, мустачоб.

14.06.2017.

Субот – аслаш сабот.

Изтироб – ҳаяҷони сахт, беқарорӣ ва ошуфтагӣ.

Нафъ – фоида, суд, манфиат, муқобили зарар.

ДАР КУҲИСТОНИ БАЛАНД АЗ ҚУЛЛА ОЯД ОҒТОБ (602)

Дар куҳистони баланд аз қулла ояд оғтоб,
Сирри онро кас надонад, меҳвараш дар печу тоб.
Меҳвари аслӣ, бидонӣ, қудрати он Кирдугор,
Нақши маъкуси нигин ҳам сарнагун аз бозтоб.
Хидмати хуршеди олам инқилоби рӯзу шаб,
Қатраи борон ба зот он ашк аз чашми саҳоб.
Дурру гавҳар зери дарё дарнаёбӣ бесабаб,
Қаъри онро ту набинӣ, ганҷ бошад дар тағоб.
Гар аспӣ давлат дар тағат, мағрур аз мансаб машав,
Неъматӣ аслӣ бидон пойе, ки бошад дар рикоб.
Қаъри дарё назди ту бошад, Хусайно, илми ғайб,
Худ ҷилавдорӣ бикун, аҷру савобат беҳисоб.

25.07.2017.

Маъкус – акс кардашуда, баръаксшуда, чаппа кардашуда.
Саҳоб – абр.
Мағрур – фирефташуда, фиребхӯрда ба чизи ботил, такаб-
бур.
Аҷр – мукофот, музд, подош, иваз, бадал.

САРВАТИ ҒУНКАРДААМ ДАР ИН ҶАҲОН БОШАД КИТОБ (688)

Сарвати ғункардаам дар ин ҷаҳон бошад китоб,
Хидматам дар назди халқ аз минбаре бошад хитоб.
Суди мардум дар назар, аммо намедонам зарар,
Ҳар ҷӣ бошад кори хайр, онро бикардам интиҳоб.
Дурӣ ҷустам аз гуноҳ, парҳез аз роҳи ҳаром,
Шубҳае пайдо ҷу шуд, аз он бикардам иҷтиноб.
Ман намеғӯям, ки ман аз айбу нуқсон ориям,
Лек дар банди хиҷолат мондаам мисли гулоб.
Об ҷун гардад бухор аз баҳр, борон мешавад,
Дуди оташ шира орад, ҷун бигардад он шароб.
Сарвату молаш китоб, шукрона мегӯяд Ҳусайн,
Бо умеди машраби борони раҳмат аз саҳоб.

14.09.2017

Иҷтиноб – парҳез кардан, канорагирӣ кардан, дӯрӣ гузидан
аз ҷизе ё коре.

Орӣ – бараҳна, урён, луч.

ТУХМИ РАҲМАТ ҲАР КӢ КОРАД, ОН БИРӢЯД БОШИТОБ (737)

Тухми раҳмат ҳар кӣ корад, он бирӯяд бошитоб,
Парвариш, ҳам рушд ёбад чун биборад аз саҳоб.
Ту бидон, борони раҳмат меҳрубонӣ баҳри халқ,
Ҳар чӣ корӣ, бидравӣ онро, бигир ту дар ҳисоб.
Ту бубин бо чашми худ аҳли фучур андар азоб,
Сарзанишҳо бар ту н-ояд, гар накардӣ иртиқоб.
Мардуми соҳибсалоҳ дар ин чаҳон ҳам сарбаланд,
Рӯзи маҳшар назди ӯ ҳаргиз намонад дар азоб.
Заҳмате гар ту кашидӣ баҳри халқу миллатат,
Раҳмате бар насли ту мардум бигӯяд бо хитоб.
Нафси худро дур дор аз маъсиятҳо, эй Ҳусайн,
Васфи инсонӣ навис, аз ту бимонад ин китоб.

11.10.2017.

Фучур – бадкорӣ, баромадан аз роҳи рост, фасоди ахлоқ.
Иртиқоб – ба коре шуруъ кардан, машғул шудан, коре ва
амалеро пеш гирифтан.

Соҳибсалоҳ – соҳибмаслиҳат, соҳиби некӣ, накӯкор.

УМРИ МО МОНАНДИ БОД АНДАР САМО ДОРАД ШИТОБ (803)

Умри мо монанди бод андар само дорад шитоб,
Порае аз оташу ё шуълае андар шихоб.
Боду хоку обу оташ – чор рукни зиндагӣ,
Пирӣ ояд бар сари мо, чун равад аз мо шабоб.
Умри мо бошад ғанимат ҳар дақиқа, ҳар нафас,
Соатеро хор кардем, мерасад бар мо азоб.
Худписандию такаббур, ҳам ғурур аз моли худ,
Мунъакис аз феъли шайтон, назди мо бошад сароб.
Медурахшад дар биёбон нури хуршеди чу об,
Қони ҳайвон дар азобу чисми он гардад туроб.
Умри ту бошад, Ҳусайно, дар назар мисли гулоб,
Қатраи он ҳарфи нобу ҳар ғазал бошад китоб.
Ту навис аз баҳри миллат нукта аз аҳволи умр,
«Умри худ зоеъ макун» чун аз само омад хитоб.

15.12.2017.

Шабоб – ҷавонӣ, муқобили шайб.

ФАХРИ МАН ДАР ЗИНДАГӢ – ТАҲСИЛ ДАР МИРИ АРАБ (806)

Фаҳри ман дар зиндагӣ – таҳсил дар Мири Араб,
Чунки аз он ҷо гирифтам донишу илму адаб.
Дасти ман бигрифт ақоям дар Бухорои шариф,
Баҳри таълими улум он солҳо ӯ шуд сабаб.
Ҳам Зиёуддини Бобоҳон башоратҳо бидод,
Гуфт олим мебарояд, гар бибошад дар насаб.
Дар раҳи таълими худ сабре бикардм солҳо,
Бар буду нобуди худ ҳаргиз накардам ман ғазаб.
Шукр кардам дар Бухоро, баъди он дар Либиё,
Баҳри худ илми ладун аз ӯ бикардм ман талаб.
Ҳақ Таъоло бо мурувват омади корам бидод,
Эй Ҳусайн, ғофил машав ҳаргиз зи меҳру лутфи Раб(б).
17.12.2017.

Мири Араб – номи мадраса дар шаҳри Бухоро.
Ақоям – Ҳоҷӣ Нуруллоҳҷа (1942 – 2015) сокини деҳаи Ро-
сровути н. Деваштиҷ (Ғонҷӣ).
Либиё – кишвари Либия.

ШУҲРАТИ АҲЛИ САФО ПАЙВАСТА БОШАД БО АДАБ (807)

Шуҳрати аҳли сафо пайваста бошад бо адаб,
Дар дабистон мабдау дар оила бошад сабаб.
Дар замини ақлу нақлӣ байни хосу ҳам авом
Гавҳаре шуд умки дарё назди ҳар соҳибҳасаб.
Асли наслаш чун қамар дар зулмати шабҳои тор,
Шодӣ орад бо зиёву номаҳо орад тараб.
Ифату покизагӣ авсофи арбоби сафост,
Мешавад аз хайрхоҳӣ нек ҳар ному лақаб.
Ҳурмати аҳли сафоро ту китобат кун, Ҳусайн,
Дар талаб ҳар кас бияфтад, об резад дар масаб.
Байни миллатҳо бувад ҳар нобиға аз они худ,
Фарқ набвад, гар бувад ӯ дар Аҷам ё дар Араб.

17.12.2017.

Мабдаъ – маҳалли саршавӣ, ҷои пайдоиш, маншаъ, асл,
асос.

Соҳибҳасаб – соҳибқадр.

Тараб – шодмонӣ, шодӣ, хурсандӣ, хушнудӣ.

Масаб – резишгоҳи дарё, маҷ. ҷои охирин, охирин, мунтаҳо.

БАРГИ ГУЛ ДАР ШОХААШ – НАЗМИ ИЛОҲӢ ДАР ҲИСОБ (827)

Барги гул дар шохааш – назми Илоҳӣ дар ҳисоб,
Ҳар чӣ кардӣ дар ҳаёт – мактуб бошад дар китоб.
Мухсине бар муфлисе гӯяд таманноҳо макун,
Акси онро ту бигӯ, муфлис биёбад дар ҷавоб.
Гӯшаи домон даридӣ, фикри Юсуфро бикун,
Дар халосӣ роҳи Ҳақ гир, то намонӣ дар итоб.
Шишаи дилро шикастан кори номардон бувад,
Гирди номи бад магард, дар дохилаш бошад ниқоб.
Гар таманно мекунӣ бо он чӣ дар дасти ту нест,
Об бо ғирбол бигрифтани набуд ройи савоб.
Як нафас бо ёри ғор беҳтар зи умри бардавом,
Эй Ҳусайн, аз ҷоҳилон доим бикун ту иҷтиноб.

09.01.2018.

БАҲРИ ИНСОН АРМУҒОНИ БЕҲТАРИН БОШАД КИТОБ (830)

Баҳри инсон армуғони беҳтарин бошад китоб,
Нури шамс андар замину ҳам амин бошад китоб.
Қадри онро гар бидонӣ, сад шараф ояд ба ту,
Беҳтарин рамзи Илоҳӣ дар замин бошад китоб.
Фурсате дорӣ, бихон, бар ту саодат оварад,
Маҳфили шоҳона – васфи муъминин бошад китоб.
Дар паём омад, бидон, шакке набошад дар мубин,
Чавҳари дурдона баҳри мурсалин бошад китоб.
Шӯру шавқу ишқи ту андар китобат, эй Ҳусайн,
Баҳри ҳар муҳтоҷ донишофарин бошад китоб.
Дар таассуф мешавӣ, ҳар гаҳ нахонӣ номае,
Дар раҳи тарғиби дониш сарнишин бошад китоб.

03.11.2017.

Мубин – ошкоркунанда.

«ТО»

СУХАНДОНӢ ДАР ИН ОЛАМ ЗИ НЕЪМАТҲОИ РАҲМОН АСТ (541)

Сухандонӣ дар ин олам зи неъматҳои Раҳмон аст,
Шараф ёбад ба иззу ҷоҳ ҳар он кас, ки сухандон аст.
Бузургони ҷаҳонро бин, ки дар болои минбарҳо
Ҳар он ҷӣ гуфтаанд онон, ҳама шомил ба девон аст.
Сухан дониста бояд гуфт, вагарна обу рӯ резад,
Надониста агар гӯй, сухан асбоби зиндон аст.
Пушаймонӣ ба ту орад насанҷида сухан гуфтан,
Бичӯ дурӣ зи зулматҳо, сухан шамъи фурӯзон аст.
Сухан дуррест дар дарё, бурун орад варо ғаввос,
Сухан дониста гӯ доим ту дар вақте, ки имкон аст.
Бикун мавзун суханҳоро, Ҳусайно, дар ғазал доим,
Ки фардо мешавад зоил, агар мулки Сулаймон аст.

10. 05. 2017.

Иzz – иззат, эҳтиром, шараф, азиз ва арҷманд шудан.
Ҷоҳ – мақом, мартаба, рутба, мақом ва мартабаи оӣ.
Ғаввос – ғўтазананда дар об; касе, ки барои ба даст оварда-
ни марворид дар баҳр ғўта меҳурад, ғўтахўр.

ХУНИ ДИЛ ОЯД БА ЧӢШ ВАҚТО КИ ҶОҲИЛ ҒОЛИБ АСТ (550)

Хуни дил ояд ба чӢш вақто ки ҷоҳил ғолиб аст,
Роҳи хунгардӣ намонд вақто ки олим толиб аст.
Мавҷҳо дар обу оташ ҳеҷ ғаҳ яксон набуд,
Набзи мо тор асту мизробаш ба дасти мутриб аст.
Дар назар ин аҳли дунё мисли моҳӣ дар муҳит,
Ҳар кучо моҳӣ бувад, он сӯи дарё ҷолиб аст.
Гар хатое кардаӣ, ислоҳи онро пеша гир,
Сел дарёро барад вақто ки аз ҳар ҷониб аст.
Гар намедонӣ, бидон, дасти гадо дар пастиҳо,
Ризку рӯзӣ аз азал бар аҳли дунё қолиб аст.
Ту тадаббур кун, Ҳусайно, роҳи ҳақ роҳи Худо,
Амри Ҳақро ту бигӯ, вақто ки шоҳид котиб аст.

16.05.2017.

Толиб – талбанда.

Мизроб – нохунак, асбобест, ки бо он танбӯр, рубоб ва олатҳои дигари торириро менавозанд.

Муҳит – уқёнус, баҳр.

Азал – ибтидои даҳр.

Қолиб – шакли андозаи муайян.

Тадаббур – тадбир кардан, илоҷ ёфтан, чораҷӯёна фикр унвон кардан.

ҒАМУ ШОДИИ ИН ДУНЁ ҲАМА ДАР ДАСТИ ИНСОН НЕСТ (552)

Ғаму шодии ин дунё ҳама дар дасти инсон нест,
Ба ташҳиси баду некӣ ҳама нерӯи вичдон нест.
Хасорат ҳар даме ояд, иваз аз назди Раҳмон пурс,
Агар товони он пурсӣ, ба хусрони ту чуброн нест.
Мусовоти ғаму шодӣ кафоратҳои исён дон,
Ниғаҳбонат Худо бошад, ба ғайри ӯ ба бурҳон нест.
Зи сардорию солорӣ низоми мамлакат бошад,
Ба мардум сарварӣ кардан, бидон, ки кори осон нест.
Бувад васфи шаробу об агарчи зоҳиран яксон,
Дар ин ҷо мисли ширинӣ ҳама талхӣ зи хумдон нест.
Аз он ҳавзу аз он хумдон ҷаҳонро ту дигар бинӣ,
Хусайно, ту бигӯ доим: Дар ин дунё ҷаҳондон нест.
Бувад гар мардуми олам яке доро, дигар нодор,
Ба ризқи худ ту шукре гӯ, ҳама мӯри Сулаймон нест.

19.05.2017.

Ташҳис – муайян кардан, фарқ гузоштан.
Хасорат – зиён, зарар, нуқсон, зиёноварӣ, зараррасонӣ.
Хусрон – зарар, зиён.
Мусовот – баробарӣ, мусовӣ будан.
Кафорат – нобудкунандаи гуноҳ.

ҲИҚМАТИ ПАНДУ НАСИҲАТ ЗУЛМАТИ ОДАМ ГИРИФТ (554)

Ҳикмати панду насихат зулмати одам гирифт,
Нур пайдо шуд ба ӯ, паймонаи олам гирифт.
Адл меёри низоми даҳр бошад ҳар замон,
Пандҳо мебояд аз андарзи он Хотам гирифт.
Ҳар касе офат бидид аз роҳи ҷаҳлу ҷоҳилӣ,
Нури ӯ зулмат бишуд, дар зиндагӣ мотам гирифт.
Қатраи оби зулол ташбеҳи илму маърифат,
Баҳри ороиш набот бар рӯи худ шабнам гирифт.
Шабнами рӯи набот аз абр н-ояд ҳеҷ вақт,
Нусрати Исо Масеҳ аз сураи Марям гирифт.
Ҳикмати Қуръону суннатро бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн,
Бо калому хулқи неқӯ метавон олам гирифт.

20.05.2017.

Хотам – киноя аз хотамуланбиё, Муҳаммад (с).
Набот – гиёҳ, алаф, рустанӣ.
Суннат – роҳ, равиш, одат.

ТУХМИ НЕКӢӢ НАКОРАД ӲАР КӢ БУНӢДАШ БАД АСТ (557)

Тухми некӢӢ накорад Ӳар кӢ бунӢдаш бад аст,
Ӳакки маъбудаши надонад, гарчӢ ӯ дар маъбад аст.
Хатти бутлон мезанад шайтон ба хатти роӲи ӯ,
Дар Ӳахон хайре набинад, нафси ӯ бесарӲад аст.
Чун ба молу ганчи дунӢ Ӳашми ӯ бошад Ӳарис,
Ӣ азоби гӯр бинад, гарчи зери гунбад аст.
Нокас аз Ӳирсу тамаъ бандад ба худ роӲи биҳишт,
Васфи бадаслон муаммо дар Ӳисоби абӲад аст.
Аз азал омад, бидон, марди асил соҳибсаҳо,
Дар самарорӢ ба мардум чун дарахти сармад аст.
ӲавӲари инсониро асли насаб донӢ, Ӳусайн,
Кори некаслон накӢӢ, феъли бадаслон бад аст.

24.05.2017.

Маъбуд – Худо.

Маъбад – ибодатгоҳ, ибодатхона.

Хатти бутлон – нест кардан.

Ӳарис – аз Ӳад афзун талабкунанда, гурусначашм.

Зери гунбад – яъне Ӳасру кӯшк.

АбӲад – номи Ӳашт калимаи сохтаи арабӢ, ки дар онӲо Ӳа-
маи 28 Ӳарфи алифбои арабӢ ба тартиби ададӢ дохил шудааст.

Сармад – доимӢ, абадӢ, Ӳовидон.

ДАРЕҒО, УМРИ ИНСОНӢ ЧУ ЯК БОДИ САБО БИГЗАШТ (568)

ДареҒо, умри инсонӣ чу як боди сабо бигзашт,
Бо зоҳир соли тӯлонӣ ҳувайдо пурхато бигзашт.
Ба нафъи миллату қавмаш касе, ки ҷаҳдҳо нанмуд,
Надонад баҳри ҷӣ омад, ҳаёташ нобачо бигзашт.
Бигуфтам баҳри он одам: Кучо з-ин даҳр хоҳӣ рафт?
Ба хайрат гуфт: Хайронам, ки умрам бесафо бигзашт.
Умед аз раҳматаш дорам, агарҷӣ ғарқи исёнам,
Дилам ҳамроҳи имонам дар он нуру зиё бигзашт.
Ҳазорон тавбаҳо кардам, зи кирдорам пушаймонам,
Дилам осуда шуд имрӯз, зи ман хавфу раҷо бигзашт.
Хусайно, ту бигӯ доим ҳидоятҳо аз ӯ бошад,
Зи нураш заррае ояд, ба дӯзах нораво бигзашт.

31.05.2017.

Дареғ – афсӯс, ҳасрат, ибрази ҳасрат, андӯху ғам ба забон
оварда мешавад.

Исён – шӯриш; изҳори зиддият кардан.

Раҷо – умед, орзу, ҷашмдошт.

МАҚОМУ МАНЗИЛИ НЕКОН ҲАМА МАҲСУЛИ АФКОР АСТ (573)

Мақому манзили некон ҳама маҳсули афкор аст,
 Ҳазорон рутбаи мардум ҳама мафъули рафтор аст.
 Агарчӣ фикру рафторат ба зехни ту қабул афтод,
 Ҳама вайронии олам ба чашми мо зи гуфтор аст.
 Салоҳи ҳарду оламро зи аҳли хайр пурсон шав,
 Агар гумраҳ шавад марде, салоҳи кор душвор аст.
 Камоли ақли инсонӣ сифоти анбиё омад,
 Ба ҷаннат ҳар кӣ раҳ ёбад, мушарраф ҳам ба дидор аст.
 Агар пурсӣ мақомро, ки маҳмуд аст васфи он,
 Ҷавобат медиҳам: Он ҷо мақоми рӯҳи аброр аст.
 Хусайно, роҳ мепаймо ба самти манзили некон,
 Бигӯ бар мардуми олам: Ҳама некӣ зи асрор аст.

04.06.2017.

Мафъул – кардашуда, он чизе, ки карда шуда аст; пурку-
 нанда, муқобили феъл.

Дидор – яъне дар ҷаннат ба дидори Худо мушарраф шудан.

Мақоми маҳмуд – яъне мақомест, ки ҳазрати Паёмбар дар
 шаби меъроҷ ба он ҷо расиданд, ҷаннат.

Аброр – ҷ. бар, бирр одамони некӯкор; солеҳон, тақводо-
 рон.

ҚАДРИ ИНСОНРО ШИКАСТАН ҲИММАТИ МАРДОНА НЕСТ (580)

Қадри инсонро шикастан ҳиммати мардона нест,
Қавми Солеҳро ҷӣ донад ҳар кӣ ӯ фарзона нест.
Иззати инсон бувад дар назди Рабб-ул-оламин,
Шамъ равшантар ба ҷуз дар дидаи парвона нест.
Қадри инсон шуд баланд бо ақли тақрими Худо,
Солики роҳи аҳад он Қайси дилдевона нест.
Қавми Солеҳро, бидон, забҳи шутур аз баҳри об,
Аз азоби қавми Худ ҳар он ҷӣ гуфт, афсона нест.
Хаймаи кӯҳи надомат маҷмаи аҳли хирад,
Раҳми Раҳмонӣ наояд, хаймааш кошона нест.
Хаймаи некон бирав, кошонаат бошад, Ҳусайн,
Ҳар кӣ бо некон бувад, кошонааш вайрона нест.

09.06.2017.

Тақрим – ҳурмат кардан, иззат кардан.

Забҳ – сар буридани ҳайвонот; қурбонӣ кардан.

НАВБАҲОРИ УМРИ МАН ДАР ҶОДАИ ИРФОН ГУЗАШТ (593)

Навбаҳори умри ман дар ҷодаи ирфон гузашт,
Шукри Яздон мекунам, ҳар лаҳза бо сомон гузашт.
Амру фармони Илоҳӣ меваи умри ман аст,
Умри ман пурфайз дар иҷрои ин фармон гузашт.
Ҳар гаҳе омад хабар, дар дил амонӣ ёфтам,
Назди мардум он хабар монанди як тӯфон гузашт.
Лаҳзаҳои умри ман дар роҳи дини ростин,
Шукри Ҳақро мекунам, бетӯҳмату бӯхтон гузашт.
Ҳаст санҷишгоҳ ин дунё барои мардумон,
Адлу инсофи ҳама дар паллаи мизон гузашт.
Умри ширинат, Ҳусайно, бо намозу бо дуо,
Бар сари хони ҷаҳон монанди як меҳмон гузашт.

13.06.2017.

Яздон – Худо.

Сомон – назм ва тартиби ором.

Бӯхтон – сухани бади ноҳақ дар бораи касе, тӯҳмат, ифтиро.

СУХАН МАВЗУН ШАВАД ОН ДАМ, АГАР МАӢНӢ ҲУМОӢЮН АСТ (604)

Сухан мавзун шавад он дам, агар маӢнӢ ҳумоӢюн аст,
Лабу дандон садаф, аммо сухан чун дурри макнун аст.
Агар гавҳар зи обу ранг шавад макбули хосу ом,
Хазина ҷойи он бошад, дарун аз ҷумла берун аст.
Ҳифозат мешавад сад қарн, агар шоир бигӯяд ҳақ,
Замонат ҳарфи он бошад, хирочи аҳди мазмун аст.
Агар мафҳуми ҳар бандаш бирезад гавҳари маӢнӢ,
Каломаш дар раҳи ҳикмат ба мисли руди Сайхун аст.
Сухан гардиш кунад ҳар дам, чу начме бар фалак бошад,
Тасаввур дар сухан, донӢ, ба мисли даври гардун аст.
Ҳусайно, ту тафаккур кун, ба навбат шеърӣ ту омад,
Ҳимоят дар раҳаш бошад, агар шеърӣ ту мавзун аст.

25.07.2017.

ҲумоӢюн – муборак, хучаста, фархунда, хуш.
Дурри макнун – марвориди қиматбаҳои дар садаф буда;
ҷизи қиматбаҳо ва хушрӯ.

Сайхун – номи қадимаи дарёи Сир.

ШОДМОНӢ ДАР ӲАӢТ РАМЗИ САОДАТ БУДААСТ (622)

Шодмонӣ дар ҳаёт рамзи саодат будааст,
Муҷиби хушҳоливу асбоби роҳат будааст.
Зиндагии хуш ба дил шавқу таманно оварад,
Зиндагӣ гар хуш бувад, чун истироҳат будааст.
Ғуссаву андуҳу ғам кӯтоҳ созад умри ту,
Умр бо ғам пушти сар кардан хиёнат будааст.
Чун лиқои дӯстон дармони дарди ҳар мариш,
Чашм дар раҳ мунтазир баҳри иёдат будааст.
Хушзабон бошу сахӣ бо ҳар ятиму бенаво,
Шод гардондан ятимонро саховат будааст.
Лаззати ҳар ду ҷаҳон осудагӣ бошад, Ҳусайн,
Бо ғазал дил шод кардан ҳам ҳидоят будааст.

02.08.2017.

Муҷиб – сабаб, ғоиз.

Мариш – бемор, касал, ранҷур, бетоб

САОДАТҲОӢ ИН ОЛАМ ҲАМА АЗ ИЛМУ ТАЪЛИМ АСТ (627)

Саодатҳои ин олам ҳама аз илму таълим аст,
Адоватҳои бо мотам ҳама аз рӯи тақсим аст.
Дар ин дунё, агар донӣ, ба нафъи мардумон бошад
Ибодат бар Худо кардан, агар ҳамроҳи таъзим аст.
Бидон, афкори мо гардад зи нури илми мо равшан,
Шавад кони сияҳ равшан, агар зар бошад он маъдан.
Шавад ҳар тифли нодон оқилу доно пас аз таълим,
Замин аз дасти гулпарвар шавад як рӯз чун гулшан.
Фақат таълим, эй мардум илоҷи кори мо бошад,
Талошу чорасозӣ худ мизочи кори мо бошад.
Ҳусайно, илму таълим ин сирочи кори мо бошад,
Фақат дар илму таълим ҳар ривочи кори мо бошад.

03.08.2017.

Адоват – душманӣ, бадхоҳӣ, кинадорӣ, мухосимат, муҳоли-
фат.

Маъдан – кони фулузот, кони сангҳои қиматбаҳо.

Мизоч – сиришт, ниҳод, табиат, ҳулқ.

СУҲБАТИ ЁРОНИ СОДИҚ ЧУН ЧАРОҒИ РАВШАН АСТ (655)

Суҳбати ёрони содиқ чун чароғи равшан аст,
Нози гул бо сози булбул эътибори гулшан аст.
Пораҳои пераҳанро риштапайванде диҳад,
Дар висоли байни онҳо хидмати як сӯзан аст.
Чашми сӯзан як сӯроҳӣ, ришта аз он бигзарад,
Аз гиребон ришта васле то ба даври доман аст.
Гар ҳалал орей ба суҳбат, канда гардад гуфтугӯ,
Ин амал худ риштаи аҳду вафоро кандан аст.
Иртиботи дӯстон чун ришта гар барканда шуд,
Беҳтарин раҳ баҳри васл он риштаре пайвастан аст.
Ҳоли ёронро бипурс ту бетакаллуф, эй Ҳусайн,
Васли хешу акрабо аҳволи ҳам пурсидан аст.

21.08.2017.

Пероҳан – курта, либоси таҳи якҷабата.
Иртибот – бастани чизе ба чизе, алоқа, робита.
Такаллуф – саъй, кӯшиш, заҳмат, аҳамияти махсус додан ба
чизе.

ХУЛҚИ НОМАРДОН ЗИ МАРДУМ БЕСАБАБ РАНЧИДАН АСТ (662)

Хулқи номардон зи мардум бесабаб ранчидан аст,
Айби худ нодидану бар айби кас хандидан аст.
Номуроде наздаш ояд, ӯ маломат мекунад,
Бадтарин аъмол ин нуқсони худ нодидан аст.
Хулқи мардони накӯ ин авфу бахшоиш бувад,
Касби феълу ҳӯи некӯ гул ба доман чидан аст.
Раҳмати Ҳақ гар ту хоҳӣ, ғайбати шахсе макун,
Васфи асҳоби Паямбар ғайбате нашнидан аст.
Дар ҷаҳон беайбу нуқсон нест ҷуз зоти Аҳад,
Нафси худ ислоҳ кардан, айби худро дидан аст.
Васфи Саттор аст чун андар амалхоят, Ҳусайн,
Беҳтарин авсофи инсон айби кас пӯшидан аст.

22.08.2017.

Ғайбат – касеро дар ғайбаш носазо гуфтан.

Асҳоб – ҷ. соҳиб, дар ин ҷо мурод саҳобагон аст.

Авсоф – ҷ. васф, сифатҳо.

ДУОИ ХАСТАДИЛ, ЭЙ БЕХАБАР, МАҚБУЛИ ДАРГОҲ АСТ (663)

Дуои хастадил, эй беҳабар, мақбули даргоҳ аст,
Шикофад санги хороро, дуои хастадил оҳ аст.
Агар оҳе кашад рӯзе, бисӯзад хонумони кас,
Билағжад худ ба пой худ ба ҳар вақте, ки ногоҳ аст.
Битарс аз оҳи дилхаста, ихонат бар сарат ояд,
Макун беҳурматӣ барӯ, агарчӣ дасткӯтоҳ аст.
Касе гар гум кунад роҳаш, мапиндорааш, ки ӯ мачнун,
Ҳазар аз фитнаҳояш кун, каси саргашта гумроҳ аст.
Дуои волидайнӣ ту сипар бошад ба ҷисму ҷон,
Ҳифозат мекунад доим, агарчӣ пеши ту чоҳ аст.
Ҳусайно, ту дуоҳо гир зи юмни шахси дилхаста,
Иҷобат бар дарат ояд, ки он матлуби дилхоҳ аст.

22.08.2017.

Мақбул – қабулкардашуда, пазируфта, писандида.
Иҳонат – ҳақиру, хор, пиндоштан, хор кардан.
Юмн – бахт, толеъ, иқбол, некбахтӣ, хушбахтӣ.
Иҷобат – қабул кардан, пазируфтан.

ҒАЗАЛ САРЧАШМАИ АШӢОРИ МЕРОСИ БУЗУРҒОН АСТ (666)

Ғазал сарчашмаи ашӢори мероси бузурҒон аст,
Мунаввар мекунад дилро, ба мисли шамси тобон аст.
Ба байту қофия ҳамроз шеъри Рӯдакӣ то ҳол,
Ғазалҳои самимона ҳама аз аҳди Сомон аст.
Ашӯйро бубин доим сухан бо назм мегӯянд,
Ғазал дар илму ирфон, ҳам ба назми мо ниғаҳбон аст.
Ғазал дар сафҳои таърихи назми миллати тоҷик
Ғаҳе чун гавҳари манзум, ғаҳе дурри парешон аст.
Ту донӣ Саъдию Ҳофиз Камолу Ҷомию Иқбол,
Зи Абдулқодири Бедил ҳама маҷмуи девон аст.
Ҳусайно, ту ғазал гуфти, баён карди ту аҳволат,
Барад пай сирри ашӢорат ҳар он кас, ки сухандон аст.
22.08.2017.

ДУРРИ МАЪНИРО БИСУФТАМ, ЛАЪЛ ГАРДИД ОҚИБАТ (689)

Дурри маъниро бисуфтам, лаъл гардид оқибат,
Қимати он ҳар ду боло, лек авло офият.
Дар салоҳи зиндагӣ андеша кардам солҳо,
Баҳра бурдам дар ҳаёт, бо ҳар кӣ кардам машварат.
Устуворӣ дар калом, розе бигӯям дар ниҳон,
Гар сухан сарбаста шуд, доим бипурсам маъзарат.
Ҳар касе гӯяд сухан дур аз тамаъ дар кори хайр,
Кудраташ боло равад дар молу қадру манзилат.
Бар забон ҳарфе биёяд андар он саҳву хато,
Рӯзи маҳшар назди ӯ бар ҳар гуноҳе мағфират.
Чун дарахти шахдпайванд мева орад, эй Ҳусайн,
Ҳарчӣ гуфти ту ғазал дар ҳар ҳуруфаш маърифат.

14.09.2017

Дур(р) – дур, марвориди калон, марворид.
Тамаъ – бо ҳирс, ба чизе чашм дӯхтан, ҳирс, оз, чашмдошт,
умеди чизе доштан.

Мағфират – авфи гуноҳ, омурзиш, бахшиши гуноҳ.

МУРҒИ АНҚО ДАР ҲИКОЯТ РАМЗИ ҲИММАТ БУДУ ҲАСТ (698)

Мурғи Анқо дар ҳикоят рамзи ҳиммат буду ҳаст,
Дар масири кавни олам ганчи давлат буду ҳаст.
Ганчи давлат худ наояд чуз ба кирдори нақӯ,
Иқтидори давлати ту шукри неъмат буду ҳаст.
Вақти фориғ гар ту дорӣ, даст бар таълим зан,
Вақти худ зоеъ макун, он асли фурсат буду ҳаст.
Фурсати осударо ҳамраҳ макун бо кулфате,
Кори ноҳақ доимо тамдиди заҳмат буду ҳаст.
Бош розӣ аз насиби хеш дар бозори даҳр,
Дар қазову дар қадар он наشري қисмат буду ҳаст.
Рамзи миллат, эй Хусайн афроди донову бузург,
Дар раҳи ҳар нобиға як нақши миллат буду ҳаст.

17.09.2017.

Анқо – мурғи афсонавӣ, ки гӯё дар кӯҳи Қоф зиндагӣ мекардааст, мук. Симурғ.

Кавн – вучуд, мавҷудият, ҳастӣ, зиндагӣ.

Фориғ – холӣ, озод аз чизе.

Зоеъ – талаф, нобуд, барбод.

Нобиға – одами баландистеъдод, одами барҷаста ё бузургмартаба.

ДАР БАРИ БОҒУ ЧАМАН ГУЛ АЗ ФАНО ОГОҲ НЕСТ (700)

Дар бари боғу чаман гул аз фано огоҳ нест,
Барги гул пажмурда шуд, зебандаи даргоҳ нест.
Оби чаҳ бар гул чу ояд дар баҳори хуррамӣ,
Тиранмоҳ ояд хазон, он аз барои чоҳ нест.
Ҳар касе обе диҳад бар гул барои канданаш,
Хидмате, ки карда буд, он холисанлиллоҳ нест.
Ҳар кӣ гулро хор бинад, хор гардад мисли хор,
Интизори гул шавад, фардо ба сӯяш роҳ нест.
Гар касе бо роҳи ноҳақ бишканад шоҳи гуле,
Дар ҳузури мардумон монанди ӯ гумроҳ нест.
Дар ғазал ташбеҳ кардӣ васфи гулро, эй Ҳусайн,
Дар ҳадафҳо ҳар чӣ буд, он баҳри молу чоҳ нест.

17.09.2017.

Фано – нест шудан, нестӣ ҳалок.

ДАВОИ ДАРДИ ГУМРОӢОН НАСИӢАТӢОИ ПИРОН АСТ (701)

Давои дарди гумроӢон насихатӢои пирон аст,
БаӢои хайри инсонӢо суханӢои Ӣакимон аст.
СуханӢои Ӣакимонро расонидан бувад воӢиб,
Ғами мардум ба дил ӢӢрдан – баӢои адли султон аст.
Ӣар он кас, ки базаӢкор аст, укубатӢо ба Ӣ ояд,
Ба бахшоиш шавад лоиқ, зи Ӣурми худ пушаймон аст.
Ту дидӢ боғу сахроро, ба ӢоӢил васфи дарё кун,
Ӣама ободии дунё ба Ӣашми Ӣ биёбон аст.
Касеро Ӣар ӢӢ омӢзи – улуми дину дунёви,
БигӢ бар мардуми олам, ки ин таълими Қуръон аст.
Ӣусайно, ту дуоӢо кун ба дарди миллату қавмат,
Ӣидоят аз Худо ояд, Ӣароғи ту фурузон аст.

03.05.2017.

ВоӢиб – бисёр лозим, зарурӢ, амре, ки ба Ӣой овардани он
ӢатмӢ ва зарур аст.

БазаӢкор – бадкор.

Ӣурм – гуноӢ, айб.

АҲДИ МО АҲДИ САОДАТ АЗ САДОҚАТ БУДУ ҲАСТ (724)

Аҳди мо аҳди саодат аз садоқат буду ҳаст,
Урфу одат, ҳам диёнат аз асолат буду ҳаст.
Меҳру шафқат дар дилу лутфу каромат аз азал,
Васфи миллат бо иноят аз саховат буду ҳаст.
Ростӣ баҳри Худо парҳез бошад аз ҳаром,
Руҳи инсонро саодат аз диёнат буду ҳаст.
Гар малоли хотират бошад, макун изҳори он,
Баҳри номардон шикоят аз адоват буду ҳаст.
Меҳрубонӣ кун ту, эй одил, ба муҳтоҷу ғариб,
Пуштибониву ҳимоят аз адолат буду ҳаст.
Эй Ҳусайн, андар ғазал пайғоми худ ирсол кун,
Баҳри қавму миллатат аз ту рисолат буду ҳаст.

06.10.17

Диёнат – диндорӣ; маҷ. ростӣ, бовиҷдонӣ, ҳалолкорӣ.
Асолат – асиль, наҷобат, асилзодагӣ.
Адоват – душманӣ, бадҳоҳӣ, кинадорӣ, муҳосимат, муҳоли-
фат.

МУХТАСАР ГУФТАН СУХАН ИН РАМЗИ ГУФТОРИ МАН АСТ (736)

Мухтасар гуфтан сухан ин рамзи гуфтори ман аст,
Бехтарин дар анчуман ҳар нукта мухтори ман аст.
Чамъ орам фикри худ, озод гӯям, ҳам равон,
Дар ҳадаф бинам нишон, чӯянда рафтори ман аст.
Муътабар дар назди ман оромию мадҳи Ватан,
Дар диёнат гаштанам таъмири гулзори ман аст.
Шукри неъмат мекунам бо даъвати аъмоли нек,
Хидмате дар роҳи дин – ин нақди бозори ман аст.
Гар ғазал гуфтӣ, Ҳусайно, наҳйи мункар пеша гир,
Ту бигӯ: Ҳар нуктаи ман мағзи афкори ман аст.
Дар давоми кори худ ҳаргиз наовардам малол,
Чун қамар равшан шавад ҳар он чӣ асрори ман аст.

11.10.2017.

Диёнат – диндорӣ, ростӣ, бовичдонӣ, ҳалолкорӣ.
Наҳйи мункар – манъ кардан ва боздоштан аз қорҳои бад,
манъ аз гуноҳ.

БОЛУ ПАР БОШЕД, ЁРОН, БАХРИ ҲАМ ДАР ИН ҲАЁТ (755)

Болу пар бошед, ёрон, баҳри ҳам дар ин ҳаёт,
Бо ҷаҳиш парвоз ояд аз шумо як илтифот.
Сӯи илму маърифат ҳангоми парвозам шумо
Баҳри ман болу паред, ҳам қуввате дар олиёт.
Ёри содиқ чун нафас бар ҷисм мебахшад равон,
Корат осон мекунад, гар бар ту ояд мушкилот.
Вақти парвози само меҳвар бувад ҳар ду қанот,
То ба манзил мерасӣ, гар мекунӣ ту эҳтиёт.
Болу пар дар шеъри ту чун маънӣ андар маъниянд,
Тоза мазмун мешавад дар шеъри ту ҳар як нукот.
Гар пару болат қавӣ аз дӯстон аст, эй Хусайн,
Дар ҳавои тангу торик бар ту мебахшад наҷот.

03.05.2017.

ХОТАМИ ПАЙҒАМБАРОН БАР МО ПАӢМ ОВАРДААСТ (764)

Хотами Пайғамбарон бар мо паӢм овардааст,
Бо башорат баҳри мо доруссалом овардааст.
Дар ҷаҳонбинӣ ба мо ободии ҳар ду ҷаҳон,
Дар ақида бо низом илми калом овардааст.
Ғайришаръӣ ҳар амал мақбули он даргоҳ нест,
Ҳар чӣ бошад он зарар, бар мо ҳаром овардааст.
Роҳи таълими улум мероси ӯ бар аҳли илм,
Баҳшишу осониҳо баҳри авом овардааст.
Амру фармони Илоҳӣ ӯ расонад баҳри халқ,
Некии ҳарду ҷаҳон бо сад мақом овардааст.
Васфи ӯ кун, эй Ҳусайн, бо сад дуруду сад салом,
Реша дар эъҷози худ сачъи низом овардааст.

29.09.2017

Доруссалом – ҷаннат, биҳишт.

СУҲБАТИ ЁРИ МУВОФИҚ МАҲФИЛИ ШОҲОНА АСТ (767)

Суҳбати ёри мувофиқ маҳфили шоҳона аст,
Шамъ ҳар чое, ки бошад, гирди он парвона аст.
Иштиёки рӯи ёр аз дил намегардад бурун,
Кулбаи лойини вай дар назди ман кошона аст.
Баҳри ман бошад бихишти ҷовидон дидори дӯст,
Бе ҳузураш ошён як хонаи вайрона аст.
Ҳамнишинӣ бо бадон орад ба ту сад дарду ғам,
Он ки бо девонагон бишаст, худ девона аст.
Ғамгусориҳо макун дар суҳбате бо ҷоҳилон,
Кашф созад айби ту, қасдаш ҷу номардона аст.
Ҷустуҷӯ кун, эй Ҳусайн, ту маҳфили соҳибдилон,
Шеъри ман комил мағӯ, гар шеъри ту дурдона аст.
02.11.2017.

ДОМАНИ СОҲИБДИЛОН ОСОН НАМЕОЯД БА ДАСТ (775)

Домани соҳибдилон осон намеояд ба даст,
Баҳри васли ҷовидонӣ нафси худ бояд шикаст.
Домане дар даст дорӣ, қадри он доман шинос,
Васли ёреро набинад ҳар кӣ бошад худпараст.
Имтиҳон дар ҳар нафас ояд ба наздат ногаҳон,
Сабри Айюбона кун, доим бизан бар ҳалқа даст.
Риштаи зуннор доим ҳалқаи тарсову габр,
Пойбанди ишқи бут гардида марди бутпараст.
Домани аҳли карам ширке набошад ҳеҷ гоҳ,
Балки ҳар соҳибдиле дар назди Мавло менишаст.
Эй Ҳусайн, аз сӯи Мавло мерасад пайки умед,
Ҳарчӣ мебинӣ ту акнун, омад аз рӯзи аласт.

12.11.2017.

Зуннор – риштае, ки дарвешон, зардуштиён ва кашишони
насронӣ ба миён мебастанд.

Тарсо – тарсанда, бимбаранда, исавӣ, насронӣ, пайрави дини
Исо.

Габр – оташпараст, пайрави дини Зардушт, зардуштӣ.

Бутпараст – парастигунандаи бутҳо, санампараст.

Пайк – қосид, мухбир, хабарбиёр, паёмбар

БО ҚАЛАМ ҲАР ЧӢ НАВИШТАМ, РАНГИ ОН ХУНИ МАН АСТ (781)

Бо қалам ҳар чӣ навиштам, ранги он хуни ман аст,
Бӯи ман аз он чу ояд, мушки маъҷуни ман аст.
Хуни ман чун лаъл бошад, қадри он шуд муътабар,
Назди аҳли илму ирфон, дурри макнуни ман аст,
Маънии ҳар як ғазал – илми маъонӣ, ҳам бадеъ,
Назми он ҳамчун анор аз табъи мавзуни ман аст,
Гар ба каф оро анор, ҳар донааш ёкути сурх,
Ту бидон, он назми чун дурдона мавзуни ман аст.
Шоире пурсад, Хусайно, ин анор азони кист?
Номааш ирсол дор – ҳар дона мадҷуни ман аст.
Дар дуо ояд мудом: Поянда бошад шеъри ту,
Баҳри оташдон бигӯ: Парвона дар хуни ман аст.

17.11.2017.

Маъҷун – сиришташуда, чизи аз чанд модда таркибёфта,
омехташуда, дору.

Мадҷун – қарздоршуда, қарздор.

КУЛБАИ АҲЗОНИ ҲАМДАМ БАҲРИ МАН КОШОНА АСТ (785)

Кулбаи аҳзони ҳамдам баҳри ман кошона аст,
Ҳамнафас бо ёри худ чун бода дар паймона аст.
Ҳузн андух дар дилу аммо нагӯяд баҳри ман,
Қадри ман дар назди ӯ чун гавҳари якдона аст.
Гар надонам қадри ёр, гардад дилам пур аз губор,
Гар набошад моҳи ман, ин хона зулматхона аст.
Сӯхтам монанди шамъи нурфишон дар зулмате,
Шуд мунаввар хонаву ман шамъу ӯ парвона аст.
Ғайри ӯ ёре надорам, майли васлаш дар дилам,
Ёри аҳбоби дигар дар чашми ман бегона аст.
Гулхани ту, эй Ҳусайн, он оташи хумхона шуд,
Назди ёри бовафо он гулхани шоҳона аст.

27.11.2017.

Аҳзон – ҷ. ҳузн, андӯҳи зиёд.

Хумхона – майхона, майкада, шаробхона.

ИНТИХОБИ ОШНОИ ХУБ АСОЛАТ БУДУ ҲАСТ (786)

Интихоби ошнои хуб асолат буду ҳаст,
Фарди оқил хайрхоҳу босаодат буду ҳаст.
Ҳамдилӣ, меҳру муҳаббат гавҳари ноёби даҳр,
Дӯстӣ бар насли одам урфу одат буду ҳаст.
Интихоби дӯсти чоҳил бувад кори хато,
Ёри нодон назди мардум дар надомат буду ҳаст.
Бехтарин ёру рафик ҳаргиз набошад дар тамаъ,
Чашми сераш як нишона аз қаноат буду ҳаст.
Дасту по, гӯшу забон ҳамроз дар шодию ғам,
Баҳри мардум дар садоқат он шаҳодат буду ҳаст.
Хайрхоҳи дӯстони хештан бош, эй Ҳусайн,
Хайрхоҳи байни ёрон аз каромат буду ҳаст.

27.11.2017.

ЭҲДО БА НУРМУҲАММАД НИЁЗӢ (798)

Шуд НиёзӢ чун суханвар, шуҳраташ дунё гирифт,
Дар гулистони ғазал Нури Муҳаммад ҷо гирифт.
Сохиби завқи ба худ хос аст ин марди хирад,
Бо маҳорат дар сухан ӯ роҳи беҳамто гирифт.
Дар лаби дарёи Сир бӯстонсаро бунёд кард,
Шеърӣ ноби ӯ тароватҳо аз ин дарё гирифт.
Бо НиёзӢ ҳамнафас ҳам шоирон, ҳам мутрибон,
Ҳар кӣ буд аҳли ҳунар дар маҳфилаш маъво гирифт.
Бар бадӯҳа зеҳни ӯ орад ҳазорон қофия,
Назди мардум нақҳате ӯ аз гули раъно гирифт.
Шеър гӯяд бо бадӯҳат, бо каломи шаккарин
Дар мақоми худ муносиб домани маъно гирифт.
Эй НиёзӢ, мекунад васфи тӯро Ҳоҷӣ Ҳусайн,
Дар забонаш чунки шеърӣ ноби ту маҳро гирифт.

08.12.2017.

Бадӯҳа – фикри ногаҳонии закитабӯна, шеърӣ ҳозирҷавоб,
ғайриҷашмдошт.

Муктазо – тақозошуда, хосташуда, матлуб, тақозо, талаб.

Наҷво – дар гӯши якдигар чизе гуфтан, пинҳонӣ.

УМРИ МАН ЧУН МУҚТАДО БО МАРДУМИ ДОНО ГУЗАШТ (809)

Умри ман чун муқтадо бо мардуми доно гузашт,
Дар тариқи мазҳабу тақлиди бомаъно гузашт.
Гар хирадманде биёмад назди ман бо фазли худ,
Хоксорӣ кардаам, ҳарчанд ӯ боло гузашт.
Войи умри он касе, ки дар раҳи хирсу тамаъ
Мисли дузди мубтало аз дашту аз сахро гузашт.
Дашту сахро назди ман бошад биёбон ё чаман,
Ризку рӯзӣ дар Ватан чун моҳӣ аз дарё гузашт.
Шукри неъмат мекунам, густурда шуд хони карам,
Умри ҳамасрони ман бисёр ҳам зебо гузашт.
Бо муҳаббат, бо мурувват зиндагӣ кун, эй Хусайн,
Умри ту дар ин Ватан бо роҳи он мавло гузашт.

18.12.2017.

ҚАДРИ ИНСОН НАЗДИ РАҲМОН АЗ ҲАМА БОЛОТАР АСТ (821)

Қадри инсон назди Раҳмон аз ҳама болотар аст,
Байни мавҷудот инсон дар мақом авлотар аст.
Дар маротиб сурати ӯ беҳтарин сурат бувад,
Байни махлуқи ҷаҳон чун аз ҳама зеботар аст.
Баҳри ислоҳи замин гардид Ҳақро ҷонишин,
Қонамонад, ӯ амин, дар даҳр беҳамтотар аст.
Илму имону амал равшан кунад роҳи ҳаёт,
Рӯзи сармо бо саодат назди мо гармотар аст.
Ҳурмату иззат бидонад одами соҳибкарам,
Худписандӣ гар набошад, аз ҳама раънотар аст.
Дар ҷаҳон ҳар кас бидонад қадри худро, эй Ҳусайн,
Бетамаъ дар байни мардум аз ҳама доротар аст.

06.01.2018.

«СОИ МУСАЛЛАСА»

**БАР МУРҒИ ИМОНИ БАШАР ЧУН ЛОНА
ҚУРЪОНУ ҲАДИС (1619)**

Бар мурғи имони башар чун лона Қуръону ҳадис,
Андар низоми ин ҳаёт паймона Қуръону ҳадис.
Сулҳу амонӣ байни халқ бошад мақоми беҳтарин,
Андар раҳи мақсудҳо кошоно – Қуръону ҳадис.
Ҳар номае бо назму наср, илҳом ояд бар қалам,
Дар байни мактуби ҷаҳон шоҳона Қуръону ҳадис.
Ҳар бадгумону мулҳиде бошад ғариби дини худ,
Аз баҳри шахси нокасе бегона Қуръону ҳадис.
Тухми гиёҳе дар барат пошидаи баҳри самар,
Гар дона хоҳӣ аз қарам, зардона Қуръону ҳадис.
Бо ҳикмати мавлои худ дурре бисуфтӣ, эй Ҳусайн,
Дар риштаи назмат бигир дурдона Қуръону ҳадис.

18.09.2019

«ЧИМ»

ҲАР ОН ГАҲ ДУШМАНЕ ДИДӢ, АГАР
ГӢЯД: ДАҲОНАТ КАЧ (718)

Ҳар он гаҳ душмане дидӢ, агар гӢяд: Даҳонат қач.
Бирав бар назди ойна, бигӢ бар ӯ: Равонат қач.
Ту ширин кун забони худ, макун ҷабре ба ҷони худ,
Биандеш аз камони худ, бигӢ бар ӯ: Забонат қач.
Машав аз душманат ғофил, зарар орад ба ту ҷоҳил,
Ҳар он гаҳ мешавӢ моил, бигӢяд ӯ: Нишонат қач.
Машав моил ба моли вай, надонӢ ту ҳаёли вай,
Агар бинӢ ҷамоли вай дар ин сирри ниҳонат қач.
Машав аз қавли ӯ ғамнок ҳар он ҷӢ ояд аз афлок,
Ки ӯ ҳам меравад бар хок, бигӢ бар ӯ: Гумонат қач.
Ҳусайно, ту нишоне шав ба ёронат амоне шав,
Касе гӢяд камоне шав, бигӢ бар ӯ: Баёнат қач.

03.10.2017.

Равон – ҷон, рӯҳ.

Моил – халида ба чизе; маҷ. майлқунанда, ба чизе шавқдор.

«ҲО»

ХУРШЕДИ ТОБОНИ ЧАҲОН – ПАЙМОНАИ ДАВРОНИ СУБҲ (719)

Хуршеди тобони чаҳон – паймонаи даврони субҳ,
Аз баҳри мо гардад аён аз хонаи пинҳони субҳ.
Вақти тулуъ аз ошён нуре бирезад ройгон,
Аз раҳмати он ҷовидон қошонаи эҳсони субҳ.
Зулмат биёбӣ дар назар, хавфе биёрад то сахар,
Ҳар гаҳ набошад он қамар сӯзандаи зиндони субҳ.
Шамсу қамарро ту бубин, хуршед бошад оташин,
Равшан кунад рӯи замин ояндаи бунёни субҳ.
Ту ибрате аз он бигир, хуршед набвад шайхи пир,
Тасбеҳу такбир аз замир гӯяндаи бечони субҳ.
Ин ду аломат дар само бахшад, Ҳусайно, сад саҳо,
Аз баҳри мардум раҳнамо зебандаи раҳшони субҳ.
03.10.2017.

Ройгон – муфт, бепул, маҷҷонӣ.
Такбир – бузург шумурдан, ба бузургӣ сифат қардан, «Аллоху акбар» гуфтан.

ОЯТИ ҚУРӢОН, БИДОН, ОЯД БА ТУ ТАӢБИРИ СУЛӢ (720)

Ояти ҚурӢон, бидон, ояд ба ту таӢбири сулӢ,
Ҳамчу баҳри бекарон ояд ба ту таӢсири сулӢ.
Хоби худро ту бидон, огоӢи бошад аз ниӢон,
Дастии худро ту бикаш аз чангу он таӢбири сулӢ.
Чангу даъвоӢо макун, ояд ба ту дарди саре,
Аз ризоӢи баҳра гир, дар худ бикаш тасвири сулӢ.
Даъвати мардум ба созиш амри қурӢонӢи бувад,
Душманиро тарк кардан ҳукми домангири сулӢ.
Садди роӢи душманӢи шав, бо Ӣама созиш бикун,
Оламе гардад хароб аз соате таӢхири сулӢ.
Авфу бахшоиш, Ӣусайно, кори беӢтар дар ӢаӢон,
Моли мулкати дар амон дар Ӣалқаи занҷири сулӢ.

03.10.2017.

Садд – бастан, гирифтани чизе.

ТаӢхир – ба қафо мондан, ба қафо андохтани вақт, дер мондан, дермонӢи, диранг.

«ХО»

**ҲАР ОН ГАҲ МУНКИРЕ ДИДӢ, БА ИН
КОРАШ МАГӢ ПОСУХ (1639)**

Ҳар он гаҳ мункире дидӣ, ба ин кораш магӯ посух,
Сухан санчида ҳам гӯяд, ба гуфтораш магӯ посух.
Ҷинойткору бадрафтор ба ҳар коре бувад сарвар,
Агар хосте кунад аз ту, ба сардораш магӯ посух.
Гунаҳкору бадандеше табаҳкорӣ кунад ҳар дам,
Ба рӯйдоде хабар орад, ба ахбораш магӯ посух.
Ҷавоби бо савобе гӯ, агар гӯяд ҳазорбора,
Ҳар он гаҳ огаҳӣ ёбӣ, ба такрораш магӯ посух.
Касе озурдахотир шуд, бибар бар вай ту дастовез,
Дилат озурда ҳам бошад, ба озораш магӯ посух.
Ҳасад андар дили шахсе, Ҳусайно, дар назар бинӣ,
Ба сӯят сад қадам монад, ба дидораш магӯ посух.

25.09.2019.

«ДОЛ»

ЭӢ ЧАВОНОНИ ЗАМОН, ШУКРОНАИ
ДАВРОН КУНЕД (534)

ЭӢ чавонони замон, шукронаи даврон кунед,
Ифтихори миллӢ аз Исмоили Сомон кунед.
Армуғон оред бар миллат зи «Қонун»-у «Шифо»,
Ҳамчу Сино дардҳои қавми худ дармон кунед.
Мардуми некӯ, ҳаёти хуш зи адли Пешвост,
СарфарозӢ бар шумо, фардои худ бунён кунед.
Дар хабар омад, бидонед, тоати шаҳ вочиб аст,
Байни абнои башар шукронаи султон кунед.
Дар ҷаҳон ҳар миллате ёбад зи ваҳдат эҳтиром,
Ёри ҳам бошеду мулки ҳешро бӯстон кунед.
Мардуми соҳибназар, ҳамроҳ бо ҲоҷӢ Ҳусайн
Шукри шоҳи додгар – Эмомалӣ Раҳмон кунед.
20.05.2017.

Армуғон – тӯҳфа, савғот, ҳадя, раҳовард.

Тоат – фармонбардорӣ, тобеият.

Ваҳдат – ягонагӣ, танҳой, яке будан, эътиқод бо ягонагии

Худо.

Додгар – додрас, одил, боинсоф.

ПАЙВАНДИ БИДЪАТҲО ШУДАН СӢИ ХИЁНАТ ОВАРАД (536)

Пайванди бидъатҳо шудан сӢи хиёнат оварад,
 Ҳар як хурофот, эй писар, бар ту маломат оварад.
 Афсонаҳои беасос, беҳудагӯй бардавом,
 Ҳар чоҳиле байни авом доим надомат оварад.
 Кизбу қимору қатъи раҳм, кибру қасам дар байни ом,
 Оқи падар аз интиқом бар дил қасоват оварад.
 Бемор гардад чони ту, гар меҳӯрӣ моли ҳаром,
 Ҳар як гуноҳи бардавом аз худ сироят оварад.
 Рафтору гуфтори накӯ бошад қабули издиҳом,
 Ризқи ҳалоли бонизом бар мо қаноат оварад.
 Гар як ғазал гӯӣ, Ҳусайн, бо он чӣ омад дар паём,
 Панду насихат дар мақом доим ҳидоят оварад.

10.06.2017.

Бидъат – фикру ақида ва расму қоидаҳои нав дар дин, ки муҳолифи таъиноти ҳукумронии дин мебошад.

Чоҳил – нодон, беилм.

Кизб – дурӯғ, фиреб.

Оқи падар – фарзанде, ки падараш аз ӯ норозӣ аст.

Қасоват – дилсахтӣ, сангдилӣ, бераҳмӣ.

МАРДОНИ НЕКӢНОМРО БО ЧАШМИ БАД ОНЕ, КИ ДИД (543)

Мардони некӢномро бо чашми бад оне, ки дид,
Монанди боди оташин бар гулшани зебо вазид.
Боди шадид ояд мудом андар масири аҳли хайр,
Во вайлу во ҳасрат кунем, вақто ки гардад нопадид.
Дар иззу ҷоҳу манманӣ аҳли шақоват доимо,
Суде надорад назди ӯ, гар обрӯе кас харид.
Ҳар кас, ки дорад обрӯ, мақбули хосу ом ӯст,
Дар роҳи илму маърифат нуқсон намегардад падид.
Аз айби мардум чашм пӯш, бингар ба сӯи қудсиён,
Гар тоири қудсӣ шавӣ, бе болу пар битвон парид.
Аҳли адаб дар назди мо меросбар аз анбиё,
Ту васфи онон кун, Ҳусайн, дар ҳашр мегардӣ саъид.

13. 05.2017.

Масир – сайргоҳ, роҳи рафт; сайр, равиш, ҳаракат.
Шақоват – бадбахтӣ, сахтӣ, муқобили саодат.
Тоир – тайркунанда, парранда, мурғ.
Қудсӣ (ён) – мансуб ба Қудс, покиза, ҷ. фариштаҳо, малоик.
Анбиё – ҷ. набӣ, пайғамбарон.

ДИЛ ШИКАСТАН ДАР ҲАЁТ ОЗУРДАНИ РАҲМОН БУВАД (545)

Дил шикастан дар ҳаёт озурдани Раҳмон бувад,
Ҳар амал аз сӯи мо дар паллаи мизон бувад.
Паллаи мизон, бидон, адл аст дар рӯи замин,
Паллаи мизон надонад ҳар кӣ бевичдон бувад.
Дил маранҷон дар ҳаёт, ранҷондаи мардум шавӣ,
Сад азоб охир кашад он кас, ки нофармон бувад.
Ту бидон, ин дори дунё бо ду дар вобаста аст,
Ҳар касе дар ин ҷаҳони бебақо меҳмон бувад.
Умри худ беҳуда магзор, қалби инсон хуш бидор,
Зебу зиннат рӯзи ҳашр бар гарданат марҷон бувад.
Ту нидо кун, эй Ҳусайн, ранҷондани инсон гуноҳ,
Раҳму шафқат дар дили мо баҳри ҳар инсон бувад.

14.05.2017.

Мизон – тарозу, олате, ки бо он чизҳоро бармекашанд.
Рӯзи ҳашр – рӯзи қиёмат.

САРҒАРОЗИҲОӢ ИНСОҢ ТОЛЕУ БАХТИ БАЛАНД (547)

СарфарозиҲоӢ инсон толеу бахти баланд,
Аз Худо ояд, вале он Ҳалқа бошад бар каманд.
Сарнавишти Ҳар нафар як Ҳалқае дар дасти Ӣст,
Ахтари иқболи давлат дар Ҳабини Ҳар саманд.
Толеат гар нек ояд, Ҳеҷ гоҲ аз худ марав,
Пои фил аз Ҳо наҲунбад, гарҲӣ бошад риштабанд.
Нафси худ кун риштабанд, то ки бало н-ояд ба ту,
Дафъи Ҳашми бад, бидон, бошад фақат дуди сипанд.
Нафъи он бар ту Ҳу ояд, аз сипанд осуда бош,
Шуқри холиқро бикун, нафси ту монад бегазанд.
Толеу бахти баландат Ҳулқи некӯ, эй Ҳусайн,
Шуқри ин даврон бикун бо шеърҲоӢ дилписанд.

15.05.2017.

Каманд – таноб, ресмон.

Ҳабин – пешонӣ, Ҳабха, носия.

Саманд – аспӣ зард.

Риштабанд – Ҳизе, ки бо ришта баста бошанд; манъ кардашуда.

Сипанд – испанд, пок, муқаддас.

Дилписанд – мувофиқ, дилкаш, мақбул, марғуб

МО ГУНАҲКОРЕМУ АММО ЛУТФИ РАҲМОН БЕАДАД (548)

Мо гунаҳкоре му аммо лутфи Раҳмон беадад,
Авфу бахшоиш кунад, ҳар гаҳ зи ӯ ояд мадад.
Ту мадад пурс аз Худо, кӯмак мапурс аз дигарон,
Ҳар касе хайре бихоҳад, пои худ бар дар ниҳад.
Пои худро гар ниҳодӣ дар раҳи фиску фучур,
Истионат бар ту хоҳад ҳар кӣ бошад беҳирад.
Гар хирадмандӣ ту кардӣ дар раҳи мардони нек,
Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, ҳарчӣ хоҳад, медиҳад.
Ту талаб кун дар ҳаётат амну имон доимо,
В-арна дар роҳи касофат сад зарар бар он расад.
Авфу бахшоиш бипурс дар ҳар каломат, эй Ҳусайн,
Ҳикмати Раҳмонӣ ояд, мешавӣ аҳли хирад.

16.05.2017.

Лутф – нармӣ, мулоимат, назокат; лутфи суҳан назокат ва
балоғат дар суҳан.

Фиску фучур – фосиқӣ ва бадахлоқӣ.

Истиёнот – ёрдам, кӯмак хоستان, мададталабӣ.

Касофат – чиркинӣ, палидӣ, муқобили назофат.

ФИКРИ МАРДОНИ НАКӢ СӢИ САОДАТ МЕБАРАД (558)

Фикри мардони накӢ сӢи саодат мебарад,
Панду андарзи хавос сӢи садоқат мебарад.
Тахти шоҳон гар ту дидӢ рамзи иззат дар ҷаҳон,
СӢи боло мардро роҳи каромат мебарад.
Иллоти бадбиниҳо дар байни хосу ҳам авом,
Фикри пучу зеҳни кунд сӢи адоват мебарад.
Ҳар бузурге аз шараф андеша дорад доимо,
Чунки покиву шараф сӢи саодат мебарад.
Аз парешонхолиҳо шӢрида мегардӢ мудом,
Ту таваккул пеша гир, сӢи ҳидоят мебарад.
Фикри мағшуш аз дилат берун бикун доим, Хусайн,
Амну осоиш мудом сӢи шарофат мебарад.

24.05.2017.

Хавс – ҷ. хос (а), хавосу авом, одамони баландмартаба ва оддӢ.
Мағшуш – ғаш додашуда, омехта, ғайрихолис, қалбакӢ.
Шарофат – шариф будан, бошарафӢ, обрӢмандӢ.

БО АДАБ БОЯД СУХАН ГУФТ, ТО ТУ ГАРДӢ САРБАЛАНД (561)

Бо адаб бояд сухан гуфт, то ту гардӢ сарбаланд,
Фикри худ озод бояд гуфт, эй андешаманд!
Бар хаёлат ҳар чӣ ояд – тарсу бим ҳам изтироб,
Дар сухан зохир нагардон, то набошӣ пойбанд.
Пойбанди ҳар сухан бошанд аҳли маъсият,
З-ин сабаб аз яъс доим худфурӯшӣ мекунанд.
Худфурӯшиҳо макун чун тарс ояд бар сарат,
Чунки бошад худфурӯшӣ назди мардон нописанд.
Раъйи солим пеша гир, дар фикр дурандеш бош,
Меҳрубониҳо бикун, он бар ту ояд дилписанд.
Қасди ту дар ҳар сухан бошад, Ҳусайно, ҳикмате,
Аз паси некон бирав, то ту бигардӣ баҳраманд.

29.05.2017.

Изтироб – ҳаяҷони саҳт, беқарорӣ ва ошуфтагӣ.
Яъс – ноумедӣ, маъюсӣ.

ТАҶРИБА ДАР ТӢЛИ ҲАӢТ ФАТҲИ САОДАТ ОВАРАД (563)

Таҷриба дар тӢли ҳаӢт фатҳи саодат оварад,
Ҳар хибрате дар феъли ту бар ту шафоат оварад.
Санчида гардад ҳар касе аз ҷониби он Кирдугор,
Сабру таҳаммулҳо кунӣ, бар ту шучоат оварад.
Огоҳӣ ояд аз Худо бо ҳар зиёну ҳар зарар,
Афтодагӣ дар ин ҳаӢт чандин риёзат оварад.
Огоҳ бишав ту дар ҳаӢт, навмед аз лутфаш мабош,
Шукронаи неъмат ба кас ганчи қаноат оварад.
Гар санчишero бигзарӣ, саъйе бикун дар роҳи Ҳак,
Ҳар имтиҳон дар ин ҳаӢт бар ту ҳидоят оварад.
Гар ту далолат мекунӣ бо шеъри худ, Ҳоҷӣ Ҳусайн,
Таҷрибаи худро бигӯ, он ҳам шарофат оварад.

30.05.2017.

Хибрат – дониш, дониши расо, ба ҳақиқати қор расида та-
вонистан; доноӣ ва таҷрибанокӣ.

Шафоат – илтимос қардан, талабидани афв ё ёрмандӣ аз касе
барои касе, восита шудан.

Таҳаммул – ба саҳтӣ тоб овардан, сабру тоқат доштан.

АДОВАТ ОВАРАД ДОИМ ҲАР ОН КАС БЕАДАБ БОШАД (574)

Адоват оварад доим ҳар он кас беадаб бошад,
Ба назди мардуми олам агарчӣ бо насаб бошад.
Ҳамоқат васфи инсонӣ, ҳаҳолат наксу нодонӣ,
Назебад ин иборатҳо ба ӯ ин як лақаб бошад.
Адаб тоҷест бар инсон, ҷавоҳир бар сараш бинӣ,
Салотинро шараф ёбӣ, адаб доим сабаб бошад.
Агар дидӣ ту доное, хирадмандӣ аз ӯ омӯз,
Хуруҷи ҷаҳлу нодонӣ ҳама қаҳру ғазаб бошад.
Мағӯ ман олимам ҳаргиз, тақаббур феъли шайтонист,
Бузурге худ набистояд, агар моҳи раҷаб бошад.
Хусайно, ин раҷаб, донӣ, бувад маҳлуқи Раббонӣ,
Ҳама доноии олам ба назди ӯ аҷаб бошад.

04.06.2017.

Ҳамоқат – аблаҳӣ, аҳмақӣ.

Лақаб – номи ғайриасли далолат бар зам кунад, ё мадҳ.

Ҷавоҳир – ҷ. ҷавҳар.

Салотин – султонҳо, подшоҳон.

Бузурге – дар ин ҷо ба маънои яъне агар пок бошад ҳам.

Набистояд – ситоиш накунад.

Моҳи раҷаб – моҳи ҳафтум аз соли қамарӣ, моҳи муқаддас.

ГАРДИШИ АФЛОК РӢЗЕ КАШФИ НОМИ МАН КУНАД (576)

Гардиши афлок рӯзе кашфи номи ман кунад,
Бо қалам ҳар ҷӣ навиштам, зулмате равшан кунад.
Аз барои халқу миллат дона қорам бо умед,
Дар давоми солҳо он донаҳо хирман кунад.
Дар назар ҳар ҳикмате омад зи авроқи дилам,
Бо қалам ифшои он майдони дил гулшан кунад.
Ман намеғӯям, ки ашъорам барӣ аз ноқисот,
В-арна ҳар шеърӣ мукаммал ҷодуву афсун кунад.
Гар ту хондӣ як ғазал бо дарки мақсуди дилам,
Маънӣ андар маънӣ фаҳми фикри ту мавзун кунад.
Эй Ҳусайн, ҳарҷӣ навишти аз ҳаётат ҳикматест,
Шукри ифшои қалам, аъдои дин мафтун кунад

05.05.2017.

Афлок – ҷамғи фалак.

Авроқ – ҷ. варақ, варақҳо.

Ифшо – фош кардан, ошкор кардан.

Барӣ – тоза, дур, дар қанор.

Ноқис – нотаом, нопурра, нуқсондор, қамбудидор, муқо-
били қомил.

Мафтун – фирефта, ошиқ, шефта.

УМРИ АЗИЗИ ХУДРО ҲАРГИЗ МАДЕХ ТУ БАРБОД (581)

Умри азиши худро ҳаргиз мадеҳ ту барбод,
Аз бодбон биёмӯз сабки чаҳони пурбод.
Баҳр аст ношикебо аз мавҷи пурталотум,
Кӯҳ аст пурҳаёху аз нолаҳои Фарҳод.
Назди Худои якто мо ҷумла бандагонем,
Эй бастаи тааллуқ, бо худ мағӯ: Ман озод.
Некӣ бикун дар олам бо ҳар чӣ ояд аз даст,
Маъвои ҳештанро доим бикун ту обод.
Парҳез аз шаётин, эй уммати Пайғамбар,
То рӯи Ҳақ бубинӣ фардо ба рӯзи миёод,
Ислоҳи айби мардум бошад, Ҳусайн, ҳубӣ,
Нуқсони кас чу бинӣ, ҳаргиз мағир эрод.

10.06.2017.

Ношикебо – бесабр, бетаҳаммул, беор.

Шаёфгин – ҷ. шайтон.

Рӯзи миёод – рӯзи ҳисоб, рӯзи қиёмат.

БО ТАКАББУР ЗИНДАГОӢӢ ВАСФИ ШАЙТОӢӢ БУВАД (585)

Бо такаббур зиндагоӢӢ васфи шайтоӢӢ бувад,
Нафси бад бо комронӢӢ васфи ҳайвонӢӢ бувад.
Ҳар чӢ кардӢ дар ҳаётат пеши чашм ояд мудом,
Ҳар гунаҳ содир чу шуд, дар он пушаймонӢӢ бувад.
Сарнавишти ҳар нафар бошад муаммои дигар,
Ҳар чӢ ояд ҳар саҳар аз хатти пешонӢӢ бувад.
Чӯби хат дар дасти вай, таҳрир хоҳад, мекунад,
Маҳви бутлоне чу ояд, роҳи субҳонӢӢ бувад.
Маъдани ҳоли валиён тоза чун оби равон,
Ҳар чӢ бошад он аён мулки СулаймонӢӢ бувад.
Бетакаббур зиндагӢ кун, то тавонӢӢ, эй Ҳусайн,
ҲарчӢ гуфтӢ, бегумон, таълими куръонӢӢ бувад.

10.06.2017.

Маҳв – нест кардан, зоил несту нобуд шуда, аз байн рафта;
маҳв шудан ё гаштан аз байн рафтан несту нобуд шудан.

Бутлон – ботилашавӣ, зоеъшавӣ, лағв, фосидшавӣ, ботилӣ,
нодурустӣ.

ДИЛИ ПОКАТ ЧУ ОИНА ҲАМА РАХШАНДАГӢ ДОРАД (586)

Дили покат чу оина ҳама рахшандагӣ дорад,
Чу дур аз нури Ҳақ гардад, дилат сӯзандагӣ дорад.
Зи покӣ ҳар чӣ мечӯӣ, наёбӣ беҳтар аз қалбам,
Биной умри инсонӣ зи дил пояндагӣ дорад.
Маранҷон қалби нуронӣ, ки нураш аз Худо бошад,
Даруни дил зи анвори Худо тобандагӣ дорад.
Сарафканда, гунаҳкорам ба назди Холиқи якто,
Маро гарӯ набахшояд, дилам шармандагӣ дорад.
Чу дидӣ гарди хокеро, кам аз кӯҳе мапиндораш,
Ҳамин як мушти хок ин ҷо басте боландагӣ дорад.
Ғаму андуҳи дунёро шабеҳи гарди хоке дон,
Ҳусайно, мадҳи некон гӯ, сухан гӯяндагӣ дорад.

13.06.2017.

Анвар – ҷ. нур, нурҳо.

Шабеҳ – мушобеҳ, монанд, назир.

УҚУБАТҲОӢ ИН ОЛАМ БА ЯК ХОРЕ НАМЕАРЗАД (603)

Уқубатҳои ин олам ба як хоре намеарзад,
Ҳикоятҳои ғайбӣ ҳам ба дидоре намеарзад.
Шабехи донаи борон ба рӯи барги гул ояд,
Рутубатҳои ҳар шабнам ба гулзоре намеарзад.
Лаёқатҳои шоҳона сазовори ҳарам бошад,
Ба мерос он чӣ меояд, ба бозоре намеарзад.
Бувад сарсабзии сабза зи оби зиндагиафзо,
Канори рӯди хушкида ба чӯборе намеарзад.
Ба дилбар гар диле додӣ, диловар шав ба маҳбубат,
Ситам бар ёри ғори худ ба дилдоре намеарзад.
Ҳусайно, мулки оламо ба чашми худ аён дидӣ,
Агар айбе дар он бошад, ба гуфторе намеарзад.

25.07.2017.

Рутубат – намӣ, тарӣ, намнокӣ.

ҚИЁМАТ ДАР НАЗАР ОЯД, АЛАМ АЗ ОЛИМОН АФТАД (608)

Қиёмат дар назар ояд, алам аз олимон афтад,
Саховат дар ҳадар ояд, карам аз омилон афтад.
Сахову илму осонӣ зи Пайғамбар ба мо омад,
Агар олим набошад ҳақ, авом андар гумон афтад.
Мақоми шоҳи одилро Худо дар назди худ бинад,
Нахоҳад заҳмате барӯ, ки султон дар зиён афтад.
Макун ношукрӣ аз умрат, макан авроқи қисматро,
Ба ту ояд ҳавои ғакру нонат аз даҳон афтад.
Чу олим васф мегардад, зи гардун раҳмате ояд,
Мабодо ғайбати эшон, ки дар байни занон афтад.
Хусайно, ту бигӯ доим барои миллату қавмат
Ғазалҳои ҳақимона, ки васфаш дар забон афтад.

26.07.2017.

Алам – байрақ, роҷат, ливо, дирафш.
Саховат – қаримӣ, ҳимматбаландӣ, ҷавонмардӣ.
Омилон – амалқунандагон, қорқунон; ҳоқимон.
Ғақр – фақирӣ, қодорӣ, қамбағалӣ, қашшоқӣ.

БО ҒУБОРАШ БОД ОХИР ЧАШМИ ДУШМАН КӢР КАРД (616)

Бо ғубораш бод охир чашми душман кӢр кард,
Худ намедонад, киро озурдаву ранчур кард.
Дардманд аз бод дорад сад умеду орзу,
Чун ғубореро Худо монанди куҳи Тур кард.
Тури Синоро шарафхо аз таҷаллои Худост,
Равшанӣ дар кӢх, бингар, оташе мастур кард.
Қасри маскуни туро ободӣ аз дастони туст,
Пайрави МӢсо шудан вайронаро маъмур кард.
Ту бидон, МӢсои Имрон бо асояш назди халқ,
Бо нубувват соҳиронро дур аз масхур кард.
Дардманде, ки ба назди соҳирон рафт, эй Ҳусайн,
Ӯ набитвонад зи тан дарду балоро дур кард.

30.07.2017.

Тур – номи куҳе, ки дар он ҷо МӢсо (а) бо Худованд мулоқот дошт.

Равшанӣ дар куҳ – ишора ба ояти 143 аз сураи Аъроф.

Маъмур – обод, ободон.

Соҳир – ҷодугар, сеҳркунанда, афсунгар.

Масхур – сеҳркардашуда, гирифтори сеҳру ҷоду.

НАЗДИ РАББ-УЛ-ОЛАМИН ОҶИ САҲАР ТИРЕ БУВАД (617)

Назди Рабб-ул-оламин оҳи саҳар тире бувад,
Баҳри пайванди ибодат ҳамчу занчире бувад.
Кушта гардонад туро, гар аз камон тире чаҳад,
Дар саҳар оҳе бикаш, он роҳи тадбире бувад.
Равшанӣ файзи саҳар бар ту диҳад тири амон,
Бо дуо машғул шав, ҳарчанд таъхире бувад.
Ҷисм агар ранчур бошад, оҳ хезад аз чигар,
Чун дуо оҳи саҳарро низ таъсире бувад.
Гар камонкашро бубинӣ меравад аз баҳри сайд,
Тир агар дар он нашуд, он баҳри таъмире бувад.
Ту бидон, оҳи саҳар занчир бошад, эй Ҳусайн,
Ҳалқаҳои он дуову ҳукми тақдире бувад.

31.07.2017.

ОҲУ ФАРӢДИ БУЗУРГОН БО ҒАЗАЛ БАР МО РАСИД (618)

Оху фарӢди бузургон бо ғазал бар мо расид,
Боди хайре аз нафасҳашон ба сӯи мо вазид.
Боди хайри он бузургон мурдари эҳе кунад,
Баъди асре ҳар ғазал андар назар бошад ваҳид.
Охуе дидам ба кӯҳе – дар пасаш чандин ғазол,
Нафрате оварда буд, бо сад таҳайюр мерамид.
Гуфтамаш: Нафрат чӣ дорӣ? Ваҳшате дар чашии туст.
Гуфт: Ҷаҳли ҷоҳилон дар баҳру ҳам дарӢ дамид.
Меғурезам сӯи Ҳақ мисли Саной дар амал,
В-арна ҷаҳли ҷоҳилон моро ба ғам хоҳад кашид.
Ту ҳикоят кун, Ҳусайно, аз бузургон дар ғазал,
Шукри неъматро бигӯ мисли бузургони саъид.

31.07.2017.

Ваҳид – ягона, беҳамто.

Ғазол – охубарраи навзод.

Таҳайюр – ҳайрон, ҳайронӣ, ҳайрат, таъачҷуби сахт.

Саъид – саодатманд, хушбахт.

ИНҚИЁДИ РОҲИ ҲАҚ ОЯНДА ОБОДАТ КУНАД (621)

Инқиёди роҳи Ҳақ оянда ободат кунад,
Бандагӣ дар ин ҳаёт аз дӯзах озодат кунад.
Хидмати мардум агар кардӣ ту бо сидқу сафо,
Ҳар касе бо меҳр баъд аз рафтанат ёдат кунад.
Баҳри кӯмак бо касе хидматгузорӣ мекунӣ,
Рӯзи маҳшар аз бихишт бегона фарёдат кунад.
Пешгоҳи ҳар амал чун кандани кӯҳе бидон,
Ранҷи ишқи Ҳақ мудом мардона Фарҳодат кунад.
Гар ту овардӣ ба даст тиру камонро баҳри сайд,
Бар нишона бингарӣ, саъйи ту сайёдат кунад.
Сайди маъниро бигир аз ҳикмати Раҳмон, Ҳусайн,
Раҳму шафқат пеша кун, то ки Худо шодат кунад.

02.08.2017.

Инқиёд – итоат кардан, гардан фурувардан.

ТОАТИ МОДАР МУДОМ БАХТУ САОДАТ ОВАРАД (625)

Тоати модар мудом бахту саодат оварад,
Панду андарзаш барои ту хидоят оварад.
Он дуохое, ки модар мекунад дар субҳу шом
Дар ҳаётат баҳри ту садҳо саломат оварад.
Дар замони неқномӣ қадри модарро бидон,
Баъди бадномии ту он гаҳ надомат оварад.
Неқномӣ бар ту ояд аз дуои модарат,
Дар бузургӣ ёфтан бар ту сиёдат оварад.
Модарат бинад туро зебо ба чашми неқбин,
Дилрабо шав назди ӯ, ҳусну малоҳат оварад.
Васфи модарро бигӯ бо лаҳни ширин, эй Ҳусайн,
Баҳри авлодон зи ту садҳо қаромат оварад.

02.08.2017.

Сиёдат – сарвари хоҷагӣ, хоҷа будан.

БУЗУРГОНИ ЧАҲОН ДОИМ СУХАН ДОНИСТА МЕГҶЯНД (631)

Бузургони чаҳон доим суҳан дониста мегӯянд,
Ба оромию сад ҳикмат суҳан оҳиста мегӯянд.
«Нахуст андеша пас гуфтор» бошад фазли доноён,
Аз ин рӯ, назди инсонҳо нақӯ пайваста мегӯянд.
Ту ҷуҳҳоли чаҳон бинӣ зи нодонӣ худонотарс,
«Худо нохоста» дониста-нодониста мегӯянд.
Зи ранҷурӣ ба сӯи ту биёяд гар тихидасте,
Маранҷ аз қавли номардон, туро дилхаста мегӯянд.
Ба мисли мағзи ширин аст лафзи мардуми доно,
Суҳансанҷон суҳанҳо аз лаби чун pista мегӯянд.
Хусайно, ту муносиб шав ба васфи Соҳиби ҳикмат,
Ҳакимон дар каломи худ суҳан барҷаста мегӯянд.

05.08.2017.

Ҷуҳҳол – ҷ. ҷоҳил.

Ранҷурӣ – ғамнокӣ, озурдагӣ.

Тихидаст – дастхолӣ.

ҲАР НАФАС АЗ УМРИ МО ПАЙМОНАРО ПУРТАР КУНАД (636)

Ҳар нафас аз умри мо паймонаро пуртар кунад,
Чом ҳар гаҳ пур шавад, нӯшандаро довар кунад.
Одамӣ бо чоми навбат дар лаби дарёи марг
Бо ҳаёли завраке ё киштие лангар кунад.
Дар назар орад чиҳо кардӯ ба тӯли умри хеш,
Лек натвонад, ки кори кардаро дигар кунад.
Ҷисми ӯ дар роҳат аст, гар кори хайраш барзиёд,
Рӯзи маҳшар чун ҷавоб аз сураи Кавсар кунад.
Дар биҳишти анбарин руъят шавад аз назди Ҳақ,
Маншаъи он Салсабил бо ҷашми худ зевар кунад.
Ҳар нафас дар ин ҳаёт мушқилкушо бошад, Ҳусайн,
Ту ғаниматро навис, ҳар як нафар бовар кунад.

08.08.2017.

Паймона – зарфи шаробхӯрӣ, қадах, пиёла.

Чом – қадах, пиёлаи майхӯрӣ.

Лангар – оҳани вазнини маҳсус, ки барои нигоҳ доштани
киштӣ ба занҷир баста ба зерӣ дарё мепартоянд.

Маҳшар – ҷамъомадгоҳи умумии халқ, маҷозан ба маънии
қиёмат.

Салсабил – оби гузарои хушхӯр, ҷашма дар биҳишт.

ДУРУШТИҲО МАКУН БАР МАН, КИ ЧОН ДАР ТАН НАМЕҒУНЧАД (639)

Дуруштиҳо макун бар ман, ки чон дар тан намеғунчад,
Агар тангӣ кунад девор, дар он равзан намеғунчад.
Хушунатҳо макун ҳаргиз ба аҳли илму ҳам ирфон,
Гули майдони аҳли илм ба сад доман намеғунчад.
Чу тарки ҷаҳл бинмой, танат солим шавад доим,
Тани маҷруҳи аҳли ҷаҳл ба пирӯхан намеғунчад.
Ҳифозат кун макони худ, маранҷон қалби ҳасми худ,
Ту токи хонаро бингар, ба он душман намеғунчад.
Ба нармӣ гӯ каломи худ, ҷаҳон ин хонаи ҳикмат,
Суханҳои ҳақимона ба як меҳан намеғунчад.
Ҳусайно, ту ба домон гир гули ёсу гули Марям,
Гули меҳру муҳаббатҳо ба як гулшан намеғунчад.

09.08.2017.

Равзан – суроҳӣ дар девор ё дар шифти хона барои баромадани дӯди оташдон ва даромадани рӯшноӣ.

Хушунат – дағалӣ, дуруштӣ.

Ҷаҳл – нодонӣ, беҳабарӣ, ғафлат, беилмӣ.

Ҳасм – душман, адӯ.

Меҳан – Ватан.

Гули ёс – гули ёсуман.

БАЛОГАРДОН ДАР ИН ОЛАМ БА ҲАР КОРАТ ДУО БОШАД (645)

Балогардон дар ин олам ба ҳар корат дуо бошад,
Тиловатҳои қуръонӣ ба дарди ту даво бошад.
Машаққатҳо макун бар худ, бирав роҳи ҳакимона,
Ҳама афъоли сахлонӣ барои ту раво бошад.
Замон гар мушките орад, сабаб гардад ба факру ғам,
Зи ҷаҳлу кибр нодоне ба дарде мубтало бошад.
Агар заҳмат расад бар ту, мусибатро зи қисмат дон,
Ту ҳар чизе, ки мебинӣ зи тақдири қазо бошад.
Нидо кун сӯи Мавлоят, бипурс он роҳи сахлонӣ,
Ҷавоби ҳалли ҳар мушкил на аз ҷуброн ҷудо бошад.
Ҳусайно, ту кушо рамзи ҳақиқатро ба ашъорат,
Агар осон шавад мушкил, дилат пур аз сафо бошад.

16.08.2017.

Афъол – ҷ. феъл, амалҳо.

Кибр – калонгирӣ, мағрурӣ, ғурур, такаббур.

Ҷуброн – рӯйпӯш кардан, пурра сохтан.

БОРИ ҒАМ ДАР ИН ҶАҲОН БЕ ДЎСТ НАТВОНИ КАШИД (652)

Бори ғам дар ин ҷаҳон бе дӯст натвонӣ кашид,
Бар ҳама матлуби дил бе дӯст натвонӣ расид.
Ту машав озурдадил аз ранчи хешу акрабо,
Фикри солим дар танат аз баҳри некӣ офарид.
Ту бикун таъбири некӯ ранчи хешон доимо,
Боди тунде гар вазид, ҳам баҳру ҳам дарё дамид.
Боду борон бардавом вайронӣ орад, ҳам зарар,
В-арна ҳар боди сабо дар субҳдам руҳе дамид.
Боду борони баҳор хайре биёрад бардавом,
Некӣ бар хешон бикун – меғуфт Аҳмад Боязид.
Баҳру дарё шав, Хусайно, байни хешу акрабо,
Аз насими лутфи Ҳақ инак ба ту боде вазид.

09.05.2017.

СИФЛАПАРВАР ЧАРХИ ДУН АЗ ЧАҲЛИ ИНСОНӢ БУВАД (654)

Сифлапарвар чархи дун аз чаҳли инсонӣ бувад,
Сифла гар боло равад, моил ба вайронӣ бувад.
Ҷоҳиле назди ту ояд, бадсириштиҳо макун,
Ин чавонмардии ту аз хатти пешонӣ бувад.
Хатти пешонӣ мураккаб – сарнавишти одамист,
Неку бад ҳам дар қадар чун сирри пинҳонӣ бувад.
Чархи гардун назди ҳар кас шарҳи ҳоли вай кунад,
Мояи ҳар кори ноҷо нафси ҳайвонӣ бувад.
Нафси бадро дар тариқат нафси саркаш бишмаранд,
Ту шариатро бидон, он роҳи осонӣ бувад.
Қувваи руҳоният дар тан равон бошад, Хусайн,
Садди роҳи нафси бад ин нафси султонӣ бувад.

21.08.2017.

Сифлапарвар – нокаспарвар, он, ки ноодамонро дастгирӣ мекунад.

Чархи дун – киноя аз дунё.

Бадсиришт – бадниҳод, бадтинат, бадтабиат.

Тариқат – роҳу равиш, мазҳаб.

МАЪРИФАТ ДАР ИН ҶАҲОН ДАРӢИ БЕСОӢИЛ БУВАД (658)

Маърифат дар ин ҷаҳон дарӢи бесоӢил бувад,
Ботини дарӢ бидонад ҳар кӣ соҳибдил бувад.
Илми олим дар масал маҳдуд бошад аз азал,
Илму дониш пеша гирад ҳар кӣ ӯ оқил бувад.
Дар муҳити маънавӣ монанди моҳӣ сайр кун,
Ботини дарӢ бидон дар таҳти он соил бувад.
Кӯҳҳои сар ба афлок кам шавад бо нури илм,
Маъдани қиматбаҳо аз зери он нозил бувад.
Кони маъдан дар вучуд он манбаи неки бидон,
Ҳар кӣ маъданро наёфт, аз некиҳо гофил бувад.
Маъдани рӯи замин аз кӯҳу дарӢ бехтар аст,
Илму дониш, эй Ҳусайн, сармояи оқил бувад.

22.08.2017.

Соил – саълонкунанда, равон ва ҷоришаванда.
Нозил – поёноянда, фурудоянда, пастфароянда.
Гофил – беҳабар, бепарво, нодон, фаромӯшкор.

ДАР ВУҶУДАМ НАКҲАТИ ГУЛ МЕКАШАД МАНРО БА ХУД (659)

Дар вучудам накҳати гул мекашад манро ба худ,
Беҳабар ман наздаш оям ҳамчу булбул дар намуд.
Бӯи хуш ҳар ғаҳ расад андар машомам рӯзу шаб,
Ёд меорам ман аз афсонаи буду набуд.
Булбуле аз баҳри гул худро ба доме мезанад,
Ӯ нагардад шодмон, ҳарчанд меҳонад суруд.
Булбулери дидаи шӯрида гардад вақти шом?
Субҳи содиқ беҳабар аз рӯи бом ояд фуруд.
Булбуле шав баҳри гул дар интизори субҳу шом,
Гар кушоишро бубинӣ, сар бимонӣ дар сучуд.
Сирру асроре бигуфтӣ бо ишора, эй Ҳусайн,
Рамзи ҳикматро навишти 3-он чӣ дидӣ дар вучуд.
22.08.2017.

Накҳат – бӯи даҳон, бӯи хӯш.
Машом – димоғ, бинӣ

КОРИ НЕКӢ ДАР ҶАҲОН УМРИ ДАРОЗАТ МЕДИҲАД (660)

Кори некӢ дар ҷаҳон умри дарозат медиҳад,
Хушхабарҳо дар амал аз дилнавозат медиҳад.
Хотири ҷамъи туро пайванд созад бо дилат,
Сарфарозӣ дар ҷаҳон он сарфарозат медиҳад.
Акси онро гар ту дидӣ, фикри бад бошад мудом,
Ҳар парешонхотирӣ саҳви намозат медиҳад.
Садди роҳи кори бад шав, дар замон беҳуд машав,
Роҳи ҳалли мушкилиҳо чорасозат медиҳад.
Комронӣ бар ту ояд, гар амал кардӣ накӢ,
Дар замину ҳам замон он фахру нозат медиҳад.
Неккирдорӣ бикун бо қавлу бо феълат, Ҳусайн,
Гар ту некӣ, Ҳақ нишон аз рамзу розат медиҳад.

22.08.2017.

Саҳв – хато, шитибоҳ.

ДОНИШУ АҚЛУ ХИРАД ОЯНДАИ ИНСОН БУВАД (668)

Донишу ақлу хирад ояндаи инсон бувад,
Ҳам камоли маърифат созандаи даврон бувад.
Ҳар кучо бошад амонӣ, мулк обод асту бас,
Ҳар кӣ андар раҳ бувад, чӯяндаи ирфон бувад.
Ҷаҳлу кибру бесаводӣ душмани инсонӣ аст,
Он ки айб ифшо кунад, сӯзандаи домон бувад.
Айби худро ту бубин, аммо мағӯ айби касе,
Айбҷӯву айббин шармандаи Яздон бувад.
Эътирофи маърифат бо ақлу бо тамйиз дон,
Аҳли дониш аз шараф бахшандаи Раҳмон бувад.
Айбу нуқсон зарра бошад назди Раҳмон, эй Ҳусайн,
Ҳар касе васфе кунад, гӯяндаи эҳсон бувад.

04.09.2017.

ЗИНАТИ АШЪОРИ ШОИР ҲИКМАТИ ҚУРЪОН БУВАД (669)

Зинати ашъори шоир ҳикмати Қуръон бувад,
Баҳри мардум дар ҳидоят ҳамчу маҳ тобон бувад.
Лафзи андак бо маонӣ мисли сахли мумтанеъ,
Дар ғазал бошад суҳулат, маърифат осон бувад.
Вазни шеъри форсиро шоирон санчидаанд,
Бо арӯз аз ибтидо, зеро ки он мизон бувад.
Қолаби ашъори мавзун бо радифу қофия,
Гар набошад бонизом, он хонаи вайрон бувад.
Дар ривочи шеъри ман таҷриба бошад чун асос,
Лек илҳоми Илоҳӣ равнақи сомон бувад.
Шеър гӯӣ ё қасида баҳри миллат, эй Хусайн,
Маънӣ андар маънӣ гӯ, зеро ки он девон бувад.

05.09.2017.

Сахли мумтанеъ – сухани мансур ва мазмуни осонфаҳми баландмазмун, ки дар зоҳир гуфтани амсоли он осон намояд ҳам, вале хеле мушкил аст.

Суҳулат – осонӣ, бемашаққатӣ, нодушворӣ.

Мизон – тарозу, олате, ки бо он чизҳоро бар мекашанд.

ЗИКРИ ХАЙРИ МАРДУМОН ОҲИСТА САРДОРАТ КУНАД (673)

Зикри хайри мардумон оҳиста сардорат кунад,
Дар низоми зиндагӣ як шахси меъморат кунад.
Чавҳари сардориро ҳар кас намеорад ба даст,
Ғар тафаккур мекунӣ, аз майса гулзорат кунад.
Комгорӣ бар ту орад адлу инсофу хирад,
Ҳар қадар хидмат кунӣ, аз нав харидорат кунад.
Ғар такаббур мекунӣ бо мансабу амволи худ,
Айбу офатҳо расад, ҳар лаҳза беморат кунад.
Тандурустию саломат неъмати воло бувад,
В-арна ҳар ношукриҳо дар зарра ҳамворат кунад.
Дар замон сардор будан амри саъб аст, эй Ҳусайн,
Хидмати мардум бикун, бар гул сазоворат кунад.

06.09.2017.

Меъмор – иморатсоз, биносоз, банно.

Чавҳар – шакли арабишудаи гавҳар.

Такаббур – мағрурӣ, ғурур, худписандӣ.

СУДУ ЗИЁНИ ИН ҶАҶОН ВОБАСТАИ ИМКОН БУВАД (678)

Суду зиёни ин ҷаҳон вобастаи имкон бувад,
Ҳар кас нохоҳад он зиён, пайваста бо Раҳмон бувад.
Гар неқӣ кардӣ бар касе, аз ӯ накардӣ гар тамаъ,
Дарё шавад хайру саҳо, гар қатраи борон бувад.
Бозори аҳдатро, бидон, нафъе биёрад, бегумон,
Ҳар гаҳ ҷу ояд қорвон, бозор бо мизон бувад.
Омад хабар дар он қалом: Ҳар феъли бад бошад ҳаром,
Шаҳсе, ки бошад бадгумон, дар ҳар замон тарсон бувад.
Гар олиме дар қори хайр аз худ гузорад як нишон,
Дар байни Роҳи Қаҳқашон ҷун қавқаби раҳшон бувад.
Фармонраво шав, эй Ҳусайн, бар ақли худ ҷун қорбон,
Ҳар кас, ки дар дасташ инон бар нафси худ, султон бувад.
08.09.2017.

Тамаъ – бо ҳирс ба ҷизе ҷашм дӯхтан, ҳирс, умед.

Қорбон – шутурбон, ниғаҳбони уштур, сардори қорвон.

ДИДАИ ГИРӢНИ МАЗЛУМ АШКИ ҲАСРАТ ОВАРАД (680)

Дидаи гирӢни мазлум ашки ҳасрат оварад,
Рӯдаи пинҳони маҳкум ваҳми зулмат оварад.
Равшанӣ зулмат шавад, холиқ бидонад сирри он,
Гар ту шукре мекунӣ, феъли ту нусрат оварад.
Ашки ҳасратро марез беҳуда назди ҷоҳилон,
Сабри Айюбона кун, он бар ту шавкат оварад.
Шиддати ҳайбат надорӣ, қувваи худро масанҷ,
Назди пирони маёдин бар ту заҳмат оварад.
Ашки шукрона бирез, кибру ҳаворо дур кун,
Хоксорӣ пеша гир, он бар ту давлат оварад.
Давлати ту, эй Ҳусайн, андар замон амну амон,
Раҳму шафқат дар дилат анвори раҳмат оварад.

10.09.2017.

Нусрат – шодӣ, фараҳ, хушнудӣ, ёрӣ, ёрмандӣ, кӯмак, ёрӣ
расонидан.

Маёдин – ҷ. майдон, майдонҳо.

ҒУБОРИ ХОКИ ПОИ ТУ БА ЧАШМОНАМ ДАВО БАХШАД (683)

Ғубори хоки пой ту ба чашмонам даво бахшад,
Нигоҳи чашми дилчӯят чу ахтар аз зиё рахшад.
Қадам чун мениҳӣ бар раҳ, бипурсам аз Худои худ,
Ниғаҳбонат зи чашми бад, камоли ту шавад аршад.
Сарам дар фикри ӯ бошад, лабам дар зикри ӯ бошад,
Ба ғайр зикри номи ӯ надидам ман дари сармад.
Нишони меҳри фарзандӣ дуои волидон бошад,
Ба дониш роҳи ҳақ ёбад ҳар он кас, ки яқин донад.
Дар ин дунё, агар донӣ, нишоти умр фарзанд аст,
Ба фарзандат адаб омӯз, нишон аз ту ҳамин монад.
Ту донӣ роҳи сармадро, Хусайно, аз каломи ӯ,
Ба фарзандон бигӯ доим, бигӯяд ҳар чӣ он хонад.

12.09.2017.

Сармад – доимӣ, абадӣ, ҷовидон.

ҲИДОЯТҲОӢ УСТОДОН ҲАМА БАДРИ МУНИР ОЯД (684)

ҲидоятҲои устодон Ҳама бадри мунир ояд,
Хувайдо мешавад рӯзе, Ҳар он Ҳӣ дар замир ояд.
Ҳикоят дар раҲи мақсуд кушояд роҲи илму фан,
Ҳасорат мекунад инсон, ба наздаш гар кабир ояд.
Ҳамоқат ҲаҲлу нодонӣ, аз он ояд бaсе зулмат,
Биборад бар сараш буҲтон, ба зиндоне асир ояд.
Машав побанди ҲаҲл, эй дил, бичӯ роҲи Ҳақиқатро,
Ки соҲибдил бувад хандон, Ҳар он гаҲ беназир ояд.
Машав нокас ба кори худ, касеро Ҳам макун таҲқир,
Мабодо марди нурафшон ба Ҳашми ту Ҳақир ояд.
Ҳақирон дар назар хору, Ҳусайно, ту гиromӣ дор,
Ба дарди кас шавад дармон, агарҲӣ дарди пир ояд.

12.09.2017.

Бадри мунир – моҲи ҲаҲордаҲрӯзаи равшан.

ЧАРХИ ГАРДУНРО БУБИН, БАР АҲЛИ ИН ДУНЁ ЧӢ КАРД (690)

Чархи гардунро бубин, бар аҳли ин дунё чӣ кард,
Дар ҷаҳони маърифат бар фозилу доно чӣ кард.
Ҳеҷ кас боқӣ намонд аз он бузургони ҷаҳон,
Даври гардунро, нигар, бо Бӯалӣ Сино чӣ кард.
Ту ғанимат дон ҳаёт, ин моли дунё бебақост,
Ин аҷалро ту бубин, бар мардуми доро чӣ кард.
Қиссаи Ҳоруту Морут баҳри ибрат дар ҷаҳон,
Ҷоҳи Бобул бо малак – бар аҳли он фатво чӣ кард.
Чархи бадрафтор бар ҷашмони Яъқуби набӣ
Аз барои Юсуфи бемислу беҳамто чӣ кард?
Шукр кун дар ин ҳаёт аз қисмати худ, эй Хусайн,
Аз қазо пурсон машав «бо ӯ чӣ кард, бо мо чӣ кард?»

14.09.2017

Ҷоҳи Бобул – ҷоҳест дар шаҳри Бобул, ки дар он Ҳоруту
Морут дар азобанд, яъне сарозер овехта шудаанд бо фармони
Ҳақ таоло.

Фатво – ҳукми шаръ, ки аз тарафи муфти, шайхулисом,
фақеҳ ё қозӣ доир ба ягон масъалаи динии қонунӣ дода мешавад.

ХОТИРИ ШОДИ АЗИЗОН ҚАТРАРО ДАРӢ КУНАД (692)

Хотири шоди азизон қатраро дарӢ кунад,
Дар маҳалли ҳар мурур аз зарра пул пайдо кунад.
Гар гузар кардӢ ба дарӢ, хотиреро шод кун,
Васфи меҳнатқардаро ҳар оқилу доно кунад.
Дар ҷамоли ёр бинӢ он чи гуфтаст УнсурӢ,
Васфи дидори камол аз Вомиқу Узро кунад.
Гар хиҷолат мешавӢ аз хавфу айби душманон,
Хашми ту дар роҳи ҳақ шармандаву расво кунад.
Хашми худро ту фурӯ бар, васфи Ҳорунро бигир,
Ҳазрати Мӯсо ба нур ояндаро зебо кунад.
СарбаландӢ бар ту ояд аз азизон, эй Ҳусайн,
Фазли Исои Масеҳ дилмурдаро эҳӢ кунад.

15.09.2017.

ЯК НАФАС БО ЁР БУДАН – УМРИ СУЛТОНӢ БУВАД (696)

Як нафас бо ёр будан – умри султонӣ бувад,
Ҳамраҳаш ором будан – ҳулки имонӣ бувад.
Зикри исмаш дар дилу аҳволи булбул дар назар,
Адлу инсофу диёнат қарзи инсонӣ бувад.
Адли шахро ту бубин, обод гардонад замин,
Шаҳ агар одил бувад, дар мулк арзонӣ бувад.
Мардуми олам агар бо роҳи ноҳақ меравад,
Гарчӣ баҳри дин бувад, он роҳи вайронӣ бувад.
Адли султонӣ, бидон, гар мамлакат обод шуд,
Тинҷии ҳар хонадон роҳи ниғаҳбонӣ бувад.
Ҳамраҳат шуд ёри содиқ бо вафояш, эй Ҳусайн,
Кашфи асрори вафо – рамзи суҳандонӣ бувад.

16.09.2017.

Диёнат – диндорӣ, маҷ. ростӣ, бовиҷдонӣ, ҳалолкорӣ

РӢЗИ МАВЛУДАТ ХУЧАСТА БОД ГӢЯМ, ЭӢ ХУЧАНД (703)

РӢзи мавлудат хучаста бод гӢям, эӢ Хучанд,
Баҳри миллат гулшанат обод гӢям, эӢ Хучанд.
Дар назофат сарбаланду дар масал аспӣ саманд,
Дар миёни шаҳрхӯй аз латофат арчманд.
Ифтихорат аз бузургон аст, эӢ шаҳри Камол,
Номи некат дар хифозат, то бимонӣ бегазанд.
Васфи абноӣ ҷаҳон шуҳрат ба ту овардааст,
Аз барои дафъӣ заҳмат сӯзу рақс орад сипанд.
Мардумонат рӯзу шаб бо меҳри рӯзафзуни худ
Масканат обод созанд, то ту бимонӣ дилписанд.
Тоҷикистон, меҳанам, бо Сарварат обод бош,
РӢзи мавлудат муборак шаҳри зебо, эӢ Хучанд!

23.09.2017.

Хучаста – хуб, хуш, муборак, хушбахт, саодатманд, фархунда.

Назофат – покӣ, покизагӣ, тозагӣ.

Маскан – маҳалли сукунат, ҷои истиқомат, бошишгоҳ.

ЧУ ОЯД НАЗДИ ТУ ҒАММОЗ, БА СИМО ГАР ҚАМАР БОШАД (706)

Чу ояд назди ту ғаммоз, ба симо гар камар бошад,
 Битарс аз қаҳри он Ҷаббор, вучудат рӯи зар бошад.
 Чу чашмат мепарад гоҳе, назар бар амри Раҳмон кун,
 Зи тири душманон ҳар дам ба ҷисми ту сипар бошад.
 Ба нозу ишваи маккор марав бо роҳи ноҳамвор,
 Накӯй пеша кун дар кор миёнат бо камар бошад.
 Ҳар он гаҳ меравӣ ноҷо, мапиндораши, ки ӯ ғоиб,
 Ҷазоятро диҳад он дам, ки он ҳам дарди сар бошад.
 Ҳазар аз роҳи шайтон кун, бирав бо роҳи яздонӣ,
 Шараф ёбад ба иззу чоҳ, агар он пурҳазар бошад.
 Хусайно, ту бигӯ доим сухан аз баҳри ҳар фарде,
 Ҳакиме ҳар чӣ мегӯяд зи баҳри мо гуҳар бошад.

25.09.2017

Ғаммоз – ишоракунанда ба чашм, чашмакзан, бозидорандаи чашм бо нозу карашма.

Қамар – моҳ.

Маккор – ҳиллагар, бисёр макру ҳилакунанда, фиребгар, қаллоб.

Иззу чоҳ – мансаб, мартаба.

ДОМАНИ СОҲИБДИЛОН ИНСОНИ МАШҲУРАТ КУНАД (707)

Домани соҳибдилон инсони машҳурат кунад,
Душман андар имтиҳон вайрону мағрурат кунад.
Аз ҳаётат баҳра гир, санге бимон болои санг,
Чидани ҳар санги он бунёни маъмурат кунад.
Баҳри илму маърифат шамъи фурӯзонро бигир,
Дониш андар ин ҷаҳон хандону масрурат кунад.
Нафси худро дур гир, ҳаргиз марав бо роҳи бад,
Ҳамраҳӣ бо душманон ҳайрону махмурат кунад.
Нафъ бар мардум расон монанди занбӯри асал,
Гар ту морӣ мекунӣ, ин феъл ранчурат кунад.
Ҳамраҳӣ кун, эй Ҳусайн, бо мардуми соҳибхирад,
Сухбати аҳли хирад чу шамс пурнурат кунад.

25.09.2017

Мағрур – фирефташуда, фиребхӯрда ба чизи ботил.
Масрур – соҳиби сурур, шоду хурсанд, хушвақт.
Махмур – майнӯшида, маст, хуморолуда.

ҶАВҲАРИ АҲЛИ САФО ДОВАР БА ДУНЁ МЕШАВАД (725)

Ҷавҳари аҳли сафо довар ба дунё мешавад,
Қатрае чун кимиё гавҳар ба дарё мешавад.
Адлу инсофу диёнат нест дар бозори даҳр,
Зебу зинат бо чило зевар ба савдо мешавад.
Иззу ҷоҳу молу мулк аз ҳусни хулқ афзун шавад,
Баҳри зан шарму ҳаё мазҳар ба раъно мешавад.
Тири душман бар ту н-ояд, ҳар чӣ бошад рӯ ба рӯ
Баҳри ҳифз андар хафо сангар ба ҳамто мешавад.
Зулмате гар бар ту ояд, бар асо зан дасти худ,
Дасти Мӯсо аз қазо ахтар ба саҳро мешавад.
Ҳар чӣ гуфтӣ дар каломат, пешбинӣ кун, Ҳусайн,
Баҳри ёру ошно минбар ба фардо мешавад.

06.10.17.

Мазҳар – маҳалли зуҳур, ҷои ошкоро ва намоёншавӣ.
Хафо – пӯшидагӣ, пинҳон ва махфӣ будан.

АЗ ТАГИ ТИРУ КАМОН БАНДА РАҲО МЕШАВАД (726)

Аз таги тиру камон банда раҳо мешавад,
Лутфи Ҳақ андар нишон ранги ҳаво мешавад.
Ранги ҳаво ноаён вақти вазиш дар замин,
Ҳар нафасат чун шиҳоб вақти дуо мешавад.
Чуду саҳо мекунад ҳар кӣ бувад некбахт,
Дастӣ саҳо дар ниҳон радди бало мешавад.
Соҳиру ҳам чодугар сеҳру каломаш дурӯғ,
Охири умраш зиён, гандагадо мешавад.
Чавҳари илму адаб зевари ҳар миллат аст,
Шаҳри Хучанд аз зиё пур зи сафо мешавад.
Равшании ду ҷаҳон нури Ҳақ аст, эй Ҳусайн,
Лутфи варо диданат айни ато мешавад.

06.10.17.

Шиҳоб – ситораи дурахшони паррон.
Соҳир – чодугар, сеҳркунанда, афсунгар.

НОТАВОН КОРЕ КУНАД, БАЪЗАН ТАВОНГАР НАКУНАД (727)

Нотавон коре кунад, баъзан тавонгар накунад,
Гарчи ӯ дар назди вай худро баробар накунад.
Нотавоне наздат ояд, раҳму шафқат пеша кун,
Ҳеч кас шармандагӣ дар назди минбар накунад.
Ту бипурс дар ҳаққи худ эъзози Рабб-ил-оламин,
Гарчӣ бошӣ нотавон, шахси муҳаққар накунад.
Ҳар замон бингар ба худ, то вораҳӣ аз манманӣ,
Садди роҳи ҷабру зулм асло ситамгар накунад.
Нобасомонӣ маёвар, бар ту ояд сад итоб,
Одаме худро нӣхон дар рӯзи маҳшар накунад.
Эй Хусайн, ҳукми Худо бошад баёни ҳар ғазал,
Раҳнамо шав бо далел бар он, ки бовар накунад.*
07.10.17.

*Ин шеър бо ду вазн навишта шудааст.

Эъҷоз – ҳурмат, иззат, эҳтиром.
Муҳаққар – ҳақиршумурдашуда, ҳақир, камарзиш, ночиз;
хурд, майда танг.
Итоб – сарзаниш, маломат, таъна, қаҳр, ҳашм, ғазаб; ноз
кардан, ноз.

ҲАР КАС АДОЛАТ МЕКУНАД, БО НОМИ ОДИЛ МЕРАВАД (729)

Ҳар кас адолат мекунад, бо номи одил меравад,
Бо кам кифоят мекунад, бо ақли комил меравад.
Ту адлу эҳсонро бубин, дар назди мардум шав амин,
Аз зумраи мардум лаъин дар ҳукми чоҳил меравад.
Шахсе набошад бадгумон, ҳаргиз набинад ӯ хазон,
Аз қаъри дарё ӯ амон бар сӯи соҳил меравад.
Танҳо машин ту бо занон, бар ту биёрад сад гумон,
Танҳо нишинад гар чавон, дар роҳи ботил меравад.
Моле наояд ройгон, фикре макун он армуғон,
Ҳар гаҳ бубинад корвон аз назди маҳмил меравад.
Боре надорӣ, эй Ҳусайн, дониста гӯ доим сухан,
Ҳар он чӣ гуфти дар ғазал, бар сӯи маҳфил меравад.

07.10.17.

Лаъин – лаънатшуда.

Ботил – ноҳақ, нодуруст, муқобили ҳақ; беҳуда, ночиз, зоишаванда.

Армуғон – туҳфа, савго, ҳадя, раҳовард.

Маҳмил – қачова, ки ба шутур ё асп баста ба дарунаш нишаста сафар мекунад, ҳавдич.

ДИЛО, АЗ МАН ТУ БОШӢ ДУР, ФАРОМУШАТ НАХОҲАМ КАРД (732)

Дило, аз ман ту бошӣ дур, фаромушат нахоҳам кард,
Агар нуқсон шавад пайдо, сияҳпӯшат нахоҳам кард.
Биё, гӯям ба меҳмонӣ, ба дарди ман ту дармонӣ,
Ба даҳшатҳои зиндонӣ чу мадҳушат нахоҳам кард.
Агар оӣ ба назди ман, диламро мекунӣ равшан,
Шавӣ як чашмаи маъдан, ки хаспӯшат нахоҳам кард.
Агар бо ман шавӣ душман, набинӣ оташу оҳан,
Касе резад ба он равшан, чу хомӯшат нахоҳам кард.
Ба гардан мениҳӣ дастат, дилат макру ҳиял дорад,
Ҳасад аз баҳри ман дорӣ, ҳамоғӯшат нахоҳам кард.
Хусайно, бо муҳиббон шав, бипӯш айби азизонат,
Дило нодида гирӣ айб, гунаҳпӯшат нахоҳам кард.

10.10.2017.

Мадҳуш – беҳол, парешон, беҳуд.
Ҳиял – ҳила, ҳилат.

ШАРМУ ҲАӢРО БУБИН ДАР ОН БАШОРАТ ОМАД (741)

Шарму ҳаёро бубин дар он башорат омад,
Бо васфи ҳар мурсалин дар он каромат омад.
Бошад ҷавон боҳаё, маҳбуб шавад бо дилҳо,
Дар руҳи марди ҷавон нақши садоқат омад.
Гар ту дидӣ як ҷавон бе шарму ҳам бе ҳаё,
Сарназиш кун бо итоб, бар он маломат омад.
Шарму ҳаёи миллат бошад ҳоси шарқиён,
Дар деҳаву шаҳри мо файзу тароват омад.
Тозагӣ байни мардум шодмонӣ орад доим,
Аз айбҳо халосӣ бар он бароат омад.
Дурӣ бичӯ доимо аз беҳаё, эй Ҳусайн,
Рафтори шарқиёна дар он малоҳат омад.

14.10.2017.

Башорат – мужда, хабари хуш.

Бароат – маҳорат, кордонӣ, устодӣ, тавоноӣ.

ДИЛ БИОЗУРДАН НАДОМАТ ОВАРАД (744)

Дил биозурдан надомат оварад,
Вақти ҷон кандан шикоят оварад.
Мушките ояд, дилозорӣ макун,
Боғзаб гаштан маломат оварад.
Ҳамзамон бо кас тамоюлҳо шавад,
Ҳамнишастихо сироят оварад.
Ҳамнишинӣ бо бузургон шахди гул,
Ин дили равшан каромат оварад.
Дил ба даст овар, Ҳусайно, бо ғазал,
Нозукӣ бар тан латофат оварад.
Дил ба даст овар, маранҷон шахсро,
Дилситониҳо саодат оварад.

16.10.2017.

Сироят – гузаштани чизе ба чизи дигар; таъсир кардан.

Латофат – нозукӣ, бориқӣ, зарифӣ, хуштабӣ.

ДАР САРОИ КУҲНАБУНӢД УМРИ ИНСОН БИГЗАРАД (746)

Дар сарои куҳнабунӢд умри инсон бигзарад,
Фурсате дар назди таърих ҳамчу меҳмон бигзарад.
Дар сарои куҳна меҳмон худ бидонад васфи худ,
Ҳар касе осон бизист, з-он олам осон бигзарад.
Ҳаққи меҳмонро бидонад соҳиби манзил мудом,
Гар гунаҳ содир шавад, он мисли тӯфон бигзарад.
Умри худ зоеъ макун бо кизби исён, эй азиз,
В-арна умрат барҳадар бо нархи арзон бигзарад.
Қадри худ гар мешиносӣ, умри худ зоеъ макун,
Ҳайфи он умре, ки мисли умри ҳайвон бигзарад.
Дар давоми умри худ некӣ бидидӣ, эй Ҳусайн,
Шукри умри худ бикун, чун шамси тобон бигзарад.

16.10.2017.

Сарои куҳнабунӢд – киноя аз дунё.
Кизб – дурӯғ, фиреб.

КАРИМОНИ ЧАҲОН ФАРДО ШАРАФРО ДАР ФАЗО БИНАНД (748)

Каримони чаҳон фардо шарафро дар фазо бинанд,
Шараф ояд ба сад маънӣ, ҳама онро раво бинанд.
Фалак аз баҳрат, эй инсон, ҳама асрори он пинҳон,
Кушоишҳо кунад ирфон, мукимонро чудо бинанд.
Замину осмон якто, ҳама дар дасти он мавло,
Якин аз назди ӯ пайдо адамро дар садо бинанд.
Садо ояд зи дурихо ба сад маънӣ ба гӯши мо,
Раҳораҳ назди мо саҳро мададро дар ғизо бинанд.
Қамар бошад ба роҳи худ, башар бо роҳи худ мавлуд,
Зарар аз мо шавад маслуд, хаторо дар фано бинанд.
Сухан он гаҳ шавад маҳмуд, Ҳусайно, бо ту орад суд
Ба илму маърифат хушнуд суҳанро раҳнамо бинанд.

17.10.2017.

Адам – нестӣ, нобудӣ.

АБРИ ИНОЯТ АЗ САМО БОРОНИ РАҲМАТ ОВАРАД (768)

Абри иноят аз само борони раҳмат оварад,
Ҳар амру фармони Худо бар мо хидоят оварад.
Қасде кунӣ дар кори хайр, сад илтифот ояд ба ту,
Кӯмак наёбӣ аз касе, бар ту кифоят оварад.
Андозае ояд ба ту шибҳи каромоти валӣ,
Сидку вафо дар ҳар замон бар ту садоқат оварад.
Анҷоми коратро бубин, ҳаргиз машав ту оташин,
Ноустуворӣ дар замин заъфи матонат оварад.
Гар содиқӣ дар кори дин, бар миллатат бошӣ амин,
Бо олимон шав ҳамнишин, нуру шарофат оварад.
Ҳар он чӣ гуфтӣ бо яқин дар ҳар ғазал чун ангубин,
Ашъори нобат, эй Ҳусайн, бар ту саодат оварад.

02.11.2017.

Заъф – сустӣ, нотагонӣ, беқувватӣ.
Матонат – устуворӣ, маҳкамӣ.

ОДАМӢ АЗ ИН ҶАҲОН ХОҲАД, НАХОҲАД, МЕРАВАД (769)

Одамӣ аз ин ҷаҳон хоҳад, нахоҳад, меравад,
Аз замин руҳи равон хоҳад, нахоҳад, меравад.
Пирӣ ояд бар сарат, афсӯсу вовайло макун,
Навҷавонӣ аз ҷавон хоҳад, нахоҳад, меравад.
Зарраи гарду ғубор аз роҳ боло мепарад,
Оҳи мо то Каҳкашон хоҳад, нахоҳад, меравад.
Ёру дилдору рафиқат гарчӣ умре содиқанд,
Меҳру лутфи дилситон хоҳад, нахоҳад, меравад.
Гуфтугӯ осор монад, ҳикмате гӯ, эй Ҳусайн,
Ин ғазал дар ҳар забон хоҳад, нахоҳад, меравад.
Аҳли фазлу ҳам қарам ё олиме андар ҳарам,
Ҳар кас аз рӯи ҷаҳон хоҳад, нахоҳад, меравад.

06.01.2018.

ЧОР УНСУРАНД, ЯЪНЕ ОБУ ОТАШ, ХОКУ БОД (771)

Чор унсуранд, яъне обу оташ, хоку бод
Решаи пайванди кудрат, гар ту дорӢ эътиқод.
МотуридӢ он чӢ гуфт, бошад муроди ин ҳаёт,
Баъди истидлоли ҳақ ҳаргиз набошад иртидод.
Шакли инсон чун дарахт, нуқсон дар андоза нест,
Реша гар пӯсида шуд, дар он набошад эътимод.
Пояи илмӢ надорӢ, асли хилқатро маҷӯ,
МуқтадӢ шав назди аълом, гарчӢ бошӢ бесавод.
Ҳар чӢ дидӢ дар вучудат, хок гардад оқибат,
Аз ту монад ёдгор номи накӯ аз иҷтиҳод.
Чор унсур аст асли чавҳари ҳар мавҷудот,
Эй Ҳусайн, дар фикри ту сад обу оташ хоку бод.

10.11.2017.

Истидлол – далел овардан, далел, бурҳон, ҳуччат.
Иртидод – баргаштан; аз дин баргаштан.
Хилқат – офариниш, пайдоиш, ба вучуд омадан.
Иҷтиҳод – кӯшиш кардан, чидду ҷаҳд кардан, саҳт кӯши-
дан, кӯшиш, саъй, ҷаҳд, чидду ҷаҳд.

ҲАР ГАҲ МУСОФИР МЕШАВӢ, ҚАДРИ ВАТАН ПАЙДО ШАВАД (773)

Ҳар гаҳ мусофир мешавӣ, қадри Ватан пайдо шавад,
Рӯзи баҳорон дар назар вақти сафар сармо шавад.
Ноёб гардад баҳри ту меҳру муҳаббат он замон,
Дидори модар, ҳам падар аз баҳри ту Анқо шавад.
Ту дар сафар аз худ марав, бечора бинӣ, даст гир,
Хушнудӣ ояд баҳри ту, нодор ҳам доро шавад.
Бояд бигӯӣ дар сафар бо ҳар мусофир ҳар сахар:
Ҳар кас хиёнат мекунад, шармандаи дунё шавад.
Роҳи амонат пеша гир, то ту бигардӣ дилпазир,
Гар сардӣ дорӣ дар замир, баъди сафар гармо шавад.
Ҳар он кӣ бошад дар сафар, бар ӯ насихат кун, Хусайн,
Гар қатраҳо якҷо шаванд, ҳар қатрае дарё шавад.

12.11.2017.

ТАМАННО МЕКУНАМ ВАСЛАШ, КИ ОН ДАР ДИЛ МАКОН ДОРАД (778)

Таманно мекунам васлаш, ки он дар дил макон дорад,
Ба суръат меравам сӯяш, ки дасташ бодбон дорад.
Агар боде вазад бар ман, чу киштӣ чунбише дорам,
Дилам дар синаи ман ларзише аз дилситон дорад.
Бубинам дилнавозиро зи ойини Азизи Миср,
Чу Юсуф ман зи Канъону ба худ он мустаъон дорад.
Таҷаннуб мекунам ҳар дам ғароибҳои дунёро,
Зи асрораш хабар ёбам, агар чанде ниҳон дорад.
Ба зоҳир ҳар чӣ мебинам, нишон аз лутфи ӯ бошад,
Ба ботин маъние дорам, маро ӯ дар амон дорад.
Ҳар он чӣ софу барроқ аст, Ҳусайно, дохили он шав,
Таманно кун висолашро, ки он ҳам ошён дорад.

15.11.2017.

Мустаъон – сифати Ҳудованд.

Таҷаннуб – дур шудан; гурехтан; ба як сӯ рафтан.

Барроқ – дурахшон, тобон, ломеъ, табдор, рахшон.

НАСИМИ СУБҲИ БОМДОДОН ГУЗАР АЗ ХОНАИ МО КАРД (779)

Насими субҳи бомдодон гузар аз хонаи мо кард,
Ҳама он хоби сангинро бадар аз хонаи мо кард.
Тасаххур мекунам доим, саҳархезӣ шараф орад,
Чу гул оташ ба ранги худ чаман парвонаи мо кард.
Зи юмни субҳ мегардад фузунтар ризқи ҳар одам,
Ки дар мизон Худо раҳмат ба ҳар паймонаи мо кард.
Ҳар он гаҳ сарсаре ояд, зарар орад ба инсонҳо,
Хуш он боде, ки ободон ҳама вайронаи мо кард.
Замину осмон имрӯз ором асту осуда,
Хусайно, ҳосили умрат нумув аз донаи мо кард.
Насими навбаҳорон бин, ҳама илҳом аз он бошад,
Суҳан ҳам чун сабо сайре дар ин қошонаи мо кард.

16.11.2017.

Тасаххур – дар субҳи содиқ ба коре машғул шудан, бедор будан.

Юмн – хайру барака.

Сарсар – боди зиёновар.

Нумув – сабзиш, болидан, афзоиш.

БОЗТОБИ НУРИ ҚАЛБАМ ДАР ҒАЗАЛ ПАЙДО ШАВАД (782)

Бозтоби нури қалбам дар ғазал пайдо шавад,
Мустафид аз ҳикмати ман миллатам фардо шавад.
Љустуҷӯи шарҳи ҳолам ошкор аз ҳарфи ман,
Мисраъи ҳар байти ман чун боби маъно во шавад.
Орифон дар зиндагӣ донандаи қадри ғазал,
Нуктаи ҳар як суҳан дар наздашон дарё шавад.
Ғар касе ҳонад ғазал аз Ҳофизу Шайхӣ Камол,
Ғӯтаи ирфони назму ошиқӣ шайдо шавад.
Ошиқон беҳуда донанд дар намоиш саҳнаро,
Маснавӣ, Фаҳри Ироқӣ дар баён зебо шавад.
Шеваи ашъори ту бошад, Ҳусайно, бозтоб,
Дар дили ҳар орифе ҳам васфи он Мавло шавад.

21.11.2017.

Мустафид – ғоидабаранда, баҳраманд.

Ориф – шиносанда, воқиф, огоҳ, доно, нуктасанҷ.

ДУШМАНИ ҒАДДОРИ ИНСОН НАФСИ ШАЙТОНӢ БУВАД (788)

Душмани ғаддори инсон нафси шайтонӢ бувад,
Сад чафо орад ба мо, он хасми пинҳонӢ бувад.
Роҳи пинҳон – роҳи васвос, роҳи хавфу ҳам ҳарос,
Ҳар касе шуд носипос, ӯ шахси исёнӢ бувад.
Нафси ӯ як қувваест, орад ҳавову ҳам ҳавас,
Нафс гар аммора шуд, он нафси ҳайвонӢ бувад.
Кори ношоиста доим сад хичолат оварад,
Бе надомат ҳар кӢ зист, он васфи шайтонӢ бувад.
Ту надоматҳо бикун аз иртиқоби маъсият,
Беҳтарин раҳ баҳри ту роҳи пушмаймонӢ бувад.
Нафси ту бошад, Ҳусайно, ҳамсифат бо аҳли хайр,
Нафси худ покиза кардан васфи инсонӢ бувад.

02.12.2017.

Ғаддор – биёр ғадркунанда, саҳт, бевафо, бисёр бевафо, хи-
ёнаткор.

АЗ ХОК МУКАРРАМ ШУД, ХУРШЕДИ ҶАҲОН ОМАД (790)

Аз хок мукаррам шуд, хуршеди ҷаҳон омад,
Ҳамвора муаззам шуд, бо руҳи равон омад.
Он хастадил аз ҷаннат – яъне Падари мардум,
Комовари дунё шуд, бо илми забон омад.
Ӯ ронда шуд аз равза, чун сар кашид аз фармон,
Васвоси шаётин шуд, дар роҳи зиён омад.
Омад ба замини саҳт бо ҳамсари худ аз тахт,
Бо тавбаву истиғфор ӯ зорақунон омад.
Осоиши ин дунё оромиши ин шабҳо,
Бо донишу ҳам фатво уммеди амон омад.
Ашъори Ҳусайнӣ ҳам ёде бикунад 3-ин даҳр,
Аз Одаму аз Ҳаво чун илми баён омад.

04.12.2017.

Ҳамвора – пайваста ҳамеша, доимо, муттасил.
Истиғфор – бахшоиши гуноҳро хоستان, талаби афв ва омур-
зиш қардан (аз Худо), мағфират талабидан.

ВУЧУДИ МО ДАР ИН ОЛАМ МУНАЗЗАМ АЗ АЗАЛ БОШАД (792)

Вучуди мо дар ин олам муназзам аз азал бошад,
Қаламкаш нек гар бошад, қалам ҳам дар амал бошад.
Адолатҳои Раҳмонӣ ба мизони мусулмонӣ,
Нигар бо чашми ирфонӣ, мучассам дар бадал бошад.
Бадал марди шарифу пок, ба чисмаш меравад афлок,
Сучуди носия бар хок низоми беҳалал бошад.
Шаҳодат дар забони мо, саодат ҳам нишони мо,
Шухуду ҳам давои мо фароҳам дар асал бошад.
Шумори олами инсон – аломат дар вучуди он,
Ки манъаш карда буд Куръон, рақам зарбулмасал бошад.
Хусайно, дар вучуди ту низоми ҳукми Раҳмонӣ,
Ҳасудонро кунӣ васфе, муҳаррам дар ғазал бошад.

04.12.2017.

Носия – пешонӣ, рӯй, чеҳра, симо.

ОТАШИ ОҲИ ҒАРИБОН СӢЗИШЕ ПАЙДО КУНАД (795)

Оташи охи ғарибон сӢзише пайдо кунад,
Таъсир ин оташ ба аршу курсии аъло кунад.
Ларза меафтад ба аршу курсӣ, гар бечорае
Як дуо вақти саҳар ё дар дили шабҳо кунад.
Дастӣ ёрӣ ту бидеҳ бар аҳли муҳтоҷу ятим,
Оташи охи ятимон маҳшаре барпо кунад.
Дарду ранҷи аҳли дил бар ту намеёрад халал,
Ҳар дуо аз назди ӯ як қатраро дарё кунад.
Ҳар касе гар баҳра ёбад аз дуои тангдаст,
Молу дорой биёбад, иззаташ мавло кунад.
Раҳм бар ҳоли ғарибон ҳукми дин аст, эй Ҳусайн,
Ҳар кӣ соҳибдин бувад, ин ҳукмро иҷро кунад.

06.12.2017.

СУҲБАТИ СОҲИБДИЛОН БАР ТУ САОДАТ ОВАРАД (796)

Суҳбати соҳибдилон бар ту саодат оварад,
Нусрати аҳли замон бар ту шарофат оварад.
Ҳамдамӣ дар ин ҷаҳон бо аҳли дини ростин
Бар дилат бахшад сафо, бар ту диёнат оварад.
Ҳамдилӣ бо ҷоҳилон бар ту биёрад сад гумон,
Байни мардум чун хазон бар ту ихонат оварад.
Суҳбати аҳли малол пайдо шавад дар эҳтимол,
Дӯрӣ ҷӯ аз бидҳисол, зеро касофат оварад.
Ҳамдамӣ бо аҳли ирфон дар зуҳуру дар нихон,
Гар бидонӣ қадри он, бар ту адолат оварад.
Ту ҳақиқатро бигӯ бо ёру аҳбоб, эй Ҳусайн,
Суҳбати аҳли хирад доим каромат оварад.

06.12.2017.

Диёнат – диндорӣ, маҷ. ростӣ, бовичдонӣ, ҳалолкорӣ.
Иҳонат – ҳақиру хор, пиндоштан, хор кардан, паст кардан,
ҳақорат, таҳқир.
Бадҳисол – бадҳислат, бадтабиат, бадрафтор.

ФИДО ШАВ БАҲРИ ОН МАҲБУБ, АГАР СИДКУ ВАФО ДОРАД (811)

Фидо шав баҳри он маҳбуб, агар сидку вафо дорад,
Ҳазорон некии олам зи баҳри ту раво дорад.
Ҳамовозӣ ба ту ояд зи он маҳбуи дилсӯзат,
Навои хайрамакдам гӯ, ки гунбад ҳам садо дорад.
Маранҷон ёри мушфиқро, ки афти дар балову дард,
Гиребонгират ӯ гардад, чу қалбе мубтало дорад.
Хато содир шавад аз ту, бипӯшад чашми некиро,
Ба назди ӯ марав ҳаргиз, агар онро раво дорад.
Агар хайре кунӣ ҳар дам, бикун бар аҳли дарду ранҷ,
Зи Мӯсо сеҳр бигрезад, чу дар дасташ асо дорад.
Ҳусайно, некии мардум муҳаббат оварад ҳар дам,
Ҳабибонро ту огаҳ кун, ки дил ҳам раҳнамо дорад.

20.12.2017.

Мушфиқ – меҳрубон.

ҲИММАТИ ВОЛОИ ТУ БАХТУ САОДАТ ОВАРАД (815)

Ҳиммати волои ту бахту саодат оварад,
Байни мардум сарбаландию каромат оварад.
Азми ту бошад қавӣ ё толеат бошад баланд,
Васфи некат ҳар касе ҳамчун ривоят оварад.
Донаро дар хок пошу фикри фардору бикун,
Меҳнати имрӯза фардо бар ту роҳат оварад.
Қасди номардон макун, ту сифлатабъонро шинос,
Шахси пастфитрат мудом аз ту шикоят оварад.
Саъй кун дар роҳи ҳақ, пеши залолатро бигир,
Ҳақталошӣ оқибат бар ту шарофат оварад.
Гуфтаву ногуфтаатро бо қалам гуфтӣ, Ҳусайн,
Ҳар касе дар васфи ту шеърат шаҳодат оварад.

24.12.2017.

Сифлатабъ – пасттабиат, бадсириш, дунҳиммат.
Залолат – баргаштан аз роҳи дуруст, гумроҳӣ, оворагӣ.

МАРДУМИ РӢИ ЗАМИН ДАР АСЛ АЗ ЯК ГАВӢАРАНД (820)

Мардуми рӢи замин дар асл аз як гавӢаранд,
Аҳли ҳар як қитъае чун додару чун хоҳаранд.
Нақши одам дар замин шуд интиҳоби беҳтарин,
Фазилони боқарам дар байни онҳо доваранд.
Аврупой, осийӢ, африқой дар назар
Ҳамзабон гар нестанд, ҳам асл бо ҳамдигаранд.
ГарчӢ бошад ихтилоф алвони инсон дар ҳаёт,
Кулли абнои башар дар асл аз як модаранд.
Ҳайф шуд фарзанди Одам баҳри обу хоку санг,
Душмани ҳам аз чӢ мардумҳо ба пушти сангаранд?
Аҳли ҳикмат ҷумла дар тасвири наққоши азал,
Нақш бошад гар замин, монанди ҷон дар пайқаранд.
Ваҳдати олам, Ӣусайно, шуд дукони заргарӢ,
Баҳри зеби ин ҳаёт аҳли хирад чун заргаранд.

25.12.2017.

Наққоши азал – киноя аз Офаридгор.

ЭҲТИРОМИ КУЛЛИ МИЛЛАТҲО САДОҚАТ ОВАРАД (823)

Эҳтироми кулли миллатҳо садоқат оварад,
Байни онҳо меҳрубониҳо қаробат оварад.
Ваҳдати абноӣ олам дур бошад аз тамаъ,
Беғуноҳӣ ҳам ҳалосию бароат оварад.
Бе асосу бе далоил даъвии ноҳақ макун,
Айбу тухмат байни миллатҳо маломат оварад.
Миллататро дӯст дор, аммо маранҷон миллате,
Нусрати ҳар миллате бар ту қаромат оварад.
Ҷумла абноӣ ҷаҳон дар асл аз як пайкаранд,
Ваҳдати миллат ба ҳар фарде саодат оварад.
Фикри ҷамъият бикун дар ҳар каломат, эй Хусайн,
Тинҷии ҳар ду ҷаҳон бар ту саломат оварад.

06.01.2018.

КАШМАКАШҲО БАӢНИ АДӢН НАСЛИ ОДАМРО БАРАД (824)

КашмакашҲо байни адӢн насли Одамро барад,
Ё низои беадолат сулҲи оламро барад.
Даъвии адӢни дунё дар ақида мухталиф,
Лек баҲри хифзи инсон васфи шабнамро барад.
Хонаро оташ задан ҷоиз надонад ҳеҷ дин,
Иттиҳоди байни адӢн ҳузну мотамро барад.
Эҳтироми дини ислом бар насоро, ҳам яҳуд,
Ҳамчу абнои башар он ҷуди Ҳотамро барад.
Бутпараст, оташпараст аз асли мо бегона нест,
Кулли абнои башар он қавли Хотамро барад.
СулҲи оламро бигӯ дар байни адӢн, эй Ҳусайн,
Иттиҳоди аҳли олам аз миён ғамро барад.

06.01.2018.

Ҷуд – ҷавонмардӣ, саховат, бахшиш, эҳсон.

ҲИҚМАТИ АҲЛИ САҒО ШАМЪИ ҶАҲОН РАВШАН КУНАД (825)

Ҳикмати аҳли сағо шамъи ҷаҳон равшан кунад,
Қатраи абр аз фазо сад бўстон гулшан кунад.
Файзи Қуръон аст ҳар маънои пинҳон дар ғазал,
Сатри ҳар як байти он садбарг бар доман кунад.
Ин замин дорад ба ҳар як заррааш сирри ниҳон,
Дар вучудат Иблис ояд, кор чун душман кунад.
Назди ту аҳли сағо ояд, мапиндорааш ҳакир,
Бишканад то ташнагӣ, ӯ об аз оҳан кунад.
Гар туй аҳли хирад аз зери гил гавҳар мачӯ,
Зери дарё панчара аз баҳри ту равзан кунад.
Ту биёбӣ, эй Ҳусайн, сармояи ҳарду ҷаҳон,
Ҳикмат он бошад, ки чун зар сангро маъдан кунад.

09.01.2018.

ҚАЛБИ ПОКАТ ДАР ҶАҲОН БАХТУ САОДАТ ОВАРАД (829)

Қалби покат дар ҷаҳон бахту саодат оварад,
Нафси некат ҳар замон бар ту қаноат оварад.
Дар тапиданҳои дил назми ҳаёт аз назди ӯ,
Ҳар тапишро бахт дон, рӯзе каромат оварад.
Гар диле бовар надорад, лаззати имон мачӯ,
Рӯзи маҳшар назди мардум сад надомат оварад.
Гуфтугӯ осор монад аз бузургони ҷаҳон,
Ҳикмате аз он бигир, бар ту шарофат оварад.
Бетамаъ шав дар раҳаш, миннат аз ину он мақаш,
В-арна хорӣ баҳри ту он дар ниҳоят оварад.
Бениёӣ бар ту орад дар ҳаётат роҳате,
Эй Ҳусайн, ин шукри ту бар ту кифоят оварад.

06.01.2018.

«ЗОЛ»

**РОҲИ ҲАЛ ОЯД БИДОН, БАР МУШКИЛЕ
АЗ ҚУЛ АЪУЗ (1642)**

Роҳи ҳал ояд бидон, бар мушките аз қул аъуз,
Аз ҳасудон беziён ҳар манзиле аз қул аъуз.
Дар хабар омад бидон пурсанда мақбули Худо,
Бо дуо вақти азон гар соиле аз қул аъуз.
Дар шитобе, ки ту дорӣ, гардише ояд ба ту,
Бад мағӯ, ёбад зиён мустаъчиле аз қул аъуз.
Ҳавдаче холӣ набошад гар садо ояд ба гӯш,
Хайре ояд бар забон дар маҳмиле аз қул аъуз.
Қул аъузро ту бидонӣ ман паноҳ чӯям мудом,
Бар ту ояд бегумон гар гофиле аз қул аъуз.
Кафши худро худ макаш дар назди чоҳил, эй Ҳусайн,
Худ бихон, ёбӣ амон дар маҳфиле аз қул аъуз.

24.09.2019

«РО»

**РӢЗИ ҲАШРИ МУЪМИНОН МАШӢУР
ГАРДАД ЯК НАФАР (567)**

Рӯзи ҳашри муъминон машҳур гардад як нафар,
Бар падар некӣ бикард, омад ба ӯ фатҳу зафар.
Волиди ӯ буд нобино, дар ӯ раҳме набуд,
Ҷабру зулм бар ӯ бикард ин накл омад дар хабар.
Сабри Айюбвора кард, аммо нагуфт ӯ бар падар,
Дасти зулм аз ман бидор, ин баҳри мо бошад хатар.
Хидмати волид бикард бо ҳар чӣ дар вусъаш бибуд,
Дар ҷафову ҷабру зулм имони худ карда сипар,
Вақти мурдан он падар дар назди он некӯписар
Авфу бахшоиш бипурсид, рӯи ӯ шуд чун қамар,
Дар хабар ҳар он чӣ омад, ту бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн,
Ҳар нафар дар ин ҷаҳон бошад сазовори падар.

31.05.2017.

Ҳашр – ҷамъ кардан, ғун кардан; ҷамъомад, маҷлис.
Волид – соҳиби фарзанд, падар, додо.
Вусъ – фарохӣ, кушодӣ, вусъат.

МАВЧИ ДАРЁРО БУБИНУ ҲИКМАТЕ АЗ ОН БИГИР (578)

Мавчи дарёро бубину ҳикмате аз он бигир,
Мавч чун ором бошад, ҳеҷ машмораш ҳақир.
Мавчи дарё дар ҳаёт пасту баландиҳо бувад,
Гар таҳаммулҳо кунӣ, бар назди ту ояд амир.
Сабри Айюбвор кун, таъчили шайтонӣ макун,
Роҳи бадро ту мапаймо, гар гунаҳ бошад сағир.
Тавба, истиғфор кун, ҳам дурӣ чӯ аз Аҳриман,
Ин ҳама андӯҳи дунё заррае бар дил магир.
Ҳар касе ҳимматбаланд – дар ду ҷаҳон ӯ сарбаланд,
Ҳиммати Ҳотам намо, ҳарчанд бошӣ ту фақир.
Мавчи дарё назди ту бошад, Ҳусайно, имтиҳон,
Киштибон раҳро биёбад, гарчӣ бошад он кабир.

08.06.2017.

Ҳақир – назарногир, бекадр, хурд, хор.
Сағир – хурд, кӯчак, майда, норасида.

ЧАШМИ НОБИНО ЧУ ДИДӢ, ИБРАТ АЗ ҚУРӢОН БИГИР (587)

Чашми нобино чу дидӢ, ибрат аз ҚурӢон бигир,
Сура аз аъмо бихону илму ҳам ирфон бигир.
Он нафар буд Ибни Мактум дар ҳузури он Расул,
Қиссаи машҳури он бар нафси худ бурҳон бигир.
Рози худро назди нобино мағӯ аз нури шамс,
Дасти нобино ба дастат, як гул аз гулдон бигир.
Рахнамоӣ баҳри нобино бувад амри Худо,
Аз дуои мазлумон бар дарди худ дармон бигир.
Юсуф аз хичрони худ чашми падарро кӯр кард,
Шукри неъмат, васфи хайр аз Яъкуби Канъон бигир.
Шуд мунаввар чашми Яъқуб назди Юсуф, эй Ҳусайн,
Чашми худ пурнур хоҳӣ, баҳра аз ҚурӢон бигир.

13.06.2017.

Аъмо – кӯр, нобино.

Мазлумон – зулмдидагон, ситамкашон, ҷафокашидагон.

Ҳичрон – дурӣ аз ёру дӯстон ва ҳешон, махсусан аз маъшук,
чудой, фироқ.

САРПАРАСТИ ОИЛА ДАР ҲАР ЗАМОН БОШАД ПАДАР (623)

Сарпарасти оила дар ҳар замон бошад падар,
Бар сари авлоди худ чун соябон бошад падар.
Мушфиқу ғамхору дилсӯз баҳри фарзандони худ,
Бо муҳаббат отифу ҳам меҳрубон бошад падар.
Бошад ӯ рӯзирасон ҳамчун кафили хонадон,
Пуштибони ҳар нафар аз дигарон бошад падар.
Дар раҳи таълими илму тарбият ӯ беназир,
Пешвову раҳнамо, нури равон бошад падар.
Дар раҳи авлоди худ масъул бошад доимо,
Пайрави аҷдод бошад, дар амон бошад падар.
Дар бузургӣ ту бигӯ васфи падарро, эй Ҳусайн,
Номи некаш байни мардум ҷовидон бошад падар.
Ту дуо кун шод бошад руҳи ӯ дар он ҷаҳон,
Номи некаш дар дилу вирди забон бошад падар.

02.08.2017.

ДОНИШ ОМУӢЗ, ЭӢ ПИСАР, РОӢИ ХИӢНАТРО МАГИР (628)

Дониш омуӢз, эӢ писар, роӢи хиӢнатро магир,
Сарзанишхоро бубин, бар худ маломатро магир.
РаӢму шафқат пеша гир, дар дил қасоватро магир,
Байни мардум бесабаб ҳаргиз адоватро магир.
Аз ҷаҳолат дур шав роӢи саодатро бигир,
Ризку рӯӢӢ аз Худо, бар худ қаноатро бигир.
Дар часорат қуввату дар ҳукм адолатро бигир,
Дар насиҳат роӢи ҳақ, ҳукми рисолатро бигир.
Аз гули имон ба худ ҳусну тароватро бигир,
Дар ғазал ҳар дам, Ҳусайн, назми латофатро бигир.
Дастӣ худ зан дар амал, дар дил диӢнатро бигир,
Баҳри нафъи мардумат роӢи саховатро бигир.

02.08.2017.

Қасоват – дилсаҳтӢ, сангдилӢ, бераҳмӢ.

Рисолат – нубувват, пайғамбарӢ.

ДиӢнат – диндорӢ, маҷ. ростӢ, бовичдонӢ, ҳалолкорӢ.

ҶАҲОНИ МО ҶАРОҒОН ШУД ЗИ НУРИ БАРҚИ ОЛАМГИР (638)

Ҷаҳони мо ҷароғон шуд зи нури барқи оламгир,
Зи нерӯ ҳар ҷӣ меҷӯем, ба фикри мо кунад таъсир.
Ҷаҳонбонҳо дар ин олам ба кишварҳо назар дӯзанд,
Ҳама бар нафъи худ ҷӯянд ин ҷо ҷораву тадбир.

* * *

Насли Одам дар ҷаҳон аз илм гардад камназир,
Мешаванд аз нури дониш қалбҳо дармонпазир.
Нури барқ аз оби дарёҳои мо гардад падид,
Барқ чун рахшон шавад, гармӣ нагардад замҳарир.
Дар шарифат, ҳам тариқат шукри даврон воҷиб аст,
Қадри неъмат гар бидонӣ, бар ту ояд ҳукми пир.
Дар замират ҳар ҷӣ гӯӣ, бар қалам ояд, Ҳусайн,
Қалби ту пурнур гардад, мужда орад гар башир.

09.08.2017.

Замҳарир – хунокии саҳт, саромояи шиддатнок.
Башир – башоратдиҳанда, муждаовар, муждарасон.

ҲОКИ ДОМОНАТ БА ЧАШМАМ СУРМА ГАРДАД, ЭӢ ПАДАР (664)

Ҳоки домонат ба чашмам сурма гардад, эӢ падар,
Тӯтиёи чашми ман аз ту бигардад муътабар.
Чашми ман равшан шавад бо дидани дидори ту,
Нури қалбам медамад чун баҳр ҳар шому сахар.
Назди ту биншаста будам, тира буд чашмони ту,
Куртаи Юсуф бигуфтӢ – он чӢ омад дар хабар.
Чашми ту равшан бишуд аз дидани дидори ман,
Ҳоки поятро бибӯсам, аз ту бошам муфтахар.
Дар замони пирият қардӢ дуо дар ҳаққи ман,
Орд гардад устухонам, ҳар гаҳ оям аз сафар.
Ман зиёратҳо кунам гуфтӢ, Ҳусайно, рӯзу шаб,
Бо дуои волидайн гаштӢ сазовори зафар.

22.08.2017.

Муфтахар – ифтиҳор.

САРФ КАРДӢ УМРИ ХУДРО НАЗДИ АБРОР, ҒАМ МАХУР (670)

Сарф кардӢ умри худро назди аброр, ғам махур,
Гаҳ нафас бо ғам кашидӢ, некрафтор, ғам махур.
Умри ту дар назди ӯ маҳсуби афъолат бувад,
Дар ҳисоб таъхир кардӢ баҳри дидор, ғам махур.
Вокуниш аз ӯ биёяд, ҳарчӢ кардӢ дар амал,
Ҳам ҳаёт дар дасти ӯ, гар ту гирифтор, ғам махур.
Мубтало гардӢ ба сахтӢ, ҳеч домангир машав,
Ҳарчи ояд пеши роҳат, ҳамчу девор ғам махур.
Аз Худо дон, ҳарчӢ бинӢ, ғарқи раҳмат шав мудом,
Аз сарат тӯфон гузашт, аз оби чӯйбор, ғам махур.
Умри худро сарф макун дар роҳи ботил, эй Ҳусайн,
Ҳарчи дидӢ шукр кун, беҳуда бисёр ғам махур.*

05.09.2017.

* Ин ғазал бо вазни ҳичой навишта шудааст.

НОСИҲЕРО ГАР ТУ ДИДӢ, ИБРАТ АЗ КОРАШ БИГИР (682)

Носихеро гар ту дидӢ, ибрат аз кораш бигир,
Вақти таъбири калом, ту дар сухан ёраш бигир.
Ту тааммулхо бикун, қасдаш ҷӣ бошад дар ҳадаф,
Ҳар замон андеша кун, маънӣ зи афкораш бигир.
Гар насиҳат мекунад, бар он насиҳатномаҳо
Шакку тардиде макун, маънӣ зи рафтораш бигир.
Некроён байни мардум раҳнамоиҳо кунанд,
Васфи абдол атқиё, ҳулке зи аброраш бигир.
Дар маҳалли иҷтимоъ пайдо шавад ҳар неку бад,
Равнақ андар кори хайр аз нақди бозораш бигир.
Ҳар киро дидӢ, Ҳусайно, мадҳи ноҷо мекунад,
Васфи инсони варо аз ҳарфи гуфтораш бигир.

12.09.2017.

Тааммул – ба сахтӣ тоб овардан, сабру тоқат доштан.
Тардид – дудилағӣ, шакку шубҳа, шак доштан.
Абдол – наздикони Худо, хосони Худо, ки шумораи онҳо
гӯё 70 нафар будааст.
Атқиё – ҷ. тақӣ.

ДАР РАҲИ ИШҚУ ВАФО ПАРВОНАРО МАЁЗОР (686)

Дар раҳи ишқу вафо парвонаро маёзор,
Ҳар гаҳ наёрад чафо, девонаро маёзор.
Шайдои роҳи ҳақро мачнун мағӯ ҳеҷ вақт,
Зеро фармудаст Худо: «Замонаро маёзор».
Омад ҳадиси қудсӣ: «Даҳру замон ман бошам»,
Дар назди аъёни худ бегонаро маёзор.
Нишон аз инсон бувад фарзанду набераҳо,
Аз баҳри молу мансаб нишонаро маёзор.
Хоҳару додар, бидон, марвориди волидайн,
Аз баҳри меросу чиз дурдонаро маёзор.
Роҳи сухан, Ҳусайно, аз қил бориқтар аст,
Эҳтиёт кун қаламро, ягонаро маёзор.

13.09.2017.

Ҳадис – сухан, нав, чизи нав, воқеаи наврӯйдод.
Қудсӣ – мансуб ба қудс, покиза, пок.
Қил – чизи тез, дами тег.

АГАР ФОҶИР ШУРУЕ КАРД, БА ПОӢНАШ МАКУН БОВАР (723)

Агар фочир шуруе кард, ба поёнаш макун бовар,
Аз ӯ хайре наояд ҳеч, ба эҳсонаш макун бовар.
Ту даъват кун ба роҳи хайр, чу дидӣ бардавомиро,
Агар орад ба ту сад гул, ба гулдонаш макун бовар.
Ҳама исёни ин олам зи баҳри молу пул бошад,
Касе гар муфлисе бошад, ба ҳамёнаш макун бовар.
Амонат ҳар гаҳе додӣ, супурдӣ молу чизи худ,
Ҳиёнат дар касе бинӣ, ба имонаш макун бовар.
Агар бинӣ гуруҳеро ба исён мешавад машғул,
Сафар дорӣ ба роҳи худ, ба раҳбонаш макун бовар.
Ҳусайно, ту насиҳат кун: Маризонро даво бахшад,
Табиби бемурувватро ба дармонаш макун бовар.

05.10.17.

Фочир – табаҳқор, бадахлок, фосик.
Муфлис – бечиз, нодор, камбағал, фақир, бенаво, қашшок.
Бемурувват – ноҷавонмард, пастҳиммат, сифлатабиат, бад-
сират.

ДИЛ БА ДУНЁ ГАР ТУ БАНДӢ, НОМИ НЕКАТРО ГУЗОР (751)

Дил ба дунё гар ту бандӣ, номи некатро гузор,
Байни мардум сарбаландӣ бар ту орад ифтихор.
Мақсади ту дилписандӣ байни абнои ҷаҳон,
Аҳмади Мухтор бояд, васфи он бар ту шиор.
Дурри маъниро бисуфта, дар табиат некӣ кун,
Дар адаб зевар бишав, ҳаргиз намонӣ дар канор.
Дар ҳаётат ҳар чӣ қардӣ баҳри қавму миллатат,
Васфи нек аз байни мардум бар ту ояд бешумор.
Шаҳри худ оина дон, ободӣ ояд дар назар,
Гар ту бунёде кунӣ, шаҳрат бигардад беғубор.
Васфи бунёнро бигӯ, дар ҳар каломат, эй Ҳусайн,
Назму насру номи некат аз ту монад ёдгор.

22.10.2017.

ЭӢ ПАДАР, ЧОНАМ ФИДО, БАР НАЗДАТ ОЯМ ҲАР САҲАР (762)

ЭӢ падар, чонам фидо, бар наздат оям ҳар сахар,
Як нафас дар назди ту беҳтар ба ман аз симу зар.
Ҳар дуое мекунӢ, равшан кунад роҳи маро,
Сӯи ман ояд нидо, ҳар гаҳ шавӢ ту мунтазар.
Фикри ту ҳар рӯзу шаб марбути роҳи ман бувад,
Дар сафар ё дар ҳазар ин роҳи ман шуд беҳатар.
Ту хифозат мекунӢ мисли сипар аз душманон,
Тир ояд ногаҳон дар сина, ман дорам сипар.
Бо мурури ҳар замон нақши падар андар назар,
Чун дарахти босамар ҳар шоҳааш орад самар.
Бар падар гӯ, эӢ Хусайн, ту нусҳи ашъорам шудӢ,
Баҳри зеби ин писар ҳар нуктааш орад гуҳар.

28.10.2017.

АКСИ МАН ДАР ОЙИНА, ТУ СОЯ БИНӢ ДАР НАЗАР (777)

Акси ман дар ойна, ту соя бинӣ дар назар,
Он яке бошад ҳақиқат в-он дигар айни ҳадар.
Нақши ман дар ин ҳаёт сурат ба санге мезанад,
Монияш дар зери девор, мешавам хуни чигар.
Ту ҳақиқатро надидӣ, ё нагуфтӣ васфи ман,
Лек аз тири адӯят бар ту бошам ман сипар.
Нафъи мардум пеша гир аз нафъи нафсат дар амал,
Ҳар чӣ гуфтам, он бикун, бар ту намеояд зарар.
Ту ҳақиқатро бигӯ дар рӯ ба рӯям, эй азиз,
Безарар кун нафси худ, дар ин чаҳон ёбӣ зафар.
Некӣ кун бар мардумон бо қадри имкон, эй Ҳусайн,
То бимонӣ дар ду олам нурбахшо чун қамар.

15.11.2017.

Адӯ – душман.
Нафъ – фоида.

МУШТАРАК ГАРДАД ЧУ ИЛМАТ БО АМАЛ, ОРАД САМАР (797)

Муштарак гардад чу илмат бо амал, орад самар,
Дар раҳи зулмат чароғи роҳи мо бошад қамар.
Равшанӣ орад мудом гар илми нофеъ бо амал,
Дар саодат мунъим аст ҳар кас, ки бошад боҳунар.
Соҳиби илму ҳунар дар ҳар замон ёбад зафар,
Дар сафар ё дар ҳазар пайваста роҳаш беҳатар.
Фикри чоҳил доим аз чаҳли мураккаб тира аст,
Дар дилаш доим ҳасуд, аз васфи олим беҳабар.
Хидмате кун, эй Ҳусайн, андар раҳи илму ҳунар,
Ҳар чӣ гуфтӣ дар ғазал, оянда гардад муътабар.
Рӯҳи олим дар суъуду нафси ӯ шуд дар фуруд,
Дар забон доим дуруду ҳикматаш шуд мухтасар.

06.12.2017.

Нофеъ – (нофеъ) фойданок, судманд, манфиатнок, бофоида.
Мунъим – соҳибнеъмат, давлатманд, бой, тавонгар.
Сууд – баланд шудан, боло баромадан, ҷ. саъд.

САРИ ХОКИ АЗИЗОН РАВ, БА ФИКРИ ХУД ТУ ИБРАТ ГИР (799)

Сари хоки азизон рав, ба фикри худ ту ибрат гир,
Хироҷу боҷи худ аз хок, ба пирӯзӣ ту нусрат гир.
Чу ояд гиря дар сина, бурун ояд зи зери чашм,
Замони шодиву андуҳ ту роҳи сабру тоқат гир.
Ба ту ибрат шавад он хок, бубинӣ ҳикмати лавлок,
Нагардӣ то ҳасу хошок, ба ақли худ ту муҳлат гир.
Чу муҳлат ҳаст дар дастат, талаб кун роҳи пайвастанат,
Аҷал ояд, равад шастат, сафоро аз кудурат гир.
Бичӯ ғуфрони Раҳмонро, бихон оёти Қуръонро,
Шафоат кун ту ҳайронро, зи устодон маҳорат гир.
Хусайно, гир мадороро, бубин аҳволи абноро,
Хабар деҳ раҳми мавлоро, дуруду ҳам башорат гир.

10.12.2017.

Боҷ – бож, хомӯшӣ, ки муғон (зардуштиён) ҳамчун оини
маҳсус дар вақти шустушӯи бадан, ҳӯрок ҳӯрдан ва ибодат кар-
дан ба ҷо меоранд, маҷ. андоз.

Лавлок – агар ту набудӣ. Ишора ба ҳадиси қудсӣ аст, ки
Худованд ба Муҳаммад (с) мегӯяд: агар ту набудӣ афлокро халқ
намекардам.

СОЛИМӢ ДАР ТАН ЧУ ДОРӢ, БАҲРИ ДУНӢ ҒАМ МАХУР (801)

СолимӢ дар тан чу дорӢ, баҳри дунӢ ғам махур,
Хотират гар чамъ бошад, баҳри фардо ғам махур.
Қасди ёрат дар дилат Симурғосо нопадид,
Бар фарози кӯҳи Қоф он мурғи Анко, ғам махур.
Дар дилат меҳру муҳаббат баҳри ёру ошно,
Гар самимӢ ишқи ту, дилдода пайдо, ғам махур.
Ҳосили умри азизи ту муҳаббат буду ҳаст,
Қиссааш дар шуҳрати Вомику Узро, ғам махур.
Ҳар чӣ дидӢ дар ҳаётат – қимати бозори ҳусн,
Гул ба бозор аст агар аз баҳри савдо, ғам махур.
Сарвату дорониҳо ин чирки даст аст, эй Ҳусайн,
Гар бишӯй, он равад, аз моли дунӢ ғам махур.

14.12.2017.

Кӯҳи Қоф – кӯҳе, ки гӯё атрофи тамоми оламро фаро ги-
рифтааст.

«30»

**АЗ САМО ОЯД ҶАВОБЕ ҲАР ҒАҲЕ
ГҮӢ ТУ РОЗ (2708)**

Аз само ояд ҷавобе ҳар ғаҳе гӯӣ ту роз,
Рози ту бар ҳақ расонад ҷаври шабҳои дароз.
Шеваи пӯшида дорӣ ту маҷӯ сайди ҳарам,
Аз барои дилхушиҳо дасти сайёди ту боз.
Ҳар касе ризке бичӯяд фикри сайде мекунад,
Байни сайду байни сайёд аз ризо роҳе бисоз.
Роҳи ҳақро бар ту гуфтам ҳамнаво дар ҳар ғазал,
Созгору ҳам мувофиқ нағма бар оҳангу соз.
Дар раҳи рушду ҳидоят панду андарзам бубин,
Рафъи ҳочатро бигуфтам, то ту гаштӣ бениёз.
Ҳадии худро бо башорат бебадал гуфто Ҳусайн,
Баҳри ту эҳдо намоям гарчи дорам ман ниёз.

11.01.2022.

«СИН»

**НОЛАВУ ФАРӢДИ БУЛБУЛ РАМЗИ
ҲИҶРОН АСТУ БАС (702)**

Нолаву фарӢди булбул рамзи ҳиҷрон асту бас,
Сӯзи дил дар назди сунбул хоки гулдон асту бас.
Хору хас дар назди гул бошад сабаб бар ранчише,
Дар назар бо чашми булбул он гулистон асту бас.
Бобулистонро, бубин, бедӯст аҳволаш чӣ шуд,
Кӯчаҳои шаҳри Бобул чун биёбон асту бас.
Гул ба ҳар ҷо бишкуфад, он ҷост бар булбул Ватан,
Турбати ушшоқ пур аз бўи райҳон асту бас.
Ёри содиқ аз муҳаббат шомро равшан кунад,
Гар ту бинӣ зулмате, бе шамси тобон асту бас.
Хӯшаи гандум, Ҳусайно, дона-дона ҳамчу зулф,
Печу тобаш дар санобил назми девон асту бас.

20.09.2017.

Ҳиҷрон – дуӣ аз ёрону дӯстон ва хешон, махсусан аз маъшук, чудой, фирок.

Бобулистон – номи шаҳрест, ки дар он ҷоҳи Бобул ҷойгир аст, ки Ҳоруту Морут дар азобанд.

Санобил – ҷ. сунбул.

«ШИН»

**МУЖДАИ ДИЛБАР ЧУ ОЯД, ДАР
РАҲАШ БОЗОР БОШ (609)**

Муждаи дилбар чу ояд, дар раҳаш бозор бош,
Арзишу қадраш бидону дар бино меъмор бош.
Ҳар чӣ гӯяд баҳри ту аз олами асрори худ,
Дар ҳифозат, ҳам амонат ҳамчу ёри ғор бош.
Мункаре ояд ба наздат, роҳи Ҳақро пеша гир,
Гар шикоятҳо кунад, ту дар пайи инкор бош.
Дастмоли ёри худро бӯй каш ту бо машом,
То тавонӣ ошиқу дилбастаи гулзор бош.
Дар мурувват ёри содиқ лаззат орад баҳри ту,
Дар садоқат, дар муҳаббат бахти он дилдор бош.
Рози худро бо таҳаллус ҷо ба ҷо кун, эй Ҳусайн,
Рози пинҳон чун шунидӣ, ҳофизи асрор бош.

27.07.2017.

Мункар – инкоршаванда, шинохтанашаванда; бад, зишт,
қабех, ношоиста,

Мурувват – мардонагӣ, ҷавонмардӣ, ҳимматбаландӣ, лут-
фу эҳсон; инсоф.

РӢӢӢ АЗ ҚИСМАТ БУВАД, АЗ ҚИСМАТИ ХУД ШОД БОШ (667)

РӢӢӢ аз қисмат бувад, аз қисмати худ шод бош,
Миннати дунон мақаш, аз бандагӢ озод бош!
Пеши кас сархам набудан шеваи озодагист,
Қадди худро ҳам масозу, дар сифат шамшод бош!
Сарзаминат Тоҷикистон – хоку обаш зарфишон,
Дона кору дона пошу дар раҳи бунёд бош!
Донаат ҳосил биёрад, ризки ту гардад фузун,
Шукри қисматро бигӢ, бо зикру бо аврод бош!
Ту ҳарисиҳо макун дар ин ҷаҳони бесубот,
Нафси худро таҳ бизан, аз ҷумлаи афрод бош!
Сарнавишти ту Ҳусайно, мисли он сайди ҳарам,
Қадри ин неъмат бидон, сайёди адлу дод бош!

03.09.2017.

Дун – паст, зер, поин, фуруд
Шамшод – дарахти ҳамешасабзе, ки баргҳои хурди анбӯх до-
рад.

Аврод – ҷ. вирд.

Ҳарис – аз ҳад афзун талабкунанда, тамаъкор, озманд

АГАР ХИДМАТ КУНӢ ХОЛИС, ШАРАФ БОДО МУКОФОТАШ (695)

Агар хидмат кунӢ холис, шараф бодо мукофоташ,
Ба назди мардumi олам хабар ояд зи оёташ.
Касе монад ба амри худ амонат назди ту моле,
Ба сӯят мағфират ояд, ниғаҳ дорӣ амоноташ.
Барои худ макун тардид он чи нораво бошад,
Ба вақти ноилочиҳо мубоҳ орад заруроташ.
Чавози амри ботилро макун хуччат барои худ,
Ба нафъи худ амал кардӣ, намебинӣ хасороташ.
Худоё, аз ту мепурсам ба ҳаққи анбиё ҳар дам,
Касе гар хочате дорад, раво гардон ту хочоташ.
Ҳама хочоту офатҳо ба назди ӯ аён бошад,
Хусайно, дар дуоят гӯ: Ниғаҳ дорад зи офоташ.

16.09.2017.

Мағфират – афви гуноҳ, омурзиш, бахшиши гуноҳ.
Мубоҳ – ҷоиз, раво, ҳалол.
Чавоз – иҷозат, рухсат, изн.
Хасорат – зиён, зарар, нуқсон, зиёварӣ, зараррасонӣ.
Анбиё – ҷ. набӣ.

РАНҶУ МЕҲНАТ ДАР САФАР, ТУ БО ДИЁРАТ ШОД БОШ ! (738)

Ранчу меҳнат дар сафар, ту бо диёрат шод бош!
Ҳар чӣ ёбӣ дар ҳазар, бо рӯзгорат шод бош!
Шукри неъматҳо бикун, ободиҳо дар ин Ватан,
Тоҷикистон гулшанат, бо шаҳриёрат шод бош!
Дар ҳадис омад: Башар соҳибсаодат дар Ватан,
Хонаи ороми ту дар ихтиёрат, шод бош!
Байни мардум бе хичолат, ризку рӯзӣ бардавом,
Қадри фарзандон бидон, бо навбаҳорат шод бош!
Могу мулку иззу ҷоҳ вобаста бар меҳнат бувад,
Мардуми соҳибсалоҳ андар канорат, шод бош!
Эй Ҳусайн, аз зиндагии ҳештан хушнуд шав,
Аз ту монад номи нек з-он ёдгорат, шод бош!

12.10.2017.

«СОД»

ТО ЛАҲАД АЗ МОЛИ ДУНЁ ПУР НАШУД
ЧАШМИ ҲАРИС (1622)

То лаҳад аз моли дунё пур нашуд чашми ҳарис,
Роғиби хайре нашуд аз кӯтахӣ дасти хасис.
Дар тичорат дасти худро ҳар гаҳе бар ҳам занад,
Дар раҳи арзониҳо боло нашуд нархи рахис.
Ғайришаръӣ моли кас садҳо накӯҳиш оварад,
Гар мусаффо моли мо бар дасти мо ояд халис.
Дар даҳони аждаҳо андар фалак як кавкабе,
Роқисӣ гӯяд варо дар сафҳаи шахси рақис.
Пунбадона баҳри мо равған шавад бо ҳикмате,
Ғози он андар назарҳо, дар амал бар тан қамис.
Моли дунё баҳри ту бошад, Хусайно, дарди сар,
Оби ширин дар луғатҳо ҳаст худ ҳукми нақис.

18.09.2019

Рахис – арзон, камбаҳо.
Роқис – рақсунанда.
Қамис – пирохан, чома.
Ноқис – оби ширини хуш.

«ЗОД»

**ҶАҲЛУ НОДОНӢ БИДОН ДАР ИН
ҶАҲОН БОШАД МАРАЗ (1627)**

Ҷаҳлу нодонӣ бидон дар ин ҷаҳон бошад мараз,
Бухлу кина дар ниҳони бадгумон бошад мараз.
Дар тасаввур рӯзу шаб андешаи фардо бикун,
Фикри бад бори гарон дар ҳар замон бошад мараз.
Тандурустию амонӣ худнигаҳдорӣ бувад,
Байни мардум бе амон як имтиҳон бошад мараз.
Интизори роҳи ҳақ навмедиро аз байн барад,
Ноумедӣ аз ҷаҳон - ҷаҳли ниҳон бошад мараз.
Ҳар савобе ё хато пӯшида, ҳукми банда не,
Шакку шубҳа бе баён зери ҳазон бошад мараз.
Дар гузаргаҳ ҳастие, огаҳ бишав ту, эй Ҳусайн,
Ғофилӣ аз дигарон гаҳ ноаён бошад мараз.

19.09.2019

«ИТҚЇ»

**АЗ ҲАРИСУ ҲАМ БАХИЛ ДОИМ БИШАВ
ТУ ЭҲТИЁТ (1628)**

Аз ҳарису ҳам бахил доим бишав ту эҳтиёт,
Сад надоматҳо кунӣ, ҳар гаҳ кунӣ ту ихтилот.
Душманӣ ояд ба ту, гар ҳамдамӣ бо аҳли шар,
Дурӣ чустан аз бадон дар беziёнӣ иштирот.
Шодию хурсандӣ орад ҳамдамӣ бо аҳли хайр,
Дасти боз ин неъмат асту рӯ кушодан инбисот.
Роҳи ҳақро пеша гир, то равшанӣ ояд ба ту,
Хайр кун дар ин ҳаёт, то бигзарӣ Пули Сирот.
Устуворӣ дар ақида ҳайбате бахшад ба ту,
То набинӣ аз ҳаётат дар шикасте инҳитот.
Бар қарори назми ту бошад, Ҳусайно, худ карам,
Бо касе ҳарфе задӣ, дар муддате шуд иртибот.

19.09.2019

Ихтилот – омехтан, бо ҳам шудан.
Иштирот – шарт кардан.
Инбисот – густурдан, паҳн кардан.
Инҳитот – ба пастӣ рафтан.

«ИЗӢӢ»

**ШУНИДАМ АЗ ТУ ЧУН УНВОН,
БИӢӢЯМ МАН: ХУДО ҲОФИЗ (1636)**

Шунидам аз ту чун унвон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз,
Расидам ман ба як сомон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз.
Ҳар он гаҳ дури меҷӯӣ, ба дарди худ даво чӯям,
Ба дардам гар расад дармон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз.
Битарсам аз шамоли даҳр, ҳар он гаҳ гар равад абре,
Намонам ман таги борон, биӢӢям ман Худо Ҳофиз.
Барои ҳалли мушкилҳо умеду орзу дорам,
Зи ту ояд раҳи осон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз.
Машомам ҳисси пинҳонӣ дарахтон сабзу ҳам хуррам,
Чу ёбам бӯе аз райҳон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз.
Ба фардо дар назар реҳлат Ҳусайн аз баҳри миллат гуфт,
Равам сӯи ҷаҳони ҷон, биӢӢям ман: Худо Ҳофиз.

23.09.2019

«ЪАЙН»

**ДАР РАҲИ ХИДМАТ БА МИЛЛАТ
БЕҲТАРИН БОШАД ДИФОЪ (1598)**

Дар раҳи хидмат ба миллат беҳтарин бошад дифоъ,
Дар баёни назми ҳикмат баҳри миллат истимоъ.
Дур кардан душманиро рондани ноҳаққӣ аст,
Баҳри тоҷир дар амонӣ молу коло шуд матоъ.
Дар биёбон худ бидидам паҳлавону ҳам часур,
Пурдилу нотарс шуд аз мори печону шуҷоъ.
Баҳри кӯдак шир додан оварад меҳри зиёд,
Дар насаб пайдо бигардад ҳаққи модар аз разоъ.
Ихтилофи байни мардум иллати ошӯби даҳр,
Худ парешонӣ биёрад бенизомию низоъ.
Аз барои ҳифзи маънӣ гӯши миллат дар дилат,
Беҳтарин бошад, Хусайно, пойкӯбӣ бо самоъ.

12.09.2019

«ҒАӢН»

**ДАР БИЁБОН ЯККА ТАНҲО МАРД
МЕГАШТ БЕЧАРОҒ (641)**

Дар биёбон якка танҳо мард мегашт бечароғ,*
Зулмати шаб тарсу бим ўро ҳамекард бедимоғ.
Фикр мекард дар халосӣ субҳи содиқ дар назар,
Савту овозе набуд, ҳеҷ кас намекардаш суроғ.
Сар ба сачда дар дуо шуд, тавба кард аз кори бад,
Душманӣ бар бум надорад, то набошад ҳамчу зог.
Байни бедорию хоб хотиф бидодаш хушхабар:
Ҳеҷ гоҳ навмед машав, бар ту наояд дарду доғ.
Водии Айман нишони қасди Мӯсои Калим,
Корвон омад ба субҳе, шуд биёбон ҳамчу боғ.
Ҳар касе бо сидки дил ҳочат бипурсад, эй Ҳусайн,
Хости ў мақбул шавад, осонӣ бинад, ҳам фароғ.
14.08.2017.

* Ин ғазал бе риояи арӯз бо вазни ҳичой навишта шудааст.

Хотиф – овоздиҳанда, ҷегзананда, нидокунанда.

«ФО»

**НАЗДИ ЧОҲИЛ ИЛМУ ИРФОН
БЕСИПАР ГУФТОР ҲАЙФ (1553)**

Назди чоҳил илму ирфон бесипар гуфтор ҳайф,
Вақти борон чомаи нав дар сари девор ҳайф.
Гар ту дидӣ олимеро нотавону нокасе,
Кӯмаке аз гул макун, ки баҳри ӯ гулзор ҳайф.
Олими чоҳил ба дунё чомаи бепуду тор,
Дар тичорат чомаи зар бар дари бозор ҳайф.
Кинаи аҳли қалам чун чоки чома аз куҳан,
Чома бар тан бо бахиле бар лаби анҳор ҳайф.
Ҳар касе ҳақро нагӯяд кури нобинои даҳр,
Баҳри нобинои хуршед дидаи бедор ҳайф.
Ту мағӯ андар ғазал такрори маъно эй Ҳусайн,
Олиме ҳақро набинад баҳри ӯ асрор ҳайф.

20.08.2019

«ҚОФ»

ЭӢ ХУДОӢ, БАНДАГОНАТ ҲЕЧ
НАГӢЯНД, АЛФИРОҚ (1623)

ЭӢ ХудоӢ, бандагонат ҳеҷ нагӢянд алфиروق,
ДӢрӢ чӢянд аз қаноат, аз газанде алфиروق.
Дар сулуки аҳли дил бадхулқӢ бошад нописанд,
Ҳар кӢ бошад дар тариқат худписандӢ алфиروق.
Гар касе бадроҳ шуд, дар банд афтад дасти вай,
Ҳар кӢ н-орад нархи кимат, даст банди алфиروق.
Ҳар касе орад накӢҳиш, сарзаниш ёбад мудом,
Худ бияфтад дар мазаммат аз баландӢ алфиروق.
Ғайбати мардум бидонӢ ҳалқа бошад аз таноб,
Ҳар кӢ дур аз ранчи ғайбат аз каманде алфиروق.
Нописандиро магӢ андар ғазалҳо, эӢ Ҳусайн,
Гар бимонам дар машаққат, нописандӢ алфиروق.

20.09.2019

«КОФ»

**МУБОРАК, МУБОРАК, ТУЙИ ШУМО
МУБОРАК! (1219)**

Муборак, муборак, туйи шумо муборак!
Дар тӯйи наварӯсон савту садо муборак!
Овози ҳофизону оҳанги наварӯсӣ,
Баҳри шумо, ҷавонон, баҳти сафо муборак!
Нозу карашма зебад бар ҳар арӯси ин даҳр,
Бар нозанин арӯсон нуру чило муборак!
Домоду келини нав чун Юсуфу Зулайхо,
Шарму ҳаёи келин – рамзи сафо, муборак!
Бахту саодат имшаб дорад ду дил, Хусайно,
Бар шоҳи тахти қисмат ин раҳнамо муборак!
Бар хонадони домод омад арӯси зебо,
Бар ҳар ду навҷавонон бахту бақо муборак!

21.10.2018.

«ГОФ»

**МИЛЛАТАМ АЗ АЗАЛ БАОРУ
БАНОМУСУ НАНГ (1645)**

Миллатам аз азал баору баномусу нанг,
Фитратам бе бадал баору баномусу нанг.
Зи баҳри садоқат ба ёру ҳамоҳанги худ,
Заҳматам дар амал баору баномусу нанг.
Ватан дар ҳимоят шиораш ҳамеша ба пеш,
Давлатам дар маҳал ба ору ба номусу нанг.
Зи баҳри шуҷоат ба кору ба дасти қавӣ,
Ғайратам дар масал баору баномусу нанг.
Зи баҳри саховат наҳораш ҳумоюн нашуд,
Хилватам бе ҳалал баору баномусу нанг.
Зи баҳри рисолат Ҳусайно, ҳамдамӣ зи ту,
Суҳбатам дар ғазал баору баномусу нанг.

24.09.2019.

«ЛОМ»

**ХАЙМАИ БАХТУ САОДАТРО БИЗАН ТУ
ДАР МАҲАЛ (597)**

Хаймаи бахту саодатро бизан ту дар маҳал,
Дар маҳал васфи ту бошад пеш аз он, к-ояд ачал.
Мекунӣ гар кори хайре, ту набинӣ иштибоҳ,
Ҳаст тақдири Илоҳӣ ҳар чӣ бошад аз азал.
Раҳму шафқат гар ту орӣ бар каси бечорае,
Бахшишу гуфрони Ҳақ ёбӣ мукофоти амал.
Хаймаи худро мазан дар роҳи ноҳақ, эй ҷавон,
Бар бинои умри худ гар ту намехоҳӣ халал.
Қадри оламо бидонед, ҷаҳл н-ояд аз хирад,
Нафъи хосу ом бошад илми ҳамроҳи амал.
Хаймаи бахтат, Ҳусайно, ирзу ҷоҳи босубот,
Дар амал собит намо ҳар он чӣ гуфтӣ дар ғазал.

14.06.2017.

Иштибоҳ – монанд шудани ду чиз ба якдигар.
Азал – ҷовидон будан дар гузашта; замоне, ки ибтидо на-
до-рад; муқобили абад.
Ирз – обрӯ, номус, ҳайсиёт, шараф.
Ҷоҳ – мақом, мартаба, рутба, мақом ва мартабаи олий.

ДАВЛАТИ БЕДОРИ МАН ДАР ИН ҶАҲОН БОШАД – ҒАЗАЛ (600)

Давлати бедори ман дар ин ҷаҳон бошад – ғазал,
Махзани маънову лутфи ҷовидон бошад ғазал.
Дар фалак даврони шамсу дар ҳаво тайрони куш,
Дар замин даврони даври дилситон бошад ғазал.
Фаҳми маънӣ дар сулуки ҳар ғазал даврони кутб,
Бар забон ояд равону ҷисму ҷон бошад ғазал.
Ҳар ҳичояш бо нишону рамзи киштӣ дар ниҳон,
Дар амонат ҳамчу мизон киштибон бошад ғазал.
Ҷархи гардунро, бубин, имрӯз дар шашсад адад
Баҳри ту чун армуғон руҳу равон бошад ғазал.
Давлати бедори ту баъди ҳаётат, эй Ҳусайн,
Номи некатро ниғаҳбон мустаъон бошад ғазал.

17.06.2017.

Тайрон – парвоз кардан.
Сулуқ – саёҳат, сафар.

УМРИ ИНСОН ДАР ШАБОҲАТ МИСЛИ ХОБУ ҲАМ ХАЁЛ (679)

Умри инсон дар шабоҳат мисли хобу ҳам хаёл,
Муддаташ гардад тамоm, бедорӣ меёбад завол.
Руҳи ӯ андар самову ҷисм дар зери замин,
Аз ҳисоби кардааш озод з-он бошад муҳол.
Феълу гуфтораш мудом мактуби он девон бувад,
Дар саволу ҳам ҷавоб ҳаргиз намонад қилу қол.
Сад пушаймонӣ кунад аз кардаҳояш дар ҳаёт,
Дар назар пайдо шавад, ҳар он чӣ бошад дар хаёл.
Олами арвоҳ бошад як мақоми хоси ӯ,
Зиндагӣ дар он ҷаҳон бар муъминон бахшад ҷамол.
Зиндагӣ кун, эй Ҳусайн, бо фикри солим дар амал,
Ҷисму руҳат ҳамраҳу дар ду ҷаҳон ёбӣ камол.

10.09.2017.

Шабоҳат – шабеҳ шудан, монанд будан, монандӣ.
Завол – баргаштан ва дур шудан аз ҷои ҷудой

ҒАНӢИ ҚАНОАТ ПЕША ГИР, ҒАМӢО МАХУР АЗ БАӢРИ МОЛ (759)

Ғанчи қаноат пеша гир, ғамҳо махур аз баҳри мол,
Дороию сарват, бидон, бар ту намеорад камол.
Хурсанд шав бо ризқи худ, масрур бош аз зиндагӣ,
Сабру қаноат назди халқ бар ту биёрад сад чамол.
Сангин шавад ҳар гаҳ ҳаёт, оқил биёбад з-он начот,
Афтоданат дар мушкилот мадлули он ҳар қилу қол.
Андӯху ғам бошад газанд, пастӣ биёрад аз саманд,
Дар назди мардум нописанд, гар бар касе орӣ малол.
Хоҳӣ агар камғам шавӣ, бо чашми сар камнам шавӣ,
Бо олимон маҳрам шавӣ, ҳарфе мағӯ аз қилу қол.
Гар моли ту бошад ҳалол, бар назди ту ояд ҳилол,
Ғамгин машав аз баҳри мол, молат Ҳусайно, безавол.

26.10.2017.

Мадлул – далолатшуда; маънӣ, мазмун.

Ҳилол – моҳи нав, одами тоза.

Безавол – пойдори ҳамешагӣ, абадӣ, ҷовидон, боқӣ.

«МИМ»

**КИНОЯТҲО МАГӢ БАР МАН, ЗИ ҲОЛИ
ХУД ПАРЕШОНАМ (555)**

Киноятҳо магӢ бар ман, зи ҳоли худ парешонам,
Ки фардои Банӣ Одам чӣ хоҳад шуд, намедонам.
Тафаккур мекунам доим парешонҳол мисли гунг,
Зи асрори Банӣ Одам ба мисли чӯча тарсонам.
Ҳазорон чӯчаро бингар, шуда омодаи парвоз,
Манам як чӯчаи дунё, зи феъли худ пушаймонам.
Агарчи мисли сӣ мурғам, ки зери боли симурғам,
Зи бими доми сайёде харосону гурезонам.
Бувад бадбахтии олам ба мисли шои зулмонӣ,
Агар як зарраи нуре бубинам, шамси тобонам.
Хусайно, ту таваккул кун, матарс аз доми сайёде,
Бигӯ: Аз ҳар бало ин ҷо Худо бошад ниғаҳбонам.

23.05.2017.

Таваккул – умед бастан, эътимод кардан, (хусусан ба Худо).

ГӢШУ ҲУШАМ ДАР РАҲАТ, ДЕВОНАӢ РОҲАТ МАНАМ (564)

ГӢшу ҳушам дар раҳат, девонаӢ роҳат манам,
Ошиқи рухсораӢ тобанда чун моҳат манам.
Ақлу фаҳму ҳам равонам интизори роҳи ту,
Бадр бошӣ ё ҳилол, дилчӯву дилхоҳат манам.
Ту бубин девонаро бар ӯ чаҳони дигар аст,
Гум накарда ақли худ, мафтуну гумроҳат манам.
Инҳирофи роҳи Ҳақ озурда месозад туро,
Ҳар кучое меравӣ, чун соя ҳамроҳат манам.
Ту биё, бар роҳи ман бераҳа рафторе макун,
Назми манро ҳифз кун, солиқ ба даргоҳат манам.
Аз тариқи назм гӯяд сирри дилро ин Ҳусайн,
То абад, эй ёр, раҳпаймоӢ шахроҳат манам.

31.05.2017.

Равон – рух, ҷон, нафас; ҷорӣ, моӢъ.

Бадр – моҳи пурра, моҳи тамоӢ, моҳи шаби ҷордахӯм.

Ҳилол – моҳи нав, (дар ҷанд рӯзи аввал).

Инҳироф – аз роҳ баромадан, рӯ тофтан, қач рафтан, бар-
гаштан ба тарафе.

ЧАҲ-ЧАҲИ БУЛБУЛ БА ГҶШАМ МЕРАСАД ҲАР СУБҲУ ШОМ (583)

Чаҳ-чаҳи булбул ба гӯшам мерасад ҳар субҳу шом,
Худ ба худ гӯям: Наафтад кош ин булбул ба дом.
Оҳ, эй булбул, зи сайёду қафас ғофил мабош,
Бош доим эҳтиёт, ҳаргиз марав болои бом.
Булбули шӯрида гуфто: Меравам аз баҳри гул,
Мезанам ман нафси худро баҳри гул дар ҳар мақом.
Баъди чанде чун бияфтод ӯ ба зиндони қафас,
Сад надоматҳо бикарду нолаҳо бо як маром.
Зулми сайёд ӯ бидиду ёри содикро надид,
Гарчи наздаш сад таом, он бӯи гул андар машом.
Дар дуо машғул шуд андар халосӣ мустадом,
Бо забони худ дуо кард ҳар чӣ омад дар паём.
Раҳми сайёд омаду ўро раҳо кард, эй Хусайн,
Ту аз ин ибрат бигир, роҳи ту бошад бардавом.

10.06.2017.

Ғофил – беҳабар, бепарво, нодон, фаромӯшкор, мусоҳила-
кор.

Мустадом – давомнок, доимӣ, ҳамешагӣ.

МУҚИМАМ ДАР САРИ РОҲАТ, ПАРЕШОНАМ, ПАРЕШОНАМ (592)

Муқимам дар сари роҳат, парешонам, парешонам,
Дигар ман чораи дилро намедонад, намедонам.
Зи дуриҳои дурӣ ту намоён гар шавӣ ҳар дам,
Дилам осуда мегардад, басомонам, басомонам.
Биё гуфтам ба назди худ, парешонҳол рад кардӣ,
Ҳар он чӣ гуфтаам наздат, пушаймонам, пушаймонам.
Манам шайдои дидорат, чаманро дар барам дидам,
Ба мисли булбули нолон ғазалхонам, ғазалхонам.
Тавозуъ мекунам доим ба даргоҳи Худовандам,
Ҳар он гаҳ дар сучуд оям, мусалмонам, мусалмонам.
Ҳусайно, ту мунаввар шав ба нури шамъи Раҳмонӣ,
Наям хомӯш ба чашии ту, фурузонам, фурузонам.

13.06.2017.

Тавозуъ – хоксорӣ кардан, фурутанӣ намудан.
Сучуд – сачда кардан, таъзим.

ДИЛУ ДИНИ МУСУЛМОНӢ ЗИ БОЗОРЕ НАМЕЁБАМ (605)

Дилу дини мусулмонӣ зи бозоре намеёбам,
Давоми назми ирфонӣ зи гуфторе намеёбам.
Дар ин бозори пурғавғо гурезонам ман аз савдо,
Ба амволи ҳакимона харидоре намеёбам.
Мақоми чаҳлу нодонӣ ба подорӣ намеарзад,
Ҳар он чӣ дидаам дар хоб, ба бедорӣ намеёбам.
Ҳама мадҳушу нодонӣ зи исёни Банӣ Одам,
Кунун роҳи пушаймонӣ зи ҳушёре намеёбам.
Гиёҳе дар замин рӯяд, нағӯям он гули Марям,
Гули насрини Мавлоро зи гулзоре намеёбам.
Ҳусайно, ту бигӯ Ҳақро, камарбандӣ адоват нест,
Ҳидоятҳои Исоро зи зунноре намеёбам.

12.07.2017.

Амвол – ҷ. мол.

Гули Марям – гиёҳи чандсола бо гули сафедранг ва хушбӯ,
дар атрсоӣ истифода мебаранд дар дунё ҷойгоҳи махсус дорад.
Номгузори он аз наққошиҳо сар задааст, ки дар онҳо ҳазрати
Бибӣ Марям онро дар даст доштаанд.

Гули насрин – гули сурх ва сафед, ки баргҳои калон дорад.
Дар айёми Наврӯз гули маҳбуб ҳисоб мешаваду дорои бӯи хуш
аст.

Зуннор – риштае, ки дарвешон, зардуштиён ва кашипо-
ни насронӣ ба миён мебастанд, риштае, ки ғайри мусулмонон
мачбур буданд дар мамлакатҳои исломӣ онро ба камар баста
гарданд; ришта.

МАҲРАМИ РОЗАМ ТУӢ, АЗ БАҲРИ ПАЙҒОМ ОМАДАМ (611)

Маҳрами розам туй, аз баҳри пайғом омадам,
Ибтидо бо сад умед ман рӯзи фарҷом омадам.
Хостам аз ту шафоат, эй Набии боқарам,
Некӣ бинмо баҳри ман, бо васфи иқром омадам.
Дар давоми умри худ инъом дидам беадад,
Дар амал шукре кунам, бо роҳи иқдом омадам.
По гузорам дар раҳи ту, қасди ман ирзои Ҳақ,
Бо саодат ҳамраҳи имону ислом омадам.
Нури ислом аст дар дил, дар забонам васфи туст,
Ҳамчу як бечораҳол бо азми инъом омадам.
Мустақиман ҳар чӣ гуфтӣ, мустаҷоб аст, эй Ҳусайн,
Нури ҳақ гуфто: Ба дил аз роҳи илҳом омадам.
29.07.2017.

Фарҷом – охир, анҷом, оқибат, натиҷаи кор.

Мустақим – рост.

Мустаҷоб – иҷобатшуда, қабулшуда (дар бораи дуо).

ДАР РОҲИ ИЛМУ МАЪРИФАТ БАҲРИ САОДАТ ОМАДАМ (615)

Дар роҳи илму маърифат баҳри саодат омадам,
Бо сад муҳаббат назди ту, эй босадоқат, омадам.
Шодию ғам, ҷавру ҷафо гар аз ту ояд, хуш бувад,
То дарғаҳат, эй босаҳо, ман бо қаноат омадам.
Чун босафо шуд қалби ман аз тарку тардиди ҳаво,
Аз кас нанолам ҳеҷ вақт, бе як шикоят омадам.
Ҳар раҳнамоӣ аз Худо – фармонравой назди ўст,
Дар ваъзу иршодам мудом, бо сад ривоят омадам.
Ҳар як ривоят аз касе фарҷом ёбад оқибат,
Бар маҷлиси шеърӯ ғазал ман дар ниҳоят омадам.
Поёни умратро, Хусайн, беинтиҳо дон дар ғазал,
Дар роҳи Ҳақ доим бигӯ: Баҳри ҳидоят омадам.

30.07.2017.

Тардид – рад кардан.

Фарҷом – охир анҷом, оқибат, натиҷаи кор.

БАҚОӢ ЧОВИДОНИРО ЗӢ ДАРГОҲӢ ХУДО ПУРСАМ (644)

БақоӢ човидониро зӢ даргоҲӢ Худо пурсам,
Ҳамеша номи некӯро ба қалби босафо пурсам.
Чаҳон пояндаву човид, агар хоҳад Худо онро,
ЗӢ асмой ХудовандӢ ба дасти худ асо пурсам.
Дами Исо, яди Байзо ҳама эъҷози Яздон аст,
Тараҳҳумро барои халқ зӢ ӯ рӯзи чазо пурсам.
Худоё, раҳму шафқат кун, ғами бечорагонро хӯр,
Барои аҳли имонат зӢ ту хавфу рачо пурсам.
ЗӢ неъматҳои худ додӢ барои мардуми олам,
ЗӢ баҳри мардуми хосат зӢ юмни ту ато пурсам.
Худоё, аз ту мепурсад Ҳусайнат номи накӯро,
ЗӢ бадномӢ амонам деҳ, гар аз ту муттакко пурсам.
15.08.2017.

Яди байзо – киноя аз дасти муъҷизакори Мӯсо пайғамбар,
ки дасти худро дар бағал карда берун барорад, мисли офтоб ме-
дурахшид.

Эъҷоз – муъҷиза нишон додан.

Хавф – тарс, бим.

Рачо – умед

Юмн – бахт, толеъ, иқбол, некбахтӢ, хушбахтӢ.

Муттакко – чизе, ки бар он таъа карда мешавад, таъагоҳ.

ОЛИМИ АНГУШТНАМО ХОЛӢ НАБОШАД АЗ КАРАМ (646)

Олими ангуштнамо холӣ набошад аз карам,
Адлу инсофу диёнат васфи он дар ҳар қадам.
Мо сиволлаҳ ҳар чӣ бошад бармало ё дар ниҳон
Баҳри олим шуҳрат орад беадад мисли ҳарам.
Ҳаққи олим бас баланд омад ба назди Кирдугор,
Пайрави олим шавӣ, ҳаргиз набошӣ муттаҳам.
Уммати Пайғамбарон ҳамчун кавокиб дар само
Раҳнамоӣ мекунад бар ту, наёяд ҳеҷ алам.
Дар сафар ранчур бинӣ, раҳнамо шав баҳри ӯ,
Дар адолат ту биёбӣ растагорӣ аз адам.
Пайравӣ кун, эй Ҳусайн, донову аълабро мудом,
Ҳикмати асрори дилро кун китобат бо қалам.

17.08.2017.

Мо сивол-Лоҳ – ғайри Худо ҳарчӣ бошад.
Ҳарам – макони муқаддас, номи водӣ дар Ямома дарахтони
хурмо ва зироатҳо дорад, машхур.

ОМАДАМ БАР ИН ҶАҲОН, ТО ҲИҚМАТЕ ПАЙДО КУНАМ (676)

Омадам бар ин ҷаҳон, то ҳикмате пайдо кунам,
Хешро ҷӯи ирфон мисли Мавлоно кунам.
Омадам, то бо дуову бо ниёиш дар ҷаҳон
Аз барои аҳли имон маҳфиле барпо кунам.
Омадам бар ин диёр аз лутфи сунъи Кирдугор,
То дар ин гулшан чу булбул бо дуо лаб во кунам.
Омадам то мисли Синои ҳакиму Рӯдакӣ,
Бо қалам дар рӯи дафтар суҳбати фардо кунам.
Омадам, то дар китоби аҳли илму маърифат
Сайр андар олами пурғавҳари маъно кунам.
Омадӣ дар ин замон, фурсат ғанимат дон, Ҳусайн,
Дар ғазал гӯ, эй ҷавон, ин суҳбат аз мавло кунам.
06.09.2017.

Лутф – нармӣ, мулоимат, назокат.

Сунъ – эҷод ва офариниш, он чи сохта ва офарида шудааст.

БА ҲАР КОРЕ, КИ САР КАРДАМ, БА ОН ТАДБИР МЕХОҲАМ (722)

Ба ҳар коре, ки сар кардам, ба он тадбир меҳоҳам,
Харобӣ ҳар кучо бидам, ба он таъмир меҳоҳам.
Иморатҳои ин олам салоҳи маънавӣ дорад,
Ҳар он гаҳ солиҳе бидам, ба он тақир меҳоҳам.
Зи изҳораш ба ӯ гӯям ҳама ободии дорайн,
Хатое бар вучуд ояд, ба он тақир меҳоҳам.
Чу роҳи маъсият бидам, бубандам бо каломи худ,
Чиноят кард гар дасте, бар он занҷир меҳоҳам.
Агар бандӣ ба худ ояд, битарсад аз чафои худ,
Ба фикраш некие ояд, зи он таъсир меҳоҳам.
Хусайно, ту бигӯ доим насиҳатҳо ба бедорӣ,
Ҳар он чӣ дидӣ дар хобат, ба он таъбир меҳоҳам.

05.10.17.

Таҳқир – муқаррар кардан, тасдиқ кардан, суҳан гуфтан,
баён додан.

Дорайн – шакли дугонаи дор; ду дунё – дунёи моддӣ ва ғай-
римоддӣ, ин дунё ва охират.

Тақир – кореро ба кӯтоҳӣ ва камбудӣ иҷро кардан; нуқсон,
хато, айб, кӯтоҳӣ.

АЗ БУЗУРГОНИ ҶАҲОН ОСОР ПАЙДО КАРДАЕМ (728)

Аз бузургони ҷаҳон осор пайдо кардаем,
Баҳри ёри меҳрубон рафтори зебо кардаем.
Ҳар ҷӣ дидему бикардем аз барои роҳате,
Дар тариқи корвон такрори савдо кардаем.
Мо намеғӯем, огоҳем аз асрори Ҳақ,
Аз ҳақимон як нишон гуфтори начво кардаем.
Ҳар чиро оростанд бо ҳусни хат аҳли китоб,
Мо ба ҷашмони хирад онро тамошо кардаем.
Неку бад дар ин замон бар мо бибошад имтиҳон,
Бо накувону бадон умре мадоро кардаем.
Дар ғазал баҳри рамал бошад, Ҳусайно, ҳам раҷаз,
Аз ду баҳри бекарон дарё хувайдо кардаем.

07.10.17.

Начво – оҳиста суҳан гуфтани ду тан бо якдигар, дар гӯши
касe ҷизе гуфтан.

Аҳли китоб – яҳуду насоро.

Мадоро – созиш кардан.

Рамал ва раҷаз – номҳои баҳрҳои аслии арӯз.

ХАЙРЕ БИКАРДАМ БО ЯМИН, МАН АЗ БИЁБОН ЁФТАМ (730)

Хайре бикардам бо ямин, ман аз биёбон ёфтам,
Дар зулмати шабҳои тор шамъи фурузон ёфтам.
Бо панду нусхи бардавом дар назди хосу ҳам авом,
Аз баҳри осоиш калом нойи найистон ёфтам.
Дар ҳар ҳадаф бояд маром, бар кори хайр омад паём,
Дар тозагӣ бошад низом, ман файзи борон ёфтам.
Гар бар ту ояд аз адам, онро ба дафтар кун рақам,
Ҳар он чӣ омад бо қалам, нафъи суҳандон ёфтам.
Нақши суҳандон бар камол дар зулмати шабҳои сол,
Бо бадр бошад ӯ ҳилол, тахти Сулаймон ёфтам.
Тахти Сулаймон, эй Ҳусайн, он ҳикмати рӯзи азал,
Ҳар он чӣ гуфти дар ғазал, бар он ниғахбон ёфтам.

07.10.17.

Нусх – панд додан, насиҳат кардан.

НАЗДИ ЁРИ МЕҲРУБОН АЗ БАҲРИ ДИДОР ОМАДАМ (739)

Назди ёри меҳрубон аз баҳри дидор омадам,
Дар назар он дилситон, бо руҳи бедор омадам.
Ошиқи бечора бошад меравад бозори ҳусн,
Аз пасаш ман дар ниҳон бар ӯ харидор омадам.
Ҳаст афзун хулқи бад, ҳарчанд бошад камадад,
Хулқи бадро бохирад аз баҳри инкор омадам.
Хулқу атвори накӯ дар ҳар кучо шуд рӯ ба рӯ,
Зарфи Замзам аз сабӯ, булбул ба гулзор омадам.
Ҳар чӣ гуфтам дар паём, асрори он донад авом,
Назди ӯ бо эҳтиром ҳамчун аламдор омадам.
Ту насиҳат кун, Хусайно, ёр бошад меҳрубон,
Ҳар суҳан чун армуғон, аз баҳри гуфтор омадам.

12.10.2017.

Сабӯ – кӯза.

Армуғон – тӯҳфа, савғот, ҳадя, роҳовард.

ҲОСИЛИ УМРАМ БА ФАРДО ДАР ПАЁМ ОВАРДААМ (752)

Ҳосили умрам ба фардо дар паём овардаам,
Ҳар ғазал аз баҳри фатво дар мақом овардаам.
Он чӣ дидам дар ҳаёт, гоҳе сабаб шуд дар начот,
Гашт маънӣ босубот, чун бо низом овардаам.
Манзили душман камину қавли ман шуд бехтарин,
Ҳар чӣ буд дар ин замин болои бом овардаам.
Мушките ояд ба ту, шарҳи ғазалхоро бичӯ,
Дар раҳи саҳлу накӯ баҳри авом овардаам.
Маҳфили ашъори ман чун як гулистон дар чаман,
Баҳри мусмин ҳам рамалро бардавом овардаам.
Ҳосили андеша бошад шеъри нобам, эй Ҳусайн,
Ҳар чӣ дидам дар амал, андар калом овардаам.

22.10.2017.

Мусмин – ҳаштгона, навъе аз тақтеъ дар арӯз.

БА ИНСОНЕ ДАР ИН ОЛАМ ПАРЕШОНӢ НАМЕХОҲАМ (754)

Ба инсоне дар ин олам парешонӢ намехоҳам,
Ғаму андӯху бадҳолӢ ба унвоне намехоҳам.
Ҳама бадбахтии олам зи хоҳишҳои бадкорон,
Ба мисли мори сарпинҳон ба домоне намехоҳам.
НигаҳбонӢ дар ин олам ба рӯзи ногаҳон бошад,
Ки ташвишу парешонӢ ба ҷӯпоне намехоҳам.
Агар ояд ба сар тӯфон ва ё олам шавад вайрон,
Фасод, игвову гумроҳӣ зи шайтоне намехоҳам.
Сухан дар парда мегӯям, зи ҳарфаш гавҳаре ояд,
Ба назди мардуми ҷоҳил суханронӢ намехоҳам.
Ҳусайно, ту ғазал гуфти ба нафъи миллату қавмат,
Бигӯ доим: Зиёнеро ба инсоне намехоҳам.

24.10.2017.

БО УМЕДИ НАШРИ ИРФОН ТОРИ ЧОН ОВАРДААМ (757)

Бо умеди наشري ирфон тори чон овардаам,
Пуди он аз Исфаҳони риштадон овардаам.
Тӯлу арзаш шуд равон бо ҳар ҳичову қофия,
Баҳри кашфи интизом илми баён овардаам.
Дар мақоми мусикӣ аз пардаҳо Чӯли Ирок
Дар ғазал бошад нигаҳбон, Исфаҳон овардаам.
Ҳофизе хонад ғазал монанди он Абдусамеъ,
Вақти хониш меҳри худ ман кафзанон овардаам.
Наҳй мункар гар бибошад, бо ғазал гӯ, эй Ҳусайн,
Аз барои раҳ надодан сад инон овардаам.
Илму ирфон дар ғазал аз санъати ашъори ман,
Тору пудаш аз дилам ман бар забон овардаам.

25.10.2017.

Исфаҳон – парда аз мақоми мусикӣ.
Абдусамеъ – мурод аз ин ҳофиз Абдусамеъ Миршарипов
аст, ки чандин ғазали муаллифро ба оҳанг дароварда сурудааст.
Наҳйи мункар – боздоштан аз қори бад.
Инон – лаҷоми асп, аз ҳаракат боз доштан.

ДАР МУҲИТИ ХОНАДОН ХУРШЕДИ ТОБОН, МОДАРАМ (770)

Дар мухити хонадон хуршеди тобон, модарам,
Манзилам аз нури рухсорат чароғон, модарам.
Як нигоҳат баҳри ман садҳо саодат оварад,
Бартарӣ аз давлату тахти Сулаймон, модарам.
Боди сахту нохушоянд гар шавад пайдо ба ман,
Ҳамчу чавшан аз хатар бо тан ниғахбон, модарам.
Шодию хурсандӣ меорад дуои модарон,
Аз дуоҳои ту гардидам ғазалхон, модарам.
Боғу бўстони Ҳусайн, андар замири равшанат,
Шахдпайвандӣ ба ҳар як сатри девон, модарам.
Модарон зебандаи ҳамду сано дар ду ҷаҳон,
Ман саногӯят мудом дар боғу бўстон, модарам.
Гар писар гирад туро бар китфи худ ҳафтад сол,
Якшаба бедориятро нест ҷуброн, модарам.
Номи ту андар забонам, меҳри ту дар қалби ман,
Пеши поят сар ниҳам бо қадри имкон, модарам.

04.11.2017.

ШУЪЛАИ РҶЯТ ЧУ ДИДАМ, СҶХТАМ, АХГАР ШУДАМ (783)

Шуълаи рӯят чу дидам, сӯхтам, ахгар шудам,
Дар бақои ҷисми худ монанди хокистар шудам.
Хоки хокистар мудом дар ҷашми мардум ноаён,
Роҳи Ҳақро дидаму Иброҳими Озар шудам.
Оташи Намруд шуд дар назди Иброҳим ҷаман,
Қисса аз он кардаму дар нафси худ ҷавҳар шудам.
Пораи оташ шудӣ, шарҳе намеёбам ба он,
Ман паноҳе бурдаму бар тири ту сангар шудам.
Руху ҷонам дар тану дар об афкандӣ маро,
Зери дарё зиндаам, аз баҳри ту лангар шудам.
Ҳар чӣ бодо бод, - гуфти - зери дарё, эй Ҳусайн,
Дилситон гуфто ба дил: Аз баҳри ту дилбар шудам.
26.11.2017.

Сангар – паноҳгоҳ дар набард.
Лангар – оҳани вазнини махсус, ки барои нигоҳ доштани
киштӣ бо занҷир баста ба зери дарё мепартоянд.

САРАФРОЗӢ КУНАМ ДОИМ, ДИЁРЕ ЧУН ЧАМАН ДОРАМ (784)

СарафрозӢ кунaм доим, диёре чун чaмaн дoрaм,
Тафoхур мeкунaм ҳар дaм, ҳаёте дар Вaтaн дoрaм.
Вaтaн ин Тоҷикистoну шaрoфaт вaҳдaти мaрдум,
Ҳимoят мeкунaм oнpo, aгaр чoн дар бaдaн дoрaм.
Бувaд рaмзи шaрaфмaндӢ Нишoну Пaрчaми миллaт,
МaонӢ аз Суруди oн, тaфoхур аз суҳaн дoрaм.
Бувaд пирӯзи олaм – aдoлaт бaйни инсонҳo,
Чу дидaм рoҳи oбoдӢ, зaфaр дар aнчумaн дoрaм.
Бигӯяд бo сипoс ин дaм Ҳусaйн aндaр ғaзaлҳoяш:
Шaрoфaт аз Вaтaн дoрaм, сaодaт дар Вaтaн дoрaм.
Нaчoти мaрдуми мo шуд aдoлaт дар ҳaмa айём,
Ғурури миллиям гӯяд, ки мaн мaрди Вaтaндoрaм!

26.11.2017

Тафoхур – фaҳр, мaғрурӢ, кибр, худписaндӢ.
Ғурур – фирeфтaн; фирeб; кибру кaлoнигaрӢ, тaкaббур, ҳa-
вoбaлaндӢ, бoлидa.

ФУРСАТЕ ДОРӢ, БИЁ, ЗЕБАНДА СӢИ МАНЗИЛАМ (789)

Фурсате дорӣ, биё, зебанда сӯи манзилам,
Саргузашти худ бигӯ, афсона шав дар маҳфилам.
Рӯ ба рӯ шав бо ману асрори оламо шунав,
Рози дил ифшо кунам, ту баҳра бар аз ҳосилам.
Ҳар гаҳе печида шуд як уқдае дар роҳи ман,
Сӯи маскан гар ту оӣ, саҳл гардад мушкилам.
Дар вучудам шуд муҳаббат рамзи Мавлонои Балх,
Ман забон ронам мудом дар васфи ёри оқилам.
Чилваи нури Илоҳӣ баҳру бар равшан кунад,
Гар ту бошӣ баҳри маънӣ, ман мисоли соҳилам.
Тангии дарё чу бинад, умқи он донад Ҳусайн,
Гар тамоюл мекуни сӯям, ба кӯят моилам.

03.12.2017.

ХУФТАДИЛ БОШӢ ЗАМОНЕ, ЧАШМИ БЕДОРАТ МАНАМ (817)

Хуфтадил бошӢ замоне, чашми бедорат манам,
Мижжа гар пӢшӢ ба ман, чун меҳи мисморат манам.
Мижжаи ту меҳи мисмор, меҳарошад рӯи ман,
Бо ҳама озурдагиям зори дидорат манам.
Раҳм кун бар ҳоли ман дар ҳар баёне бо сухан,
Қавли ноҳақро мазан, дар роҳи душворат манам.
Гар ту озодӢ бичӢӢ, тарки мо-ло-яънӢ кун,
Дар муносиб он чӢ ёбӢ, қавли мухторат манам.
Баҳри ман ҳар чӢ бигуфтӢ, қалби ман дар иштиёк,
Ҳар чӢ бошад қавли ту бо зар харидорат манам.
Назди ту ҳар як ғазал бошад, Хусайно, як китоб,
Баҳри ҳар толиб бигӯ: Он лафзи гуфторат манам.

24.12.2017.

Мисмор – меҳ.

ЗУЛМАТЕ ГАР БАР ТУ ОЯД, ШАМСИ ТОБОНАТ ШАВАМ (818)

Зулмате гар бар ту ояд, шамси тобонат шавам,
Дар итоъат комилам, тобеъ ба фармонат шавам.
Он чӣ гӯй, фош гардад дар миёни хосу ом,
Баҳри ман ҳар чӣ бигуфтӣ, рози пинҳонат шавам.
Гар набошӣ бадгумон, озурда гардӣ аз забон,
Баҳри товони зиён ман нақди чубронат шавам.
Нақди чуброн эътибору гар набошӣ дар канор,
Дар дили шабҳои тор шамъи фурузонат шавам.
Чашма бошӣ баҳри ман, меҳру муҳаббат дар дилат,
Аз миёни санги хоро чашми гирёнат шавам.
Чашми гирёнат, Хусайно, дар варақ ашки қалам,
Бар ту гӯяд сатри он: Фардо ниғаҳбонат шавам.

24.12.2017.

ШУКРИ ҲАҚ, БАР ИН ҶАҲОН БАҲРИ САОДАТ ОМАДАМ (828)

Шукри Ҳақ, бар ин ҷаҳон баҳри саодат омадам,
Розиям аз қисматам, чун бо қаноат омадам.
Ёд бод айёми некӯ дар сафар ё дар ҳазар,
Дар ҳарам гуфтам: Қадамчоро зиёрат омадам.
Гар забони лол дорам ҳамчу гунгон назди ӯ,
Бо дилам дорам ишора: Баҳри тоат омадам.
Гар халад хоре ба поям, фикри аъмолам кунам,
Бе малоли хотире, ҳам бе шикоят омадам.
Шуд шабоби зиндагӣ сармояи ҳарду ҷаҳон,
Дар раҳи илму амал бо сад риёзат омадам.
Шукри айёми накӯ воҷиб бувад, эй мардумон,
Ту бигӯ Ҳоҷӣ Ҳусайн: Баҳри ҳидоят омадам.

09.01.2018.

«НУН»

ПОЙТАХТИ ТОҶИКИСТОН – ҶАННАТИ
Рӯи ЗАМИН (533)

Пойтахти Тоҷикистон – ҷаннати рӯи замин,
Гар ҷаҳон ангуштарӣ, шаҳри Душанбе чун нигин.
Ҳар дарахташ лаъли нодир, гавҳари қиматбаҳо,
Меваҳои шахдбораш дар сифат чун ангубин.
Миллати тоҷик бо номат чу хусрав сарбаланд,
Эй Душанбе, тоҷ шав бар мардуми Ховарзамин.
Ҳар ҷавон имрӯз дорад бо Душанбе ифтихор,
Қасри миллат – рамзи иқболи диёри нозанин.
Шаҳри тоҷи тоҷикон ободу зебо, эй Ҳусайн,
Шаҳрвандон шоду мамнун, шаҳриёраш шуд амин.
Эй Душанбе – рамзи давлат, пойтахти мо тӯӣ,
Кош байни шаҳрҳо бошӣ ҳамеша беҳтарин.

06.11.2017.

Нигин – ангуштарин, ангуштарӣ, ангуштарини мӯҳрдори
подшоҳон; санги қимматбаҳое, ки дар болои ангуштарӣ бошад.

Ангубин – асал, шахд.

Хусрав – шоҳаншоҳ.

Ховарзамин – Шарк, Машрик.

Шаҳриёр – роҳбар, ҳокими шаҳр, соҳибфармон.

МУЛКИ ОЛАМ ШУД АМОНАТ, ЭӢ ҶАВОНОНИ ҶАҲОН (535)

Мулки олам шуд амонат, эӢ ҷавонони ҷаҳон,
Ҳифзи он вочиб бувад дар ҳар замону ҳар макон.
Ҳар ҷавон бояд бидонад: қарзи мо ҳифзи Ватан,
Ҷаҳд кун, то дар Ватан миллат бимонад дар амон.
Мардуми рӯи ҷаҳон ғарқи хилофу фитнаҳо,
Дур шав дар ҳар макон аз фитнаҳои ин замон.
Фитнаву бугзу адоват мулки оламо барад,
Бар сарат тире занад он кас, ки бардорад камон.
Садди роҳи фитнаҳо шав, дасти холи аз силоҳ,
Номи некат дар раҳи сулҳ аз ту бошад як нишон.
ЭӢ Ҳусайн, аз баҳри ин насли ҷавон ҳикмат бигӯ,
То бимонад байни мардум номи некат ҷовидон.

06.06.2017

Фитна – балво, шӯриш, исён, ихтилол, ҷанг, ҳарб.

Бугз – кина, адоват, душманӣ.

Адоват – душманӣ, бадҳоҳӣ, кинадорӣ, муҳосимат, муҳоли-
фат.

ХОКУ ОБИ ТОҶИКИСТОН ҶАННАТИ Рӯи ЗАМИН (538)

Хоку оби Тоҷикистон ҷаннати рӯи замин,
Ҳалқа бошад рӯи олам, лаълу ёкуташ нигин.
Кӯҳҳои сарбаландаш рамзи миллат дар ҷаҳон,
Меваҳои шахдбораш дилпазиру ангубин.
Оби софаш шуҳратовар, дар ҷаҳон шуд муътабар,
Чашмаҳои зарнигораш нуқравору беҳтарин.
Миллати тоҷик мудом дар байни абнои ҷаҳон
Дар мақоми илму ирфон доимо болонишин.
Роҳбари одил чу дорад, халку миллат сарбаланд,
Баҳри эҳёи Ватан шуд хидматаш нур-ул-яқин.
Тоҷикистон, хоки покат сурмаи чаҳми Ҳусайн,
Номи некат ҷовидон бод устувору ҳам матин.

16.12.2017.

Абно – ҷ. ибн, фарзандон.

Нур-ул-яқин – киноя аз ҳақиқат; ростӣ, дурусткорӣ.

Матин – устувор, собит, маҳкам.

СИРРИ ДИЛ БОҚӢ НАМОНАД, ЧУН КУНАД ИФШО ЗАБОН (539)

Сирри дил боқӢ намонад, чун кунад ифшо забон,
Дар раҳи ту чаҳ бикобад ҳар кӢ бошад бадгумон.
Ҳар киро дидӢ, мағӯ асрори пинҳони дилат,
Садди роҳат мешавад, оғаҳ бишав ту, эӢ чавон.
Сирри кас пинҳон бикун аз баҳри ирзои Худо,
Раҳмати Ҳақ бар ту борад, ту намебинӢ зиён.
Сирру асрори дилат, ғамгин машав, он моли туст,
Ҳолати ғамгини худ ҳаргиз мағӯ бар душманон.
Ту забони худ ниғаҳ медор назди хосу ом,
Дар баёни фикри худ шав ибрате бар дигарон.
Ҳикмати ашғори ту асрори ту бошад, Ҳусайн,
Сирри ҳикматро бигӯ, то ту бимонӢ дар амон.

11.05.2017

Ифшо – фош кардан, ошкор кардан.

ҲОЛО, КИ ДОРӢ ҚУДРАТЕ, НЕКӢ БИКУН БАР ДИГАРОН (542)

Ҳоло, ки дорӣ қудрате, некӣ бикун бар дигарон,
Фардо шавад рӯзи ҷазо, хайре бубинӣ бекарон.
Ту ибтидо кун кори хайр аз баҳри мардум доимо,
Ҳар молу мулке дар барат – он бар ту бошад имтиҳон.
Он молу мулк они ту нест, чун бигзарад дастобадаст,
Некӣ бикун аз моли даст, доим бимонӣ дар амон.
Ту кори хайре кардай, миннат макун бо қаҳру кин,
Аз баҳри муҳтоҷу یتим, баҳри Худо, шав меҳрубон.
Ту некиҳоро дидай, ҳаргиз мағӯ бепул манам,
Ҳар марди соҳибзар най, некӣ бикун ту бо забон.
Ту роҳи неконро бигир, чун вақт дорӣ, Ҳусайн,
Некӣ бикун, некӯ бигӯ, шеъри ту монад ҷовидон.

12.05.2017.

Миннат – эҳсон, некӣ, марҳамат; шукр, сипос; инъом ва не-
кии боиллату ғараз, ба касе некие карда онро ба ёди вай овардан.

МАХЗАНИ АСРОРИ ҲАҚ ОЯД БА МО АЗ ОСМОН (544)

Махзани асрори Ҳақ ояд ба мо аз осмон,
Гар ту чӯй манзилаш, бошад дили соҳибдилон.
Ҳикмати асрор донӣ, қалби ту равшан шавад,
Махфили дил шуд зи шамъи отифат партавфишон.
Нури асрори Илоҳӣ аз шаётин дур шуд,
Ҳар чӣ дидӣ дар назар, ифшо макун бар душманон.
Ман намехоҳам, ки гӯям ҳикматеро бе далел,
Ҳар кӣ бо тақво бизист, ӯ авлиёи ин замон.
Зулматаш равшан шавад ҳамроҳ ба анвори Ҳақ,
Нури асрор аз дили соҳибназар бар дӯстон.
Ту дари раҳмат бичӯ аз сӯи асрор, эй Ҳусайн,
То забони безабонӣ бар ту бошад тарҷумон.

14.05.2017.

Отифат – меҳрубонӣ, шафқат, илтифот.

Шаётин – ҷ. шайтон.

Тақво – парҳезгорӣ, порсой, худотарсӣ.

ХОМАИ ИН ДАСТИ МАН ПАЙВАСТАИ ГАРДУН БИДОН (546)

Хомаи ин дасти ман пайвастаи гардун бидон,
Дар замирам ҳарчӣ ҳаст, он ҳикмати макнун бидон.
Ҳикмат омӯзам зи Букрот, Ҷолинусу Мавлавӣ,
Аз бузургони ҷаҳон он одати мадюн бидон.
Одати мардони солеҳ – хайрхоҳӣ бар ҳама,
Байни ҳар хосу авомон давлати марҳун бидон.
Хайрхоҳӣ бо насихат, бо тариқи назму наср,
Зухду такво дар дилат он сирати мафтун бидон.
Лаҳзаи афкори шоир бо само пайваста аст,
Ҷустуҷӯӣ ин ҳаёт дар муҳлати акнун бидон.
Дар хабар омад, бидон, вои қасам, Ҳоҷӣ Хусайн.
Ҳамраҳаш нуну қалам он неъматӣ мавзун бидон.

14.05.2017.

Хома – қалам.

Макнун – маҳфӣ, пинҳон, пӯшида.

Мадюн – қарздоршуда, қарздор.

Солеҳ – покдил, покдоман, некӯсират, порсо, неқмард.

Марҳун – раҳӣ кардашуда, ба гарав додашуда.

Мафтун – шефта, фирефта, ошиқ.

Афкор – ҷамъи фикр, андеша, зеҳн.

Вои қасам – ҳарфи қасам дар Қуръон.

Нуну қалам – ишора ба ояти якуми сураи ал-Қалам.

ТАШНА ҚАДРИ ОБ ДОНАД, ҲИС КУНАД БО ЧИСМУ ЧОН (559)

Ташна қадри об донaд, ҳис кунад бо чисму чон,
Дар назар анҳор ояд қатра бошад дар даҳон.
Халқ медонад, ки оби баҳр бошад пурнамак ,
Ташналаб дар иштиёқ, гар баҳр бошад бекарон.
Бар лаби дарё нишинӣ, ташналабро ёд кун,
Қадри неъмат дон, бикун шукронаи оби равон.
Гар дарахти босамар аз об бошад бенасиб,
Баъди айёми накӯ оҳиста мегардад хазон.
Эй Ҳусайн, андар ғазал ту ташналабро ёд кун,
Ташнагии илми ту ибрат шавад бар дигарон.
Ҳар кафи оби равон рамзи ҳаёти дигар аст,
Қадри онро ту бидон, доим бимонӣ дар амон.

28.05.2017.

Анҳор – қ. наҳр, қўйборҳо.

Иштиёқ – шавқмандӣ ва орзумандии қавӣ.

УСТУВОРӢ ДАР КАЛОМ РАМЗИ БУЗУРГОН ДАР ЧАҲОН (560)

Устуворӣ дар калом рамзи бузургон дар чаҳон,
Мавқеи хосе бувад дар байни мардум, бегумон.
Олиме фикре кунад аз баҳри беҳбуди ҳаёт,
Нафъи хосу ом бошад он чӣ ояд аз забон.
Оқило, аз ҳарфи чоҳил гавҳари маънӣ маҷӯ,
Ҳолати қаҳру ғазаб аз баҳри инсон имтиҳон.
Гар суҳан доништа гӯӣ, хотират осуда аст,
Ҳам хасоратҳо набинӣ дар миёни мардумон.
Ту бузургиро бубин андар низоми ҳар калом,
Ҳар бузурге дар чаҳон аз худ гузорад як нишон.
Устувориho бигир дар ҳар каломат, эй Ҳусайн,
Фатҳу нусрат оварад монанди роҳи Қаҳқашон.
28.05.2017.

Хасорат – зиён, зарар, нуқсон, зиёноварӣ, зараррасонӣ.
Роҳи Қаҳқашон – хати сапеди абрмонанде, ки аз ситораҳои
бешумор ташкил гардида ва шабҳо дар осмон дида мешавад.

МОӢИ НАВ АЗ УМРИ МАН КАМ МЕКУНАД СӢ РӢЗИ МАН (569)

МоӢи нав аз умри ман кам мекунад сӢ рӢзи ман,
Дар бадал хоӢам гирифт сад некӢ аз моӢи куӢан.
Ибрате бошад ҳилол – такрори умри мо бувад,
Ҳаққу ноӢақро бигӢям, гарчӢ бошад аҳриман.
Омаду рафте, ки дорад моӢ – ҳаст асрори ғайб,
Омади инсон, ту донӢ, мисли як гул дар чаман.
МоӢ надонад, баӢри чӢ равшан кунад рӢи замин,
Ҳикматашро ӯ бидонад – нафъи он дар анҷуман.
БаӢра гир аз умри худ, некӢ бикун бар дигарон,
Аз ҳаром ин чо бипарҳезу маёло ту даҳан.
МоӢи нав бо чашм дидӢ, шукри он кун, эӢ Ҳусайн,
Дар амал собит бикун ҳар он чӢ гуфти дар суҳан.

03.06.2017.

Асрори ғайб – сирри ғайб.
Анҷуман – мачлис, ҷамъи мардум, яъне халқ.

РАФТАГОН РАФТАНДУ МО ҲАМ МЕРАВЕМ, ЭЙ НОЗАНИН (571)

Рафтагон рафтанду мо ҳам меравем, эй нозанин,
Саъй кун, то монад аз мо ҳам нишони беҳтарин.
Ҳар чӣ монад баъди мо дар назди Аллах бардавом,
Зарраи аъмол донад, гарчӣ бошад дар камин.
Зарраи аъмоли некӯ баҳри ободии даҳр,
Ҳам дарахти босамар, ҳам лаълу ёқути нигин.
Некии ҳар марди солеҳ баҳри авлод ифтиҳор,
Ёру хешон ҳам ризо, дар ду ҷаҳон болонишин.
Дар ҳадис омад, бидон, аъмоли некӯ ҷовидон,
Назди Раҳмон ту бубинӣ ҳарчӣ бошад дар ҷабин.
Эй Хусайн, андар ҳаёт ту роҳи Ҳақро пеша гир,
Ҳарчӣ гуфтӣ дар ғазал ин ҳикмати нур-ул-яқин.

30.05.2017.

Аъмол – ҷ. амал, амалҳо.

Камин – ҷои пинҳон аз ҷашм.

Солеҳ – покдил, покдоман, некӯсират, порсо, некмард.

Ҷабин – пешонӣ, ҷабҳа, носия.

АРБОБИ ИЛМУ МАЪРИФАТ – НУРИ ХУДО ДАР ИН ЗАМИН (572)

Арбоби илму маърифат – нури Худо дар ин замин,
Равшан кунанд зулмотро дар назди мардум ҳам амин.
Ободии ҳар ду ҷаҳон вобастаи таълими илм,
Мазмуни илму олимӣ орад ба онҳо офарин.
Дармони дарди миллатам девони ашъори ҳақим,
Канъони Юсуф ин ватан, ҳаргиз набошам ман ҳазин.
Асҳоби илму маърифат дар водихои бекарон,
Моро ҳидоятҳо кунанд бар ҷониби арши барин.
Ҳар суҳбати аҳли зиё нафъе биёрад баҳри мо,
Бар дарди мо бошад шифо ҳукми Худо чун анғубин.
Арбоби ҳикматро, Ҳусайн, ояндаи миллат бидон,
Ҳар миллати соҳибхирад дорад ҳаёти бехтарин.

30.05.2017.

Канъон – номи шаҳр, ки Яъқуб (а) дар он ҷо истиқомат дошт.

Ҳазин – ғамгин, ғуссаомез, ҳасратнок, андӯҳгин.

Асҳоб – ҷ. соҳиб.

Арши барин – осмони баландтарин; тахти баландтарин.

ОБРҶҶ МОЛУ МУЛКАТ ДАР ГАРАВ БОШАД, БИДОН (577)

ОбрҶҶ молу мулкат дар гарав бошад, бидон,
Он гарав шукронаи неъмат ба ту чун имтиҳон.
Шукри неъматҳо бикун дар роҳи ҳақ пайваста шав,
Ризку рӯзӣ бардавом бар ту чу ояд бегумон.
Куфри неъматҳо макун, дар ҳар нафас шукрона гӯ,
Эй бародар, куфри неъмат мебиёрад сад зиён.
Абр орад барфу борон – нафъи он бар бандагон,
Аз барои рӯи ту обе наборад з-осмон.
Дар масири зиндагӣ бар чашми ту зоҳир шавад,
Ирзу чоҳу молу мулкат ҳарчӣ бошад дар ниҳон.
Эй Хусайн, аз шукри неъмат ризқи кас афзун шавад,
Шукри ин даврон бигӯ, то сулҳ бошад ҷовидон.

06.06.2017.

Масир – сайргоҳ; роҳи рафт; сайр; равиш, ҳаракат.
Ирз – обрӯ номус, ҳайсиат, шараф.
Чоҳ – мақом, мартаба, рутба; мақом ва мартабаи олий.

СОЛИКИ РОҲӢ ҲАҚИҚАТРО ШИНОС, ЭӢ НАВЧАВОН (579)

Солики роҳи ҳақиқатро шинос, эӢ навчавон,
Ҳикмату асрор гир дар ҳар замону ҳар макон.
Ҳикмати нури ИлоҳӢ аҳли илму ҳам адаб,
Пайрави ҶомӢ бишав, ҳарчанд бошӢ ту чавон.
Толибу матлуби ту дар ин ҷаҳон сайру мақом,
Хулқи некӯ, қалби пок дар чашми ту бошад аён.
Чашми солик дар раҳи Ҳақ чун дарахти мевадор,
Қоматаш болову аммо сар ба поён чун каён.
Мева бошад дар дарахт аз баҳри мардум дар ҷаҳон,
Тухми он боқӢ бимонад, сураи Қуръон бихон.
Дар тасаввуф, эӢ Ҳусайн, андар раҳи пирон бирав,
Роҳи Ҷомию Камол омӯз, ки бошӢ дар амон.

08.06.2017.

Солик – роҳрав, пайрав, мусофир, ғариб.

ДУШМАНИ ҒАДДОРИ ХУД ТУ НАФСИ ШАҲВОНӢ БИДОН (582)

Душмани ғаддори худ ту нафси шаҳвонӣ бидон,
Дар вучудат ҳисси бад он нафси ҳайвонӣ бидон.
Нафси шайтон дар ҳаёт гумроҳ месозад туро,
Аҳди ёронро шикастан айби пинҳонӣ бидон.
Байни мардум меравӣ, чашму забонро пок дор,
Бар дилат васвоси хос ҳукми парешонӣ бидон.
Ту парешонӣ макун аз душманӣ бо ақлу дин,
Неку бад дар ин ҳаёт аз хатти пешонӣ бидон.
Нафси худро таҳ бизан, бо хок яксонаш бикун,
Хоксори сифоти неки инсонӣ бидон.
Эй Ҳусайн, ар дидаӣ он душмани ғаддорро,
Пеши роҳи нафс гир, он роҳи осонӣ бидон.

07.05.2017.

Ғаддор – бисёр ғадркунанда, саҳт, бевафо, хиёнаткор.

ҲАР ОН ЧӢ ГУФТАМ ДАР ҒАЗАЛ ОЯНДАӢ ФАРДОӢ МАН (589)

Ҳар он чӢ гуфтам дар ғазал ояндаӢ фардоӢ ман,
Ҳар як каломе чун бино созандаӢ фардоӢ ман.
ФардоӢ миллатро мудом равшан кунад илму адаб,
Имрӯз бошад насли нав ёбандаӢ фардоӢ ман.
Гӯям калом аз аҷзи худ эҷоз гардонам туро,
Аз баҳри некӯ ҳар суҳан парвандаӢ фардоӢ ман.
ПарвандаӢ ҳар як нафар сабт аст бо чандин санад,
Манзума дар афкори худ дурдонаӢ фардоӢ ман.
Дар бойгонии ғазал парвандаӢ умри ман аст,
Ором бошад мурғи дил дар лонаӢ фардоӢ ман.
Кошона бошад лонаат дар рӯи ин дунё, Ҳусайн,
Гӯӣ, ки ҳар булбул бувад гӯяндаӢ фардоӢ ман.

13.06.2017.

Эҷоз – ба аҷр овардан, очиз гардонидан.

Санад – дастхате, ки қарз ё уҳдадорӣ касеро таъкид мекунад, ҳуҷҷат.

Бойгонӣ – ҳифз кардашуда, маҳфуз дошташуда.

ГАР НАМАК ХҲҮРДӢ ЗИ ХОНЕ, ТУ НАМАКДОНРО БИДОН! (595)

Гар намак хҲҮРДӢ зи хоне, ту намакдонро бидон!
Аз даҳон обе маяфкан, қисса аз Қуръон бихон.
Қиссаи Мӯсову Фиръавн дар масири Нили Миср,
Санчиши ин моли дунё бар ту ояд имтиҳон.
Гар шудӢ меҳмони кас, нуқсон маҷӯ дар хони ӯ,
Айбу нақси мизбон ҳаргиз мағӯ бар дигарон.
Ту бидон, ғайр аз Худо дигар касе беайб нест,
Чашми худро тира гардон, гарчӣ бошад он аён.
Айби касро гар ту пӯшӣ, айби ту пӯшад Худо,
Дар қиёмат кори хайрат рӯзи маҳшар соябон.
Қисса аз Қуръон бигӯ дар назди мардум, эй Ҳусайн,
То ки аҳли анҷуман бошанд бо ҳам меҳрубон.

14.06.2017.

ГАВҲАРИ ДАРӢИ ҲАСТӢ ИЛМ БОШАД, ЭӢ ЧАВОҢ (601)

Гавҳари дарӢи ҳастӢ илм бошад, эӢ чавон,
Дар масал ҳар олими доно бувад гавҳарфишон.
ЗиндагӢ як соату он ҳам ғанимат будааст,
Ояти Куръон бигуфто: Ҳарду бошад имтиҳон.
Ин ҷаҳону он ҷаҳон монанди як рӯзу шабанд,
Ҳиссае аз рӯз гир, то ту бимонӢ дар амон.
Рӯзи ту бошад ҳаёту шаб зи торикӢ мамот,
Дар ҳаёт, эӢ навҷавон, некӢ бикун бар дигарон.
Об ҷорӢ мешавад аз чашмаҳо бо ҳикмате,
Қатраи он хуни туст, умри ту аз оби равон.
Ту ғанимат дон, Хусайно, ҳар нафас як гавҳар аст,
Бо газал гавҳар фишон, то аз ту ҳам монад нишон.
25.07.2017.

Мамот – марг, муқобили ҳаёт.

ДАР РАҲИ МЕҲРУ МУҲАББАТ ПАРДААНДОЗӢ МАКУН (610)

Дар раҳи меҳру муҳаббат пардаандозӣ макун,
Пардаандозӣ надонӣ, шуғли баззозӣ макун.
Соҳиби меҳру муҳаббат роз орад назди ту,
Оби рӯяшро бидор, дар наздаш овозе макун.
Чашму абрӯро мазан бо сад карашма назди ёр,
Баҳри ишва ё фиреб ту фикри ғаммозӣ макун.
Худситой назди ёр – феъли заған дар назди боз,
Дар мақоми худнамоӣ аршпарвозӣ макун.
Нуктадонӣ дар муҳаббат ошиқонро шарт нест,
Ҳеч гаҳ бо сарнавишти хештан бозӣ макун.
Шодкомӣ дар раҳи ёр роҳи Мавло дон, Ҳусайн,
Нуктаи ҳикмат наёбӣ, ҳарзапардозӣ макун.

28.07.2017.

Баззоз – газворфурӯш, матоъфурӯш.
Ғаммоз – ишоракунанда бо чашм, чашмакзан, бозӣ дарони-
дани чашм бо нозу карашма.
Заған – галевоч, паррандаи калогмонанди андаке аз вай
хурд.
Ҳарза – беҳуда, сафсата.

ҲАЛҚАИ ТАВБА ЧУ ДИДӢ, ДАСТИ ХУД БАР ОН БИЗАН (612)

Ҳалқаи тавба чу дидӢ, дасти худ бар он бизан,
Ҳабли Аллоҳ назди ту, аз баҳри он фармон бизан.
Печу тоби ҳалқаро чун дар танобе бингарӢ,
Фикр кун аввал, сипас дасте ба ҳар домон бизан.
Доманат намнок бошад, хушк бо тадбир кун,
Баъд аз он дасте ба домони накӯкорон бизан.
Бозгаштан аз гуноҳ гулхона гардонад туро,
Навниҳол эҳё шавад, бар шохи он райҳон бизан.
Ҳар гиёҳе хӯша дорад, мо нагӯем он шачар,
Хатми он мастураро бо амри он Султон бизан.
Ҳар нафас ёде бикун аз тавбаҳоят, эй Ҳусайн,
Васфи ӯ дар покиаш бо номи он Субҳон бизан.

29.07.2017.

Эҳё – аз нав зиндагардонидан, ҳаёт бахшидан.

Шачар – дарахт.

Мастура – муаннаси мастур, бо сатр пӯшида, бо парда пӯшида, пардапӯш, маҷ. пӯшида, пинҳон.

НАҚШИ ДАСТУ ҲАМ ЗАБОН – ОСОР МЕМОНАД ЗИ МАН (613)

Нақши дасту ҳам забон – осор мемонад зи ман,
Дар ҷаҳони маънавӣ афкор мемонад зи ман.
Сад ҳазор андешаву ахлоқи некӯ дар назар,
Аз гули маънӣ басте гулзор мемонад зи ман.
Нақли аҳкоми шариъат чун баёни роҳи Ҳақ,
Кори ноҳақ дар миён, девор мемонад зи ман.
Чун ситора дар само, фарде надонад сирри он,
Рози пинҳон дар ҷаҳон – асрор мемонад зи ман.
Достони ин ҳаёт андар паёми назму наср,
Мерасад бар дигарон, ахбор мемонад зи ман.
Басте суҳан гуфтӣ, Хусайно, бо тариқи назму наср,
Пасте бигӯ: Бо ин забон гуфтор мемонад зи ман.

29.07.2017.

ДАР ҲАЁТАТ, ЭӢ ПИСАР, БАР МОДАРАТ ЧАВРЕ МАКУН (624)

Дар ҳаётат, эӢ писар, бар модарат чавре макун,
Ҳар чӣ додӣ аз таом, бо як сухан заҳре макун.
Меҳрубониҳо бикун аз баҳри модар, эӢ писар,
Дар сухан бечо марав, дар назди ӯ қаҳре макун.
Бо муҳаббат назди ӯ рав вақти шому ҳам саҳар,
Қатрае гиряд агар, он қатраро баҳре макун.
Нолиши модар ба гӯшат гар расад, девона шав,
Дарди ӯро шав даво, дар ҳаққи ӯ макре макун.
Оҳу афсӯсу дареғ нафъе наёрад баъди он,
Сарзанишҳо гар расад, бар модарат заҳре макун.
Ту бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн, бар ҳар чавон амри Худо,
ЭӢ писар, бар модари бечора бадқаҳрӣ макун.

02.08.2017.

Нафъ – фоида, суд, манфиат, муқобили зарар.
Заҳр – манъ, боздоштан, манъ кардан.

ПАРДАИ ТАҚВО НАДИДӢ, ЧАШМИ ХУДРО БОЗ КУН (629)

Пардаи тақво надидӢ, чашми худро боз кун,
Узви биной надорӢ, чашми дил иброз кун.
Тарс чун дар дил надорӢ, назди Исо зинда шав,
Ояти Қуръон бихон, дар зиндагӢ созанда шав.
Байни мардум дар ниҳон чӯяндаи дилҳо бишав,
Дар ҳаёт ободӢ кун, зебандаи дунё бишав.
Омиёна раҳ магир, шармандаи дунё шавӢ,
Заҳми чашм ояд ба ту, сӯзандаи дилҳо шавӢ.
Санги дарё гар най, пайдо шавӢ дурдонавор,
Бар ҷилову равшанӢ шайдо шавӢ парвонавор.
Эй Ҳусайно, назди гул ту булбули гӯянда шав,
Баҳри халку миллатат дар ҳар замон поянда шав.

04.08.2017.

Тақво – парҳезгорӣ, порсой, худотарсӣ.

ҲАРЧӢ БОШАД ДАР САМО ЧУНБАНДА БИН БАҲРИ ЗАМИН (630)

Ҳарчӣ бошад дар само чунбанда бин баҳри замин,
Ҳалқаи ангуштарин чарх, ин замин бошад нигин.
Лаълу ёкуту зумуррад баҳри суди мардумон,
Гар садаф бедур(р) шавад, дар баҳр бошад таҳнишин.
Парвариш ёбад садаф дар баҳр бо сад иззу ноз,
Кушта гардад аз паси дур(р) зоти шайтони лаъин.
Аз дили ту бигзарад садҳо ақида рӯзу шаб,
Фикри ободӣ бикун, бошӣ ту гар болонишин.
Баҳру дарё дар замин вобаста бошад бо ҳаёт,
Ҳикматеро кашф кардӣ, бар ту орад офарин.
Меравӣ бо ҷаҳд дар роҳи насихат, эй Ҳусайн,
Ҳикмату ирфон бубинӣ ҳар чӣ бошад дар ҷабин.

04.08.2017.

ХОНАИ ЗАНБҮРРО ГУЛХОНАИ ҲАР ГУЛ БИДОН (635)

Хонаи занбӯрро гулхонаи ҳар гул бидон,
Чун дар он кошона гарди гул зи гул дорад нишон.
Шаҳд дорад хонаи вай, шамъи он парвонае,
Шоҳи занбӯр аз паси шамъе намегардад равон.
Дар низоми хонагӣ занбӯр мисли одам аст,
Хонаи ободи вай бошад барои хонадон.
Ҳар замон аз баҳри шамъ ин хонаро вайрон кунанд,
Аз сияҳбахтии худ занбӯр дорад сад фиғон.
Гар луоби наҳл бинӣ ангубин ё лонае,
Хонаи занбӯр ширин аст дар кому даҳон.
Лонаи занбӯр ин рамзи ҳаёт аст, эй Хусайн,
Баҳри осоиш ба боло соз доим ошён.

08.08.2017.

Луоб – оби даҳан, асал.
Наҳл – занбур, асал.

РАВШАНИИ ДИЛ ҲОҲӢ, РОҲИ ҲАҚ ҶАРОҒОН КУН (640)

Равшании дил хоҳӣ, роҳи Ҳақ ҷароғон кун,
Лутфи Ҳақ расад бар ту, шукри Ҳақ намоён кун.
Бахшиши Худо ёбӣ баҳри марҳамат ҳар дам,
То писанди Ҳақ гардӣ, илтифоту эҳсон кун.
Нокасӣ макун ҳаргиз, гар ту насли инсонӣ,
То шараф шавад ёрат, тарки нафси ҳайвон кун.
Гар касе шавад душман, роҳи сулҳу ёрӣ ҷӯй,
Бо муҳаббатат доим оламе гулистон кун.
Чашми бад агар бинӣ, хор пеши он бигзор,
Чашмҳои худ пинҳон пушти хори мижгон кун.
Эй Ҳусайни хушлаҳча, бо каломи мавзунат
Баҳри фаҳмиши мардум рамзро ту осон кун.

13.08.2017.

Илтифот – тавачҷух, эҳтиром, лутф.

АҚЛИ КУЛРО ДАР ТИРИҚАТ МУРШИДИ ДОНО БИДОН (643)

Ақли кулро дар тириқат муршиди доно бидон,
Ақли комил раҳнамову бар ту бошад он нишон.
Муршиди роҳи тариқат пири комил дар амал,
Баҳри солиқ менамояд он чӣ бошад дар нихон.
Ақли кул симурғ бошад, булбули мастона шав,
Саъй бинмо, то набинӣ дар чаман боди хазон.
Тундбодде гар бихезад, бенишон гардӣ ту низ,
Ҳамчу булбул байза бигзор, насл монад дар миён.
Асли инсонӣ, бидон, бо ақл гардад муътабар,
Дар тариқат эътиборат ҳам бимонад беиён.
Ақли инсонӣ, бидон, ҷузъе зи ақли кул, Ҳусайн,
Кор фармо ақли худ, то ту бимонӣ дар амон.

15.08.2017.

Ақли кул – ақли тамом, ақли комил.
Муршид – иршодкунанда, пир, шайх.

ӢД КУН АЙӢМИ НЕКУ, ТАВБА БАР ИСӢН БИКУН (649)

Ӣд кун айӢми некӯ, тавба бар исӢн бикун,
Розигии Ӗақ бичӯ, бар дарди худ дармон бикун.
Дар раҳи илму адаб ҳар кас ҳидоят кардааст,
Ҳоки пояшро бигиру сурма бар чашмон бикун.
Умр то боқӣ бувад, дар ҳар нафас шукрона гӯ,
Роҳи Раҳмонро бигиру дурӣ аз шайтон бикун.
Заҳмате овардаӣ дар собиқа гар бар касе,
Ҳар хасорат кардаӣ, товони он чуброн бикун.
Дар замони пирият роҳи ҳақиқат пеша гир,
Дар раҳи ислоҳи корат таъя бар Қуръон бикун.
Дар ғазал бошад башорат аз балоғат, эй Ӗусайн,
Аз барои фаҳмиши хос дар сухан бурҳон бикун.
20.08.2017.

ИсӢн – нофармонӣ, саркашӣ, сарпечӣ, шӯриш.
Хасорат – нек, хасор.
Башорат – мужда, хабари хуш.
Балоғат – расидагӣ, расидан ба ҳадди булуғ.
Бурҳон – далел, ҳуҷҷат.

ЭЙ ХУДОЁ, МУЛКИ МОРО ДАР ЧАХОН ОБОД КУН! (657)

Эй Худоё, мулки моро дар чаҳон обод кун!
Қисми моро рӯзи маҳшар аз азоб озод кун.
Ин чаҳону он чаҳон бахту саодат мулки туст,
Бо атои як башорат қалби моро шод кун.
Ҳар макон обод гардад, гар назар сози ба он,
Бо назар фирдавси худ дар роҳи мо бунёд кун.
Эй Худо, мо бандаи осию ҷофӣ назди ту,
Авф бинмо ҳар хато, дар гӯши мо фарёд кун.
Мерасад фарёди ту бар қалби ҳар муъмин мудом,
Зикри номаш мекунӣ, аз ҷумла, моро ёд кун.
Эй Ҳусайн, андар саҳар пурсон шав илҳом аз Худо,
Баҳри оянди китоб садҳо ғазал эҷод кун.

22.08.2017.

Фирдавс – боғ, боғи хушу хуррам, бихишти афсонавӣ.

Осӣ – гунаҳкор.

Ҷофӣ – ҷафокор, ҷавркунанда

МАҚДАМИ ЁРОН МУБОРАК БАР ДИЁРИ ТОЧИКОН (661)

Мақдами ёрон муборак бар диёри точикон,
Дӯстӣ, меҳру садоқат ҳамчу ганчи ҷовидон.
Ҳар кучо пое гузоред, он як қадамгоҳи шумост,
Хайра мақдам, хонаи мо ошӯни дӯстон.
Файз борад аз кудуми меҳмонони азиз
Мисли нури шамси тобоне ба ҳар як хонадон.
Ҳоки пой меҳмон ин сурмаи чашмони мо,
Партави дидори ёрон нурбахши чашми ҷон.
Шоҳа чун булбул шавад меҳмони ӯ, гул мекунад,
Мешавад хуррам зи меҳмон мисли гул ҳам боғбон.
Марҳабо гӯ, эй Ҳусайн, аз дар дарояд гар касе,
Чунки меҳмон мерасад чун нури роҳи Қаҳқашон.
22.08.2017.

Мақдам – омадан, ташриф овардан, ворид шудан.

ҚИССАИ АШЪОРИ МАН БОШАД БАЁНИ ҲОЛИ МАН (665)

Қиссаи ашъори ман бошад баёни ҳоли ман,
Ибтидо то интиҳо пешомаду иқболи ман.
Некбахтӣ баҳри ман омад зи даргоҳи Худо,
Ҳар чӣ бошад аз қадар он маншаъи афъоли ман.
Шукр мегӯям ба даргоҳи Худо ман рӯзу шаб,
З-он ки аз некӣ биришта риштаи аъмоли ман.
Дар давоми хобу бедорӣ тафаккур мекунам,
Ҳар чӣ ояд бар дилам – он маҷмаъи аҳволи ман.
Шеър мегӯям ба вазну қофия бо сабки худ,
Ҳаст парвозам ба авҷи шеър бо шахболи ман.
Нуқтаи мактаъ ту мегӯӣ ба ёрон, эй Ҳусайн:
Ҳаст бар рухсорай зебои дафтар холи ман.

22.08.2017.

Маншаъ – сарчашма, ҷои пайдоиш.

Аъмол – ҷ. амал, амалҳо.

Мақтаъ – ҷои қатъ кардан, ҷои буридан, хотима.

НУРИ ХУРШЕД АР БУБИНӢ, ШУКРИ ОН РУХШОНА КУН (672)

Нури хуршед ар бубинӢ, шукри он рухшона кун,
Даври худ доим бичарху фикри он парвона кун.
Болу парри нозукаш бошад фидои нури шамъ,
Мушкиле ояд ба ту гар ногаҳон, парво нақун.
Роҳи ҳалли мушкили парвона бошад сӯхтан,
Шамъ шав, эй ишқи сӯзон, фикри он девона кун.
Беҳирад гар наздат ояд боғазаб, девонавор,
Мисли мурғи назди мор он лонаро вайрона кун.
Нафъи мардум дар футувват – васфи мардони далер,
Баҳра аз чавҳар бигиру донаи дурдона кун.
Фикр кун дар ҳар каломат вақти гуфтан, эй Ҳусайн,
Дурри ин дарё бишав, ҳам шукри ин қошона кун.

06.09.2017.

Футувват – ҷавонмардӣ, саҳо, қарам.

МУҚИМАМ ДАР САРИ РОҲАТ, БА ДИДОРАТ МУШАРРАФ КУН (674)

Муқимам дар сари роҳат, ба дидорат мушарраф кун,
Харидорам ба амволат, ба бозорат мушарраф кун.
Шаҳодат медиҳам бо Ҳақ, ту донӣ сирру асрорам,
Забону қалби покамро ба иқрорат мушарраф кун.
Чу булбул дар сари роҳам, умед аз ошён дорам,
Навоят аз само ояд, ба гулзорат мушарраф кун.
Тақаллубкориӣ мардум қафас дар синаҳо бошад,
Назар бар аҳли дил дорӣ, ба дилдорат мушарраф кун.
Ҳама розу ниёзи ман ниҳонӣ нест назди ту,
Хабар дорӣ зи аҳволам, ба асрорат мушарраф кун.
Ҳусайно, дар дуои худ бигӯ аз ғояти ихлос:
Саодатёр бинмоям, ба аброрат мушарраф кун.

06.09.2017.

Тақаллубкорӣ – баргашт, дигаргун шудан, бад шудани
аҳвол.

Аброр – ҷ. бир, бирр, одамони, некӯкор, солеҳон, тақводо-
рон.

САВТИ БУЛБУЛ ЧУН ШУНИДӢ, ГУЛШАНЕРО ЁД КУН (675)

Савти булбул чун шунидӢ, гулшанеро ёд кун,
Дар хаёлат булбулу гул, бесадо фарёд кун.
Мурғи дил дар изтиробу васфи гулшан дар назар,
То қафас обод гардад, мурғи дил озод кун.
Паҳлавонӣ дар сафар орад ба ту мардонагӣ,
Дар раҳи ишқу вафо ёде аз он Фарҳод кун.
Булбули шӯрида ояд баҳри дона назди ту,
Ғаллаи худро бикӯбу хирманатро бод кун.
Тӯдаи гандум ба наздат, аҳли фақр ояд агар,
Баҳри ҳифзи молу мулкату дилеро шод кун.
Ту насиҳату кун, Ҳусайно, ҳам бигӯ бар навҷавон:
Илму омӯз, эй писар, мулки хираду обод кун.

06.09.2017.

Фақр – фақирӣ, нодорӣ, камбағалӣ, қашшоқӣ.

МОҶАРОҶӮ ҲАҶ КУҶОЕСТ, ХОНАРО ВАЙРОНА БИН (693)

Мочароҷӯ ҳаҷ кучоест, хонаро вайрона бин,
Дар бари ту ҳаҷ чӣ гӯяд, дар сифат девона бин.
Нафси худ кун эҳтиёту аз паси балво марав,
Ҳамдами ноаҳли худро дар сафи бегона бин.
Мочароҷӯӣ кунад шайтон чу бошад ҳамраҳаш,
Дар масири роҳи бад, чӯяндаро майхона бин.
Бо қадах обе диҳад, сад фитна дорад дар назар,
Зарфи лойолударо ту дар гумон паймона бин.
Ту мағир зарфи варо, сад мочаро ояд ба сар,
Гар халосӣ ёфтӣ, онро раҳи шоҳона бин.
Масчиду майхона бошанд истилоҳе, эй Ҳусайн,
Ту зи Қуръон баҳра гир, дар мадраса кошона бин.

16.09.2017.

Балво – ғавғо, чунбиши издиҳом, шӯриш, исён.
Масир – сайргоҳ, роҳи рафт, сайр, равиш, ҳаракат.
Паймона – зарфи шаробхӯрӣ, қадах, пиёла.
Майхона – майкада, шаробхона, хонаи майфурӯшӣ.

МАНЗИЛАТ ОБОД БОШАД, ФИКРИ ВАЙРОӢ МАКУН (694)

Манзилат обод бошад, фикри вайронӢ макун,
Кори хайре пеша кардӢ, қасди исёне макун.
Манзили ободи ту, ҳам кори хайрат дар назар,
Шукри сахро дар дилу онро биёбонӢ макун.
Дар биёбонҳо нарӯяд не гиёҳу не дарахт,
Чаҳ агар обе надорад, ту ниғаҳбонӢ макун.
Умри ту беҳуда бошад, гар равӢ дар роҳи бад,
Ҳаргиз аз чизе, ки зоил шуд, пушаймонӢ макун.
Рӯзу соат ҳам ғанимат, бигзарад он ноаён,
Назди аҳли байти худ бо қаҳр султонӢ макун.
Аҳд кардӢ бар касе, роҳи вафо паймо, Ҳусайн,
Аз барои шартӣ дин ҳаргиз ту паймоне макун.

16.09.2017.

Зоил – нобуд, маҳв, фонӢ, нопадид, соқит.

ДАР ЧАҲОНИ ИЛМУ ФАН ФАХРИ СУХАНДОНӢ МАКУН (699)

Дар чаҳони илму фан фаҳри суҳандонӣ макун,
Ҳамчу марди худсито савдои пинҳонӣ макун.
Ҳайати афкори ту печида бошад бо самоъ,
Рақси сӯфӣ гар надонӣ, дастчунбонӣ макун.
Оқилу фарзона доим васфи риндон мекунамд,
Гар набошӣ ринд чун Ҳофиз, ғазалхонӣ макун.
Душмани ту дӯст гардад, гар ту созиш мекунӣ,
Дар раҳи чаҳлу нифоқ эҷоди вайронӣ макун.
Қадри худро дон дар бозори номусу шараф,
Назди нокас моли худ савдои арзонӣ макун.
Кори хайре кардаӣ, аҷраш наомад, эй Ҳусайн,
Аҷри дигар мерасад, бечо пушаймонӣ макун.

17.09.2017.

Ринд – зирак, ҳушёр, озоДФикр, бебок, бепарво нисбат, ба
аҳкори шарият.

Нифоқ – дурӯягӣ, дурӯй, макр.

ГАР ШУНИДӢ ҲУКМИ ШАРӢ, ОН ДОВАРИ ОВОЗИ МАН (708)

Гар шунидӢ ҳукми шарӢ, он довари овози ман,
Дар шарикӢ адлу инсоф дилбару анбози ман.
Ҳамраҳам дар кори хайру бошад он ҳам дастгир,
Дар таому ҳам либос ӯ соғару баззози ман.
Ман намеғӯям, ки дар ҳар манҷаниқ тири ман аст,
Қавли ноҳақ дар ғазал шуд ёри сангандози ман.
Довару дилбар шарики адлу эҳсон дар амал,
Баҳри танзими суҳан он лашкари сарбози ман.
Ҳар касе бадғӯй бошад, ӯ маро анбоз не,
В-арна васфаш дар иморат зевару пардози ман.
Баҳри ёронат, Ҳусайно, болу парро боз кун,
Ту бигӯ: Ин ёри содиқ ҷавҳари парвози ман.

26.09.2017.

Баззоз – газворфурӯш, матоғфурӯш.

Манҷаниқ – асбоби ҷангӣ, ки бо он сангро ҳаво медиҳанд.

ПАДАР ҲАР ГАҲ ШАВАД ПУРСОН, БА ФАРМОНАШ ИТОАТ КУН (731)

Падар ҳар гаҳ шавад пурсон, ба фармонаш итоат кун,
Ба дастат дода буд мизон, ба паймонаш риоят кун.
Падарро ту макун ҳайрон, бирав бар назди ӯ хандон,
Ба дардаш мешавӣ дармон, ба хешонаш каромат кун.
Падар чун шамси тобону дуояш мекунад султон,
Агар ту бошӣ ҳам султон, зи домонаш зиёрат кун.
Падар ҳар гаҳ шавад хандон, зи ту розӣ шавад Яздон,
Агар орад ба ту меҳмон, ба меҳмонаш саховат кун.
Падар оне, ки шуд бечон, ба ту монад ҳама бўстон,
Ҳар он гаҳ мешавад имкон, ба ёронаш садоқат кун.
Падар гуфто ба фарзандон, Ҳусайно, роҳи ту осон,
Ба роҳи ҳикмату ирфон зи давронаш ҳикоят кун.
Тиловат мекунам Қуръон ҳама аз баҳри ту осон,
Шафоат баҳри ҳар исён зи ҳоли худ ҳимоят кун.

07.10.2017.

Каромат – саховат, олиҳимматӣ, ҷавонмардӣ, мурувват.
Садоқат – дӯстии самимӣ, дӯстӣ ва ростӣ.
Шафоат – илтимос кардан, талабидани афв ё ёрмандӣ аз
касе барои касе, восита шудан.

ШОДМОНӢ БАР ТУ ОЯД, ЧУНБИШИ БЕЧО МАКУН (740)

ШодмонӢ бар ту ояд, чунбиши бечо макун,
Шахр агар обод бошад, рӯй бар сахро макун.
Айши дунӢ гар ту хоӢ, нашъа аз риндон талаб,
Хидмати мардум накардӢ, нусрате даъво макун.
Чунбиши бечо ту кардӢ, ларзише ояд ба ту,
Дахлу харчат номуайян, тақлид аз доро макун.
Айши дунӢ бар ту н-ояд, молу мулкат аз ҳаром,
Дар раҳи буғзу адоват фитнае пайдо макун.
Тӯдаи мардум чу дидӢ кори хайре мекунад,
ҲамраҳӢ кун бо ҷамоат, хешро танҳо макун.
Дар санои ин Ватан садҳо ғазал гӯ, эй Ҳусайн,
Шеърӣ худро бе муҳаббат бар Ватан иншо макун.
13.10.2017.

Нашъа – кайф, сархушӣ, мастӣ.

Нусрат – ёрӣ, ёрмандӣ, кӯмак, ёрӣ расондан.

УМРИ ХУД БЕХУДА МАГЗОР, ШУКРИ РАҲМОНРО БИКУН (745)

Умри худ беҳуда магзор, шукри Раҳмонро бикун,
Кори хайрат шуд сазовор, шукри давронро бикун.
Рӯзгорат дар амону номи некат устувор,
Давлатат обод бошад, шукри султонро бикун.
Дар амал кун эътибору баҳри нуксон эътизор,
Умри ту тӯлонӣ бошад, фикри инсонро бикун.
Ҳар касе бошад гунаҳкор, шуд зи раҳмат бенасиб,
Ту бипарҳез аз кабоир, тарки исёнро бикун.
Ҳар чӣ дидӣ дар ҳаётат, хайри онро пеша гир,
Фикру зикрат дарди миллат, назми ирфонро бикун.
Ҳоҷати мардум раво кун қадри имкон, эй Ҳусайн,
Умри ту ҳаргаҳ фазояд, мадҳи субҳонро бикун.

16.10.2017.

Кабоир – гуноҳҳои кабира ба монанди ширк, зино, қимор
ва ғайра.

Субҳон – номи Офаридгор.

БАР САРИ МИНБАР ЧУ РАФТАМ, РАҲНАМО ОЯД БА МАН (761)

Бар сари минбар чу рафтам, раҳнамо ояд ба ман,
Баҳри иршоди суҳан ҳам як садо ояд ба ман.
Самти мардумро бидон, сарчамъ кун афкори худ,
Мухтасар гавҳар суҳан, то интиҳо ояд ба ман.
Аз касе тақлид кардан нест ҳаргиз урфи ман,
Лек мазҳаб бардавом, чун иқтидо ояд ба ман.
Мазҳаби Аҳноф бошад муқтадо дар ҳар умур,
Тарки дину мазҳаб, аммо нораво ояд ба ман.
Матлаби ҳар шеъри ман шукронаи Раҳмон бувад,
Дар ният бо ҳар чӣ дорам, бе хато ояд ба ман.
Мақтаби ашъори ту берун зи тақлид, эй Ҳусайн,
Назму насрат сабки хосу хушад ояд ба ман.

28.10.2017.

Иршод – роҳи рост, нишон додан, ҳидоят кардан, раҳнамоӣ
роҳбарӣ.

Мазҳаби Аҳноф – мазҳаби ҳанафия.

ДАВЛАТИ САРМАД БИХОӢЙ, НЕКИЮ ЭӢСОН БИКУН (766)

Давлати сармад бихоӢй, некию эӢсон бикун,
Дар бихишт ҷовид бимонӢ, хайрро пинҳон бикун.
Дар давоми ин ҳаёт роҳи саховат пеша гир,
Раҳму шафқат бе нишон аз баҳри ҳар инсон бикун.
Иртиқоби ҷурму исён ё хилофи дини худ,
Баҳри анҷоми амал нуксони он ҷуброн бикун.
Фитрати инсонӢ омад ҳар хидоят аз Худо,
Бо адои фарзу суннат тоати субҳон бикун.
Ҳикмати амри ИлоӢй тоати шаҳ вочиб аст,
Нусрати мардум бихоӢй, тоати султон бикун.
Дину мазҳаб ҳукми он бошад, Ҳусайно, хидматат,
Баҳри халқу миллатат ту роҳи дин осон бикун.

31.10.2017

Иртиқоб – бастани чизе ба чизе, алоқа, робита.

ОЛИМОНИ РОСТИН КАМ МОНДА ДАР РӢИ ЧАҲОН (774)

Олимони ростин кам монда дар рӢи чаҳон,
Қадри аҳли илм аз аъмолашон бошад аён.
Дар миёни чоҳилон, дар маҳфили ҳар бадгумон,
Гарчӣ олим беziён, аммо намонад дар амон.
Дар мақоми маърифат болост қадри одамӣ,
Олими оқил бидорад эҳтироми одамон.
Бадгумонӣ дар тариқат сирри шайтонӣ бувад,
Ошкоро мешавад он, гарчӣ бошад дар ниҳон.
Олими бедордил «ман», «ман» нагӯяд ҳеҷ гоҳ,
Эҳтироми мардумон аз илми ӯ бошад нишон.
Имтиҳони олимон бошад, Ҳусайно, дар амал,
Олими собир, бидон, номаш бимонад ҷовидон.

12.11.2017.

Собир – сабркунанда, шикебанда.

РАҲНАМОИ ХЕШ ҲАРГИЗ МАРДУМИ НОДОН МАБИН (776)

Раҳнамои хеш ҳаргиз мардуми нодон мабин,
Ифтиро орад ба дин нодону монад дар камин.
Ифтиро ин тухмату бухтону ғайбат баҳри мард,
Бар хилофи амри Ҳак, бо ҳар кӣ бошад дар замин.
Мардуми нодон мудом ободро вайрон кунад,
Қоҳилон дар дӯзаҳу абвоби оташ оҳанин.
Раҳнамоиҳо бипурс аз аҳли илму маърифат,
Босаодат мешавӣ аз илму фазли ҳамнишин.
Раҳнамо шав, эй Ҳусайн, сидку вафоро пеша гир,
Ношикебой макун, оромӣ васфи муъминин.
Аҳли илму фазлро бо қоҳилон яксон мабин,
Чунки аҳли маърифат бо феъли худ бошад амин.

15.11.2017.

Ифтиро – (чап) бофтан, (чап) сохтан; тухмат кардан, бухтон
кардан, касеро беасос хоин гуфтан.

Абвоб - қ. боб, дарҳо.

Ношикебой – (шикебо) бесабрӣ, ноустуворӣ.

ГАР АЗ ДАСТИ ТУ МЕОЯД, НАВОЗИШ БАР ЯТИМОН КУН (800)

Гар аз дасти ту меояд, навозиш бар ятимон кун,
Суруре гар ту меҳохӢ, ятимеро ту хандон кун.
Навозишҳои Пайғамбар ба ёд овар аз он маҳзар,
Ба тифли бепадар-модар расад дарде, ту дармон кун.
Ҳаросу тарсу бими ту зи камризкӢ хато бошад,
Ятимеро бигир оғӯш, ҳазар аз феъли шайтон кун.
Касе дар хонадони худ ятимеро кунад хушнуд,
Дар ин дунё шавад масъуд, ту васфи ӯ фаровон кун.
Худо дода ба ту неъмат, ту шукре кун аз ин давлат,
Ба қадри моџи дастат ятимонро ту эҳсон кун.
Ҳусайно, ту бишав довар, мавоиз кун ту аз минбар,
Наҷоте хоҳи дар маҳшар, насиҳатҳо зи Қуръон кун.

11.12.2017

Мавоиз – ҷ. маъиза, мавъизат; насиҳат.

МУШКИЛЕ ГАР БАР ТУ ОЯД, ДАСТ БАР ДОМОН БИЗАН (802)

Мушкиле гар бар ту ояд, даст бар домон бизан,
Дасти ихлос, эй башар, бар домани имон бизан.
Донаи борони раҳмат сабз гардонад чаман,
Оби чонбахшо ба гул аз шабнаму борон бизан.
Шабнаму борони ту ин кори хайр аст, эй азиз,
Баҳри ҳар як маъсият ту нолаву афгон бизан.
Нафъи мардумро бидон, дар роҳи Ҳақ инфоқ кун,
Гар касе нуқсон кунад, дар радди он бурҳон бизан.
Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, саҳл гардад кори ту,
Чашми худро ту бипӯшу гавҳари мижгон бизан.
Мушкилат осон шавад бо кори хайрат, эй Ҳусайн,
Ҳар касе бар наздат ояд, бо гулу райҳон бизан.

15.12.2017.

Инфоқ – харч кардан, сарф кардан, нафақа додан, маош додан, бахшиш кардан.

Бурҳон – далел, ҳуҷҷат.

ТО ЧАШМАИ ИЛӢОМИ МАН ФАВВОРА ЗАД ОТАШФИШОН (804)

То чашмаи илӢоми ман фаввора зад оташфишон,
Ҳар он чӢ омад дар дилам, он бар забонам шуд равон.
Шуд сурати илӢоми ман тафсири гулӢои чаман,
Чун накхаташ дар анчуман озод омад бар забон.
Рози ниӢонам бо яқин савти қалам шуд чонишин,
Берун баровард аз дафин ҳар он чӢ бошад дилситон.
Ҳар чӢ навиштам дар ғазал, насхе набошад аз бадал,
Бар шоире н-орад халал ашъори нобам, бегумон.
Дорам ҳадаф, шеърам мудом бошад писанди хосу ом,
Дар ҳар мақоме бо маром нафъе биёрад дар чаҳон.
Ҳар нуктаи ашъори ту оғози як роҳи ҷадид,
Ин роҳи ту бошад, Ҳусайн, монанди роҳи Қаҳкашон.
Дар ҳар ғазал доим бигӯ шукре зи амни миллатат,
Кишвар чу бошад дар амон, миллат бимонад дар амон.

16.12.2017.

Дафин – пинҳон кардашуда, руст кардашуда, пӯшида.

ЭЙ ХУДО, БО РАҲМАТАТ ДАР ИН ЧАҲОН ШОДАМ БИКУН (810)

Эй Худо, бо раҳматат дар ин чаҳон шодам бикун,
Назди хашми душманам аз қаҳр озодам бикун.
Раҳму шафқат дар дилам, обод бошад манзилам,
Зикри ту андар лабам, аз лутфи худ ёдам бикун.
Амру фармон додай бар бандагон он роҳи рост,
Дар тариқи покмардони худ иршодам бикун.
Дар раҳи сидку вафо бар қалби ман бахшо сафо,
Садди раҳ гар кӯҳ гардад, мисли Фарҳодам бикун.
Дар раҳи васфи туям ман бо қалам собитқадам,
То ба мақсудам расам, эй Дӯст, имдодам бикун.
Эй Хусайн, аз ӯ карам, аз ту навиштан бо қалам,
Бар Худои худ бигӯ: Ё Аллах, ободам бикун.

19.12.2017.

Имдод – мадад, ёрӣ.

ҲОСИЛИ УМРИ АЗИЗОН ЭҲТИРОМИ МАРДУМОН (813)

Ҳосили умри азизон эҳтироми мардумон,
Ҳар бузурге бар тамоми халқ бошад меҳрубон.
Дар касе бошад агар авсофи он хайр-ул-башар,
Ӯ биёбад сад шарофат, гарчӣ он бошад гарон.
Дар давоми умри инсон ҳар чӣ ояд, бигзарад,
Илми нофеъ ҳамчу ҷавҳар то абад шуд зарфишон.
Ҳосили умри ҷавонӣ чун дарахти мевадор,
Дар бузургӣ муҳташам, ҳаргиз наёбад он хазон.
Гар ту хоҳӣ обрӯ, шав боадаб дар назди халқ,
Мавриди раҳмат чу ояд, мешавӣ ту дилситон.
Дар давоми умри худ ҳикмат бигуфтӣ, эй Ҳусайн,
Бо қалам ҳар чӣ навиштӣ, он бимонад ҷовидон.

23.12.2017.

МИННАТИ ДУНОН НАХОҲӢ, УНС БО ЭШОН МАКУН (814)

Миннати дунон нахоҳӣ, унс бо эшон макун,
Дӯрӣ аз онҳо бичӯву фикри худ вайрон макун.
Сифлапарвар ҳар кучо бошад гадо дар назди халқ,
Носазое гар бигӯяд, қавли ӯ бурҳон макун.
Гар фуруд ояд ба наздат аз само марди хасис,
Қадри худ боло бигир, нақди зарат арзон макун.
Ҳамнишин ҳаргиз машав бо аҳли фиску ҳам фучур,
Мисли фарди беҳаё ту ҷисми худ урён макун.
Эй нажоди Одам, ин қурбониҳо аз баҳри чист?
Баҳри моли ин ҷаҳон ту нафси худ қурбон макун.
Миннати мардум наояд бар ту ҳаргиз, эй Ҳусайн,
Дар ғазал ё дар амал ту роҳи ҳақ пинҳон макун.

23.12.2017.

ТОЛЕАТ ЧУН САӢД БОШАД, ФИКРИ ФАРДОРО БИКУН (816)

Толеат чун саӢд бошад, фикри фардоро бикун,
Гар шудӢ Исонафас, зикри Масеҳоро бикун.
Ҳамчу МӢсо гар зи Фиръавне ба дарё по ниҳӢ,
Обат аз сар бигзарад, ту фикри танҳоро бикун.
Аз Худо пурсон бишав роҳи наҷот аз мавчи баҳр,
Ноумед ҳаргиз машав, ту зикри Мавлоро бикун.
Фикру зикрат дар баҳор, хуршеди тобон дар назар,
ГармӢ аз бурчи Ҳамал, ту фикри Чавзоро бикун.
Дар чавонӢ тавба кун, носеҳ шавӢ дар пирият,
ГармӢ ин фасли чавонӢ, фикри сарморо бикун.
Ҳамчу Иброҳим аз пирӢ шикоятҳо макун,
Ҳар кучо ҳастӢ, ту фикру зикри Сороро бикун.
Зикри Иброҳиму Соро ибрати ваҳдонийат,
Эй Ҳусайн, андар ғазал ту зикри Якторо бикун.

24.12.2017.

Ҳамал ва Чавзо – номи бурҷҳои осмонӣ. Ин ҷо ба маънии
баҳор ва зимистон.

СОЗИШИ АҲЛИ ҶАҲОН ОБОД ГАРДОНАД ЗАМИН (822)

Созиши аҳли ҷаҳон обод гардонад замин,
Нафъи мардум иҷтимоу зиндагонӣ бо яқин.
Роҳи ислоҳу адолат мушкилиро рафъ кард,
Ҳар мусолиҳ дар назар раҳшанда бошад чун нигин.
Душмане гар медихад аз сидқ дасти оштӣ,
Интиҳоби роҳи сулҳ аст интиҳоби беҳтарин.
Баҳри рафъи ихтилофот назди аъдо рафтанист,
Бар ту орад шуҳрате, гарчӣ туй болонишин.
Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, бахшише орӣ агар,
Хонаат обод гардад, дил намегардад ҳазин.
Ту насиҳат кун, Ҳусайно, сулҳ бошад дар ҷаҳон,
Ҳикматат таъсир орад, номи ту гардад амин.

06.01.2018.

Мусолиҳ – покдил, неқмард.
Аъдо – ҷ. адӯ, душманон.

САРҲАДИ ИНСОНӢ ОМАД АДЛУ ЭҲСОН ДАР ҶАҲОН (826)

Сарҳади инсонӣ омад адлу эҳсон дар ҷаҳон,
Ҷои хас дорад ҳазорон нур роҳи Қаҳқашон.
Ман дари дилро кушоям, то ту гардӣ дохилаш,
Дар диёнат шав муқиму ибрате бар дигарон.
Нангу номусе надорӣ, иффате даъво макун,
Дар қабоҳат номи ту баъди ту монад бенишон.
Тираномон барг резад, сабз гардад дар баҳор,
Некият мисли дарахти хайр бошад беҳазон.
Пардаи иффат дарад гар беҳаё, расво шавад,
Дар раҳи такво дарой, ту бимонӣ дар амон.
Аз Худо пурс, эй Ҳусайн, чун мӯр помолам макун,
Ошкоро мешавад ҳар он чӣ бошад дар ниҳон.

09.01.2018

Қабоҳат – бадӣ, зиштӣ, дар кор ва гуфтор.

«BOB»

ҲАР КАСЕ ОЗУРДА ШУД, САД МОҶАРО
ОЯД АЗ Ҷ (556)

Ҳар касе озурда шуд, сад моҷаро ояд аз ҷ,
 Гарҷӣ бошад бовафо, акси вафо ояд аз ҷ.
 Феъли шайтон аст нофармонӣ дар назди Худо,
 Ҳар ки ифротист, чандин фитнаҳо ояд аз ҷ.
 Қавлу феъли шахси бадгӯ ҳаст мисли заҳри мор,
 Чашм агар покиза бошад, сад сафо ояд аз ҷ.
 Хотири касро маранҷон бесабаб чун Бӯлаҳаб,
 Хаста гардонад туро, ранҷу чафо ояд аз ҷ.
 Пайравӣ некон бишав, аз ҷоҳилон парҳез кун,
 Ҳар ки ноаҳл аст сад дарду бало ояд аз ҷ.
 Ту бипарҳез, эй Ҳусайн, аз моҷарои ҷоҳилон,
 Мард агар оқил бувад, нуру зиё ояд аз ҷ.

23.05.2017.

Ифрот (й) – аз ҳад гузаштан, зиёдаравӣ кардан, аз андоза берун баромадан.

ПАЙКАРАМ ҲАМ ШУД, БИДОН, БО САД УМЕДУ ОРЗУ (637)

Пайкарам ҳам шуд, бидон, бо сад умеду орзу,
Даст кардам бар асо, то бигзарам аз чорсӯ.
Ҳамнишинӣ бо бузургон пайкарамро рост кард,
Мисли сарве, ки зи нав қад мекашад аз оби чӯ.
Суҳбати ёрони ҳамдам қуввати дил мешавад,
Пир гардӣ худ ба худ, гар ту накардӣ чустӯчӯ.
Ҳамнишинӣ бо бадон оромӣ аз дил мебарад,
Байни мардум ҳамраҳи бадро набошад оби рӯ.
Чашми бад амвочро, бингар, ба гирдоби адам
Аз бари соҳил биронад, гарчӣ бошад тори мӯ.
Дар давоми умри худ кадри бузургон дон, Ҳусайн,
Васфи неконро ба назму насри зебоят бигӯ.

09.08.2017.

Амвоч – ҷ. мавҷ.

Адам – нестӣ, нобудӣ, муқобили вучуд.

САНГДИЛРО ГАР ТУ ДИДӢ, БАҲРИ Ӯ БОРОН МАШАВ (650)

Сангдилро гар ту дидӢ, баҳри ӯ борон машав,
Аз ту таъсире нагирад, аз пасаш ҳайрон машав.
Раҳму шафқатро надонад, бар ту орад сад ҷафо,
Кӯзаи Замзам бишав, бар хору хас гулдон машав.
Хору хас доим азият медиҳад бар мардумон,
Хор дар поят халад, аз заҳри он гирён машав.
Хор аз поят бурун кун, дидаат равшан шавад,
Гар касе пурсад раҳой, баҳри он зиндон машав.
Кӯзаи Замзам чу дидӢ, сӯи он санге мазан,
Дар давоми умри худ бераҳму беимон машав.
Эй Ҳусайн, дар роҳи илм машғул шав бо кори худ,
Бо ғурури нафси худ саргарми ин даврон машав.

20.08.2017.

ҒАЙБАТИ ЁРОН ШУНИДӢ, ДАР СУХАН ҲАМРАҲ МАШАВ (681)

Ғайбати ёрон шунидӢ, дар сухан ҳамрах машав,
Пеши роҳи он бигир, дар қавли худ гумрах машав.
«Ғайбати мардум гуноҳ аст» гӯй, дар аҳкоми шаръ,
Љурму исён дар дилу ту аз ҳаё бераҳ машав.
Ту ҳаё кун дар каломат мисли Усмонӣ чу нур,
Беҳаё шарманда бошад, мисли ғӯли чаҳ машав.
Деви ҳафтсар ҳайкале дидӢ ту бо он шоҳу дум,
Дар маъосӣ мисли иблис гумраҳи дарғаҳ машав.
Кори некӯ пеша гир дар ҳар мақому манзилат,
Аҳриманро зарба зан, ноҳақку нооғаҳ машав.
Роҳи ҳақ дар назди ту роҳи насиҳат, эй Ҳусайн,
Дар тариқи ростӣ ҳаргиз ту садди раҳ машав.

10.09.2017.

Љурм – гуноҳ, айб.

Ғул – аз рӯи ақидаи хурофӣ деве, ки ба ҳар шакл даромада,
одамонро аз роҳ мебароварданд.

Маосӣ – гунаҳкорӣ.

Иблис – шайтон, Азозил, аҳриман.

Аҳриман – қувва ва рӯҳи бадӣ ва раҳнамои бадихо дар дини
зардуштӣ, дев, шайтон, чин.

ДАР САДАФ ГАВҲАР НАЁБӢ, АЙБ АЗ БОРОН МАЧӢ (685)

Дар садаф гавҳар наёбӣ, айб аз борон мачӯ,
Айбу нуксон дар замин, камбудӣ аз тӯфон мачӯ.
Ҳазрати Нӯҳи набиро бин, ки боронаш чӣ кард?
Дар салоҳи мардумон ту хор аз гулдон мачӯ.
Ҳар кӣ корад як гуле, аблаҳ надонад қадри он,
Чун ту дар бозори даҳрӣ, қиммату арзон мачӯ.
Шоире дар назди ту аз гул шикоятҳо кунад,
Гар ҳазорон шеър гӯяд, баҳра аз девон мачӯ.
Мардumi рӯи ҷаҳон сад олиме эҳё кунанд,
Коста гардад ҳаёт, аз турбати инсон мачӯ.
Аз садаф гавҳар бигир дар ҳар каломат, эй Хусайн,
Қадри боронро бидон, ҳар қатраро арзон мачӯ.

13.09.2017.

Салоҳ – некӣ, нақӯкорӣ.
Турбат – хок, мач. мақбара, гӯр.

САРҲАДИ ИНСОНӢ ОМАД ХУЛҚУ АТВОРИ НАКӢ (691)

Сарҳади инсонӣ омад хулқу атвори накӢ,
В-арна мулкаш шуд зиёда, меравад ақлаш фурӯ.
Марзу буми одамият тибқи таълимоти дин,
Панди қуръонӣ биёмад, шуд ҳисобаш мӯ ба мӯ.
Рӯҳ бошад оби софу тан ба монанди сафол,
Рӯзе аз санги аҷал ёбад шикасте ин сабӯ.
Қисми инсон аз сафолу обгина қалб дон,
Бишканад онро малолу қавли ноҳақ, эй адӯ!
Кӯзаро бишкаста дидӣ, фикри обашро макун,
Қадри инсон паст гардад, чун бирезад обрӯ.
Обрӯю молу ҷоҳат хулқи некӯ, эй Ҳусайн,
Айби мардумро нагуфтӣ, то нагаштӣ рӯ ба рӯ.
15.09.2017.

Марзу бум – кишвар, сарзамин.
Сабӯ – кӯза
Обгина – шиша, булӯр.

ЛУТФИ РАҲМОН БАР ТУ ОЯД, БАҲРИ ОН ЗЕБАНДА ШАВ (697)

Лутфи Раҳмон бар ту ояд, баҳри он зебанда шав,
Қадри неъматро бидону дар раҳаш созанда шав.
Лофи доной мазан, бо чашми дил олам бубин,
Олами ғайб аст назди ӯ, ба сунъаш банда шав.
Назди ту ояд касе, онро маранҷон ҳеҷ гоҳ,
Ҳар чӣ нуқсон дидаӣ, аз фазли худ бахшанда шав.
Ҳар кучо бошӣ, бидон, асрори ҳақ бошад нӣхон,
Дар раҳи илму адаб чун гумраҳи чӯянда шав.
Дар дилат ту ҳар чи дорӣ, бар қалам овар, Хусайн,
Дар низоми шеъри худ бо сабки худ гӯянда шав.
Дар раҳи эҷоди худ пайрав машав ту бар касе,
Бо каломи ноби худ дар зикри миллат зинда шав.

16.09.2017.

Сунъ – эҷод ва офариниш; он чӣ сохта ва офарида шудааст.
Ноб – соф, тоза, холис, беғаш, сирф.

МОӢИӢ, БОЛЕ НАДОРӢ, БЕРУН АЗ ДАРӢ МАРАВ (716)

МоӢиӢ, боле надорӢ, берун аз дарӢ марав,
Умки дарӢро надонӢ, ҳеҷ гаҳ танҳо марав.
Сайди моӢӣ дар назар, чандин камингоҳ аз бурун,
Тӯри моӢиро чу дидӢ, ҳеҷ гаҳ боло марав.
Нафси худро таҳ бизан, аз ришваҳо ноне махур,
Сояи мардум чу дидӢ, назди он мино марав.
Ӣри содиқ, ҳар чӢ гуфтам баҳри моӢӣ, ту бидон,
Дар назар худро бубину дар ҳадаф бечо марав.
Дар ҳаёти моӢӣ бошад нақши инсон пурхатар,
Назди ту бошад Сикандар, мисли он Доро марав.
Сайди моӢиро гузору сайдӢ маънӢ кун, Ӣусайн,
Ӣикмати ҳақро бигӯ, хомӯш аз дунӢ марав.

02.10.2017.

Ришва – пул Ӣ чизе, ки ба шахси соҳибмансабе барои ба
нафъи пул Ӣ чиздиҳанда иҷро кардани ягон кори ғайриқонунӢ Ӣ
ноҳақ дода мешавад, пора.

Мино – манораи баланди чароғдор, ки барои киштиҳо ни-
шон додани роҳи бехатар дар соҳили баҳр устувор карда меша-
вад.

ПАНДЕ НАМОЯД ГАР ПАДАР, БА НАЗДИ Ӯ ДАВИДА РАВ (717)

Панде намояд гар падар, ба назди ӯ давида рав,
Амре кунад зи баҳри ту, ба чашми нек дида рав.
Гар саркашӣ кардӣ аз он, маҳкум гардӣ бегумон,
Ҳаргиз намонӣ дар амон, хашми падар надида рав.
Паҳлӯи ӯ биншин мудом, бишнава дуояш бардавом,
Ҳар субҳ бар ӯ деҳ салом, аз мевааш ту чида рав.
Гар пир бошад он падар, аз ҳоли ӯ шав бохабар,
Наздаш даро шому саҳар, айби варо надида рав.
Бемории ӯро илоҷ омода кун баҳри мизоч,
Ҳар он чӣ гӯяд: «гӯ, ба тоҷ» қавли варо шунида рав.
Бо назму тартибе навис ҳар як ғазалро, эй Ҳусайн,
Гар ту биёбӣ як амин, ба назди ӯ парида рав.

03.10.2017.

Мизоч – сиришт, ниҳод, табиат, ҳулқ.

БАР САРАТ ГАР МУШКИЛ ОЯД, АЗ ҚАЗО МАҲЗУН МАШАВ (753)

Бар сарат гар мушкил ояд, аз қазо маҳзун машав,
Мисли Қорун даҳл дорӣ, аз фазо берун машав.
Дар ду ҳолат мисли Мӯсо гарчӣ афғӣ дар ҷафо,
Дар наҷотат дасти мавло, аз асо мамнун машав.
Дашти ҳамвору биёбон наздат ояд корвон,
Ҳамраҳӣ кун дар шабистон, мисли он Қорун машав.
Дарду ранҷе бар ту ояд, айби номарде маҷӯ,
Ҳар бало аз худ бидону мубтало мадюн машав.
Дар бало афтодагон чун гӯшт бо нохун бидон,
Баҳри онҳо шав ниғаҳбон, сарҷудо нохун машав.
Ҳилаву тазвир нест андар каломат, эй Ҳусайн,
Макру ҷоду ҳамчу Ҳорут, муқтадо афсун машав.

23.10.2017.

Мадюн – қарздоршуда, қарздор.
Тазвир – фиреб, мақр, ҳила.

ФИКР КУН ДАР ИН ХАЁТ, АЗ БАНДИ ҒАМ ОЗОД ШАВ (760)

Фикр кун дар ин ҳаёт, аз банди ғам озод шав,
Рӯзгор аз баҳри ту, дар нафси худ обод шав.
Нафси худ обод кардӣ, дил набинад ҳеҷ ғам,
Шодӣ ояд бар дилат, мавсуфи фаррухзод шав.
Чун фиришта дар замин бар муъминон бошӣ амин,
Пайравӣ бар мурсалин, дар ҷисми модарзод шав.
Давр зан бо ифтихор, дар меҳнат омад баҳор,
Чун ту ёбӣ эътибор, бар дигарон устод шав.
Дасти худро ту мадеҳ бар аҳли кибру манманӣ,
Бар ятимони ғариб бунёди дасти дод шав.
Оқибат дидӣ, Ҳусайно, некӣ андар қавли худ,
Баҳри миллат ҳар чӣ гуфтӣ, бо ҳамон дилшод шав.

28.10.2017.

Фаррухзод – рустам, муборакзод, фариштаи муваккал бар за-
мин.

Мурсалин – пайғамбарони соҳибкитоб.

САРВАТУ МОЛАТ ФУЗУН, МАҒРУРУ БЕПАРВО МАШАВ (808)

Сарвату молат фузун, мағруру бепарво машав,
Худпараст, аз баҳри мол ошуфтаву шайдо машав.
Фикр кун дар зиндагӣ дороият аз баҳри чист?
Кас надонад сирри ту, андар чафо гӯё машав.
Шомили киштӣ шудӣ, бар ту чу ояд изтироб,
Баҳра аз имон талаб, бо моли худ расво машав.
Иззу чоҳу молу мулкат то абад поянда нест,
Дар назар аз баҳри зар бо кори бад пайдо машав.
Гар ҳавас дорӣ ба мол, дарёб аз роҳи ҳалол,
Аз пайи моли ҳаром олудаи савдо машав.
Сарвату молат, Ҳусайно, эҳтироми мардумон,
Хидмати миллат бикун, чӯяндаи дунё машав.

18.12.2017.

ҚАЪРИ ДАРЁ ҒАР НАДОНӢ, МАВҶ БАР ДАРЁ БИШАВ (819)

Қаъри дарё ғар надонӣ, мавҷ бар дарё бишав,
Дашти ҳамворе набошӣ, абр дар сахро бишав.
Мавҷи дарё шуд баланд дар чашм чун аспӣ саманд,
Дар такаддум баҳри киштӣ чунбиши фардо бишав.
Абри боронзо, ту донӣ, баҳра орад бар чаман,
Абри беборон муқобил, абри боронзо бишав.
Абри борон, мавҷи дарё – ҳикмати олимақом,
Шарҳи маъноӣ сафар дар роҳи истидъо бишав.
Оби Уқёнуси Ором асли он сарчашма аст,
Зери он садҳо дарахт дар васфи он Тубо бишав.
Қаъри ин дарё, Хусайно, ҷойгоҳи илми ғайб,
Ғар шиновар нестӣ, дар баҳр побарҷо бишав.

25.12.2017.

Истидъо – илтимос кардан, пурсидан, хоستان, талаб кардан,
хоҳиш илтимос талаб.

Тубо – номи дарахтест дар бихишт.

«ҲОӢ ҲАВВАЗ»

МУШКИ АНБАР БАР МАШОМАМ
МЕРАСАД АЗ САҶДАГОҲ (553)

Мушки анбар бар машомам мерасад аз саҷдагоҳ,
Ҳар ҷӣ гӯям бо забонам, бар дилам ояд гувоҳ.
Он ҷӣ бо чашмам бубинам, эй Худо, аз ту карам,
Назди мардум бо дуо бар ман ту бошӣ ҷонпаноҳ.
Дар давоми ҳар намозат бош ҳамроҳи ҳулус,
Ту риёкорӣ макун монанди оби зерӣ коҳ.
Гар фиребе хурдаӣ, хушёр шав дар ҳар мақом,
Бо ғалат сомон мадеҳ ту кори худ дар иштибоҳ.
Нийяти хайре бикун, гар мушкилӣ ояд ба ту,
Зулмати шаб мешавад равшан ба ҳангоми пагоҳ.
Эй Ҳусайн, андар ибодат пуштибониҳо бипурс,
Пуштибонӣ аз ту бинад ҳар кӣ бошад бепаҳо.

05.05.2017.

Мушк – моддаи сиёҳранги хушбӯӣ, ки аз нофи як хели оҳу
ҳосил мешавад ва баъзе хусусиятҳои доругӣ дорад.

Анбар – моддаи хушбӯӣ.

Ҳулус – ҳолисӣ, соддагӣ, покӣ, самимият, дӯстии бовафо.

Риёкорӣ – касе, ки худро дар зоҳир покдоман ва хайрхоҳ
нишон медиҳад, дурӯя.

ЧАШМИ ЁР АНДАР РАҲАТ, ТУХМИ МУҲАББАТ ОН НИГОҲ (713)

Чашми ёр андар раҳат, тухми муҳаббат он нигоҳ,
Бо самар пайванд ёбад, гар набошад он гуноҳ.
Роҳи ҳақро пеша гир, аз роҳи шайтон дур шав,
Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, ҳар чӣ хоҳӣ, он бихоҳ.
Баҳри ёрат ҳар чӣ гӯӣ, хоҳиши бадро макун,
Ҳарчӣ созад баҳри ту, онро бикун дар сар кулоҳ.
Ёри носодиқ чу ояд, дар суҳан ғаммоз бош,
З-он вафодорӣ наояд, дон, ки бозораш сиёҳ.
Ёри содиқро шинос, аз асли он шав боҳабар,
Қадри Замзам кам нагардад, чун бурун ояд зи чоҳ.
Боргоҳи худ бизан бо ин ғазалҳо, эй Ҳусайн,
Хаймаи аҳли хирад дар назди Раҳмон боргоҳ.

02.10.2017.

Ғаммоз – ишоракунанда ба чашм, чашмакзан.
Содиқ – ростгӯӣ, росткор.

ШОДИЮ ОРОМӢ ОЯД БАР ЗАМИН, РӢЯД ГИӢХ (714)

Шодию оромӢ ояд бар замин, рӢяд гиӢх,
Баҳри ҳифзи ҳар наботе аз Худо хоҳад паноҳ.
Офате ҳар гаҳ биӢяд, ларза ояд бар замин,
Гар адоват пеш ояд, хоки он безад сипоҳ.
Тинчию оромӢ бошад, шукри мардум бардавом,
Он Худои меҳрубон дар ҳифзи худ дорад нигоҳ.
Гар тараҳхум мекунӢ бар аҳли муҳтоҷу ятим,
Ҳар чӢ кардӢ дар ҳаётат, бар ту орад иззу чоҳ.
Иззу чоҳат ҳамраҳу гар худ қаноат мекунӢ,
Баъди мавтат сӢи чаннат он кушояд бар ту роҳ.
Шодию оромӢ орад ҳарчӢ гуфтӢ, эй Ҳусайн,
Бо қалам ҳар чӢ навиштӢ, он намояд ҳамчу моҳ.

02.10.2017.

Мавт – марг, фавт.

СУЛТОНИ ОЛАМ ШАВАД МУРҒИ ҲУМО НИШАСТА (715)

Султони олам шавад мурғи Ҳумо нишаста,
Хайрону пинҳон шавад аз мо чудо нишаста.
Он чӣ ба ғайри ҳақ аст, зулмест дар тариқат,
Канъони Юсуф шавад бар мосиво нишаста.
Дар зоти Ҳақ таъоло ҳар кас чу орад тардид,
Тарсону ларзон шавад бар сари по нишаста.
Ношукрӣ орад касе бар неъмати худодод,
Гирёни зиндон шавад, мисли гадо нишаста.
Гар илм бо амал шуд, олим равад зери арш,
Тобону рахшон шавад чун дар ҳаво нишаста.
Ҳар гаҳ гӯй, Ҳусайно, маънии асрори худ,
Ирфони девон шавад дар қалби мо нишаста.

02.10.2017.

Ҳумо – мурғи афсонавӣ, ки гӯё сояи боли вай ба сари ҳар
касе афтад ба давлат бирасад.

Тардид – дудилағӣ, нобоварӣ, шаковарӣ.

“ЙО”

ДАВЛАТИ ОРОМИ МАН, ЭӢ ТОЧИКИСТОНАМ ТУӢ (532)

Давлати ороми ман, эӢ Тоҷикистонам, туй,
Дар дилам озоишу ҳам нозу ҷавлонам туй.
Аҳду паймон кардаам, хидмат ба меҳан мекунам,
Давраи нав – асри мо аз аҳди Сомонам туй.
Чашми бад бар ту наояд, куфри неъмат аз бадон,
Душманат дар ғафлату аз он ниғахбонам туй.
Гардиши олам ба фардо гардиши Кайҳон бувад,
Об аз ҷаҳ чун баромад, ҷарҳи давронам туй.
ЭӢ Ҳусайн, аз рӯзгори хештан шодона бош!
Васфи меҳанро бигӯ: Майдони ирфонам туй!
Тоҷикистон, меҳанам, поянда бошад давлатат,
Аслу наслам ҳамраҳат, хуршеди тобонам туй.
24.10.2017.

Куфр – пӯшидани ҳақиқат.
Ғафлат – беҳабарӣ, фаромӯшӣ, бетадбирӣ, бепарвой.
Кайҳон – ҷаҳон, дунё, олам.
Ирфон – шинохтан, доништан, шинохтани Худо.
Меҳан – Ватан.

РИШТАИ САБРАМ БА ДАСТАТ, АШКИ РЕЗОНАМ ТУЙ (551)

Риштаи сабрам ба дастат, ашки резонам туй,
Бетаваҷҷух, бекалом он рози пинҳонам туй.
Мешикофад синаи ҳар сангро оби зулол,
Санги хоро ҷисми ман, ҳам ҷашми гирёнам туй.
Ташнае ояд ба наздат, ту шавӣ мисли сароб,
Коста гардам агар, ҳам айбу нуқсонам туй.
Гар ту ёде мекунӣ аз ёру агёри ҷаҳон,
Ташналаб дар зери дарё қалби сӯзонам туй.
Қатрае аз абри найсон гар расад бар рӯи ман,
Менашӯям рӯи худ, он оби боронам туй.
Хокро боде барад, хайрон машав аз сирри он,
Ту бигӯ, Ҳочӣ Ҳусайн, он қасру айвонам туй.

16.05.2017.

Агёр – ҷ. ғайр, бегонагон.
Абри найсон – абри баҳор.

ӢРУ АӢӢР АР ШИНОСӢ, БОСАОДАТ МЕШАВӢ (584)

Ӣру аӢӢр ар шиносӢ, босаодат мешавӢ,
Фарки онҳоро бидонӢ, боадолат мешавӢ.
Ӣри содиқ ҳамрахат, тарсе биӢрад ҳар замон,
Мавкеъи аӢӢр донӢ, бочасорат мешавӢ.
Душмане ояд ба наздат, пеши роҳашро бигир,
В-арна бо қаҳру ғазаб ту дар адоват мешавӢ.
Адлу инсофат агар бошад миӢни мардумон,
Байни хешу ақрабо соҳибадолат мешавӢ.
Порсоиву адолат васфи худ кун, эй ҷавон,
Дар амонат байни мардум бодиӢнат мешавӢ.
Бахшиши аҳли саҳо омад ризогии Худо,
Ибрате гар бар ту ояд, босаховат мешавӢ.
Эй Ҳусайно, фарқ неҳ ҳам Ӣр, ҳам аӢӢрро,
Дар ғазал онро бигӢ, рамзи ҳидоят мешавӢ.

10.06.2017.

Порсо – пок, покиза, покдоман, некӢқирдор.
Ҳидоят – раҳнамоӢ, роҳи рост нишон додан, роҳбарӢ.

ТАВБА КУН, ЭЙ НАВЧАВОН, СОҲИБСАОДАТ МЕШАВӢ (588)

Тавба кун, эй навчавон, соҳибсаодат мешавӣ,
Роҳи Ҳақро пеша гир, ту бошучоат мешавӣ.
Офият хоҳ аз Худо дар ҳар дуо ҳар субҳу шом,
Аз дуои мустачоби худ саломат мешавӣ.
Дилрабо шав байни мардум, аз гунаҳ шав эҳтиёт,
Гар каломат бо субот, аҳли зиёрат мешавӣ.
Сурати зебои ту ҳусну малоҳат, ҳам чамол,
Нашъаи Парвардигор андар тароват мешавӣ.
Шукри неъматҳои имрӯз аз сифоти авлиё,
Дар замони пирият соҳибкаромат мешавӣ.
Гар дуо гӯй Ҳусайн, босидку боихлос бош,
Баҳри ҳар як навчавон шамси ҳидоят мешавӣ.

13.06.2017

Офият – тандурустӣ, саломатӣ, сихат.

ДАР МИӢНИ ХАЛҚИ ОЛАМ ШАМСИ ТОБОНАМ ТУӢ (598)

Дар миӢни халқи олам шамси тобонам туӢ,
Равшанибахшои даргоҳу шабистонам туӢ.
Дар маҳалли сабзаву гул боғу бӯстони зиёд,
Ҳамчу гул дар назди булбул дар гулистонам туӢ,
Хор бо гул ҳамраҳу гулшан надонад сирри он,
Байни хористону гулшан сирри пинҳонам туӢ.
Дар раҳат бо чашми тар саргаштаву Маҷнун манам,
Бингарам ҳар сӯ, ба пеши чашми ҳайронам туӢ.
Гирди ту дар гардишам мисли замин дар гирди шамс,
Чор фаслам бо ту бошад, даври давронам туӢ.
Ёри оқилро бигӯ, ҳар он чӣ гуфтам аз дилам,
Мисли Мавлонои Балх нойи найистонам туӢ.
Ту бигӯ, Ҳоҷӣ Ҳусайн, андар газал асрори худ,
Ҳар чӣ гӯям васфи ту, ашъори девонам туӢ.

15.06.2017.

Маҷнун – чиннӣ, девона; лақаби Қайс, ки ошиқи Лайлӣ буд, дар адабиёт муродиши ошиқи шайдо.

Ной/най – як навъ гиёҳе, ки дар ҷойҳои сероб меҷӯяд ва та-
наш борику рост ва баланд дошта, миёнаш ковок аст, қамиш.

ҲАЛҚАИ ШОМУ САҲАР ЗАНЧИРИ ДАВРОНАМ ТУЙ (599)

Ҳалқаи шому саҳар занчири давронам туй,
Пойбаста, сарнагун тамдиди домонам туй.
Нисбати аҳволи ман фикри ту бошад беасос,
Дар раҳи кизбу фучур асбоби бухтонам туй.
Дар раҳат чоҳил, бидон, хидмат кунам ман рӯзу шаб,
Чашми ту Ҳахро набинад, боми вайронам туй.
Беша андар назди ту бошад найистон дар назар,
Бар алаф ё хору хас нори найистонам туй.
Зикри ман ҳар рӯзу шаб хайри чаҳон бошад мудом,
Водареғо, садди раҳ, фикри парешонам туй.
Хуни ту бо хуни вай пайваста бошад, эй Ҳусайн,
Ту бигӯ аз баҳри чоҳил: ҷисми бечонам туй.

15.06.2017.

Тамдид – идома додан.

Кизб – дурӯғ, фиреб.

Фучур – бадкорӣ, баромадан аз роҳи рост, фасоди ахлоқ.

Чоҳил – нодон, бесавод.

СУХАН ДАР САФҲАҲО БОҚӢ, ТУ ГУФТОРЕ НАМЕӢБӢ (607)

Сухан дар сафҳаҳо боқӣ, ту гуфторе намеӢбӣ,
Хаёли фикри аъморо зи пиндоре намеӢбӣ.
Тафаккур мекунӣ ҳар дам, валекин аз гумони бад
Сулуки некмардонро зи рафторе намеӢбӣ.
Тадаббур мекунӣ имрӯз зи фардои ҳаёти худ,
Пагоҳ он роҳи мушкилро ба душворӣ намеӢбӣ.
Агар ёбӣ ту хушбӯӣ, машоматро даво бахшад,
Давои ҷаҳлу нодонӣ зи атторе намеӢбӣ.
Агар дил додай бо кас, зи дилдорат маҷӯ айбе,
Нигоҳи ҷашми дилбарро зи дилдоре намеӢбӣ.
Ҳусайно, ту сухан гуфтӣ ба қадри илму фаҳми худ,
Фазилатҳои мавлоро зи ашъоре намеӢбӣ.

25.07.2017

Аъмо – кӯр, нобино.

Тадаббур – тадбир қардан, илоҷ ёфтан, чораҷӯена фикру
андеша қардан.

ДАР САМОИ МАЪРИФАТ ҲАМЧУН ҲИЛОЛ ЭҲЁ ШУДӢ (614)

Дар самои маърифат ҳамчун ҳилол эҳё шудӣ,
Сураи Юсуф бихон, баҳри висол эҳё шудӣ.
Юсуфи Мисрӣ, бидон, наздат Зулайхо мерасад,
Кавкаби сайёри ҳусн, соҳибчамол эҳё шудӣ.
Дар тасаввуф васл бошад ин фано дар роҳи Ҳақ,
Баҳри пайванди ҷудой, навниҳол, эҳё шудӣ.
Ҳар дарахте тоза рӯяд, шоҳа бар гардун кашад,
Нахли Марям васфи ту, бо сад ҳисол эҳё шудӣ.
Тоқати ҳичрон надорӣ, дар тариқи васл бош,
Дар ҷудой, ҳаҷру гурбат чун Камол эҳё шудӣ.
Васлу ҳичрон дар каломат баҳти толеъ, эй Хусайн,
Дар ғазал гӯ, эй насиб, аз Зулчалол эҳё шудӣ.

30.07.2017.

Ҳилол – моҳи нав, (дар чанд рӯзи аввали моҳ)
Фано – нест шудан, нестӣ, ҳалок.
Зулчалол – дорои ҷалол соҳиби ҷалол бо ҳашамат, азим; маҷ.
Худо

ТАНДУРУСТИЮ САЛОМАТ АСЛИ ОН ПОКИЗАГӢ (626)

Тандурустию саломат асли он покизагӢ,
Дар суруру ҳам фараҳ хурсандиву рӯтозагӢ.
Баъди беморӢ чу ояд тандурустӢ аз Худо,
Шукри он неъмат бикун, аз ту Худо бошад ризо.
Поксозии баданро Ибни Сино гуфт илоҷ,
Баҳри сад амрози ту дар зулмате бошад сироч.
Дер шӯӢ ту баданро, чирк меорад мараз,
Бар ту меорад зиёну тоза мегардад ғараз.
Гар гуле пажмуда мегардад дар оғӯши гиле,
Дон, ки он гулро зи беморӢ расида мушкиле.
Офият хоҳӢ, Хусайно, тозагиро пеша гир,
Зоҳират танзиф шуд, покиза гардӢ дар замир.

01.08.2017.

Сироч – шакли аrobiшудаи чароғ, чироғ.
Мараз – беморӢ, касалӢ, ранҷурӢ, нохушӢ.
Танзиф – тандурустӢ, саломатӢ, сиҳат.

ФАСЛИ ҶАВОНИРО БИДОН ЧУН НАВБАҲОРИ ЗИНДАГӢ (632)

Фасли ҷавониро бидон чун навбаҳори зиндагӣ,
Ояндаи ободи мо бошад шиори зиндагӣ.
Бар қадри ин айём рас, зоеъ макун як соатат,
То метавон боло бирав бо иқтидори зиндагӣ.
Боло марав аз роҳи бад, заъфе биёбӣ дар ҳаёт,
Андар раҳи зулму азоб бошӣ дучори зиндагӣ.
Обу гиёҳи ин Ватан аз шибҳи он чаннат бидон,
Бо равнақи миллат бизӣ ин ифтихори зиндагӣ.
Илме биёмӯз, эй ҷавон, ахлоқи некӯ пеша гир,
Дар байни мардум шав азиз бо як виқори зиндагӣ.
Фасли ҷавоният Ҳусайн, бо ҳурмату икром рафт,
Бар ҳар ҷавон доим бигӯ аз гирудори зиндагӣ.
Дар гирудори зиндагӣ некӣ бувад шану шукуҳ,
Номи накӯ поянда аст андар ҷавори зиндагӣ.

07.08.2017.

Зоеъ – талаф, нобуд, барбод.

Заъф – сустӣ, нотавонӣ, беқувватӣ,

Шибҳ – ҳаммонанд, монанд, мисл.

Виқор – аслаш вақор, тамкин, вазнинӣ.

Ҷавор – наздикӣ, ҳамсоягӣ.

РАҲМАТИ ҲАҚ БАР ТУ ОЯД, ГАР АДОЛАТ МЕКУНӢ (647)

Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, гар адолат мекунӢ,
Давлати шоҳона бинӢ, гар саховат мекунӢ.
Адлу эҳсон дар дилат шодоб гардонад туро,
Нақл таъсире биёрад, гар ривоят мекунӢ.
Ту ривоят кун ҳадисе з-он Расули муҳтарам,
Офият бар ту наёяд, гар шикоят мекунӢ.
Садди роҳи душманӢ шав, кина аз дил кун бурун,
Ранчи бисёре бубинӢ, гар адоват мекунӢ.
Шав ризо аз ҳар чӢ дорӢ, қасди ноҳақро макун,
Меҳнате бар ту наёяд, гар қаноат мекунӢ.
РаҳнамоӢ кун, Ҳусайно, байни мардум чун чароғ,
Нури Ҳақ бар сар биборад, гар ҳидоят мекунӢ.

17.08.2017.

Офият – тандурустӢ, саломатӢ, сиҳат.
Адоват – душманӢ, бадҳоӢ, кинадорӢ, муҳосимат, муҳоли-
фат.
Меҳнат – мусибат, бало, бадбахтӢ, идбор.

МУШКИЛЕ Н-ОЯД БА ТУ, ГАР АЗ ХУДО ХОҲИШ КУНӢ (648)

Мушкиле н-ояд ба ту, гар аз Худо хоҳиш кунӣ,
Раҳму шафқат баҳри халқ чун абри хушбориш кунӣ.
Ту карам кун баҳри мардум, сахл гардонӣ умур,
Нури Ҳақ бар ту бирезад, гар каме тобиш кунӣ.
Дар чабинат нури Аллоҳ, васфи ту бошад ҳабиб,
Байни мардум чехраро аз нур ороиш кунӣ.
Шукри Ҳақро пеша гир, бахту саодат дар назар,
Хулқи хуш бар худ бигир, дар хайр афзоиш кунӣ.
Хонаи каҳгил чу дорӣ, қасри Ҷамшедаш бидон,
Хотири чамъат дар он, ҳар лаҳза оромиш кунӣ.
Баҳри осонӣ, Ҳусайно, роҳи Пайгамбар бигир,
То дар ин дунёву он дунё ту ороиш кунӣ.

13.08.2017.

Ҳабиб – дӯст.

ШУКРИ НЕЪМАТ МЕКУНАМ, ДАР МАН НАБУД КИБРУ РИЁ (671)

Шукри неъмат мекунам, дар ман набуд кибру риё,
Менишастам назди мардум, гарчи бошад бўриё.
Иртиқоби маъсият манфур буд дар назди ман,
Беҳаёӣ гар шавад, бар рӯй мекардам қабо.
Гавҳари мақсуди ман ободии ин сарзамин,
Назди мардум дар суҳан – дар баҳр мекардам шино.
Ифтихори дини мо аз мазҳаби соҳибкамол,
Фарри ин миллат диҳад дар қалби ман нуру сафо.
Гар касе бо дарду ранҷ бошад дучори мушкиле,
Баҳра аз дастам бигирад он, ки бошад мубтало.
Ҳалли мушкил назди ӯ, аммо васила дар замин,
Ту ғазал гӯ, эй Ҳусайн, бар дардҳо бошад даво.

05.09.2017.

Иртиқоб – ба коре шуруъ кардан, машғул шудан
Маъсият – рафтор ва ҳаркат бар хилофи амру наҳй дину ша-
риат.

Манфур – нафратшуда.

Манфур – нафратшуда.

Фарр – равшаний, шукуҳ.

КУНЧИ ҚАНОАТ ПЕША ГИР, БАР ҲАР ТАВОН ҚОДИР ШАВӢ (677)

Кунчи қаноат пеша гир, бар ҳар тавон қодир шавӣ,
Назди ҳасудон доиман ту аз гумон тоҳир шавӣ.
Хурсандӣ кун бо қисматат, розӣ шавад аз ту Худо,
Ҳам ту дурахшӣ дар само, аз Каҳкашон зоҳир шавӣ.
Санги қаноатро бубанд монанди асҳоби Расул,
Ҳаргиз шикоятҳо макун, андар ҷаҳон омир шавӣ.
Омир ва маъмур, эй азиз, ободӣ оранд аз азал,
Гар ту нагӯӣ қавли ҳақ бо ҳар забон қосир шавӣ.
Вайронии дунё, бидон, аз нафси бад дорад нишон,
Коре бикун дар ин ҷаҳон, ту беаён нодир шавӣ.
Ободии ҳарду ҷаҳон бошад қаноат, эй Ҳусайн,
Гар шукри неъмат мекунӣ, шодикунон шоқир шавӣ.
07.09.2017.

Омир – ободкунанда, зинатдиҳанда.

Қосир – кӯтоҳ, кас, норасо, очиз.

Шоқир – шукркунанда, сипосгузор, миннатдор.

ИЛМУ АДАБРО ПЕША ГИР, ТО БЕҲТАРИН ИНСОН ШАВӢ (687)

Илму адабро пеша гир, то беҳтарин инсон шавӢ,
Касбу ҳунар аз худ бикун, то соҳиби даврон шавӢ.
Ту дар давоми ин ҳаёт нафъе биёвар баҳри халқ,
НекӢ чу ояд назди ту, аз чашми бад пинҳон шавӢ.
Кӯшиш бикун дар роҳи хайр, инкор кун омори нафс,
Роҳи қаноат пеша гир, бар нафси худ султон шавӢ.
Ҳаргиз марав роҳи фасод, зиштӢ чу ояд аз пасат,
Расво дар ин олам машав, бо айби худ гирён шавӢ.
Ту беҳтарин инсон бишав, бо роҳи Пайғамбар бирав,
Дар ҳар мақому ҳар замон чун Юсуфи Канъон шавӢ.
Дар роҳи Мавлои бузург баҳри дамон шав, эй Ҳусайн,
Дар даст дорӢ домане, ту баҳри бедомон шавӢ.

14,09.2017.

Нафъ – фоида, суд, манфиат, муқобили зарар.

Инкор – рад кардан, эътироф накардан, қабул накардан,
муқобил эътироф.

Омор – шумор, ҳисоб, ҳисобу китоб.

Фасод – табоҳӢ, вайронӢ, бетартибӢ, зишткорӢ, бадахлоқӢ.

ЗиштӢ – бадӢ, қабехӢ, бадафти, бадшаклӢ, муқобили зебой.

ЧАШМИ МАН ДОИМ БА РОҲАТ, ИНТИЗОРАМ КАРДАӢ (705)

Чашми ман доим ба роҳат, интизорам кардаӢ,
Бо ғазаб, бо қаҳри худ чун лолазорам кардаӢ.
Лолу ҳайронат шудам бо сад муҳаббат, сад дарег,
Аз барои молу сарват ғамгусорам кардаӢ.
Ёри содиқ бар ту гӯяд: Ту маранҷон ёри худ,
Баҳри ӯ бо меҳр гӯям: Зарнигорам кардаӢ.
Гар малоли хотират бошам, ту ҳам ғамгин машав,
Дар парешонҳолиям ту дилфигорам кардаӢ.
Узри бечо гар бигӯям, ту бипурс аз дигарон,
Назди онҳо ман бигӯям: Чашмасорам кардаӢ.
Ту биё, эй ёри чонӣ, пайдорӣ аз ту аст,
Баҳри ту гӯяд Ҳусайнат: Устуворам кардаӢ.

23.09.2017.

ТУ НУРИ ҚАЛБИ ПОКАТРО ЗИ МАҲТОБЕ НАМЕӢБӢ (709)

Ту нури қалби покатро зи маҳтобе намеӢбӢ,
Ҳар он гаҳ нур нопайдо, ба асбобе намеӢбӢ.
Ба ободӢ бизан гоме гулистон кун диӢри худ,
Ба саҳроҳои бепоён ту шодобе намеӢбӢ.
Зи сӯе сардие ояд, бигӯ васфи зимистонро,
Агар хоӢи ба тобистон зи сардобе намеӢбӢ.
Бикун ту меҳрубониҳо, пазиро шав ба узри кас,
Дар ин дунӢ ба мисли ӯ ту таввобе намеӢбӢ.
Бичарҳад оби ҳар дарӢ, надонад сирри онро кас,
Ту ғарқобе, ки меҷӯӣ, зи гирдобе намеӢбӢ.
Ҳусайно, ғарқи маънӣ шав, зи гирдобаш бурун ойӣ,
Залолатҳои шайтонро зи меҳробе намеӢбӢ.

26.09.2017.

Таввоб – бахшанда гуноҳ, пазирандаи тавба, қабулкунандаи тавба (сифати Худо).

Залолат – безътиборӣ, нописандӣ, хорӣ, хор шудан.

Меҳроб – токи даруни масҷид, ки дар тарафи қибла воқеъ аст, ҷои истодани имом вақти намози ҷамоат.

НАҚШИ ХАЁЛАТ ДАР СУХАН ДУРДОНА МАВЗУН МЕКУНӢ (710)

Нақши хаёлат дар суҳан дурдона мавзун мекунӣ,
Андар тасаввурҳои худ ҷонона мазмун мекунӣ.
Маъноӣ мазмун дар калом бӯи бузургон дар машом,
Баракс бошад шамъи ҷом, парвона дар хун мекунӣ.
Ҳар як ҳисол андар камол дар ҷашми ман мисли ҳилол,
Бемисл бошад дар ҷамол, бегона мафтун мекунӣ.
Ҳар макру ҳар ҷоду ҳаром, бовар макун ту бар авом,
Бар ту биёрад гар паём, бо ханда афсун мекунӣ.
Макру ҳиял дар назди ту ояд, ҳақиқатро бичӯ,
Бо ҳусни ахлоқи накӯ дурдона макнун мекунӣ.
Сехри суҳан бошад ниҳон, донӣ, Ҳусайно, имтиҳон,
Гар ҳарфи он бошад баён, зебанда мавзун мекунӣ.

01.10.2017.

Ҳисол – ҷ. хислат.

Макр – ҳила, фиреб.

Ҳиял – ҷ. ҳилла, ҳилат.

Макнун – пинҳон дошташуда, нухуфта, пинҳон кардашуда,
пинҳон.

ХУДОӢ, МО ФАҚИРОНЕМ, ТУ ЭҲСОН МЕКУНӢ Ё НЕ? (711)

ХудоӢ, мо фақиронем, ту эҳсон мекунӢ ё не?
Ба даргоҳат маризонем, ту дармон мекунӢ ё не?
Нафас дар синаям танг асту мисли шамъ месӯзам,
ЗадӢ оташ ба чон, ашке ба мижгон мекунӢ ё не?
Қазову ҳам қадар равшан, ҳама аъмоли мо хирман,
Ба файзат хоки мо гулшан зи борон мекунӢ ё не?
Худат пероҳани моро бипӯшондӢ ба ҷисми мо,
Бияфшонад ҳаёву шарм, ту домон мекунӢ ё не?
ХудоӢ, аз ту мепурсам ҳама анвои раҳматро,
Ба нури раҳматат зорам, намоён мекунӢ ё не?
Ҳусайно, ту дуоҳо кун, бипурс ободии олам,
Ҳаёти ҷовидонамро чароғон мекунӢ ё не?

01.10.2017.

Фақир – камабғал, қашшоқ, нодор, муҳточ, он, ки фақат до-
рои қути лоямут мебошад; муқобили ғанӣ.

БА РОҲАТ ДИДАИ ЧОРАМ, БА НАЗДИ МАН НАМЕОЙӢ (712)

Ба роҳат дидаи чорам, ба назди ман намеойӣ,
Чу булбул нолаҳо дорам, ба ин гулшан намеойӣ.
Агар ойӣ ба назди ман, қафас ҳам мешавад гулшан,
Сабад бо дона боз орам, ба ин хирман намеойӣ.
Макони аслиям қалбат, ба дастам симу зар бошад,
Зи сар то по гуҳарборам, маро дидан намеойӣ.
Туро пеши назар бинам, дуоят мекунам бо дил,
Чу бинӣ кори душворам, дуо кардан намеойӣ.
Ту фикре кун дар ин олам, чӣ кардӣ баҳри ёри худ,
Ба ҳарчи гуфтӣ, икрорам, ба пурсидан намеойӣ.
Хусайно, дар ғазал гуфтӣ ишоратҳо ба фикри худ,
Дар ин кошона беморам, даво кардан намеойӣ.

02.10.2017.

Кошона – хонача; хонаи ҳақирона, хона, бошишгоҳ, хонаи
зимистонӣ.

ГАР КУШОДӢ БАНДИ ҲИКМАТ, ОН БИӢРАД РАҲМАТЕ (721)

Гар кушодӢ банди ҳикмат, он биӢрад раҳмате,
Гар бигуфтӢ панди некӯ, он наорад заҳмате.
Илму ирфон раҳнамо бошад туро, эӢ навҷавон,
Баъди андарзи бузургон бар ту ояд иффате.
Покдоман буданат – парҳез бошад аз ҳаром,
В-арна ҳар олудагӢ бар ту биӢрад ҳасрате.
Офату беморӢ орад чаҳлу нодонӢ ба ту,
Нафси худро таҳ бизан, ҳаргиз наояд тухмате.
Тухмату бухтони мардум тир бошад бе нишон,
Зухду тақво гар набошад, бар ту орад кулфате.
Банди ҳикмат гар кушодӢ дар каломат, эӢ Ҳусайн,
БандагӢ дар назди ӯ бар ту биӢрад давлате.

03.10.2017.

Иффат – парҳез кардан аз шаҳват, парҳезгорӢ, порсой, пок-
доманӢ.

Зухд – парҳезгорӢ, порсой, беҳавосӢ ба дунӢ, тарки дунӢ.

ЭЙ ВАТАН, ТО ЧОВИДОН ИНЪОМИ ОҒОЗАМ ТУЙ (733)

Эй Ватан, то човидон инъоми оғозам туй,
Гарчӣ ман дар Каҳкашон, анҷоми парвозам туй.
Аз барат гар дур рафтам, рӯзу шаб дар зикри ту,
Аз Худо пурсам амон, пайғоми овозам туй.
Ҳар чӣ гуфта дигарон, дурӣ бикардм ман аз он,
Чун ба роҳи имтиҳон илҳому анбозам туй.
Эй Ватан, ту дар амон бошӣ зи юмни роҳбарат,
Ҳамчу ёри дилситон оромӯ Ҳамрозам туй.
Тоҷикистон, номи ту сарлавҳаи шеъри ман аст,
Мисли кӯҳи зарфишон хушноми мумтозам туй.
Шеъри ту баҳри меҳан бошад, Ҳусайно, бехатар,
Ҳамчу баҳри бекарон фарҷоми бенозам туй.

10.10.2017.

Анбоз – рафик, шарик, ҳамдам, ҳамроҳ.
Юмн – бахт, толеъ, иқбол, некбахтӣ, хушбахтӣ.
Фарҷом – охир, анҷом, оқибат, натиҷаи кор.

ХАШМИ ДУШМАН БАР ТУ ОЯД, ГАР АДОВАТ МЕКУНӢ (743)

Хашми душман бар ту ояд, гар адоват мекунӢ,
Қобили таҳқир гардӢ, гар ихонат мекунӢ.
Душманат гар нек бошад, роҳи худ ислоҳ кун,
Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, гар надомат мекунӢ.
Дӯсту душман бувад яксон чу дар пеши назар,
Ту «дарахти дӯстӢ биншон», ки роҳат мекунӢ.
Душманатро гар шиносӢ, ту мағӯ ин душманам,
Сулҳу некӢ бар ту ояд, гар ҷасорат мекунӢ.
Аҳли исломӢ агар, қаҳрӢ машав бо нокасе,
Раҳмат ояд бар сарат, гар ту саломат мекунӢ.
Аз диёнат гӯ, Ҳусайно, душманӢ бошад зиён,
Панду андарз - ин шараф, нусҳу ҳидоят мекунӢ.

16.10.2017.

Иҳонат – ҳақиру хор пиндоштан, хор кардан.
Надомат – пушаймонӢ аз душманӢ.
Нусҳ – насх, панд додан, насихат кардан.

РАҲМ КУН БАР МАН, АЗИЗАМ, ЗЕРИ БОРАМ КАРДАӢ (750)

Раҳм кун бар ман, азизам, зери борам кардаӢ,
Тоқати маҳмил надорам, бекарорам кардаӢ.
Чашми ман андар раҳат, маслуд бошад дарғаҳат,
Мисли Яъқуб дар раҳат ту интизорам кардаӢ.
Ҳар чӣ гуфтам ман зи тавҳид, акси он бар ту расид,
Аз бари худ баҳри таъйид барканорам кардаӢ.
Бо умеди раҳматат фардо чу оям бар дарат,
Мисли Сиддиқ ҳимматат, гар ёри ғорам кардаӢ.
Тарки дармон мекунам, гар дарди ман аз баҳри ту,
Бо каломи беназират беғуборам кардаӢ.
Ҳар хаторо, эй Ҳусайн, андар ғазал бегона дон,
Бар Худовандат бигӯ, ки растагорам кардаӢ.

21.10.2017.

Маслуд – басташуда, бастан, банд кардан.

НАДОМАТ ГӢШАЕ ДОРАД, БИРАВ ОН ЧО БА ПИНӢОНӢ (763)

Надомат гӢшае дорад, бирав он чо ба пинӢонӢ,
БигӢ ҳар он чӢ дар қалбат зи афсӢсу пушаймонӢ.
Ту аҳде кун ба назди худ, ки анчомаш ба рӢзи ҳашр,
ВафодорӢ шараф орад ба ту, н-орад парешонӢ.
АвомилӢои инсонӢ барад гоӢо ба роӢи бад,
Бубин бо чашми ақли худ – ҳама аз нафси ҳайвонӢ.
Надомат кун, шавад дармон ба дарди чурму ҳам исӢн,
Агар чӢ мешавӢ гирӢн, марав бо роӢи шайтонӢ.
МуӢофиз шав ба имонат, надомат кун ба исӢнат,
Амал кардӢ ба гуфторат, ба нафси худ ниғаҳбонӢ.
Ҳусайно, ту макун коре, ки меорад пушаймонӢ,
Кушо роӢи насиҳатро, бирав бо роӢи осонӢ.

29.10.2017.

ХУДОЁ, ТУ ПАНОҲАМ ДЕҲ ЗИ ҲАР РАФТОРИ ШАЙТОНИЙ (791)

Худоё, ту паноҳам деҳ зи ҳар рафтори шайтонӣ,
Кучо бошам, амонам деҳ зи ҳар гирдоби тӯфонӣ.
Ба даргоҳат паноҳанда биёбад мулки поянда,
Шабаш хуршеди тобанда зи юмни хатти пешонӣ.
Ҳифозат мекуни банда, ки ояд дар лабаш ханда,
Набошад ҳеҷ шарманда аз он асрори пинҳонӣ.
Манам поянда дар роҳат, ту дилбандӣ ба дилхоҳат,
Зи хайли ҷумла гумроҳат паноҳам деҳ ба осонӣ.
Худат ҳастӣ паногоҳам, бигир ин дасти кӯтоҳам,
Навиштам шеъри дилхоҳам, бувад он роҳи ирфонӣ.
Хусайно, дар муноҷотӣ, чу хоҳони иноётӣ,
Ба халқе дар мулоқотӣ, раҳи ту – роҳи инсонӣ.

04.12.2017.

ГАНЧИ ҚАНОАТ ДАР БАРАТ, МАСЪУДИ ИН ДУНӢ ШАВӢ (793)

Ганчи қаноат дар барат, масъуди ин дунӢ шавӢ,
Дурри адолат зеварат, мавлуди ин дарӢ шавӢ.
Дасти саҳо андар барат назди ятими мебарад,
Фикри саховат бар сарат, хушнуду ҳам доро шавӢ.
Дарси иноят Ӣварат, як раҳнамо андар барат,
Гар бо ривоят дафтараат, машҳуду ҳам доно шавӢ.
Ҳукми ҳамоқат дар сарат, як мубталое бар дарат,
Гар дар хиёнат ханчарат, масдуду ҳам расво шавӢ.
Қасди ибодат маҳзарат, фикре бикун дар маҳшарат,
Рӯзи қиёмат пайкарат, дар сачдаат пайдо шавӢ.
Шеъри Ҳусайни раҳбарат ҳамраҳ бигир, он Ӣварат,
Бошад рисолат доварат, маҳмуди он мавло шавӢ.

05.12.2017.

Масъуд – саодатманд, хушбахт.

Машҳуд – дидашуда, ошкор, зоҳир, намоён.

Масдуд – басташуда; масдуд гардонидан, (Ӣ кардан) бастан,
банд кардан.

ДАСТИ КАРАМ БОЛО КУНӢ, СОҲИБКАРОМАТ МЕШАВӢ (794)

Дасти карам боло кунӣ, соҳибкаромат мешавӣ,
Дар байни мардум доимо соҳибсаодат мешавӣ.
Бахшандагӣ ояд зи ту аз баҳри муҳтоҷу ятим,
Зӯрат чу ояд аз Худо, ту бочасорат мешавӣ.
Дасти бахилонро бубин, боло набошад ҳеҷ гоҳ,
Гирӣ аз он гар ибрате, соҳибмаломат мешавӣ.
Ибрат бишав бар аҳли хайр, ҳоли ғарибонро нигар,
Гар аз хабар ёбӣ хабар, соҳиббашорат мешавӣ.
Дасти карам ҳамчун қамар бар зулмате орад зафар,
Бошӣ ту бо васфи башар, соҳибшафоат мешавӣ.
Васфи саҳо шуд дар назар, шеърӣ Ҳусайнат шуд ба сар,
Гар дар дилат орад асар, умре саломат мешавӣ

05.12.2017.

БЕАДАБ ДАР ИН ҶАҲОН ДОИМ НАМОЯД САРКАШӢ (812)

Беадаб дар ин ҷаҳон доим намояд саркашӢ,
Баҳри бадрафторияш бар вай биёяд ранҷише.
Ҳар замон дар назди мардум ӯ дилозорӣ кунад,
Мояи ранҷиданаш ҳар рӯзу шаб дар чархише.
Гар ту дидӣ, беадаб бошад малоли хотират,
Дурӣ аз бад ҷӯ, ки ёбӣ як замон осоише.
Фикри бад дар зехни ӯ, қасди маломатҳо кунад,
Баҳри ислоҳи бадон бояд намудан кӯшише.
Роҳи ислоҳаш бичӯ мисли ҳакими пандгӯ,
Рост гардад ҷӯби қач, гар ту шавӣ чун оташе.
Гар ҷавонмард, эй Ҳусайн, рӯзе надоматҳо кунад,
Раҳмати Ҳақ бар сарат, гар ту биёри бахшише.

22.12.2017.

Чархиш – чарх задан, давр задан.

ШАРҲИ ИСМҲОИ АШҲОС

540, 638, 727, 790, 814, 820, 830*. **Одам** – инсони нахустин, ки Худованд ўро аз хок офарид, ва бар тибқи оёти «Қуръон» пас аз чихил рӯз руҳ ба колбади ӯ дамида шуд. Ҳамаи малоик бо фармони Худо Одамро сачда карданд чуз Иблис. Худои таоло Одамро дар бихишт чой дод ва Ҳавворо аз паҳлӯи чапи ӯ офарид ва эшонро аз хӯрдани гандум манъ кард. Иблис ба кӯмаки мор ба бихишт рафт ва Одаму Ҳавворо фирефт, то гандум хӯранд. Ҳақ таоло бар эшон хашм гирифт ва дарахти Тӯбиро фармуд, то шоҳаҳои худро ба ҳам оварад ва Одаму Ҳавворо баргирифтӣ аз бихишт берун андохт. Одам ба Ҳиндустон ба кӯхи Сарандеб фуруд омад ва сад сол дар он ҷо тоат кард ва гирифт, то тавбаи ӯ қабул шуд.

540. **Момоҳаво** (Ҳавво) – ҳамсари Одам, дуюмин инсон, ки Худо халқ кардааст. Дар бихишт ҳамроҳи Одам мезист ва ба иғвои Иблис гандум хӯрду аз бихишт ронда шуд ва ба Ҷадда фуруд омад.

531, 541, 798. **Муҳаммад Мустафо** – пайғамбар, Расули акрам (с.).

541. **Раҳмон** – бахшоянда, раҳмкунанда, яке аз номҳои Худованди бузург.

541, 552, 585, 730, 758, 770. **Сулаймон** – писари Довуд пайғамбар. Худо ба ӯ ҳам пайғамбарӣ ва ҳам подшоҳӣ дода буд. Ангустарие дошт, ки исми аъзам бар он набишта буд, то ба баракоти он одаму парӣ, деу

¹ Рақамҳо ифодагари шумораи тартибии ғазалҳои шоир мебошад.

вухуш паррандагон ва ҳатто бод мутеи ӯ шаванд. Бод ҳар ҷӣ дар қаламрави подшоҳии ӯ мегузашт ба гӯши ӯ мерасонд ва тахти ӯро ба ҳар кучо, ки меҳост мебурд. Чун Сулаймон хабари қудратмандии маликаи Сабо – Билқисро шунид оҳанги ҷанг бо ӯ кард. Билқис вақте бидонист, ки Сулаймон пайғамбар аст, хост, ки ба даргоҳи ӯ бишиতোбад. Сулаймон аз ин азми Билқис огоҳ шуда, бодро фармуд, то тахти Билқисро бардораду ба даргоҳи ӯ ҳозир кунад. Билқис ба Сулаймон имон овард ва ба ҳамсариӣ ӯ даромад.

544. **Ҳақ** – рост, дуруст, яке аз номҳои Худованди бузург.

546. **Буқрот** – донишманди Юнони Қадим.

546. **Ҷолинус** – донишманди Юнони Қадим.

546. **Мавлавӣ** – лақаби ифтироии Ҷалолуддини Балхӣ суҳанвори маъруфи садаи XIII форсу тоҷик.

549. **Субҳон** – маҷозан ба маънии Офаридгор.

554. **Ҳотам** – номи шахсе аз араб, ки дар саховат ва нақӯкорӣ машҳур гардидааст ва ӯро бештар Ҳотами Той ва Ҳотами Тай гӯянд.

554, 605, 629, 644, 692 **Исои Масеҳ** – номи пайғамбар, писари Марям, ки китоби осмониаш «Инҷил» ном дорад. Марям аз руҳи пок обистан шуда, Исоро таваллуд кард. Исо қавми Исроилро ба дини худ даъват кард, вале онҳо напазируфтанд ва аз ӯ муъҷиза хостанд. Ӯ бо хоҳиши онҳо бо дами хеш мурдаро зинда кард. Саранҷом бадхоҳонаш қасди куштани ӯ карданд. Исо гурехт, вале яке аз ҳавориюн, ки Яҳудо ном дошт, ба ивази сӣ дирам Исоро ба онҳо дод. Онҳо хостанд Исоро бигиранд, вале ба амри Илоҳӣ ӯ напа-

дид гашт ва саркардаи онҳо Ишуъро ба сурати Исо даровард. Онҳо ҳамин Ишуъро Исо пиндошта дастгир ва ба дор кашиданд. Исо ба осмон рафт. Марям бо пояи дор рафта нолаву зорӣ мекард, зеро ӯ ҳам пиндошта буд, ки писарашро ба дор кашидаанд. Шаби ҳафтум Исо барои таскини модар аз осмон ба замин боз омад. Ҳафт нафар аз ҳаввориюн он шаб Исоро диданд ва то субҳ бо ӯ буданд, саҳаргоҳ Исо боз ба осмон рафт.

554, 605, 614, 639 **Марям** – модари Исо пайғамбар, духтари Умрон. Умрон муқими масҷиди Байтулмуқаддас буд, писарони бисёре дошт ва бо шукронаи он ният кард, ки фарзанди ояндаашро муқими масҷид кунад. Марям таваллуд шуд, азбаски духтар наметавонист дар масҷид муқим шавад Умрон дар ҳайрат монд. Ваҳй расид ва иҷозат дода шуд, ки Марям дар масҷид муқим шавад. Писари амаки Умрон – Закариё Марямро дар масҷид муҳофизат мекард. Чун Марям ҳаждаҳсола шуд Ҷабраил худро дар сурати Юсуфи Наччор ба Марям намуд ва ӯро ба таваллуд шудани Исо мужда дод. Бо фармони Худои таоло руҳи муқаддас дар ӯ дамида шуд. Ба қавле пас аз нӯҳ соат ва ба қавли дигар баъди нӯҳ моҳ Исо таваллуд шуд.

556. **Бӯлаҳаб** – падари оташ, золим, зулмкунанда, ситезақор. **Абӯлаҳаб Абдулуззо ибни Абдулмутталиб**, (вафот 623 м.) амаки Пайғамбар (а) яке аз муҳолифини Пайғамбар (а) буд, дар ҳаққи ӯ сураи Таббат нозил шудааст.

567, 578, 680, 775. **Айюб** – номи пайғамбар, ки дар сабру таҳаммули ранҷ машҳур аст. Дар ривоят

хаст, ки Худо таоло ӯро ба балохо мубтало кард ва сабрашро озмуд. Ибтидо моли ӯро гирифт ва факираш гардонид. Сипас, фарзандонаш мурданд ва худи ӯ бемор шуду дар баданаш кирм офтод. Аммо ӯ нанолид ва сабр кард. Сипас, Худои таоло ӯро бахшид ва чашмаи об зери пояш равон кард. Айюб худро ба об шусту сикҳат ёфт ва он чашма ба чашмаи «Айюб» ё «айни Айюб» маъруф гашт. Ҳар беморе, ки худро дар он мешуст, шифо меёфт.

572, 587, 614, 664, 688, 690, 715, 778, 827. **Юсуф** – писари Яъқуб пайғамбар, ки аз бародарони дигар назди падар азизтар буд. Шабе дар хоб дид, ки моху ситорагон дар рӯ ба рӯи ӯ дар сачда афтоданд. Онро ба падару бародаронаш нақл кард. Бародарон ба ӯ ҳасад бурданд ва ба баҳонаи гардишу тамошо ӯро ба сахро бурданд. Юсуфро дар чоҳе андохта, пироханагро ба хуни кабӯтаре олуданд ва ба падар гуфтанд, ки ӯро гург хӯрдааст. Корвоние сатил дар чоҳ андохт ва Юсуфро берун оварда ҳамроҳи хеш ба Миср бурд. Чун Юсуф дар ҳусну чамол беназир буд, дар Миср зуд шуҳрат ёфт. Корвонсолор ӯро ба Азизи Миср фурӯхт. Зани Азизи Миср – Зулайхо ба Юсуф ошиқ шуда, кӯшиш кард, ки ӯро ба даст биёвард ва ӯро аз покдоманӣ дур созад. Чун Юсуф муҳаббати ӯро напазируфт, Зулайхо ӯро муттаҳам кард ва ба зиндон андохт. Юсуф бар асари таъбири хоби малики Миср аз зиндон озод гашт ва худ Азизи Миср шуд.

578. **Аҳриман** – тибки «Авасто» мазҳари нопокию тирагӣ, ки пайваста бо Ахурамаздо – Худои покӣ ва сафою нур дар ҷанг аст. Аҳриман гоҳе ишора ба

девест, ки ангуштари Сулаймонро ба даст овард ва чихил рӯз ба ҷои ӯ бар тахт нишаст. Шайтон ҳам гоҳе дар адабиёти форсу тоҷик Аҳриман хона мешавад.

580. **Солех** – пайғамбаре, ки бар ду қавм – Од ва Самуд фиристода шуд. Он ду қавм, ки бутпараст буданд, ба ӯ нагаравиданд ва муъҷиза хостанд, ки ноқа яъне шутури модае бо баччааш аз дохили харсанг берун ояд. Солех дуо кард, санг бо фармони Худо шикoftа шуд ва аз он ноқае бо баччааш берун омад. Қавми Оду Самуд мункир шуданд ва гуфтанд, ки ин сеҳр аст ва саранҷом ноқаро куштанд.

580. **Қайс** – номи аслии Маҷнун қаҳрамони қиссаи машҳури «Лайлӣ ва Маҷнун» аст аз қабилаи Банӣ Омир. Бино бар гирифтории азимаш ба ишқи Лайлӣ ба ӯ Маҷнун (девона) ном доданд.

587. **Яъқуб** – писари Исҳоқ пайғамбар, ки дар қиссаҳои исломию ибронӣ ва масеҳӣ чун падари Юсуф маъруф аст. Юсуфро бародаронаш ба ҷоҳ андохта, Яъқубро бо фироқи ӯ мубтало сохтанд ва Яъқуб дар фироқи писараш чандон гирист, ки чашмонаш нобино шуданд. Пас аз солҳо, ки Юсуф Азизи Миср гашт ва бо тадбири худ барои қаҳтсол озуқа ҷамъ кард, бародаронаш барои хариди ғалла ба Миср рафтанд. Юсуф пирохани худро барои падараш фиристод ҳамин, ки бародаронаш пирохани Юсуфро аз Миср берун оварданд, бод бӯи онро ба машоми Яъқуб расонид. Яъқуб пирохани Юсуфро бар чашм молида бино гашт.

587. **Ибни Мактум** – Абдуллоҳ ибни Умми Мактум, аз саҳобагони Пайғамбар (с), дуввум муаззин, писартағои модари муъминон Хадича (раз), Ибни

Мактум нобино буда, дар ҳаққаш ояти (Абаса ва тавалла) нозил шудааст.

594, 753. **Қорун** – писари амаки Мӯсо пайғамбар, ки аз Мӯсо кимёгарӣ омӯхт ва филизоти бисёро ба зар табдил дод. Ғурури моли фаровон ӯро бар Мӯсо нофармон кард. Мӯсо аз Худо илтиҷо кард, ки замин даҳон боз кунад ва Қорунро ба ҳама ганҷу давлаташ ғуру барад. Қорун инчунин номи шаҳре будааст, ки дар ашъори суҳанварони форсу тоҷик ба он ишораҳо рафтааст.

595, 616, 641, 692, 725, 735, 753, 811, 816. **Мӯсо** – аз пайғамбарони соҳиби азму иродаи бузург, ки ӯро Мӯсои калимуллоҳ гӯянд. Вай дар замони шоҳии Валид бини Мусъаб – Ғиръавни Миср таваллуд шуд. Чун мунаҷҷимон ба Ғиръавн гуфта буданд, ки писаре аз Банӣ Исроил ботилкунандаи ҳукми ӯ хоҳад шуд. Аз ин рӯ, вай дастур дод, ки ҳар писаре, ки аз Банӣ Исроил ба вучуд ояд, бикушанд. Вақте ки Мӯсо таваллуд шуд, модараш аз тарси Ғиръавн ӯро дар сандуке гузошту ба рӯди Нил андохт. Он сандукро об ба зери қасри Ғиръавн бурд. Канизӣ зани Ғиръавн онро гирифт ба назди бонуи худ бурд. Осия – зани Ғиръавн ӯро ба фарзандӣ пазируфт. Кӯдак аз пистони ҳеҷ кас шир нахӯрд ҷуз аз пистони модараш. Модарашро ба доягӣ интиҳоб карданд. Мӯсо дар хонаи Ғиръавн ба камол расид. Рӯзе яке аз қибтиёнро (мардуми Мисри қадим) кушт ва аз ин сабаб ғурехта назди Шуайб рафт. Дар ивази даҳ соли шубонӣ духтари ӯро ба занӣ гирифт ба Миср рафт. Шуайб асое ба ӯ бахшид. Дар роҳ хангоми торикшаб занашро дарди зоиш гирифт. Дар он биёбон, ки

води Айман ном дошт, Мӯсо ба чустучӯи оташ рафт. Бар сари дарахте равшани дид ва хитоб омад: Инно инналлоҳ ва муъчиза ба ӯ каромат шуд. Мӯсо муъчи-заашро бар Фиръавн арза дошт. Фиръавн ӯро ба сеҳру чоду муттаҳам карду имон наёвард. Чун қибтиён ба Банӣ Исроил чабр мекарданд, Мӯсо бо Банӣ Исроил аз Миср хичрат карданд. Мӯсо чун асояшро ба рӯди Нил андохт, пуле ҳосил шуд ва онҳо аз он гузаштанду қибтиён дар об ғарқ шуданд. Мӯсо барои муноҷот ба кӯҳи Тур рафт ва Худои таоло «Таврот»-ро, ки бар алвоҳ (лавҳ) набишта буд, бар ӯ нозил кард.

595. **Фиръавн** – лақаби подшоҳони қадими Миср, ки ба золимӣ ва ситамгарӣ машҳур буданд.

598, 676, 789 **Мавлонои Балх** – Ҷалолуддини Балхӣ, суҳанвари номии садаи XIII форсу тоҷик.

605. **Мавло** – бо маънои Офаридгор.

611. **Набӣ** – пайғамбар, мурод аз Муҳаммад (с.)

614. **Зулайхо** – зани Азизи Миср, ки ошиқи Юсуф гашт ва чун Юсуф таслими вай нашуд бар ӯ хашм гирифт ва шавҳарашро водошт, ки ӯро бо зиндон афканад. Саранҷом Юсуф аз зиндон наҷот ёфт ва Азизи Миср шуд. Зулайхо, ки факиру очиз гашта буд, пайваста ба даргоҳи Худо менолиду сари роҳи Юсуф менишаст. Чун дини Юсуфро пазируфт бар асари муъчизаи ӯ Зулайхо ҷавону бино гашт ва ба ҳамсарии ӯ даромад.

579, 614, 666, 703, 782. **Камол** – Хоҷа Камоли Хучандӣ, шоири маъруфи асри XIV форсу тоҷик.

618. **Саной** – Абдулмачди Саной шоири маъруфи асри XI форсу тоҷик.

621. **Фарход** – кахрамони қиссаҳои маъруфи «Хусрав ва Ширин» ва «Фарҳоду Ширин». Фарҳод дар ишқ рақиби Хусрав аст ва ба хоҷири маҳбуби ҳеш ба қорҳои душвор тан дармедихад. Фидокориву пойдорӣ ӯ дар ишқ Хусравро бармеангезад, ки ӯро ба қандани кӯҳи Бесутун фармояд. Фарҳод аз дилу қон ин амрро мепазирад ва муддатҳо дар орзуи васли Ширин ба кӯҳ қандан мепардозад. Ниҳоят бо супориши Хусрав бардурӯғ ба ӯ хабари марги Ширинро мерасонанд. Фарҳод бе Ширин зиндагиро бар худ беҳосил доништа бо тешааш фарқи худро мешикофад ва дармегузарад.

626, 676, 690 **Ибни Сино** – Абӯалӣ ибни Сино, ҳақими маъруфи садаи X форсу тоҷик маъруф ба Авитсенна.

648. **Ҷамшед** – аз шоҳони бузурги Пешдодист. Либос дӯхтану киштиронӣ ва пизишкиро ба мардум ӯ омӯхт. Гавҳарро аз қонҳо истихроҷ кард ва тахте гавҳарнишон сохт. Ҷашни Наврӯзо бори нахуст ӯ барпо кард. Пас аз ин қорҳо худбинӣ дар димоғи ӯ ғалаба кард, то Заҳҳоқ бар ӯ даст ёфт ва миёнашро бо арра ду ним кард.

652. **Аҳмади Боязид** – Аҳмад Сайфур ибни Исо ибни Одам, маъруф ба Боязиди Бастомӣ, орифи қарни савуми ҳиҷрӣ (ваф. 261 ҳ.қ.).

692. **Унсурӣ** – Абулқосим ибн Аҳмад Унсурӣ, Балхӣ шоири замони Ғазнавиён (350-431 ҳиҷрӣ).

666, 699, 757, 782 **Ҳофиз** – Ҳоҷа Ҳофизӣ Шерозӣ ғазалсарои маъруфи садаи XIV форсу тоҷик, ки Лисонулғайбаш мехонанд.

666. **Чомӣ** – Нуриддин Абдуррахмони Чомӣ, ғазалсаро ва маснависарои маъруфи асри XV форсу тоҷик, муаллифи «Баҳористон» ва «Ҳафт авранг» ва дигар асару рисолаҳо.

666. **Иқбол** – Муҳаммад Иқболи Лоҳурӣ шоири маъруфи охири садаи XIX ва аввали асри XX Покистон.

666. **Абдулқодири Бедил** – Мирзо Абдулқодири Бедилӣ Деҳлавӣ суҳансарои маъруфи садаи XVII ҳавзаӣ адабии Ҳиндустон, ки сабки ҳиндиро ба авҷи аълояш расонидааст.

666. **Сомон** (Сомонхудо) – номи подшоҳи аввалин давлати пушқудрати тоҷикон дар асри X ҳади Сомон, яъне давраи ҳукмронии хонадони Сомониён.

685. **Нӯх** – аз пайғамбарон, ки мубоқиқ ривоятҳои мазаҳбӣ ҳафтад нафар аз зану мард бар ӯ имон оварданд ва дигарон бар ӯ нагаравиданд. Ба амри Илоҳӣ ӯ дарахти соз бинишонид ва чун дарахти бузург шуд аз ҷӯби он киштиё, саҳт, ки сесад ғаз дарозӣ, панҷоҳ ғаз бар ва сӣ ғаз баландии деворҳояш буд. Гуфтанд, ки ин кишти се табақа дошт: яке барои одамиён, яке барои парандагон, яке барои ҳайвонот. Чун ба амри Илоҳӣ тӯфон оғоз шуд. Нӯх бо хонаводааш дар кишти нишаст ва баъди фуру нишастани тӯфон киштии ӯ дар кӯҳи Ҷӯдӣ, ки дар ҳудуди Мавсул буд, қарор гирифт ва ҳамаи мавҷудоти дигар ғарқ шудаанд.

692. **Вомиқу Узро** – монанди Лайлӣ ва Маҷнун ду ошиқ дар адабиёти форсӣ буда, сарчашмаи он Юнон мебошад, шоир Унсурӣ дар бораи онҳо достон иншо намудааст.

716. **Сикандар** – бино бар ривояти «Шоҳнома» писари Дороб аз духтари Қайсари Рум, ки назди падар тарбият ёфт ва бо Доро писраи дигари Дороб – шоҳи Эрон ҷанг кард. Дар ин ҷанг Доро маҷруҳ шуд ва ҷун Сикандар он хабарро шунид, худро ба балини Доро расонид ва зор гиристу хост, ки пизишк ҳозир кунанд, аммо суде накард. Доро пас аз васият ҷон дод. Искандар бино бар васияти ӯ духтараш Равшанакро ба занӣ гирифт ва ба Ҳинду Миср лашкар кашид. Дар Ҳинд пире ӯро аз шигифтиҳо хабар дод ва ҷои торикиро ба ӯ нишон дод, ки дар он ҷой чашмаи обе буд, ки ҳар кас аз он бинӯшад ҳаргиз намемирад. Ҳангоме, ки Сикандар сӯи торикӣ мешитофт дар рӯшноӣ кӯҳе дид. Аз кӯҳ боло рафт Исрофилро дид, ки суре ба даст ва мунтазири фармон, ки дар сур бедамад. Искандарро овоз дод, ки барои тоҷу ганҷ он қадар озор ба худ надиҳад. Искандар ба нола фуруд омад ва ба тарафи Бохтар рафт. Мардум аз ҷонвароне бо номи Яъҷучу Маъҷуч шикоят карданд, ки гӯшҳояшон ба андозае будааст, ки якеро бистару дигареро рӯйпӯш месохтанд. Искандар бо иддае аз донишмандон гузаргоҳи Яъҷучу Маъҷуч рафт ва ба фармони ӯ деворҳои баланде сохтанд аз оҳану санг ва бо сохтани ин садд мардумро аз шарри Яъҷучу Маъҷуч раҳонид. Оинаи Искандар ва садди Искандар аз тимсолҳои маъруфи адабиёти форсу тоҷик аст.

716 **Доро** – писари шоҳи Каёнӣ Доро аст, ки дар дувоздахсолагӣ бинобар вафоти падараш бо шоҳӣ расид ва аз Румиён бож хост. Искандар, ки ба ривояти «Шоҳнома» писраи дигари Доро буд, ба ӯ ҷавоби

сахт дод. Байни онҳо ҷанг оғоз шуд дар ин ҷанг эронӣён шикаст хӯрданд. Ду тан аз саркардагони Доро чун вазъи ӯ дигаргун диданд, шабона корд ба синаи ӯ заданд. Чун хабар ба Искандар расид, бар болини Доро омад ва зорӣ оғоз кард ва фош кард, ки бародари ӯст. Доро пас аз он, ки Искандарро ба додгарӣ васият кард, ҷон дод.

750. **Сиддик** – лақаби Юсуф, писари Яъқуб; ҳамчунин лақаби Абӯбакр халифаи якуми Муҳаммад пайғамбар (с).

751. **Аҳмади Мухтор** – мурод аз ин ҳазрати Муҳаммад (с) аст.

771. **Мотуридӣ** – Абӯмансур Мотуридӣ ас-Самарқандӣ, пешвои илми калом ва ақидаи аҳли суннат в-ал-ҷамоат.

778. **Азизи Миср** – вазири аввали Миср, шавҳари Зулайхо, ки Юсуфро хариду дар қасри худ ҷо дод ва бар асари тухмате ӯро ба зиндон фиристод. Юсуф пас аз раҳой аз зиндон худ ба Азизии Миср расид. Аз ин рӯ, дар адабиёти форсу тоҷик гоҳе аз ифодаи «Азизи Миср» Юсуфро дар назар доранд.

783. **Иброҳими Озар** – номи пайғамбар, ки писари Озари буттарош буд. Иброҳим Намруд ва мардумони дигарро аз бутпарастӣ бозмедошт ва ба парастии Худои ягона даъват мекард. Вале Намруд даъвати ӯро напазируфт ва саранҷом ба роҳнамои Иблис дастур дод, ки Иброҳимро ба ҷурми шикастани бутҳо бигиранд ва дар оташ андозанд. Бо фармони Худои таоло оташ сард шуд ва гулистон гашт. Иброҳим хонаи Каъбаро сохт ва ҳаҷаруласвад (санги сиёҳи Каъба) бо

фармони Худо дар он хона гузошта шуд ва аз он вақт ҳаҷ кардан фарз шуд.

783. **Намруд** – шоҳи бутпарасте, ки дар замони Иброҳим (а) мезист. Иброҳим чун Намрудро ба Худопарастӣ даъват карду бутхоро шикаст, Намруд фармон дод, ки ӯро дар оташ андозанд. Оташ бо амри Илоҳӣ ба Иброҳим сард шуд ва гулистон шуд. Намруд даъвии худой кард ва бо амри Илоҳӣ лашкари ӯ аз неши пашша ҳалок шуданд ва пашшае ба бинии Намруд даромада мағзи сари ӯро хӯрд ва ӯ ҳа-лок гардид.

806. Зиёуддинхон ибни Эшон Бобохон (1909 – 1982) собиқ муфтии Осиёи Миёна ва Қазоқистон. Яке аз уламои машҳур дар олами ислом буданд.

ТАРЧУМАИ ҲОЛИ МҶСОЗОДА

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода 10-уми июни соли 1955 дар деҳаи Ростровути ноҳияи Ғонҷӣ (Деваштиҷи кунунӣ) ба дунё омадааст. Ӯ баъди хатми мактаби миёна соли 1973 ба мадрасаи «Мири Араб»-и шаҳри Бухоро дохил шуда, онро соли 1978 бо муваффақият хатм намудааст.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода тайи солҳои 1978-1990 чун сархатиби масҷиди ҷомеи «Ғулакандоз»-и ноҳияи Ҷаббор Расулов адои вазифа кардааст. Солҳои 1990-1992 дар факултаи «Улуми Қуръон»-и Донишгоҳи байналмилалии Ҷамоҳири Сотсиалистии Либия таҳсил карда, бо имтиёзнамаи махсуси донишгоҳи мазкур дар соҳаи илм сарфароз гаштааст.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода аз ибтидои соли 1993 сархатиби масҷиди вилояти Ленинобод интиҳоб шуда, аз соли 1994 сархатиби масҷиди «Шайх Маслиҳатдин» дар як вақт чун ноиби муфтии мусалмонони Тоҷикистон адои вазифа кардааст. Ӯ аз моҳи майи соли 1997 раиси Шурои уламои дини вилояти Суғд, сархатиби масҷиди ҷомеи Шайх Маслиҳатдин ва дар як вақт муовини раиси Шурои уламои дини Ҷумҳурии Тоҷикистон интиҳоб шуд.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода баробари хеле хуб андӯштани забонҳои арабӣ, русӣ, форсӣ ва ўзбекӣ дар тақмилу сайқал додани улуми дунявии худ низ ба қомеъиҳо ноил гардидааст.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода баробари пешбурди фаъолияти худ дар ташкилотҳои динӣ бо мақсади баланд бардоштани сатҳи маърифатнокӣ ва маънавиёти мар-

дум аз васоити ахбори омма ва аз роҳи табъу нашри силсилакитобҳо саҳми босазо гузоштааст.

Дар давоми чил сол зиёда аз 320 мақолаҳояш дар матбуот чоп шудааст ва зиёда аз 1000 барномаҳо ва мусоҳабаҳояш дар мавзӯҳои динию маърифатӣ ва панду ахлоқӣ дар телевизионҳо ба мардум намоиш дода шудааст.

Дар бадали ин солҳо китобҳои мансури Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода «Гавҳари имон мафурӯш» (1997), «Бунёди оила дар ислом» (1998), «Сию се сӯхбати судманд» (2001), «Ҳазрати бузургвор» (2001), «Маъҳаз-ул-маъонӣ аз оёти қуръонӣ» (2004), «Раҳнамои ҳаҷ» (2007), «Табйин-ул-ҳақоик» (2008), «Анвор-ул мактубот» (2009), «Мазҳаб ва соҳибмазҳаб» (2011), «Об – асли мавҷудият» (2013), «Об дар Маснавии маънавӣ» (2015), «Ҳадиси он расул бишнава» (2016), «Раҳнамои фардои обод» (2016), «Бунёди оила дар ислом» (нашри дуввум, 2016), «Масҷидҳои Хучанд» (2017) бо теъдоди зиёд аз чоп баромадаанд, ки мавриди писанди умум гардидаанд.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода соли 2004 дар заминаи китоби худ «Маъҳаз-ул-маъонӣ аз оёти қуръонӣ» баҳри дарёфти дараҷаи илмӣ дар мавзӯи «Усули истифодаи оёт ва қиссаҳои қуръонӣ дар достони «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Румӣ» кори илмиро ба субут расонда, рисолаи номзадии илми суҳаншиносиро Ҳимоя намуд.

Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода тӯли фаъолияти худ ба бисёр мамолики Шарқу Ғарб чун Арабистони Саудӣ, Эрон, Кувайт, Урдун, Сурия, Туркия, Миср, Ливия, Алҷазоир, Фаластин, Амороти муттаҳидаи Араб,

Кипр, Италия, Нигер, Мали, Мавритания, Малазия, Уганда, Сенегал ва ғайра сафарҳои хидматиро анҷом дода, Тоҷикистонро чун давлати демократию ҳуқуқбунёд ва мусалмоннишини рӯ ба тараққӣ ба оламиён муаррифӣ кардааст.

Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода бо чандин мукофотҳо ва ифтихорномаҳои давлатию байналхалқӣ дар он ҷумла бо медали «Хизмати шоиста»-и Ҷумҳурии Тоҷикистон, ордени байналхалқии «Интеллект нации», бо ҷоизаи вилоятии илмӣ ба номи «Бобочон Ғафуров» сарфароз гаштааст. Шаҳрванди фаҳрии шаҳри Хучанд мебошад.

Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода солҳои охир ба эҷоди ашъори орифона пардохтааст ва китобҳои шеър ва ё худ девонҳои шоир бо номҳои «Мифтоҳи асрорнома» (2017), «Чавҳари ҷовидона» (2018), «Меъроҷи маърифат» (2018), «Тоҷикистон – вориси Сомониён» (2018), «Тоҷикистон – вориси Сомониён (нашри дуввуми такмилёфта)» (2020), «Ҳикматистон» (2018), «Роғун – нури зиндагӣ» (2018), «Меҳри падару модар» (2019), «Гулшанистон» (2020), «Саразм – мероси миллат» (2020), «Сабъаи сайёр» (2021), «Ҳашт ахтар» (2021), «Нӯҳ авроқи забарҷад» (2022), «Даҳ чашмаи анбар» (2022), «Гулчини ашъор» дар ду китоб (2022), «Файзи нури Иҷлосияи XVI» (2022), «Ёздаҳ ситораи дурахшон» (2023), «Дувоздаҳ бурчи фалак» (2024) ба ҷоп расидаанд. Девони саздаҳуми Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода бо номи «Фотиҳат-ун-нос» дар арафаи ҷоп аст.

Зиёда аз 300 ғазали Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода аз ҷониби оҳангсозон ба оҳанг дароварда шудаанд ва байни ҳофизону сарояндагон бо номи «Сурудҳои Мӯсо-

зода» машхур гаштаанд. Сурудҳо дар матни шеърҳои Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода дар чорабиниҳои оммавии сиёсӣ, адабӣ ва фарҳангӣ, дар маҳфилҳои гуногун иҷро карда шуда, боиси болидахотирии табиӣ мардум мегардад.

МУНДАРИЧА

Гаффорова У. Сарояндаи шеъри ҳикмат ва фалсафаи одамият.....	3
Саидов С. Ганчури маъно.....	15

«АЛИФ»

(531) Ибтидо бо исми хосат бар ту гӯям ман сано.....	32
(540) Пири деҳқон Одаму Момоҳаво соҳибдуо.....	33
(549) Худоё, ту хато бахшӣ, бубахш исёни моёнро...	34
(562) Рамзи некӣ дар дилат, масрур месозад туро.....	35
565) Кард бояд эҳтироз аз мардуми чоҳилнамо.....	36
(566) Заҳми забони ёру дӯст сӯроҳ созад қалби мо...	37
(570) Дар ҷаҳон роҳе бигир пайваста бошад бо само.....	38
(575) Хоки пой ёри содиқ тӯтиёи ҷашми мо.....	39
(590) Гавҳари мансури ман, дурри фаровонам шумо.....	40
(591) Колбади ман гар бичӯед турбатам дар ҳар кучо.....	41
(596) Дар пайи озори мардум рафтани бошад хато.....	42
(606) Эй, ки бо роҳи ҳақиқат ошно кардӣ маро.....	43
(619) Гафлати аҳли ҷаҳолат ҳамчу кайҳум зери по.....	44
(620) Эй падар, доим бипурс фарзанди солаҳ аз Худо.....	45
(633) Зиндагӣ мазраи оғози баҳор аст инчо.....	46
(634) Дил агар гирад ҷило, савдои он аз ҳар кучо....	47
(642) Низоми риштаро бингар, бипайвандат мароми мо.....	48
(651) Пири доноро бубин – худ дар замин, дил дар само.....	49

(653) Зиндагӣ рамзи ҳаёт, осор мемонад зи мо.....	50
(656) Парвардигор, бахшой сахву хатои моро.....	51
(704) Аз зери арш чу орад бармо боди саборо.....	52
(734) Муқтадои мардумам, аммо надонам раҳ кучо.....	53
(735) Исми Аъзам дар забону қалби ман шуд рахнамо	54
(742) Айби касро ту бичӯй айби ту чӯяд Худо.....	55
(747) Чашми карам аз назди ту орадба ман садҳо саҳо.....	56
(749) Эй ҷавонони ҷаҳон, ин даври даврони шумо....	57
(756) Муҳаббатномаро аз баҳри фардо.....	58
(758) Омаду рафти нафас бошад аломоти Худо.....	59
(765) Кушодам ман дари маъно ба сахроям зи дарёҳо.....	60
(772) Тухфаи рӯзи аласт имони мо шуд аз Худо.....	61
(780) Ҳар гаҳ бидидӣ неъмат, шукре бигӯ Худоро....	62
(787) Хидмати инсоният сармояи парвози мо.....	63
(805) Гунбади афлок бинӣ шуд муназзам аз Худо.....	64

“БО”

(537) Умед аз дарғаҳат дорам, ту ҳайронам макун, ё Раб.....	65
(594) Ганҷ меҷӯй агар, ҳаргиз наёбӣ беазоб.....	66
(602) Дар куҳистони баланд аз кулла ояд офтоб.....	67
(688) Сарвати гункардаам дар ин ҷаҳон бошад китоб.....	68
(737) Тухми раҳмат ҳар, ки корад он бирӯяд бо шитоб.....	69
(803) Умри мо монанди бод андар само дорад шитоб.....	70

(806) Фаҳри ман дар зиндагӣ-таҳсил дар Мири Араб.....	71
(807) Шухрати аҳли сафо пайваста бошад бо адаб...	72
(827) Барги гул дар шоҳааш назми Илоҳӣ дар ҳисоб.	73
(830) Баҳри инсон армуғони беҳтарин бошад китоб.	74
“ТО”	
(541) Сухандонӣ дар ин олам зи неъматҳои Раҳмон аст.....	75
(550) Хуни дил ояд ба чӯш вақто ки ҷоҳил ғолиб аст.....	76
(552) Ғаму шодии ин дунё ҳама дар дасти инсон нест.....	77
(554) Ҳикмати панду насихат зулмати одам гирифт.....	78
(557) Тухми некӯӣ нақорад ҳар, ки бунёдаш бад аст.....	79
(568) Дареғо, умри инсонӣ чу як боди сабо бигзашт.....	80
(573) Мақому манзили некон ҳама маҳсули афкор аст.....	81
(580) Қадри инсонро шикастан ҳиммати мардона нест.....	82
(593) Навбахори умри ман дар ҷодаи ирфон гузашт.....	83
(604) Сухан мавзун шавад он дам, агар маънӣ хумоюн аст.....	84
(622) Шодмонӣ дар ҳаёт рамзи саодат буда аст.....	85
(627) Саодатҳои ин олам ҳама аз илму таълим аст...	86
(655) Сухбати ёрони содиқ чун ҷароғи равшан аст...	87
(662) Хулқи номардон зи мардум бесабаб ранҷидан аст.....	88

(663) Дуои хастадил, эй беҳабар, макбули даргоҳ аст.....	89
(666) Ғазал сарчашмаи ашъору мероси бузургон аст.....	90
689) Дурри маъниро бисуфтам, лаъл гардид оқибат.....	91
(698) Мурғи анко дар ҳикоят рамзи ҳиммат буду ҳаст.....	92
(700) Дар бари боғу чаман гул аз фано огоҳ нест.....	93
(701) Давои дарди гумроҳон насиҳатҳои пирон аст.....	94
(724) Аҳди мо аҳди саодат аз садоқат буду ҳаст.....	95
(736) Мухтасар гуфтан сухан ин рамзигуфтори ман аст.....	96
(755) Болу пар бошед, ёрон, баҳри ҳам дар ин ҳаёт.....	97
(764) Хотами Пайғамбарон бар мо паём оварда аст.....	98
(767) Сухбати ёри мувофиқ маҳфили шоҳона аст.....	99
(775) Домани соҳибдилон осон намеояд ба даст.....	100
781) Бо қалам ҳар чӣ навиштам, ранги он хуни ман аст.....	101
(785) Кулбаи аҳзони ҳамдам баҳри ман қоҳона аст.....	102
(786) Интиҳоби ошнои ҳуб он асолат буду ҳаст.....	103
(798) Эҳдо ба Нурмуҳаммад Ниёзӣ.....	104
(809) Умри ман чун муқтадо бо мардуми доно гузашт.....	105
(821) Қадри инсон назди Раҳмон аз ҳама болотар аст.....	106

«СОИ МУСАЛЛАСА»

(1619). Бар мурғи имони башар чун лона
Қуръону ҳадис.....107

«ҶИМ»

(718) Ҳар он гаҳ душмане дидӣ, агар гӯяд:
Даҳонат қач.....108

«ҲО»

(719) Хуршеди тобони ҷаҳон – паймонаи
даврони субҳ.....109

(720) Ояти Қуръон, бидон, ояд ба ту таъбири
сулҳ.....110

«ХО»

(1639) Ҳар он гаҳ мункире дидӣ, ба ин кораш
мағӯ посух.....111

«ДОЛ»

(534) Эй ҷавонони замон, шукронаи даврон
кунед.....112

(536) Пайванди бидъатҳо шудан сӯи хиёнат
оварад.....113

(543) Мардони некӯнобро бо ҷашми бад оне,
ки дид.....114

(545) Дил шикастан дар ҳаёт озурдани Раҳмон
бувад.....115

(547) Сарфарозиҳои инсон толеу бахти баланд.....116

(548) Мо гунаҳкорему аммо лутфи Раҳмон
беадад.....117

(558) Фикри мардони накӯ сӯи саодат мебарад.....118

(561) Бо адаб бояд суҳан гуфт, то ту гардӣ
сарбаланд.....119

(563) Таҷриба дар тӯли ҳаёт фатҳи саодат оварад..120

(574) Адоват оварад доим ҳар он кас беадаб бошад.....	121
(576) Гардиши афлок рӯзе кашфи номи ман кунад.....	122
(581) Умри азизи худро ҳаргиз мадеҳ ту барбод.....	123
(585) Бо такаббур зиндагонӣ васфи шайтонӣ бувад.....	124
(586) Дили покати чу оина ҳама раҳшандагӣ дорад.....	125
(603) Уқубатҳои ин олам ба як хоре намеарзад.....	126
(608) Қиёмат дар назар ояд, алам аз олимони афтад.....	127
(616) Бо гӯбораш бод охири чашми душман кӯр кард.....	128
(617) Назди Рабб-ул-оламин оҳи сахар тире бувад.....	129
(618) Оҳу фарёди бузургон бо ғазал бар мо расид.....	130
(621) Инкиёди роҳи Ҳақ оянда ободат кунад.....	131
(625) Тоати модар мудом бахту саодат оварад.....	132
(631) Бузургони ҷаҳон доим суҳан доништа мегӯянд.....	133
(636) Ҳар нафас аз умри мо паймонаро пуртар кунад.....	134
(639) Дуруштиҳо макун бар ман, ки ҷон дар тан намегунҷад.....	135
(645) Балоғардон дар ин олам ба ҳар корат дуо бошад.....	136
(652) Бори ғам дар ин ҷаҳон бе дӯст нагӯянд.....	137

(654) Сифлапарвар чархи дун аз чаҳли инсонӣ бувад.....	138
(658) Маърифат дар ин ҷаҳон дарёи бесоҳил бувад.....	139
(659) Дар вучудам накҳати гул мекашад манро ба худ.....	140
(660) Кори некӯ дар ҷаҳон умри дарозат медиҳад....	141
(668) Донишу ақлу хирад ояндаи инсон бувад.....	142
(669) Зинати ашъори шоир ҳикмати Қуръон бувад.....	143
(673) Зикри хайри мардумон оҳиста сардорат кунад.....	144
(678) Суду зиёни ин ҷаҳон вобастаи имкон бувад.....	145
(680) Дидаи гирёни мазлум ашки ҳасрат оварад....	146
(683) Ғубори хоки пои ту ба чашмонам даво бахшад.....	147
(684) Ҳидоятҳои устодон ҳама бадри мунир ояд....	148
(690) Чархи гардунро бубин, бар аҳли ин дунё чӣ кард.....	149
(692) Хотири шоди азизон қатраро дарё кунад.....	150
(696) Як нафас бо ёр будан – умри султонӣ бувад...	151
(703) Рӯзи мавлудат хучаста бод ғўям, эй Хучанд...	152
(706) Чу ояд назди ту ғаммоз, ба симо гар қамар бошад.....	153
(707) Домани соҳибдилон инсони машхурат кунад.....	154
(725) Ҷавҳари аҳли сафо довар ба дунё мешавад....	155
(726) Аз таги тиру камон банда раҳо мешавад.....	156
(727) Нотавон коре кунад, баъзан тавонгар накунад.....	157

(729) Ҳар кас адолат мекунад, бо номи одил меравад.....	158
(732) Дило, аз ман ту бошӣ дур, фаромӯшат нахоҳам кард.....	159
(741) Шарму ҳаёро бубин дар он башорат омад.....	160
(744) Дил биозурдан надомат оварад.....	161
(746) Дар сарои куҳнабунёд умри инсон бигзарад..	162
(748) Каримони ҷаҳон фардо шарафро дар фазо бинанд.....	163
(768) Абри иноят аз само борони раҳмат оварад....	164
(769) Одамӣ аз ин ҷаҳон хоҳад, нахоҳад, меравад...	165
(771) Чор унсуранд, яъне обу оташ, хоку бод.....	166
(773) Ҳар гаҳ мусофир мешавӣ, қадри Ватан пайдо шавад.....	167
(778) Таманно мекунам васлаш, ки он дар дил макон дорад.....	168
(779) Насими субҳи бомдодон гузар аз хонаи мо кард.....	169
(782) Бозтоби нури қалбам дар ғазал пайдо шавад.....	170
(788) Душмани ғаддори инсон нафси шайтонӣ бувад.....	171
(790) Аз хок муқаррам шуд, хуршеди ҷаҳон омад.....	172
(792) Вучуди мо дар ин олам муназзам аз азал бошад.....	173
(795) Оташи оҳи ғарибон сӯзише пайдо кунад.....	174
(796) Сухбати соҳибдилон бар ту саодат оварад.....	175
(811) Фидо шав баҳри он маҳбуб, агар сидку вафо дорад.....	176

(815) Ҳиммати волои ту бахту саодат оварад.....	177
(820) Мардumi рӯи замин дар асл аз як гавҳаранд...	178
(823) Эҳтироми кулли миллатҳо садоқат оварад....	179
(824) Кашмакашҳо байни адён насли Одамро барад.....	180
(825) Ҳикмати аҳли сафо шамъи ҷаҳон равшан кунад.....	181
(829) Қалби покат дар ҷаҳон бахту саодат оварад..	182
«ЗОЛ»	
(1642) Роҳи ҳал ояд бидон, бар мушкиле аз кул аъуз.....	183
«РО»	
(567) Рӯзи ҳашри муъминон машҳур гардад як нафар.....	184
(578) Мавҷи дарёро бубину ҳикмате аз он бигир...	185
(587) Чашми нобино чу дидӣ, ибрат аз Қуръон бигир.....	186
(623) Сарпарастии оила дар ҳар замон бошад падар.....	187
(628) Дониш омӯз, эй писар, роҳи хиёнатро магир.....	188
(638) Ҷаҳони мо ҷароғон шуд зи нури барқи оламгир.....	189
(664) Хоки домонат ба чашмам сурма гардад, эй падар.....	190
(670) Сарф кардӣ умри худро назди аброр, ғам махур.....	191
(682) Носиҳеро гар ту дидӣ, ибрат аз қораш бигир.....	192
(686) Дар раҳи ишқу вафо парвонаро маёзор.....	193

(723) Агар фочир шуруе кард, ба поёнаш макун бовар.....	194
(751) Дил ба дунё гар ту бандӣ, номи некатро гузор.....	195
(762) Эй падар, чонам фидо, бар наздат оям ҳар сахар.....	196
(777) Акси ман дар ойина, ту соя бинӣ дар назар...	197
(797) Муштарак гардад чу илмат бо амал, орад самар.....	198
(799) Сари хоки азизон рав, ба фикри худ ту ибрат гир.....	199
(801) Солимӣ дар тан чу дорӣ, баҳри дунё ғам махур.....	200
«ЗО»	
Аз само ояд ҷавобе ҳар ғаҳе гӯӣ ту роз.....	201
«СИН»	
(702) Нолаву фарёди булбул рамзи ҳичрон асту бас.....	202
«ШИН»	
(609) Муждаи дилбар чу ояд, дар раҳаш бозор бош.....	203
(667) Рӯзӣ аз қисмат бувад, аз қисмати худ шод бош.....	204
(695) Агар хидмат кунӣ холис, шараф бодо мукофоташ.....	205
(738) Ранчу меҳнат дар сафар, ту бо диёрат шод бош.....	206
«СОД»	
(1622) то лаҳад аз моли дунё пур нашуд чашми ҳарис	207
«ЗОД»	
(1627) Ҷаҳлу нодонӣ бидон дар ин ҷаҳон бошад мараз.....	208
«ИТҚӢ»	
(1628) Аз ҳарису ҳам бахил доим бишав ту эҳтиёт шуд.....	209

«ИЗҒЎЙ»

(1636) Шунидам аз ту чун унвон, бигӯям ман:
Худо хофиз.....210

«ЪАЙН»

(1598) Дар раҳи хидмат ба миллат беҳтарин
бошад дифоъ шуд.....211

«ҒАЙН»

(641) Дар биёбон якка танҳо мард мегашт
бечароғ.....212

«ФО»

(1553) Назди чоҳил илму ирфон бесипар
гуфтор хайф213

«ҚОФ»

(1623) Эй Худоё, бандагонат ҳеч нагӯянд,
алфиноқ.....214

«КОФ»

(1219) Муборак, муборак, туйи шумо муборак!.....215

«ГОФ»

(1645) Миллатам аз азал ба ору баномусу нанг.....216

«ЛОМ»

(597) Хаймаи бахту саодатро бизан ту дар маҳал....217

(600) Давлати бедори ман дар ин ҷаҳон бошад –
ғазал.....218

(679) Умри инсон дар шабоҳат мисли хобу
ҳам ҳаёл.....219

(759) Ганчи қаноат пеша гир, ғамҳо махур
аз баҳри мол.....220

«МИМ»

(555) Киноятҳо мағӯ бар ман, зи ҳоли худ
парешонам.....221

(564) Гӯшу ҳушам дар раҳат, девонаи роҳат манам,.....	222
(583) Чаҳ-чаҳи булбул ба гӯшам мерасад ҳар субҳу шом.....	223
(592) Мукимам дар сари роҳат, парешонам, парешонам.....	224
(605) Дилу дини мусулмонӣ зи бозоре намсебам.....	225
(611) Маҳрами розам туй, аз баҳри пайғом омадам.....	226
(615) Дар роҳи илму маърифат баҳри саодат омадам.....	227
(644) Бақои ҷовидониро зи даргоҳи Худо пурсам.....	228
(646) Олими ангуштнамо холӣ набошад аз карам.....	229
(676) Омадам бар ин ҷаҳон, то ҳикмате пайдо кунам.....	230
(722) Ба ҳар коре, ки сар кардам, ба он тадбир меҳоҳам.....	231
(728) Аз бузургони ҷаҳон осор пайдо кардаем.....	232
(730) Хайре бикардм бо ямин, ман аз биёбон ёфтам.....	233
(739) Назди ёри меҳрубон аз баҳри дидор омадам.....	234
(752) Ҳосили умрам ба фардо дар паём овардаам.....	235
(754) Ба инсоне дар ин олам парешонӣ намехоҳам.....	236
(757) Бо умеди нашри ирфон тори ҷон овардаам.....	237
(770) Дар муҳити хонадон хуршеди тобон, модарам.....	238
(783) Шуълаи рӯят чу дидам, сӯхтам, аҳгар шудам.....	239
(784) Сарафрозӣ кунам доим, диёре чун ҷаман дорам.....	240

(789) Фурсате дорӣ, биё, зебанда сӯи манзилам.....	241
(817) Хуфтадил бошӣ замоне, чашми бедорат манам.....	242
(818) Зулмате гар бар ту ояд, шамси тобонат шавам.....	243
(828) Шукри Ҳақ, бар ин ҷаҳон баҳри саодат омадам.....	244

“НУН”

(533) Пойтахти Тоҷикистон – ҷаннати рӯи замин...	245
(535) Мулки олам шуд амонат, эй ҷавонони ҷаҳон..	246
(538) Хоку оби Тоҷикистон ҷаннати рӯи замин.....	247
(539) Сирри дил боқӣ намонад, чун кунад ифшо забон.....	248
(542) Ҳоло, ки дорӣ қудрате, некӣ бикун бар дигарон.....	249
(544) Махзани асрори Ҳақ ояд ба мо аз осмон.....	250
(546) Хомаи ин дасти ман пайвастаи гардун бидон,.....	251
(559) Ташна қадри об донад, ҳис кунад бо чисму ҷон.....	252
(560) Устуворӣ дар калом рамзи бузургон дар ҷаҳон.....	253
(569) Моҳи нав аз умри ман кам мекунад сӣ рӯзи ман.....	254
(571) Рафтагон рафтанду мо ҳам меравем, эй нозанин.....	255
(572) Арбоби илму маърифат – нури Худо дар ин замин.....	256
(577) Обрӯю молу мулкати дар гарав бошад, бидон.....	257
(579) Солики роҳи ҳақиқатро шинос, эй навҷавон..	258

(582) Душмани ғаддори худ ту нафси шахвонӣ бидон.....	259
(589) Ҳар он ҷӣ гуфтам дар ғазал ояндаи фардои ман,.....	260
(595) Гар намак хӯрдӣ зи хоне, ту намакдонро бидон!.....	261
(601) Гавҳари дарёи ҳастӣ илм бошад, эй чавон....	262
(610) Дар раҳи меҳру муҳаббат пардаандозӣ макун.....	263
(612) Ҳалқаи тавба чу дидӣ, дасти худ бар он бизан.....	264
(613) Нақши дасту ҳам забон – осор мемонад зи ман.....	265
(624) Дар ҳаётат, эй писар, бар модарат чавре макун.....	266
(629) Пардаи тақво надидӣ, чашми худро боз кун..	267
(630) Ҳарҷӣ бошад дар само ҷунбанда бин баҳри замин.....	268
(635) Хонаи занбӯрро гулхонаи ҳар гул бидон.....	269
(640) Равшании дил хоҳӣ, роҳи Ҳақ чароғон кун....	270
(643) Ақли кулро дар тириқат муршиди доно бидон.....	271
(649) Ёд кун айёми некӯ, тавба бар исён бикун.....	272
(657) Эй Худоё, мулки моро дар ҷаҳон обод кун!....	273
(661) Макдами ёрон муборақ бар диёри тоҷикон...	274
(665) Қиссаи ашъори ман бошад баёни ҳоли ман...	275
(672) Нури хуршед ар бубинӣ, шукри он рухшона кун.....	276
(674) Муқимам дар сари роҳат, ба дидорат мушарраф кун.....	277

(675) Савти булбул чун шунидӣ, гулшанеро ёд кун.....	278
(693) Мочарочӯ ҳар кучоест, хонаро вайрона бин.....	279
(694) Манзилат обод бошад, фикри вайронӣ макун.....	280
(699) Дар ҷаҳони илму фан фаҳри суҳандонӣ макун.....	281
(708) Гар шунидӣ ҳукми шаръ, он довари овози ман.....	282
(731) Падар ҳар ғаҳ шавад пурсон, ба фармонаш итоат кун.....	283
(740) Шодмонӣ бар ту ояд, ҷунбиши бечо макун....	284
(745) Умри худ беҳуда мағзор, шукри Раҳмонро бикун.....	285
(761) Бар сари минбар ҷу рафтам, раҳнамо ояд ба ман.....	286
(766) Давлати сармад бихоҳӣ, некию эҳсон бикун..	287
(774) Олимони ростин кам монда дар рӯи ҷаҳон....	288
(776) Раҳнамои хеш ҳаргиз мардуми нодон мабин..	289
(800) Гар аз дасти ту меояд, навозиш бар ятимон кун.....	290
(802) Мушките гар бар ту ояд, даст бар домон бизан.....	291
(804) То ҷашмаи илҳомӣ ман фаввора зад оташфишон.....	292
(810) Эй Худо, бо раҳматат дар ин ҷаҳон шодам бикун.....	293
(813) Ҳосили умри азизон эҳтироми мардумон.....	294
(814) Миннати дунон нахоҳӣ, унс бо эшон макун....	295
(816) Толеъат ҷун саъд бошад, фикри фардоро бикун.....	296

(822) Созиши аҳли ҷаҳон обод гардонад замин.....	297
(826) Сарҳади инсонӣ омад адлу эҳсон дар ҷаҳон..	298
“ВОВ”	
(556) Ҳар касе озурда шуд, сад мочаро ояд аз ӯ.....	299
(637) Пайкарам ҳам шуд, бидон, бо сад умеду орзу.....	300
(650) Сангдилро гар ту дидӣ, баҳри ӯ борон машав.....	301
(681) Ғайбати ёрон шунидӣ, дар суҳан ҳамрах машав.....	302
(685) Дар садаф гавҳар наёбӣ, айб аз борон маҷӯ...	303
(691) Сарҳади инсонӣ омад хулқу атвори накӯ.....	304
(697) Лутфи Раҳмон бар ту ояд, баҳри он зебанда шав.....	305
(716) Моҳиё, боле надорӣ, берун аз дарё марав.....	306
(717) Панде намоёд гар падар, ба назди ӯ давида рав.....	307
(753) Бар сарат гар мушқил ояд, аз қазо маҳзун машав.....	308
(760) Фикр кун дар ин ҳаёт, аз банди ғам озод шав.....	309
(808) Сарвату молат фузун, мағруру бепарво машав.....	310
(819) Қаъри дарё гар надонӣ, мавҷ бар дарё бишав.....	311

«ҲОИ ҲАВВАЗ»

(553) Мушки анбар бар машомам мерасад аз сачдагоҳ.....	312
(713) Чашми ёр андар раҳат, тухми муҳаббат оннигоҳ.....	313
(714) Шодию оромӣ ояд бар замин, рӯяд гиёҳ.....	314

- (715) Султони олам шавад мурғи Хумо нишаста....315
«ЙО»
- (532) Давлати ороми ман, эй Тоҷикистонам, туй....316
- (551) Риштаи сабрам ба дастат, ашки резонам туй..317
- (584) Ёру агёр ар шиносӣ, босаодат мешавӣ.....318
- (588) Тавба кун, эй навҷавон, соҳибсаодат
мешавӣ.....319
- (598) Дар миёни халқи олам шамси тобонам туй....320
- (599) Ҳалқаи шому сахар занҷири давронам туй....321
- (607) Сухан дар сафхаҳо боқӣ, ту гуфторе
намеебӣ.....322
- (614) Дар самои маърифат ҳамчун ҳилол эҳе шудӣ..323
- (626) Тандурустию саломат асли он покизагӣ.....324
- (632) Фасли ҷавониро бидон чун навбаҳори
зиндагӣ.....325
- (647) Раҳмати Ҳақ бар ту ояд, гар адолат мекуни...326
- (648) Мушките н-ояд ба ту, гар аз Худо хоҳиш
куни.....327
- (671) Шукри неъмат мекунам, дар ман набуд
кибру риё.....328
- (677) Кунчи қаноат пеша гир, бар ҳар тавон
қодир шавӣ.....329
- (687) Илму адабро пеша гир, то беҳтарин инсон
шавӣ.....330
- (705) Чашми ман доим ба роҳат, интизорам
кардаӣ.....331
- (709) Ту нури қалби покатро зи маҳтобе намеёбӣ..332
- (710) Нақши ҳаёлат дар сухан дурдона мавзун
мекуни.....333
- (711) Худоё, мо фақиронем, ту эҳсон мекуни ё не?...334

(712) Ба роҳат дидаи чорам, ба назди ман намеойӣ.....	335
(721) Гар кушодӣ банди ҳикмат, он биёрад рахмате.....	336
(733) Эӣ Ватан, то ҷовидон инъоми оғозам туй.....	337
(743) Ҳашми душман бар ту ояд, гар адоват мекунӣ.....	338
(750) Раҳм кун бар ман, азизам, зери борам кардай.....	339
(763) Надомат гӯшае дорад, бирав он ҷо ба пинҳонӣ.....	340
(791) Худоё, ту паноҳам деҳ зи ҳар рафтори шайтонӣ.....	341
(793) Ганчи қаноат дар барат, масъуди ин дунё шавӣ.....	342
(794) Дасти карам боло кунӣ, соҳибкаромат мешавӣ.....	343
(812) Беадаб дар ин ҷаҳон доим намояд саркашӣ... Шарҳи исмҳои ашхос.....	344 345
Тарҷумаи ҳоли Ҳоҷӣ Ҳусайн Мӯсозода.....	357

ISBN 978-99985-28-42-0

Ҳочӣ Ҳусайн Мӯсозода

МЕЪРОЦИ МАЪРИФАТ

Девони III

(наири дуҷуми такмилёфта)

Муҳаррири адабӣ: И. Раҳимов
Муҳаррири техникӣ: И. Исобоев
Саҳифабанд: А. Қаҳорова

Ба чоп 20.07.2024 имзо шуд. Андозаи қоғаз 60x84 1/16.
Чопи офсет. Қоғази офсет. Ҳуруфи Times New Roman Tj.
Ќузьи шартии чопӣ 23,625. Супориши №204.
Адади нашр 100 нусха.

Матбааи “Ношир”
735700, Ќумҳурии Тоҷикистон,
кўчаи Сейтвелиев, 2
Тел.: (83422) 5-65-95
www.noshir.tj